

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การประเมินความพร้อมการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยใน
การรองรับความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า”
(Readiness Assessment of Thailand’s commitments on the
WTO Trade Facilitation Agreement)

โดย

พันปรีชา ภู่อทอง และคณะ

พฤษภาคม 2563

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การประเมินความพร้อมการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยใน
การรองรับความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า”
(Readiness Assessment of Thailand’s commitments on the
WTO Trade Facilitation Agreement)

คณะผู้วิจัย	สังกัด	
นายพันปรีชา ภูทอง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	หัวหน้าโครงการ
ดร.วรรณสินธ์ สัตยานุวัตร	มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง	นักวิจัย
นางสาวฉัตรณฤภัทร รัชญโสภา		ผู้ช่วยวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

(ความเป็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกสว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาประเมินความพร้อมการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยในการรองรับความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 22 กุมภาพันธ์ 2560 โดยการประเมินจะแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ การประเมินความพร้อมสำหรับมาตรการที่ไทยผูกพันไว้ว่าปฏิบัติตามได้ทันทีที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ (หมวด A) และการประเมินความพร้อมสำหรับมาตรการที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัวก่อนการปฏิบัติ (หมวด B)

(1) การประเมินความพร้อมสำหรับมาตรการในหมวด A

การประเมินนี้จะมี 2 ส่วน คือ การประเมินประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินการภาครัฐ คือได้ปฏิบัติตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงฯ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ประเมินจากข้อมูลที่ได้จากเอกสารและข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก และอีกส่วนเป็นการประเมินประสิทธิผลโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ความพึงพอใจจากผู้ประกอบการภาคเอกชนที่ใช้บริการของภาครัฐในการอำนวยความสะดวกทางการค้าเป็นตัวชี้วัดประสิทธิผลในการดำเนินงาน

ผลการศึกษาการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด A พบว่า ในภาพรวมภาครัฐได้บรรลุเป้าหมายการปฏิบัติตามข้อผูกพันได้เฉลี่ยทั้งหมด 97% โดยมาตรการที่คณะผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ครบถ้วน ได้แก่ การวินิจฉัยล่วงหน้า กระบวนการทบทวนหรืออุทธรณ์ มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้า ส่งออก และการถ่ายลำ/ผ่านแดน เสรีภาพในการถ่ายลำ/ผ่านแดน และความร่วมมือทางศุลกากร

ผลการศึกษาการประเมินความพึงพอใจในการดำเนินงานของภาครัฐในการอำนวยความสะดวกทางการค้าพบว่าภาคเอกชนมีความพึงพอใจโดยเฉลี่ย 61.6% โดยภาคเอกชนมีความพึงพอใจการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด รองลงมาเป็นการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย และ มาตรการนำเข้าสินค้าชั่วคราว ส่วนมาตรการที่ภาคเอกชนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด และควรได้รับการปรับปรุง ได้แก่ กระบวนการทบทวนหรืออุทธรณ์ และการเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็น

ทั้งนี้ยังมีข้อคิดเห็นจากภาคเอกชนหลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างที่ภาครัฐยังบกพร่องในการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ภาคเอกชน

(2) การประเมินความพร้อมสำหรับมาตรการในหมวด B

การประเมินความพร้อมจะประเมินใน 3 มิติ คือ มิติทางด้านแผน นโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง มิติทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และมิติทางด้านการบริหารจัดการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า ไทยมีความพร้อมในการดำเนินงานตามที่ผูกพันไว้ได้ทุกประเด็น บางส่วนมีการดำเนินการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว และยังมีบางส่วนที่ต้องมีดำเนินงานเพิ่มเติม ซึ่งหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง คาดว่าการดำเนินงานจะเสร็จสิ้นตามกรอบระยะเวลาที่ผูกพันไว้

Abstract

This research is to assess the readiness of Thailand's commitments on the WTO Trade Facilitation Agreement which has been effective since 22 February 2017. The assessment are divided into two sections; the assessment of readiness for implementation of measures that Thailand designate for implementation upon agreement entry into force (Category A) and the assessment of readiness for implementation of measures that Thailand designates for implementation on a date after a transitional period of time following the entry into force of the agreement (Category B).

(1) Assessment of readiness for implementation of measures in Category A

The evaluation in this section consists of two parts. First is the assessment of the government implementation whether it has achieved the obligations under the agreement or not. For this part, the researchers assess the achievement using information from desk research and in-depth interviews. The second part is the satisfaction assessment by the private entrepreneurs who use government services in trade facilitation.

The results show that the government has implemented on the average of 97% of the obligations under the agreement. The results also show that private sector is satisfied with the government services in facilitating trade on average of 61.6%. The study also provides opinions from the private sector that reflect the gaps that the government has lacked in its operations to facilitate trade.

(2) Assessment of readiness for implementation of measures in Category B

This section assesses readiness for implementation in 3 aspects, namely readiness in related policy and regulations, readiness in infrastructure and readiness in personnel management.

The result showed that Thailand is ready to carry out all measures that is committed under Category B. Some measures have already been completed. And there are still some parts that require additional work which many agencies involved are continuously working It is expected that the operations will be completed in accordance with the agreed time frame.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	i
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 วัตถุประสงค์.....	4
1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.3 วิธีการศึกษา.....	6
1.4 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	6
1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.6 การสังเคราะห์มาตรฐานหลักตามความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า	7
1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	10
บทที่ 2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า	11
2.1 ความเชื่อมโยงมาตรการในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า กับพิธีการศุลกากรของไทย	11
2.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และความเชื่อมโยงความรับผิดชอบในแต่ละมาตรการภายใต้ ความตกลงฯ.....	13
บทที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด A	19
3.1 ผลการประเมินมาตรา 1: การจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล.....	19
3.2 การประเมินมาตรา 2: การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้ กฎเกณฑ์ใหม่และการปรึกษาหารือ.....	28
3.3 การประเมินมาตรา 3: การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า	35
3.4 มาตรา 4: กระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน.....	41
3.5 มาตรา 5: มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส.....	45
3.6 มาตรา 6: ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ.....	48
3.7 มาตรา 7: การตรวจปล่อยสินค้า.....	53
3.8 มาตรา 8: ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน.....	73
3.9 มาตรา 9: การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมทางศุลกากร	74
3.10 มาตรา 10: พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน.....	75
3.11 มาตรา 11: เสรีภาพในการผ่านแดน.....	94
3.12 มาตรา 12: ความร่วมมือทางศุลกากร.....	98
3.13 สรุปการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด A.....	102

สารบัญ

หน้า

บทที่ 4 ความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B.....	117
4.1 ข้อผูกพันในหมวด B.....	117
4.2 การประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B.....	120
4.3 สรุปการประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B.....	128
บทที่ 5 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของภาครัฐ.....	131
5.1 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด A.....	131
5.2 ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B.....	134
บรรณานุกรม	137
ภาคผนวก ก.....	139
แบบสอบถามภาคเอกชน	139

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	คะแนนการประเมินโดย OECD พิจารณาเปรียบเทียบไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์.....	3
ตารางที่ 1.2	สรุปการสังเคราะห์มาตรฐานหลักตามความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า.....	8
ตารางที่ 2.1	หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก.....	14
ตารางที่ 2.2	ความเชื่อมโยงของมาตรการภายใต้ความตกลงฯ กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	15
ตารางที่ 3.1	ผลการประเมินในเรื่องการจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล.....	22
ตารางที่ 3.2	ผลการประเมินในเรื่องการเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้ กฎหมายใหม่และการปรึกษาหารือ.....	34
ตารางที่ 3.3	ผลการประเมินในเรื่องการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า	39
ตารางที่ 3.4	ผลการประเมินในเรื่องกระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน.....	43
ตารางที่ 3.5	ผลการประเมินในเรื่องมาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส	46
ตารางที่ 3.6	ผลการประเมินในเรื่องข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ ...	50
ตารางที่ 3.7	ผลการประเมินในเรื่องการตรวจปล่อยสินค้า.....	55
ตารางที่ 3.8	ผลการประเมินในเรื่องความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน.....	74
ตารางที่ 3.9	ผลการประเมินในเรื่องการเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมทางศุลกากร	75
ตารางที่ 3.10	ผลการประเมินในเรื่องพิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน	89
ตารางที่ 3.11	ผลการประเมินในเรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน.....	97
ตารางที่ 3.12	ผลการประเมินในเรื่องความร่วมมือทางศุลกากร	99
ตารางที่ 3.13	สรุปข้อค้นพบแยกตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	105
ตารางที่ 4.1	บทบัญญัติที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัวก่อนการปฏิบัติ (Category B) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	118
ตารางที่ 4.2	สรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีการแก้ไขปรับปรุงในการรองรับความผูกพันตาม Category B	128
ตารางที่ 5.1	สรุปการประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด A และข้อเสนอแนะ	133
ตารางที่ 5.2	ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B	135

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 ความเชื่อมโยงพิธีการศุลกากรกับความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า.....	13
ภาพที่ 3.1 การแจ้งต่อคณะกรรมการว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าของไทย	21
ภาพที่ 3.2 ความพึงพอใจโดยรวมในการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ.....	24
ภาพที่ 3.3 การรับทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ	24
ภาพที่ 3.4 การรับทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ ตามประเภทของข้อมูล.....	25
ภาพที่ 3.5 แหล่งที่มาของข้อมูลเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก.....	26
ภาพที่ 3.6 ความครบถ้วนของข้อมูลภาครัฐที่เอกชนได้รับ.....	26
ภาพที่ 3.7 ความง่ายของข้อมูลที่ได้รับจากภาครัฐ.....	27
ภาพที่ 3.8 ค่าใช้จ่ายและความรวดเร็วของศูนย์ตอบข้อมูลซักถาม.....	28
ภาพที่ 3.9 การรับฟังความคิดเห็นร่างประกาศกรมศุลกากร.....	30
ภาพที่ 3.10 คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.).....	31
ภาพที่ 3.11 การรับฟังข้อเสนอแนะและรับฟังความคิดเห็นก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย	32
ภาพที่ 3.12 ความพึงพอใจโดยรวมในการรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชนก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ.....	32
ภาพที่ 3.13 การรับรู้ของการให้บริการวินิจฉัยล่วงหน้า.....	37
ภาพที่ 3.14 การใช้บริการวินิจฉัยล่วงหน้าของภาคเอกชน	37
ภาพที่ 3.15 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการการวินิจฉัยล่วงหน้า.....	38
ภาพที่ 3.16 กระบวนการยื่นขอทบทวนและอุทธรณ์ต่อกรมศุลกากร	42
ภาพที่ 3.17 การยื่นขอทบทวนและอุทธรณ์ของภาคเอกชน	44
ภาพที่ 3.18 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการทบทวนหรืออุทธรณ์	44
ภาพที่ 3.19 ประสิทธิภาพการโดนกักสินค้าของภาคเอกชน.....	47
ภาพที่ 3.20 การแจ้งเตือนของภาครัฐเมื่อมีการกักสินค้าเพื่อตรวจสอบ	47
ภาพที่ 3.21 ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดการสินค้าที่ถูกกักกัน	48
ภาพที่ 3.22 การเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสมก่อนการปรับใช้อัตราค่าธรรมเนียมใหม่.....	52
ภาพที่ 3.23 ความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียม	52
ภาพที่ 3.24 การแจ้งเตือนเมื่อมีการกระทำผิด	53
ภาพที่ 3.25 การได้รับการลดโทษ เมื่อมีการสมัครใจยอมรับผิด.....	53
ภาพที่ 3.26 การรับรู้ของการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์.....	62
ภาพที่ 3.27 การใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์.....	63

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 3.28 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์.....	63
ภาพที่ 3.29 การรับรู้ถึงการให้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้น	64
ภาพที่ 3.30 ประสิทธิภาพในการให้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้น.....	64
ภาพที่ 3.31 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้น.....	64
ภาพที่ 3.32 ประสิทธิภาพในการถูกเรียกตรวจสอบหลังการตรวจสอบปล่อย.....	66
ภาพที่ 3.33 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการตรวจสอบสินค้าภายหลังการตรวจสอบปล่อย	66
ภาพที่ 3.34 การรับรู้การให้ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ.....	69
ภาพที่ 3.35 สัดส่วนของผู้ที่เป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ.....	69
ภาพที่ 3.36 ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดให้ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ.....	69
ภาพที่ 3.37 การขอใช้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าเร่งด่วน	71
ภาพที่ 3.38 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าเร่งด่วน	71
ภาพที่ 3.39 การนำเข้าส่งออกสินค้าเน่าเสียง่าย.....	72
ภาพที่ 3.40 ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดการสินค้าเน่าเสียง่าย.....	73
ภาพที่ 3.41 การมีขั้นตอนและเอกสารที่เกินความจำเป็น	76
ภาพที่ 3.42 ความพึงพอใจโดยรวมในการมีเอกสารและขั้นตอนเท่าที่จำเป็น.....	76
ภาพที่ 3.43 การยอมรับสำเนาเอกสารของศุลกากร	78
ภาพที่ 3.44 การยอมรับสำเนาเอกสารกับหน่วยงานอื่น หลังจากยื่นเอกสารไปแล้ว.....	78
ภาพที่ 3.45 การเรียกเก็บเอกสารใบขนสินค้าขาออก เมื่อนำเข้าสินค้า	79
ภาพที่ 3.46 ความพึงพอใจโดยรวมในการยอมรับสำเนาเอกสารของภาครัฐ.....	79
ภาพที่ 3.47 การเรียกขอเอกสารซ้ำ.....	82
ภาพที่ 3.48 ความพึงพอใจโดยรวมในระบบ National Single Window	82
ภาพที่ 3.49 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน	84
ภาพที่ 3.50 ความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแต่ละด่าน	84
ภาพที่ 3.51 การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้า	85
ภาพที่ 3.52 ความพึงพอใจโดยรวมในการปฏิบัติของภาครัฐเมื่อสินค้าถูกปฏิเสธนำเข้า.....	86
ภาพที่ 3.53 ประสิทธิภาพภาคเอกชนในการนำเข้าสินค้าชั่วคราว	88
ภาพที่ 3.54 การยกเว้นภาษีเมื่อมีการนำเข้าสินค้าชั่วคราว.....	88
ภาพที่ 3.55 ความพึงพอใจโดยรวมในการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐเมื่อมีการนำเข้าสินค้าชั่วคราว.....	88
ภาพที่ 3.56 สรุปผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายตามข้อผูกพันในมติของภาครัฐรายมาตราตามความตกลง TFA..	103
ภาพที่ 4.1 ข้อมูลจาก WTO Trade Facilitation Agreement Facility	122

บทที่ 1 บทนำ

การประชุมระดับรัฐมนตรี (Ministerial Conference) ขององค์การการค้าโลกสมัยสามัญครั้งที่ 9 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 ณ เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย นับเป็นก้าวสำคัญขององค์การการค้าโลกที่สามารถบรรลุผลข้อตกลงการค้าฉบับแรกของการเจรจารอบโดฮา (Doha Round) ที่ดำเนินการเจรจายาวนานถึง 12 ปีลงได้ ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของข้อตกลงบาห์ลี (Bali Package) ที่เป็นผลสรุปมาจากการเจรจาในครั้งนั้นคือที่ประชุมมีมติเห็นชอบในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Agreement: TFA) และเปิดให้ประเทศสมาชิกยื่นสัตยาบันยอมรับพิธีสารแก้ไขความตกลงมาร์ราเกชจัดตั้งองค์การการค้าโลกและผนวกความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของความตกลงองค์การการค้าโลก

ความตกลง TFA ประกอบด้วยสามส่วน ส่วนที่หนึ่ง (Section 1) คือ มาตรการทางเทคนิค ส่วนที่สอง (Section 2) คือ การปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่าง และส่วนที่สาม (Section 3) คือ การจัดตั้งสถาบันและบทบัญญัติสุดท้าย มีจำนวนมาตราทั้งสิ้น 12 มาตรา โดยมีรายละเอียดตามภาคผนวก ก

พิธีสารแก้ไขความตกลงมาร์ราเกชจัดตั้งองค์การการค้าโลกจะมีผลบังคับใช้เมื่อสมาชิกองค์การการค้าโลกให้สัตยาบันไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด ซึ่งขณะนี้ข้อตกลงได้มีผลบังคับใช้แล้ว เนื่องจากประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกได้ลงนามสัตยาบันในข้อตกลงเกินกว่า 2 ใน 3 ของประเทศสมาชิกทั้งหมดแล้วตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมความตกลง TFA โดยได้แจ้งมาตรการที่ไทยมีความพร้อมปฏิบัติได้ทันทีที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ หรือ Category A ในวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2557 และแก้ไขเพิ่มเติมในวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2559 ณ ปัจจุบันนี้ (มีนาคม 2563) เนื้อหาที่ไทยแสดงเจตจำนงมีความพร้อมปฏิบัติได้ทันทีที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ หรือ Category A คือ เนื้อหาทั้งหมดที่อยู่ในส่วนที่ 1 (Section I) ของข้อตกลงฯ ยกเว้นข้อสงวนบางข้อ ได้แก่ มาตรา 4 วรรคที่ 4, มาตรา 5 วรรคที่ 3 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 3.1-3.3), มาตรา 6 วรรคย่อยที่ 3.4, มาตรา 7 วรรคย่อยที่ 1.1, มาตรา 11 วรรคที่ 1 วรรคที่ 8 และวรรคที่ 9 และมาตรา 12 วรรคที่ 2 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 2.1-2.2) และวรรคย่อยที่ 6.1

ทั้งนี้ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันแสดงความพร้อมปฏิบัติได้ทันทีที่ความตกลง TFA มีผลบังคับใช้ ใน Category A จำนวน 131 มาตรการจาก 143 มาตรการย่อย (จาก 47 มาตรการหลัก) คิดเป็นร้อยละ 92 ของมาตรการทั้งหมด และส่วนที่เหลืออีก 12 มาตรการย่อยเป็นมาตรการที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัวก่อนการปฏิบัติซึ่งจะใส่ไว้ใน Category B ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลาปรับตัวระหว่าง 3-7 ปี (จณัญญา บัณฑกุล, 2560)

การดำเนินการให้บรรลุตามความตกลง TFA มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางการค้าระหว่างประเทศ¹ และส่งผลบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราภาษีของประเทศต่าง ๆ ล้วนมีทิศทางลดลงอย่างต่อเนื่อง² ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ชี้ว่าการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation; TF) จะยกระดับความสามารถในการแข่งขันผ่านการลดลงของต้นทุนธุรกรรม (transaction

¹ ปรากฏผลการศึกษาเชิงประจักษ์ในกลุ่มประเทศแอฟริกา (Amoako-Tuffour, Balchin, & Calabrese, 2016)

² อัตราภาษีทั่วไปเฉลี่ย (Applied MFN tariff simple average) ของโลกลดลงจาก 11.2% ในปี 1995 (ปีก่อตั้งองค์การการค้าโลก) เป็น 8.95% ในปี 2018 (คำนวณโดยคณะผู้วิจัยจาก WTO (2019))

cost) ลดเวลาธุรกรรม (reduce transaction time) เพิ่มการตรงต่อเวลา (Increased timeliness) และสอดคล้องกับมาตรการด้านความมั่นคงในตลาดส่งออกหลัก (Compliance with security initiatives in major export markets) (Duval, 2009) รวมถึงอำนวยความสะดวกให้เชื่อมโยงเข้ากับห่วงโซ่มูลค่า (Facilitating integration into value chains) และกระตุ้นให้เกิดการส่งออก (Boosting Exports) (Amoako-Tuffour, Balchin, & Calabrese, 2016) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศกำลังพัฒนา TF เอื้อให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Sakyi, Villaverde, & Maza, 2015) และทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ผู้บริโภค รวมถึงลดโอกาสของการคอร์รัปชัน (OECD, 2018)

วรรณกรรมปริทัศน์แสดงผลการศึกษาเชิงประจักษ์ที่ใช้ TF เป็นตัวแปรอิสระเพื่อศึกษาต่อตัวแปรตามเป้าหมาย (Target Dependent Variable) อันได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth) และการค้า (Trade) TF จำแนกออกเป็น 3 หมวด คือ (1) ดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ (International Logistics Performance Index: LPI) เป็นการพิจารณาภาพรวม (2) การดำเนินการค้าข้ามพรมแดน (Trading across Borders: TAB) จากฐานข้อมูลการประกอบธุรกิจ (Doing Business) ของธนาคารโลก ข้อมูลหมวดนี้มีหน่วยเป็นเวลาและเงิน และ (3) ตัวชี้วัดการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Indicators: TFIs) ขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) รายละเอียดของแต่ละหมวดชี้ให้เห็นความสำคัญของการยกระดับ TF

(1) LPI: ความตกลง TFA จะลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ และเสริมสร้างความสะดวกมากขึ้น โดยประมาณว่าจะทำให้ต้นทุนทางการค้าลดลงเฉลี่ยทั่วโลก 14.3% (WTO, 2015)

(2) TAB: การศึกษาด้วยแบบจำลองเศรษฐกิจพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วระยะเวลาที่ใช้ (land time) ก่อนสินค้าออกเพิ่มขึ้น 1 วัน จะส่งผลให้การส่งออกลดลงร้อยละ 1 ของมูลค่าการส่งออก และจะส่งผลมีน้ำหนักมากขึ้นสำหรับสินค้าที่อ่อนไหวง่าย (Djankov, Freund, & Pham, 2010) และโดยเฉลี่ย TAB เป็นช่องทางที่เอื้อให้การค้าเพิ่มขึ้นและไปส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Sakyi D., Villaverde, Maza, & Bonuedi, 2017)

(3) TFIs: จำแนกเป็นปัจจัยย่อย³ ผลการศึกษาโดยภาพรวมด้วยแบบจำลองแรงโน้มถ่วง (Gravity Model) โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี 2005-2012 พบว่าโดยเฉลี่ยแล้วเมื่อยกระดับคุณภาพ TF ของประเทศนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การค้ารวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.2 จำแนกเป็นร้อยละ 0.317 สำหรับสินค้าขั้นปลาย และร้อยละ 0.269 สำหรับสินค้าขั้นกลาง (Kumar & Shepherd, 2019) นอกจากนี้ผลการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างประเทศ OECD พิจารณาผลของ TFI ต่อการค้า (Trade) พบว่า สำหรับภาคอุตสาหกรรม ปัจจัย TFI เกือบทั้งหมดปรากฏนัยสำคัญทางสถิติทางบวก มีเพียงปัจจัย Formalities Documents เดียวที่แสดงเครื่องหมายทางลบ สำหรับภาคเกษตรพบว่าปัจจัย TFI จำนวนหนึ่งที่ปรากฏนัยสำคัญทางสถิติ และภาพรวมของการค้าพบว่าปัจจัย TFI เกือบทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติและผลของ TFI ต่อต้นทุนการค้า (Trade Cost⁴) พบว่าปัจจัยย่อยส่วนใหญ่มีนัยสำคัญทางสถิติและแสดงเครื่องหมายลดต้นทุนการค้า และเมื่อพิจารณาภาพรวมปัจจัยย่อยที่มีความสำคัญต่อมูลค่าการค้าและต้นทุนการค้า ได้แก่ advance ruling, information availability, procedures และ inter-agency cooperation

³ ฐานข้อมูล TFIs ของ OECD ถูกพัฒนาขึ้นโดย (Moïse, Orliac, & Minor, 2011) (Moïse & Sorescu, 2013) และ (Moïse & Sorescu, 2015) โดยเริ่มต้นมีจำนวน 12 ตัวชี้วัดในสองช่วงปีแรก และพัฒนาเพิ่มเป็น 16 ตัวชี้วัดในปี 2015

⁴ การคำนวณ Trade Cost ในการศึกษานี้เป็นไปตามวิธีของ Novy (2008)

(Moisé, Orliac, และ Minor , 2011) ภายหลังมีการศึกษาในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาด้วยวิธีการศึกษาเดียวกันพบว่าปัจจัยย่อยที่มีน้ำหนัก ได้แก่ information availability, documents, automation, procedures, และ good governance & impartiality (Moisé & Sorescu , 2013)

สำหรับประเทศไทย หากมีการยกระดับการอำนวยความสะดวกทางการค้าของไทยให้เทียบเท่ากับประเทศสิงคโปร์ ไทยจะได้ประโยชน์จากการขยายตัวทางการค้ากับประเทศในความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจในภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) สูงถึง 44 พันล้านเหรียญสหรัฐ⁵ โดยส่วนหนึ่งจะเป็นมูลค่าการส่งออกของไทยที่เพิ่มขึ้น และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นมูลค่าการค้าที่ประเทศ+6 จะสามารถขยายการส่งออกมายังไทย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558) และเมื่อเทียบกับปี 2015 กำหนดเป็นปีฐาน หากทุกประเทศในโลกบรรลุการปฏิบัติตาม TFA ผลการประเมินโดยแบบจำลองชี้ว่าไทยจะมีขยายตัวของการส่งออก การนำเข้า และผลผลิตเพิ่มขึ้นเทียบกับปี 2015 เท่ากับร้อยละ 3.261 ร้อยละ 3.809 และ 0.237 ตามลำดับ (Kumar & Shepherd, 2019)

ผลการประเมินจากฐานข้อมูล Trade Facilitation Indicators Simulator⁵ ของ OECD ในปี 2019 เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์พบว่าคะแนนของไทยสูงกว่ามาเลเซียแต่ยังคงห่างจากสิงคโปร์ (รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 1-1)

ตารางที่ 1.1 คะแนนการประเมินโดย OECD พิจารณาเปรียบเทียบไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์

Category	Thailand	Malaysia	Singapore
Information availability	1.30	1.25	1.90
Involvement of the trade community	1.57	1.25	1.88
Advance rulings	1.43	1.71	2.00
Appeal procedures	1.67	1.33	1.67
Fees and charges	1.31	1.50	1.71
Formalities - documents	1.75	1.63	1.89
Formalities - automation	1.73	1.00	2.00
Formalities - procedures	1.46	1.33	1.79
Internal border agency co-operation	0.60	0.73	1.55
External border agency co-operation	1.00	0.70	0.91
Governance and impartiality	1.33	1.56	2.00
คะแนนรวม	15.15	13.99	19.29

ที่มา รวบรวมโดยคณะผู้วิจัยจากฐานข้อมูล (OECD, 2019)

โดยสรุปผลการศึกษาเชิงประจักษ์ชี้ว่าการดำเนินการให้บรรลุ TFA มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มศักยภาพภายใต้ความตกลง TFA เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ จึงควรมีการศึกษาวิเคราะห์และประเมินความพร้อมของภาครัฐและภาคเอกชนต่อการรองรับความตกลง TFA

⁵ ฐานข้อมูลนี้ OECD เริ่มประเมินตั้งแต่ปี 2013 และปรับปรุงข้อมูลทุก 2 ปี

1.1 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสำรวจวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลของการให้บริการภาครัฐในการอำนวยความสะดวกทางการค้าในส่วนที่ไทยผูกพันพร้อมปฏิบัติตามได้ทันที
- 2) เพื่อศึกษาสำรวจการเตรียมความพร้อมของภาครัฐในการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยในการรองรับความตกลง TFA ในส่วนที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัว ในมิติดังต่อไปนี้
 - (1) มิติด้านแผน นโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - (2) มิติด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง⁶
 - (3) มิติด้านการบริหารจัดการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 3) เพื่อนำผลการศึกษามาจัดทำข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยในการรองรับความตกลง TFA ให้ครบถ้วน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการปรับตัวแก้ไขจุดอ่อนและเติมเต็มช่องว่างของการบริการภาครัฐที่ยังไม่มีประสิทธิผล

1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความพร้อมของภาครัฐต่อการรองรับความตกลง TFA ในการศึกษาครั้งนี้ จะจำแนกการศึกษาเป็น 2 ส่วนหลักด้วยกัน โดยจำแนกตามมาตรการในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่ไทยให้สัตยาบันไว้ในข้อผูกพันที่แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ มาตรการใน Category A ที่ไทยแสดงความพร้อมปฏิบัติได้ทันทีที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ และมาตรการใน Category B ที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัวก่อนการปฏิบัติ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยตามภาพที่ 1.1

การศึกษาในส่วนแรกที่เป็นการศึกษาความพร้อมของภาครัฐสำหรับมาตรการใน Category A ซึ่งเป็นส่วนที่ภาครัฐไทยแสดงความพร้อมในการปฏิบัติตามได้ทันที การศึกษาในส่วนนี้จะมุ่งเน้นการศึกษาไปที่ความพร้อมของภาครัฐในการจัดให้มีมาตรการอำนวยความสะดวกใดๆ ตามข้อผูกพัน เนื่องจากก่อนจะให้สัตยาบันใดๆ ภาครัฐเองก็ได้มีการประชุมและศึกษาความพร้อมในการปฏิบัติตามข้อผูกพันในระดับหนึ่งแล้ว ก่อนการให้สัตยาบันดังกล่าว ดังนั้นการศึกษานี้จึงตั้งสมมุติฐานว่า ภาครัฐมีความพร้อมและได้ดำเนินการตามข้อผูกพันใน Category A ทั้งหมดไปแล้ว แต่การศึกษานี้จะมุ่งเน้นศึกษาถึงประสิทธิผลในการดำเนินการของภาครัฐในการปฏิบัติตามข้อผูกพันดังกล่าว

จากการทบทวนแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผล ผู้วิจัยนำแนวคิดตามกรอบประสิทธิผลขององค์กร (Organization Effectiveness) ของ Cameron & Whetten⁷ (1983) โดยเลือกแนวทางการบรรลุเป้าหมาย (Goal-Attainment Approach) และแนวทางผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Approach) มาใช้เป็นแนวทางประเมินประสิทธิผลในการดำเนินงานของภาครัฐในการปฏิบัติตามข้อผูกพันตามความตกลงฯ ในการศึกษาครั้งนี้ โดยการประเมินประสิทธิผลในเรื่องการบรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประเมินจากข้อมูลที่ได้จากเอกสารและข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนการประเมิน

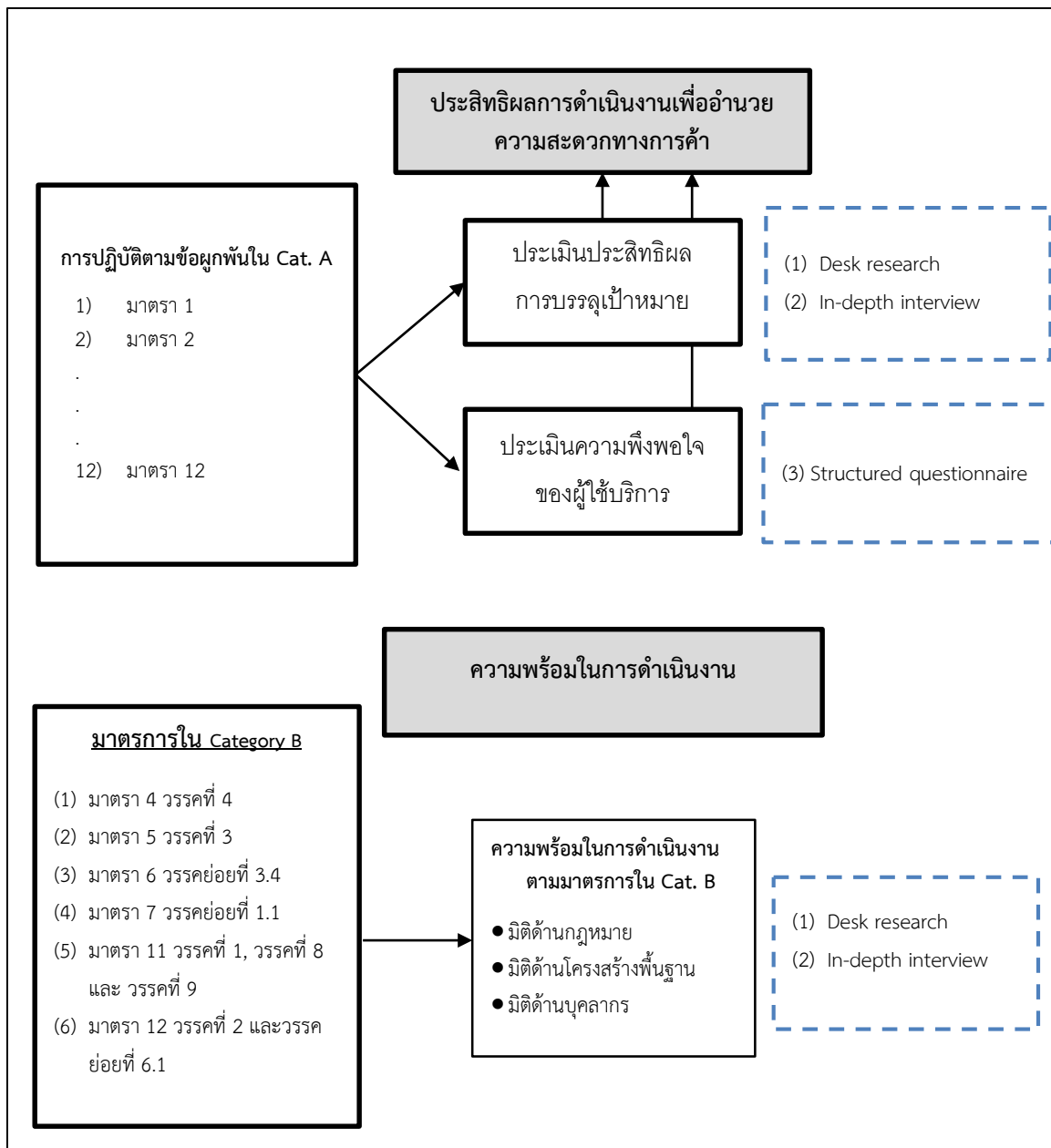
⁶ โครงสร้างพื้นฐาน ภายใต้อาณัติของการศึกษานี้ คือ บริการทั้งหมดที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินการของภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกและนำเข้า

⁷ การศึกษาประสิทธิผลขององค์กรตาม Cameron และ Whetten (1983) นำเสนอไว้ 4 แนวทาง ได้แก่ 1. แนวทางการบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment Approach) 2. แนวทางเชิงระบบ (System Approach) 3. แนวทางกลยุทธ์กลุ่มตัวแทนหรือแนวทางกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Strategic Constituencies or The Stakeholder Approach) และ 4. แนวทางการแข่งขันด้านค่านิยม (Competing-Value Approach)

ประสิทธิภาพโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะใช้ความพึงพอใจจากผู้ประกอบการภาคเอกชนที่ใช้บริการของภาครัฐ ในการอำนวยความสะดวกทางการค้า มาเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ส่วนการศึกษาในส่วนที่สองที่เป็นการศึกษาความพร้อมของภาครัฐสำหรับมาตรการใน Category B ซึ่งเป็นส่วนที่ภาครัฐขอระยะเวลาในการปรับตัวนั้น การศึกษาในส่วนนี้จะศึกษาความพร้อมของภาครัฐในมิติต่างๆ โดยจะตั้งคำถามมุ่งเน้นในสิ่งที่ภาครัฐจะต้องดำเนินการเพื่อให้สามารถรองรับตามข้อผูกพันได้ เช่น การปรับปรุง/แก้ไข กฎหมายที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อผูกพัน นอกจากนี้ยังจะศึกษาถึงความคืบหน้าในการดำเนินการด้วย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: คณะผู้วิจัย

1.3 วิธีการศึกษา

คณะผู้วิจัยกำหนดวิธีการศึกษา โดยเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งจะดำเนินการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลวิจัยตามแนวทางดังนี้

- 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารความตกลงฯ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัยต่างๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
- 2) การสังเกตการณ์ (Observation) แบบไม่มีส่วนร่วม (Informal Observation) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามข้อผูกพันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออก ได้แก่ กลุ่ม หน่วยงาน หรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและข้อมูลเชิงลึก
- 4) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลความพึงพอใจ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

1.4 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจะประกอบด้วยภาครัฐและภาคเอกชน โดยภาคเอกชนประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียในการให้บริการของภาครัฐในการอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกและนำเข้าทั้งหมด อย่างไรก็ตาม เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ กลุ่ม หรือ สมาคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกหรือนำเข้า โดยช่วงเวลาที่คณะผู้วิจัยทำการสำรวจและเก็บข้อมูลได้แก่ เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2562 รายละเอียดดังนี้

- (1) ผู้แทนหน่วยงานราชการหลักจำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่ กรมศุลกากร กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ด้านศุลกากรอรัญประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมโรงงานอุตสาหกรรม
- (2) ผู้แทนสมาคมต่าง ๆ รวม 15 สมาคม ได้แก่ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย สมาคมชิปปิ้งแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ สมาคมหินอ่อนและแกรนิตไทย สมาคมผู้นำเข้าและผู้ส่งออกกระดุมมาตรฐานเออีโอ สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกไทย สมาคมการค้าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สมาคมอุตสาหกรรมเทคโนโลยีเครื่องมือแพทย์ไทย สมาคมอุตสาหกรรมเกษตรอาหาร สมาคมผู้ส่งออกทางเรือ สมาคมค้าทองคำ สมาคมชิ้นส่วนยานยนต์ สมาคมขนส่งสินค้าเร่งด่วนไทย และสมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย
- (3) บริษัทเอกชน รวม 30 บริษัท

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการรอบเพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงวัตถุประสงค์ในแต่ละเรื่อง

1.6 การสังเคราะห์มาตรการหลักตามความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า

คณะผู้วิจัยสำรวจผู้เกี่ยวข้องภาคเอกชนพบว่าการดำเนินงานของภาคเอกชนที่มีการแยกงานส่วนการดำเนินการส่งออกและการนำเข้าเป็นหน้าที่ของตัวแทนที่เรียกว่า “บริษัทชิปปิ้ง” และส่วนงานที่บริษัทผู้ส่งออก/นำเข้ายังคงต้องดำเนินการด้วยตัวเอง (แม้ว่าจะส่งต่อไปให้บริษัทชิปปิ้งไปดำเนินการต่อก็ตาม) ในขณะเดียวกันบางมาตรการหลักเป็นการดำเนินงานเฉพาะการส่งออกและบางมาตรการหลักเป็นการดำเนินงานเฉพาะการนำเข้า

ในขณะเดียวกันผลการวิเคราะห์รายการมาตรการพบว่าบางมาตรการเกี่ยวข้องทั้งการส่งออกหรือการนำเข้า ด้วยเหตุนี้ เมื่อผนวกการดำเนินงานของภาคเอกชนเข้ากับลักษณะของแต่ละมาตรการหลัก 12 มาตรการจึงถูกแจกแจงเป็นมิติต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

- วิธีการวิเคราะห์ บางมาตรการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในขณะที่บางมาตรการวิเคราะห์เฉพาะเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ
- วิธีดำเนินงานของภาคเอกชน จำแนกเป็น “ทำเอง” และ/หรือ “จ้างชิปปิ้ง” และในส่วนทำเองบางมาตรการบริษัทสามารถตอบได้ ในขณะที่บางมาตรการต้องเป็นชิปปิ้งตอบเองเท่านั้น
- ความเกี่ยวข้อง บางมาตรการเกี่ยวเฉพาะการส่งออก หรือการนำเข้า และบางมาตรการเกี่ยวข้องทั้งการส่งออกและการนำเข้า

ตารางที่ 1.2 สรุปการสังเคราะห์มาตราหลักตามความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า

มาตราหลัก	มาตราย่อย	วิธีการวิเคราะห์	คำถามในแบบสอบถาม	จ้างบริษัทซิปป์ทำ		ทำเอง	ความเกี่ยวข้อง	
				บ.ส่งออก-นำเข้า	บ.ซิปป์		ผู้นำเข้า	ผู้ส่งออก
1. การจัดพิมพ์และการเผยแพร่	1.1 การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูล	คุณภาพ&ปริมาณ	1.1a 1.1b	✓	✓	✓	✓	✓
	1.2 การเผยแพร่ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต	คุณภาพ&ปริมาณ	1.2a 1.2b	✓	✓	✓	✓	✓
	1.3 ศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูล	คุณภาพ	1.3a 1.3a	✓	✓	✓	✓	✓
	1.4 การรายงานการเผยแพร่ข้อมูลให้คณะกรรมการฯ	คุณภาพ		□	□	□	□	□
2. การให้แสดงข้อคิดเห็น&รับทราบข้อมูลก่อนใช้กฎหมายใหม่	2.1 การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นก่อนการบังคับใช้	คุณภาพ&ปริมาณ	2	✓	✓	✓	✓	✓
	2.2 การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานชายแดนกับผู้ค้าหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	คุณภาพ		□	□	□	□	□
3. การวินิจฉัยล่วงหน้า		คุณภาพ&ปริมาณ	3	✓	□	✓	✓	✓
4. การอุทธรณ์/ทบทวน		คุณภาพ&ปริมาณ	4	✓	□	✓	✓	✓
5. มาตรการเพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ & ความโปร่งใส	5.1 การประกาศที่เกี่ยวกับการยกระดับการควบคุม/การตรวจสอบ	คุณภาพ		□	□	□		
	5.2 การกักกันสินค้าเพื่อการตรวจสอบ	คุณภาพ&ปริมาณ	5.1	✓	✓	✓	✓	
6. ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียม & ค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ	6.1 ข้อกำหนดทั่วไป เกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียม/เบี้ยปรับ	คุณภาพ&ปริมาณ	6.1	□	✓	✓	✓	✓
	6.2 ข้อกำหนดเฉพาะ เกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียม/เบี้ยปรับ	คุณภาพ&ปริมาณ		□	✓	✓	✓	✓
	6.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ	คุณภาพ&ปริมาณ	6.2	□	✓	✓	✓	✓
7. การตรวจสอบปล่อยสินค้า	7.1 กระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง	คุณภาพ&ปริมาณ	7.1	□	✓	✓	✓	
	7.2 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	คุณภาพ&ปริมาณ	7.2	□	✓	✓	✓	✓
	7.3 การตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น	คุณภาพ&ปริมาณ	7.3	□	✓	✓	✓	
	7.4 การบริหารจัดการความเสี่ยง	คุณภาพ		□	□	□		
	7.5 การตรวจสอบหลังการตรวจสอบปล่อยสินค้า	คุณภาพ&ปริมาณ	7.4	□	✓	✓	✓	
	7.6 การจัดให้มีการเผยแพร่เวลาที่ใช้ในการตรวจสอบปล่อยสินค้า	คุณภาพ		□	□	□		
	7.7 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการระดับเออีโอ	คุณภาพ&ปริมาณ	7.5	□	✓	✓	✓	✓
	7.8 การตรวจสอบปล่อยสินค้าเร่งด่วน	คุณภาพ&ปริมาณ	7.6	□	✓	✓	✓	
	7.9 การจัดการสินค้าที่เน่าเสียง่าย	คุณภาพ&ปริมาณ	7.7	□	✓	✓		

มาตราหลัก	มาตราย่อย	วิธีการวิเคราะห์	คำถามในแบบสอบถาม	จ้างบริษัทซิปป์ทำ		ทำเอง	ความเกี่ยวข้อง	
				บ.ส่งออก-นำเข้า	บ.ซิปป์		ผู้นำเข้า	ผู้ส่งออก
8. ความร่วมมือที่พรมแดน (การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ศุลกากร)		คุณภาพ		☐	☐	☐		
9. การย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมศุลกากร		คุณภาพ		☐	☐	☐		
10. พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก และการถ่ายลำ/ผ่านแดน	10.1 พิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็น	คุณภาพ&ปริมาณ	8.1	☒	☒	☒	☒	☒
	10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร	คุณภาพ&ปริมาณ	8.2	☐	☒	☒	☒	☒
	10.3 การใช้มาตรฐานระหว่างประเทศ	คุณภาพ		☐	☐	☐		
	10.4 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ จุดเดียว (Single Window)	คุณภาพ&ปริมาณ	8.3	☐	☒	☒	☒	☒
	10.5การตรวจสอบสินค้าต้นทาง (Preshipment Inspection)	คุณภาพ&ปริมาณ		☐	☐	☐	☐	☐
	10.6 การใช้นายหน้าศุลกากร	คุณภาพ		☐	☐	☐	☐	☐
	10.7 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน	คุณภาพ	8.4	☐	☒	☒	☒	☒
	10.8 การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้า	คุณภาพ&ปริมาณ	8.5	☐	☒	☒	☒	
	10.9 การนำเข้าสินค้าโดยกระบวนการยอมรับสินค้าชั่วคราว	คุณภาพ&ปริมาณ	8.6	☐	☒	☒	☒	☐
11. เสรีภาพในการผ่านแดน		คุณภาพ		☐	☐	☐		
12. ความร่วมมือทางศุลกากร	1. มาตรการส่งเสริมความร่วมมือ	คุณภาพ		☐	☐	☐		
	2. การแบ่งปันข้อมูล			☐	☐	☐		
	3. การตรวจสอบความถูกต้อง			☐	☐	☐		
	4. การยื่นคำขอเป็นลายลักษณ์อักษร			☐	☐	☐		
	5. การคุ้มครองและการรักษาความลับ			☐	☐	☐		
	6. การให้ข้อมูล			☐	☐	☐		
	7. การเลื่อนหรือการปฏิเสธคำขอ			☐	☐	☐		
	8. หลักต่างตอบแทน (Reciprocity)			☐	☐	☐		
	9. ภาระการบริหาร			☐	☐	☐		
	10. ข้อจำกัดความร่วมมือทางศุลกากร			☐	☐	☐		
	11. การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต			☐	☐	☐		
	12. ข้อตกลงทวิภาคีและภูมิภาค			☐	☐	☐		

ที่มา: จำแนกโดยคณะผู้วิจัย

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยจะนำข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้วิธี

- 1) การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) จากเอกสารที่สืบค้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง (Fact) ที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดขึ้น
- 2) การตีความ (Interpretation) จากการสังเกตและสัมภาษณ์ เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายจำแนกตามหัวข้อใดความตกลงฯ โดยการพรรณนา และสรุปเป็นความคิดเห็น
- 3) การวิเคราะห์การประเมินประสิทธิผลความพึงพอใจ โดยการใช้ข้อมูลทางสถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) มาอธิบาย และใช้ข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประกอบคำอธิบาย

บทที่ 2 การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า

เนื้อหาส่วนนี้คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ความเชื่อมโยงต่างๆ ของมาตรการในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อให้เห็นมิติในภาพกว้าง และวางกรอบในการประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของภาครัฐให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงในบทนี้จำแนกเนื้อหาเป็นสองส่วน คือ ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรการในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้ากับพิธีการศุลกากรของไทย และ ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรการภายใต้ความตกลงฯ กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเชื่อมโยงมาตรการในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้ากับพิธีการศุลกากรของไทย

การทบทวนพิธีการศุลกากรทั้งขาเข้าและขาออก ประกอบกับกระบวนการการตรวจสอบต่างๆ ของภาครัฐ พบว่ามีความเชื่อมโยงระหว่างพิธีการศุลกากร หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน กับมาตรการต่างๆ 12 มาตรการในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าตามภาพที่ 2.1

มาตรการที่ 1 เรื่องการจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพิธีการนำเข้าและส่งออก และข้อมูลอื่นๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมาตรการที่ 2 เรื่องการเปิดรับฟังความคิดเห็นก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎหมาย ครอบคลุมในส่วนที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการส่วนหนึ่งเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในกฎเกณฑ์ ระเบียบ พิธีการต่างๆ และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของภาครัฐให้ผู้ประกอบการทราบถึงขั้นตอนและแนวทางในการดำเนินการพิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ และมีส่วนช่วยในการลดต้นทุนการจัดการของภาคเอกชนได้ด้วย อีกส่วนหนึ่งเป็นการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชน เพื่อให้ภาครัฐนำข้อคิดเห็นไปแก้ไขและปรับปรุงกฎเกณฑ์ ระเบียบ พิธีการต่างๆ เพื่อพัฒนาและสร้างความสะดวกในการดำเนินพิธีการที่เกี่ยวข้องกับการค้าของผู้ประกอบการให้มากขึ้นไป

สำหรับกระบวนการนำเข้าส่งออกและพิธีการศุลกากร เป็นส่วนหลักที่ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าให้ความสำคัญ สังเกตได้จากการที่มีความเชื่อมโยงกับมาตรการในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าอยู่หลายมาตราด้วยกัน โดยกระบวนการนำเข้าส่งออกและพิธีการศุลกากรสามารถแบ่งประเด็นย่อยได้เป็นเรื่องเอกสารที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบเอกสาร การชำระภาษีและค่าธรรมเนียม และการตรวจปล่อยสินค้า

ประเด็นเอกสารที่เกี่ยวข้องในการดำเนินพิธีการศุลกากร มีความเชื่อมโยงกับมาตราที่ 3 ว่าด้วยการวินิจฉัยล่วงหน้า ซึ่งเป็นบริการที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการทราบหลักเกณฑ์การกำหนดพิกัดฯ หรือราคาล่วงหน้าก่อนที่จะมีการนำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถคาดการณ์ต้นทุนภาษีล่วงหน้า และลดค่าใช้จ่ายในการทบทวนและอุทธรณ์ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับมาตรา 10 พิธีการนำเข้าส่งออก ในบางข้อย่อย เช่น มาตรา 10.1 ว่าด้วยเรื่องพิธีการและเอกสารที่จำเป็น มาตรา 10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร มาตรา 10.4 ระบบ Single Window

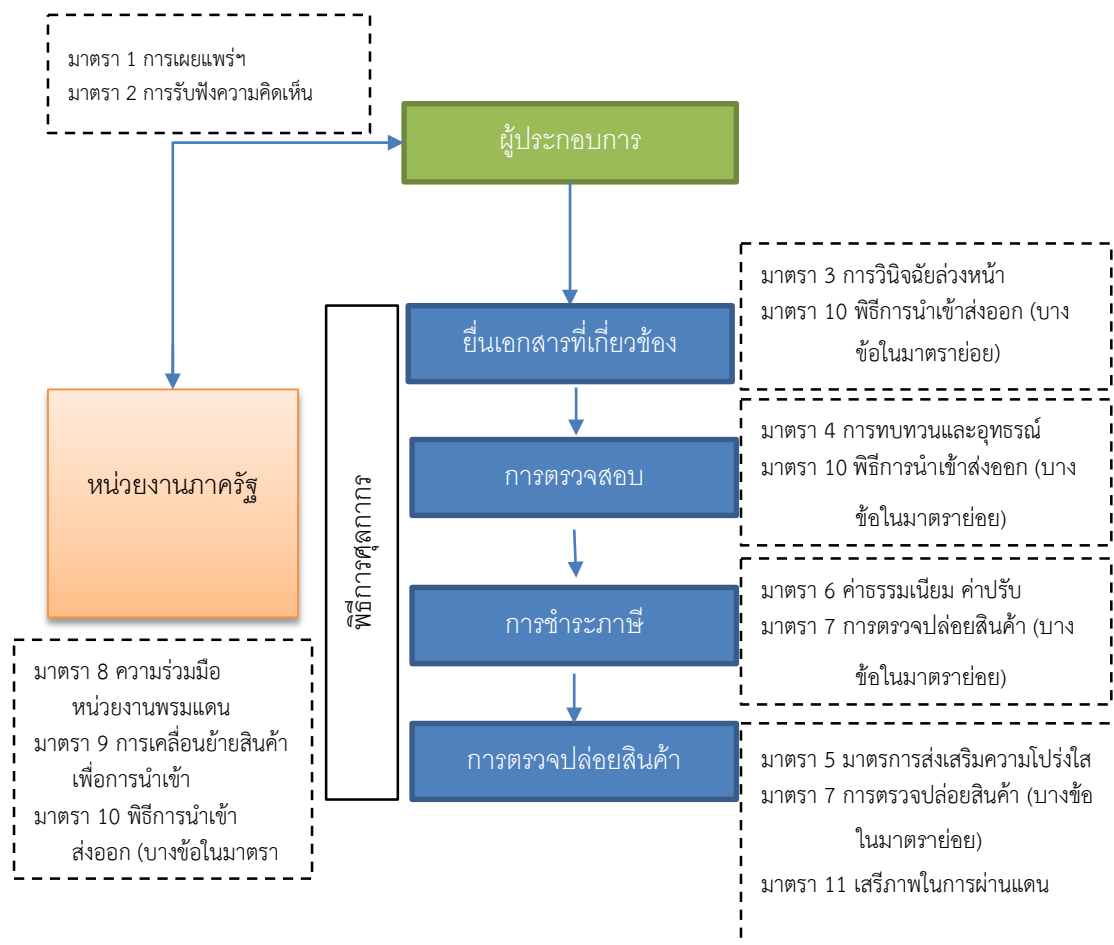
ประเด็นการตรวจสอบ เชื่อมโยงมาตรา 4 ว่าด้วยการทบทวนและอุทธรณ์ และมาตรา 10.5 การตรวจสอบสินค้าต้นทาง (Preshipment Inspection) มาตรา 10.7 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน

ประเด็นการชำระภาษีและค่าธรรมเนียม เชื่อมโยงกับมาตรการ 6 เรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ค่าบริการและค่าปรับ รวมถึงมาตรการ 7 บางข้อ เช่น มาตรา 7.2 เรื่องการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ประเด็นการตรวจปล่อยสินค้า เชื่อมโยง มาตรา 5 มาตรการส่งเสริมความโปร่งใส มาตรา 7 การตรวจปล่อยสินค้า บางข้อในมาตราย่อย เช่น มาตรา 7.3 การตรวจปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น มาตรา 7.4 การบริหารจัดการความเสี่ยง มาตรา 7.5 การตรวจสอบภายหลังการตรวจปล่อยสินค้าไปแล้ว (Post clearance audit) เป็นต้น และมาตรา 11 เสรีภาพในการผ่านแดน

สำหรับมาตรา 8 เรื่องความร่วมมือระหว่างพรมแดน มาตรา 9 การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้า มาตรา 10 พิธีการนำเข้าส่งออก บางข้อย่อย เช่น มาตรา 10.3 การใช้มาตรฐานระหว่างประเทศมาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานกระบวนการและพิธีการนำเข้าและส่งออก เป็นต้น และมาตรา 12 ความร่วมมือทางศุลกากร เกี่ยวพันโดยตรงกับหน่วยงานภาครัฐ โดยจะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อผูกพันต่างๆ ของไทยภายใต้ความตกลง รวมไปถึงความร่วมมือหรือข้อผูกพันระหว่างประเทศที่ไทยไปตกลงไว้กับคู่ภาคี โดยเฉพาะคู่ภาคีที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย

ภาพที่ 2.1 ความเชื่อมโยงพิธีการศุลกากรกับความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า

ที่มา: ประมวลผลโดยคณะผู้วิจัย

2.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และความเชื่อมโยงความรับผิดชอบในแต่ละมาตรการภายใต้ความตกลงฯ

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า ในการศึกษาี้จะรวมถึงหน่วยงานทั้งหมดของภาครัฐที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการนำเข้าและส่งออก ซึ่งรวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลสินค้า และการออกใบอนุญาตต่างๆ จากการศึกษาและการประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยคณะผู้วิจัยพบว่า มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 37 หน่วยงาน โดยครอบคลุมหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง องค์กรอิสระ และตัวแทนภาคเอกชน (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก

หน่วยงาน	กระทรวงต้นสังกัด
กรมการอุตสาหกรรมทหาร	กระทรวงกลาโหม
กรมศุลกากร	กระทรวงการคลัง
กรมสรรพสามิต	
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
การยางแห่งประเทศไทย	
กรมประมง	
กรมวิชาการเกษตร	
กรมปศุสัตว์	
กรมเจ้าท่า	กระทรวงคมนาคม
กรมการขนส่งทางบก	
การทำเรือแห่งประเทศไทย	
บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)	
สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	
บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กรมทรัพยากรธรณี	
กรมป่าไม้	
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	กระทรวงพลังงาน
กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ	
กรมธุรกิจพลังงาน	กระทรวงพาณิชย์
กรมการค้าภายใน	
กรมการค้าต่างประเทศ	กระทรวงมหาดไทย
กรมการปกครอง	
กรมศิลปากร	กระทรวงวัฒนธรรม
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	กระทรวงสาธารณสุข
กรมควบคุมโรค	
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	
สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ	กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	
สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย	กระทรวงอุตสาหกรรม
กรมโรงงานอุตสาหกรรม	
สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	
การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	
สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	สำนักนายกรัฐมนตรี
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)	องค์กรอื่นๆ
หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	

ที่มา: คณะผู้วิจัย

โดยแต่ละมาตรการในความตกลงฯ มีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐแตกต่างกัน (ตารางที่ 2.2) เช่น มาตรา 1 ในความตกลงฯ เรื่องการจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล จะเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงาน แต่การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้าจะเกี่ยวข้องกับกรมศุลกากรเพียงอย่างเดียว เป็นต้น

ตารางที่ 2.2 ความเชื่อมโยงของมาตรการภายใต้ความตกลงฯ กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

มาตรา	มาตราย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/รับผิดชอบ
1. การจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล	1.1 การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูล	ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ตามตารางที่ 2.1)
	1.2 การเผยแพร่ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต	
	1.3 ศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูล	
	1.4 การรายงานการเผยแพร่ข้อมูลให้คณะกรรมการอำนวยความสะดวกทางการค้า	
2. การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎเกณฑ์ใหม่ และการปรึกษาหารือ	2.1 การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงข้อคิดเห็นก่อนการบังคับใช้กฎเกณฑ์	กรมศุลกากร
	2.2 การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานชายแดนกับผู้ค้าหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	
3. การวินิจฉัยล่วงหน้า	การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (Advance rulings)	กรมศุลกากร
4. กระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน	กระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน	กรมศุลกากร
5. มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส	5.1 การประกาศที่เกี่ยวกับการยกระดับการควบคุมหรือการตรวจสอบ	กรมศุลกากร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์
	5.2 การกักกันสินค้าเพื่อการตรวจสอบ	กรมศุลกากร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
6. ข้อกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก และบดลงโทษ	6.1 ข้อกำหนดทั่วไป เกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมหรือเบี้ยปรับ	กรมศุลกากร กรมทรัพยากรธรณี กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมเจ้าท่า กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมโรค การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) การยางแห่งประเทศไทย การทำเรือแห่งประเทศไทย กรมสรรพสามิต สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
	6.2 ข้อกำหนดเฉพาะ เกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมหรือเบี้ยปรับ	

มาตรา	มาตราย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/รับผิดชอบ
	6.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ	กรมศุลกากร กรมทรัพยากรธรณี กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมการอุตสาหกรรมทหาร กรมปศุสัตว์
7. การตรวจปล่อยสินค้า	7.1 กระบวนการตรวจปล่อยสินค้าล่วงหน้า	กรมศุลกากร
	7.2 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	กรมศุลกากร
	7.3 การตรวจปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัย ศุลกากรเสร็จสิ้น	กรมศุลกากร
	7.4 การบริหารจัดการความเสี่ยง	กรมศุลกากร
	7.5 การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้า	กรมศุลกากร
	7.6 การจัดให้มีการเผยแพร่เวลาที่ใช้ในการ ตรวจปล่อยสินค้า	กรมศุลกากร
	7.7 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า แก่ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาต	กรมศุลกากร
	7.8 การตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วน	กรมศุลกากร
	7.9 การจัดการสินค้าที่เน่าเสียง่าย	กรมศุลกากร
8. ความร่วมมือของหน่วยงานที่ พรมแดน	การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ ชายแดนเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า	กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์
9. การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้า ภายใต้การควบคุมทางศุลกากร	การยินยอมให้เคลื่อนย้ายสินค้าที่ผู้ค้าตั้งใจ นำเข้าจากจุดผ่านแดนมายังศุลกากรใน ประเทศ	กรมศุลกากร
10. พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการถ่ายลำผ่านแดน	10.1 พิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้าน เอกสารที่จำเป็น	ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ตามตารางที่ 2.1)
	10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร	
	10.3 การใช้มาตรฐานระหว่างประเทศ	
	10.4 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (Single Window)	
	10.5 การตรวจสอบสินค้าต้นทาง (Preshipment Inspection)	กรมศุลกากร
	10.6 การใช้นายหน้าศุลกากร	กรมศุลกากร

มาตรา	มาตราย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/รับผิดชอบ
	10.7 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน	กรมศุลกากร การทำเรือแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์
	10.8 การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้า	กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร
	10.9 การนำเข้าสินค้าโดยกระบวนการยอมรับสินค้าชั่วคราว	กรมศุลกากร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
11. เสรีภาพในการถ่ายลำ/ผ่านแดน	11. เสรีภาพในการถ่ายลำ/ผ่านแดน	กรมศุลกากร กรมการขนส่งทางบก
12. ความร่วมมือทางศุลกากร	1. มาตรการส่งเสริมความร่วมมือ	กรมศุลกากร
	2. การแบ่งปันข้อมูล	
	3. การตรวจสอบความถูกต้อง	
	4. การยื่นคำขอเป็นลายลักษณ์อักษร	
	5. การคุ้มครองและการรักษาความลับ	
	6. การให้ข้อมูล	
	7. การเลื่อนหรือการปฏิเสธคำขอ	
	8. หลักต่างตอบแทน (Reciprocity)	
	9. ภาระการบริหาร	
	10. ข้อจำกัดความร่วมมือทางศุลกากร	
	11. การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต	
	12. ข้อตกลงทวิภาคีและภูมิภาค	

ที่มา: คณะผู้วิจัย

บทที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด A

ผลการศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด A ประกอบด้วยสองส่วน 1) ผลประเมินโดยคณะผู้วิจัยต่อการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานของภาครัฐตามข้อผูกพันภายใต้ความตกลงการค้าเสรี ความสะดวกทางการค้า⁸ และ 2) ผลการประเมินจากแบบสอบถามภาคเอกชน โดยผลการประเมินประสิทธิผลในบทนี้จะแยกวิเคราะห์ในรายละเอียดหลัก จำนวน 12 มาตรา ตามมาตราในแต่ละมาตราในความตกลงฯ ซึ่งมีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

3.1 ผลการประเมินมาตรา 1: การจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล

การจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล ความตกลง TFA มีข้อผูกพันให้ภาครัฐมีการจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับพิธีการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า การเผยแพร่ข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต และศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูล รวมถึงการแจ้งให้คณะกรรมการด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าทราบถึงแหล่งข้อมูลเหล่านั้น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ภาครัฐเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการนำเข้าส่งออกทั้งหมด ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบถึงข้อมูลเหล่านั้น (รายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 3.1) ผลการประเมินมาตรา 1 เป็นดังนี้

3.1.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 1

การประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 1 จำแนกผลการศึกษาได้ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเว็บ Thailand National Single Window 2) การรายงานการเผยแพร่ข้อมูลให้คณะกรรมการอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1.1 การเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐ

ภาครัฐมีการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตเกือบทั้งหมดแล้วตามที่ผูกพันไว้ โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกทั้งหมด แยกตามหน่วยงาน ในเว็บไซต์ Thailand National Single Window และการตรวจสอบเว็บไซต์ดังกล่าวล่าสุด (ณ วันที่ 14 มีนาคม 63) พบว่า ข้อมูลมีความครบถ้วนแต่ขาดการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน มีเฉพาะภาษาไทยเป็นหลักและมีเพียงบางรายการที่เป็นภาษาอังกฤษ

เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) คือ นอร์เวย์ (Norway) ซึ่งเว็บไซต์หลักที่ใช้ในการกระจายสิ่งพิมพ์และข้อมูลคือ www.toll.no เปิดใช้งานต่อเนื่องกว่า 15 ปี ครั้งเริ่มต้นช่วงปี 2005 สื่อ Social Media ประเภท Facebook และ Twitter ยังไม่มีการใช้งาน ปัจจุบัน Social Media ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่ง สามารถใช้งานเป็นภาษาอังกฤษได้ และเชื่อมโยงข้อมูลด้านกฎหมายกับฐานข้อมูลหลักคือ www.lovdato.no

⁸ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจต่อผลการศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานข้อผูกพัน การพิจารณาควบคู่รายการตามความตกลง TFA อาจจะต้องมีเอกสารความตกลง TFA ประกอบ

3.1.1.2 การรายงานการเผยแพร่ข้อมูลให้คณะกรรมการอำนวยความสะดวกทางการค้า

ข้อผูกพันของภาครัฐตามมาตราที่ 1 ข้อที่ 4 เรื่อง การรายงานการเผยแพร่ข้อมูลให้คณะกรรมการอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องแจ้งให้คณะกรรมการด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าทราบในสามเรื่อง ได้แก่ 1) แหล่งจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลของทางการ (Official Place) (ตามมาตรา 1 มาตราย่อยที่ 1.1) 2) เว็บไซต์ที่เผยแพร่ข้อมูล (ตามมาตราที่ 1 มาตราย่อยที่ 2.1) และ 3) ข้อมูลการติดต่อสำหรับจุดตอบข้อซักถาม (รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 3.1)

เมื่อตรวจสอบฐานข้อมูลของเว็บไซต์ทางการในเรื่องการอำนวยความสะดวกทางการค้าขององค์การการค้าโลก (WTO)⁹ (ณ วันที่ 14 มีนาคม 63) พบว่าไทยมีการแจ้งรายงานการเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้กับ WTO ตามข้อผูกพันครบในทุกรายการทั้งสามเรื่อง โดยข้อมูลที่ไทยแจ้งไว้ในข้อผูกพันตามมาตราที่ 1 ในฐานข้อมูลของเว็บไซต์ดังกล่าวแสดงข้อมูลเป็นสองส่วน ได้แก่

- (1) ข้อมูลตามกำหนดข้อ a ถึง j ใน มาตรการ 1.1 ในความตกลง TFA ซึ่งข้อมูลที่เผยแพร่ถูกแยกตามหน่วยงานภาครัฐของไทยที่เกี่ยวข้อง และแยกตามหัวข้อเรื่อง ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งระบุลิงก์ที่อยู่ของเว็บไซต์ที่อ้างอิงไปยังข้อมูลตามหัวข้อเรื่องเหล่านั้นโดยตรง
- (2) ข้อมูลการติดต่อกับจุดตอบข้อซักถามตามข้อผูกพัน แยกตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

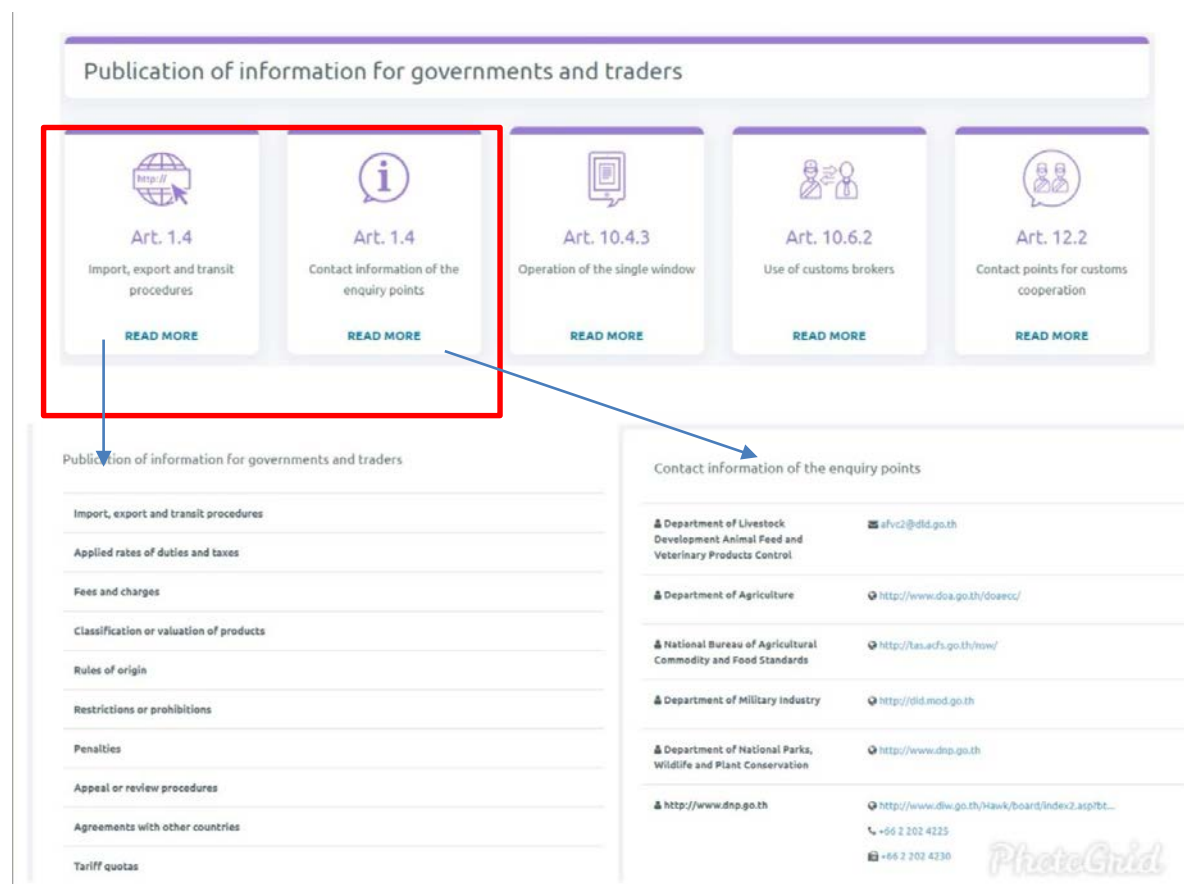
นอกจากนี้หน้าหลักดังกล่าวยังแสดงข้อมูลที่ผูกพันให้ต้องแจ้งต่อ WTO ครบทุกมาตราอันได้แก่ มาตรา 1.4 มาตรา 10.4.3 มาตรา 10.6.2 มาตรา 12.2 (ภาพที่ 3.1)

คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ข้อมูลเกือบทั้งหมดที่เผยแพร่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่เป็นภาษาไทย โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง จะมีเพียงแค่บางหน่วยงานที่จะมีข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับข้อมูลภาษาไทย เช่น ข้อมูลจากเว็บไซต์กรมศุลกากร เป็นต้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าในมาตราที่ 1 มาตราย่อยที่ 2.2 ระบุว่าข้อมูลเหล่านั้น หากเป็นไปได้ ควรจัดทำให้อยู่ในรูปแบบภาษาทางการที่ใช้ใน WTO ซึ่งได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือ สเปน ซึ่งในส่วนนี้เป็นเพียงแนวทางให้ปฏิบัติ (Guideline) ให้หน่วยงานต่างๆ ทำ ไม่ใช่ข้อบังคับ แต่หากหน่วยงานอื่นๆ สามารถจัดทำข้อมูลเป็นภาษาทางการที่ใช้ใน WTO ได้ก็จะเป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกต่อผู้ประกอบการต่างชาติด้วย ซึ่งการให้ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับข้อมูลภาษาไทยจะช่วยให้ผู้ประกอบการต่างชาติสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับได้อย่างสะดวกและเท่าเทียมกันกับผู้ประกอบการไทย ตลอดจนสร้างความโปร่งใสในเรื่อง กฎ ระเบียบของหน่วยงานภาครัฐไทย และยกระดับให้อยู่ในมาตรฐานสากล

⁹ <https://www.tfadatabase.org/members/thailand>

ภาพที่ 3.1 การแจ้งต่อคณะกรรมการว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าของไทย

ที่มา Trade Facilitation Agreement Database (เข้าถึง วันที่ 14 มีนาคม 2563)

3.1.1.3 สรุปผลการประเมินโดยคณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัยประเมินเบื้องต้นในมิติของภาครัฐว่ามีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ทั้งหมดในเกือบทุกประเด็น ยกเว้นการให้ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษ เนื่องจากการเผยแพร่ข้อมูลส่วนใหญ่ยังเป็นภาษาไทย มีแค่ส่วนน้อยที่มีภาษาอังกฤษควบคู่ไปด้วย โดยผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐในเรื่องการจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลโดยเฉลี่ยจากทุกมาตราแล้วย่อยแล้วคิดเป็นร้อยละ 94

ตารางที่ 3.1 ผลการประเมินในเรื่องการจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลงฯ	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุปเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
1.1 การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูล	1.1 ประเทศสมาชิกจะต้องจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลโดยไม่เลือกปฏิบัติและง่ายต่อการเข้าถึงเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ ผู้ค้า และผู้สนใจอื่นๆ สามารถทราบและเข้าใจได้ในข้อมูลต่อไปนี้		การรับทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ	ทราบ	100%
				ไม่ทราบ	0%
	(a) พิธีการนำเข้า-ส่งออก-ผ่านแดนสินค้า (รวมถึงพิธีการ ณ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และพิธีการ ณ จุดนำเข้าอื่นๆ) รวมถึงแบบฟอร์มและเอกสารที่ต้องใช้	100%	การรับทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ แบ่งตามประเภทของข้อมูล		
	(b) อัตราภาษีศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออกสินค้า	100%			
	(c) อัตราค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก-ผ่านแดนสินค้า	100%			
	(d) เกณฑ์การจัดแบ่งประเภทหรือการวัดมูลค่าสินค้าที่ใช้สำหรับพิธีการศุลกากร	100%			
	(e) กฎหมาย ระเบียบ และคำวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า	100%			
	(f) ข้อจำกัดหรือข้อห้ามเกี่ยวกับการนำเข้า-ส่งออก-ผ่านแดนสินค้า	100%			
	(g) บทลงโทษสำหรับการละเมิดพิธีการนำเข้า-ส่งออก-ผ่านแดนสินค้า	100%			
	(h) ขั้นตอนการอุทธรณ์	100%			
	(i) ข้อตกลงที่ตกลงไว้กับประเทศอื่นๆ เกี่ยวกับพิธีการนำเข้า-ส่งออก-ผ่านแดนสินค้า	100%			
	(j) ขั้นตอนเกี่ยวกับการบริหารโควตาภาษี	100%			
1.2 ก. เผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต	2.1 ประเทศสมาชิกจะต้องจัดทำและปรับข้อมูลต่อไปนี้ให้ทันสมัยตามความเหมาะสมและเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต	100%	ความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับ	ไม่ได้เลย	7%
	- คำอธิบายขั้นตอนในการนำเข้า-ส่งออก-ผ่านแดนสินค้า รวมถึงขั้นตอนในการอุทธรณ์และการพิจารณาที่แจ้งหน่วยงานภาครัฐ ผู้ค้า และบุคคลอื่นที่สนใจในการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า			ได้บางส่วน	39%

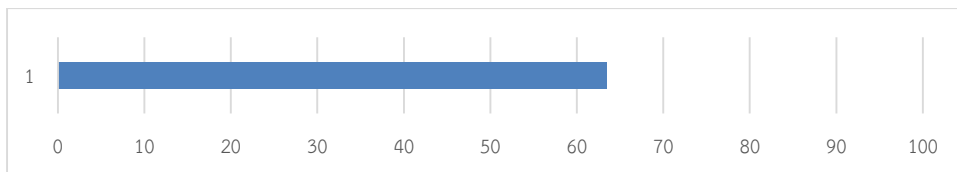
มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลงฯ	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
				เกือบครบ	32%
	- แบบฟอร์มและเอกสารที่ต้องใช้เกี่ยวกับการนำเข้า-ส่งออก-ผ่านแดนสินค้า		ข้อมูลที่ได้จากภาครัฐ เข้าใจง่ายหรือไม่	ครบถ้วน	21%
	- ช่องทางติดต่อเพื่อสอบถามรายละเอียด			เข้าใจง่าย	28%
				เข้าใจยาก	72%
	2.2 หากเป็นไปได้ ข้อมูลเหล่านั้นจะต้องจัดทำให้อยู่ในรูปแบบภาษาทางการที่ใช้ใน WTO	50%			
	2.3 หากเป็นไปได้ ประเทศสมาชิกควรเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับการค้าและรายการอื่นๆ ที่อ้างถึงในข้อ 1.1 เพิ่มเติมผ่านทางอินเทอร์เน็ต	100%	ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		64%
1.3 ศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูล	3.1 ประเทศสมาชิกจะต้องจัดตั้งและคงไว้ซึ่งจุดตอบข้อซักถามอย่างน้อยหนึ่งจุด เพื่อตอบข้อซักถามของภาครัฐ ผู้ค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นในเรื่องที่กล่าวถึงในหัวข้อที่ 1.1 และจัดเตรียมแบบฟอร์มและเอกสารที่เกี่ยวข้องในอนุวรรค 1.1 a	100%	แหล่งที่มาขอข้อมูลที่เอกชนรับรู้		
			เอกสารที่แจกจากหน่วยงานภาครัฐ		4%
			เว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ		80%
	3.2 ประเทศสมาชิกที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงทางการค้าหรือการรวมตัวทางเศรษฐกิจใดๆ อาจจัดตั้งหรือคงไว้ซึ่งจุดตอบข้อซักถามร่วมในระดับภูมิภาค เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในวรรค 3.1	100%	จุดตอบข้อซักถามของภาครัฐ		36%
			กลุ่มหรือสมาคมผู้นำเข้า-ส่งออก		33%
			ผู้ประกอบการในธุรกิจ		32%
			อื่นๆ		28%
	3.3 สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกให้บริการตอบข้อซักถามหรือการจัดเตรียมแบบฟอร์มและเอกสารโดยไม่มีค่าใช้จ่าย หากต้องมี ประเทศสมาชิกจะต้องจำกัดค่าธรรมเนียมให้อยู่ในระดับพอสมควรกับบริการที่ให้	100%	จุดตอบข้อซักถามต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือไม่	ไม่เสีย	85%
				เสีย	15%
	3.4 จุดตอบข้อซักถามจะต้องตอบข้อซักถามและจัดเตรียมแบบฟอร์มและเอกสารภายในระยะเวลาที่เหมาะสม กำหนดโดยประเทศสมาชิกซึ่งอาจจะแตกต่างกันตามแต่ความซับซ้อนของข้อซักถาม	100%	จุดตอบข้อซักถามมีความรวดเร็วหรือล่าช้า	รวดเร็ว	36%
ล่าช้า				64%	
ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 1		94%			

ที่มา รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.1.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการต่อมาตรา 1

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนในประเด็นเรื่องการจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐพบว่า ความพึงพอใจโดยรวมในการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐอยู่ที่ 63% (ภาพที่ 3.2)

ภาพที่ 3.2 ความพึงพอใจโดยรวมในการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ

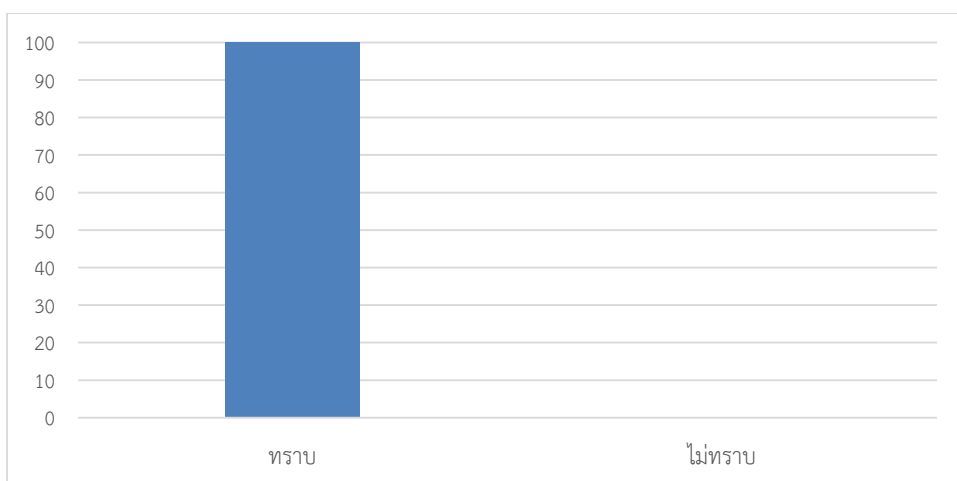
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

การประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการต่อมาตรา 1 ตามแสดงในตารางที่ 3.1 จำแนกตาม มาตรการย่อยเป็น 3 มาตรการย่อยได้แก่ 1 การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูล 2 การเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต 3. ศูนย์ ตอบข้อซักถามข้อมูล รายละเอียดดังนี้

3.1.2.1 การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูล

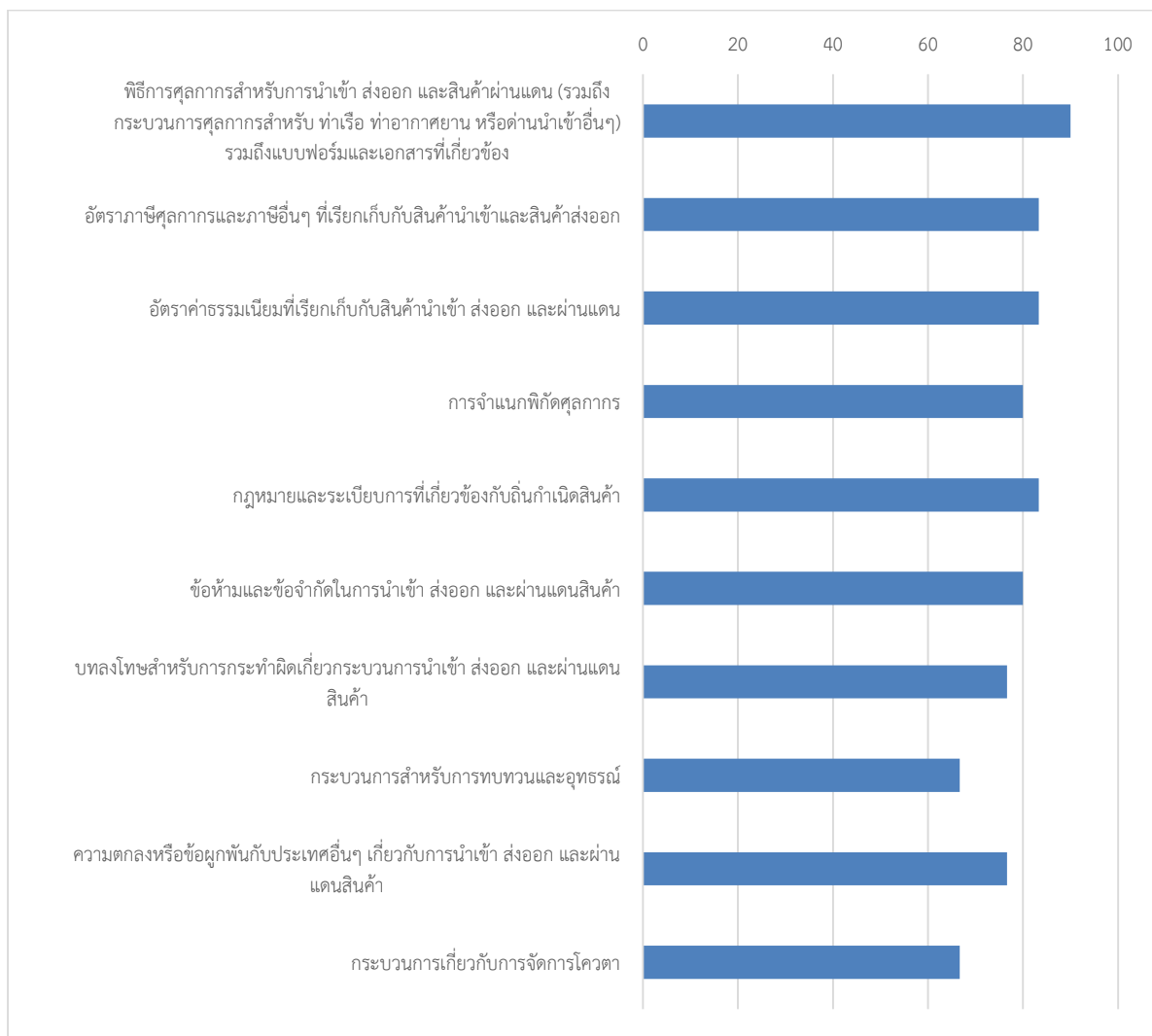
จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามภาคเอกชน พบว่าภาคเอกชนทั้งหมดรับทราบการเผยแพร่ ข้อมูลของภาครัฐ (ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) โดยข้อมูลที่มีเอกชนรับทราบว่ามีการเผยแพร่ข้อมูล มากสุดเป็นเรื่องพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้า ส่งออก และสินค้าผ่านแดน (ร้อยละ 90 ของกลุ่มตัวอย่าง) รองลงมาเป็นเรื่อง อัตราภาษีศุลกากรและภาษีอื่นๆ (ร้อยละ 83) อัตราค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บกับสินค้า นำเข้า ส่งออก และผ่านแดน (ร้อยละ 83) และ กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับถิ่นกำเนิดสินค้า (ร้อย ละ 83) ส่วนเรื่องที่ภาคเอกชนรับทราบน้อยที่สุดจะเป็นเรื่อง ขั้นตอนการทบทวนและอุทธรณ์ (ร้อยละ 67) และขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดการโควตา (ร้อยละ 67) (ภาพที่ 3.4)

ภาพที่ 3.3 การรับทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.4 การรับทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐ ตามประเภทของข้อมูล

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

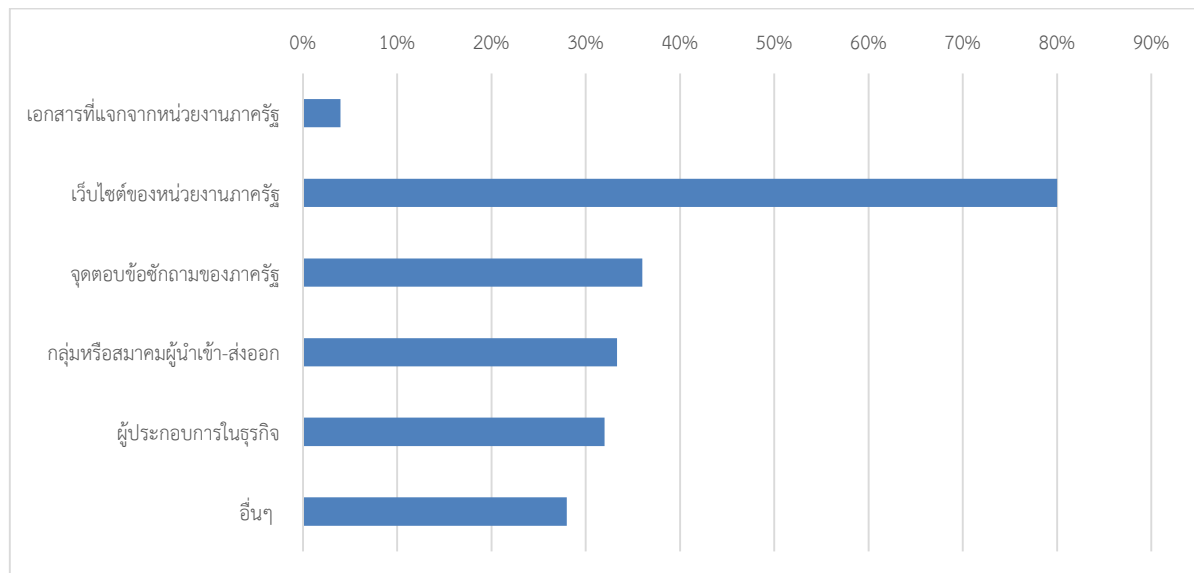
3.1.2.2 การเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต

การรับข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหลัก กล่าวอีกนัยหนึ่ง เว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกของภาคเอกชน (ร้อยละ 80) รองลงมาเป็นจุดซักถามข้อมูลภาครัฐ (ร้อยละ 36) กลุ่มหรือสมาคมที่ผู้ส่งออกนำเข้าเป็นสมาชิกอยู่ (ร้อยละ 33) และผู้ประกอบการในธุรกิจ (ร้อยละ 32) (รายละเอียดดังแสดงตามภาพที่ 3.5)

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่าการเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐผ่านเว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงานนี้ มีความกระจัดกระจายของข้อมูล ซึ่งเพิ่มต้นทุนของภาคเอกชนในการค้นหาข้อมูลที่ต้องการ หากมีการรวมข้อมูลเหล่านี้ไว้ในแหล่งเดียว เช่นเดียวกับเว็บไซต์ Thailand National Trade Repository และเป็นสิ่งที่สังเกตว่าการเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐส่วนใหญ่ยังเป็นในเชิงรับ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ หรือการเปิดศูนย์ตอบข้อซักถาม เช่น สายด่วนบริการศุลกากร เป็นต้น แต่ยังมีเผยแพร่ข้อมูลในเชิงรุกน้อย เช่น การจัดสัมมนาหรือจัดคอร์สอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ การเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตมักเผยแพร่ในเวลาที่เหมาะสม ชัด เช่น การประกาศกฎระเบียบต่างๆ ที่ให้ผลบังคับใช้ในวันถัดไปทันที ทำให้ภาคเอกชนไม่มีระยะเวลาปรับตัวที่เพียงพอในการตอบสนองกับกฎระเบียบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนไป หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ในส่วนราชการที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเอง ก็อาจจะยังไม่รับทราบว่ามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบไปแล้ว เนื่องจากส่วนกลางไม่ได้มีการแจ้งล่วงหน้า หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ติดตามการเปลี่ยนแปลงกฎหมายอย่างใกล้ชิด

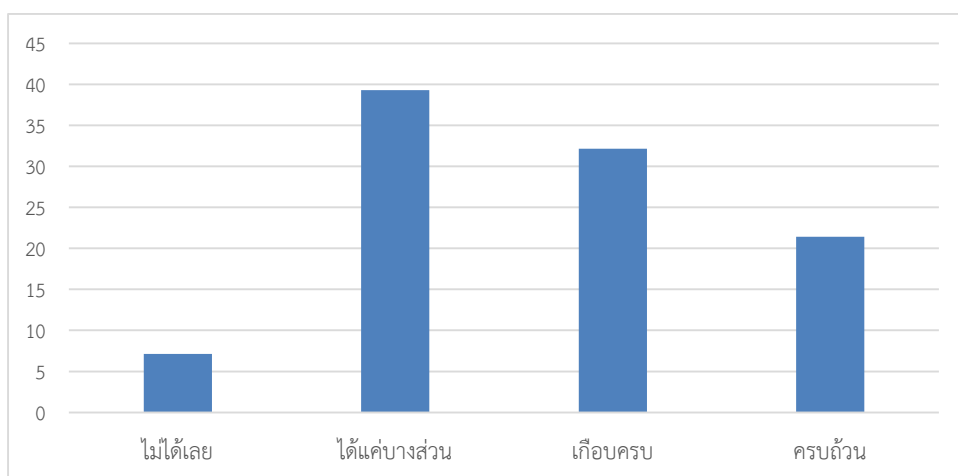
ภาพที่ 3.5 แหล่งที่มาของข้อมูลเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ความครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับจากการเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐ พบว่า ระดับความครบถ้วนกระจายไปจาก “ไม่ได้เลย” (ร้อยละ 7) “ได้บางส่วน” (ร้อยละ 39) “เกือบครบ” (ร้อยละ 32) และ “ครบถ้วน” (ร้อยละ 21) (ภาพที่ 3.6)

ภาพที่ 3.6 ความครบถ้วนของข้อมูลภาครัฐที่เอกชนได้รับ

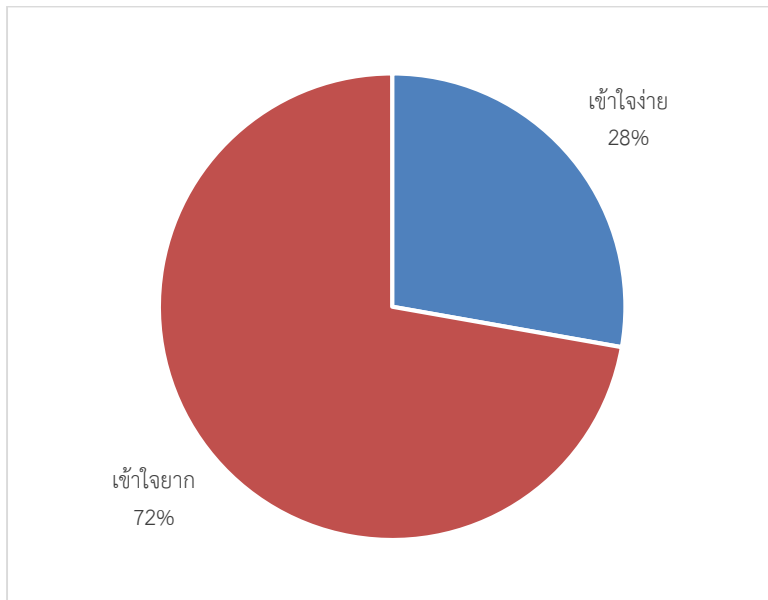

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

นอกจากนี้ภาคเอกชนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าข้อมูลที่ได้รับจากภาครัฐเข้าใจยาก (ร้อยละ 72) (ภาพที่ 3.7) โดยภาคเอกชนให้ความเห็นต่อคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ ประเด็นสำคัญเป็นดังนี้

- ข้อมูลที่เผยแพร่เป็นเพียงข้อมูลหายากเท่านั้น ซึ่งมีความคลุมเครือ และไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน การตีความขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน และบ่อยครั้งมีการตีความที่ไม่สอดคล้องกัน สร้างความสับสนให้กับผู้ประกอบการ ซึ่งนำไปสู่การใช้ดุลพินิจและการปฏิบัติที่แตกต่างกัน
- ฐานข้อมูลใบอนุญาตต่างๆ ที่มีอยู่ไม่ครอบคลุม และบางอย่างก็กว้างเกินไป ไม่ลงรายละเอียดทำให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ประกอบการ เช่น สินค้าของผู้ประกอบการ แม้จะอยู่ในพิกัดที่คิดว่าต้องมีใบอนุญาตจาก ออย. แต่ เนื่องจากวัตถุประสงค์การใช้ ไม่เข้าเกณฑ์อยู่ในสินค้าที่ต้องถูกควบคุม แต่ตรงนี้ทางศุลกากรไม่ทราบข้อมูลเชิงลึก ทำให้สินค้าต้องติดค้างอยู่ที่ด่าน ไม่สามารถตรวจปล่อยได้ เพราะระบบแจ้งเตือนว่าสินค้านี้ต้องมีใบอนุญาต

ภาพที่ 3.7 ความยากง่ายของข้อมูลที่ได้รับจากภาครัฐ

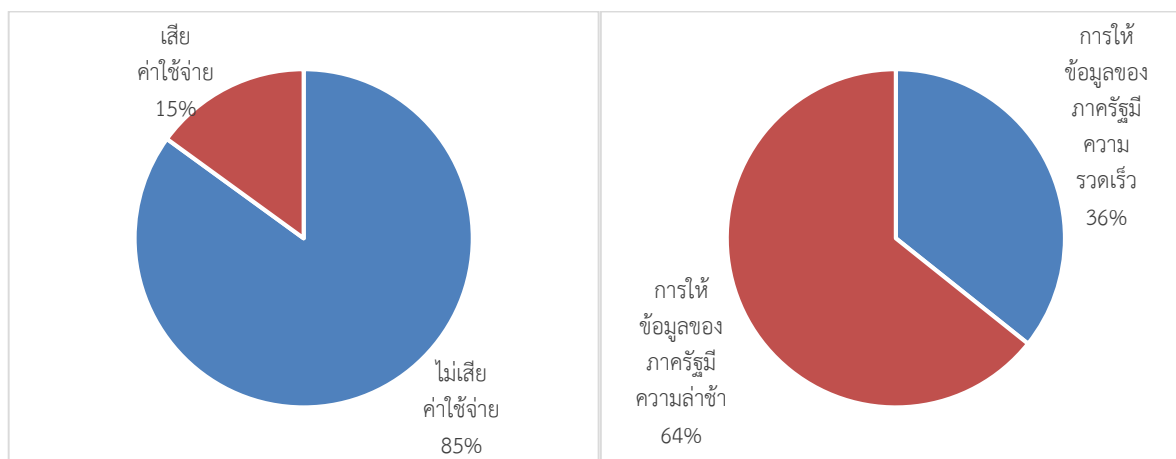

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.1.2.3 ศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูล

คณะผู้วิจัยพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวกับศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูลใน 2 ประเด็น ได้แก่ เรื่อง ค่าใช้จ่ายจากการใช้บริการของศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูล พบว่า ภาคเอกชนส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ (ร้อยละ 85) และประเด็นที่สอง คือ เรื่องความรวดเร็วของการตอบของศูนย์ตอบข้อซักถาม พบว่า การตอบกลับข้อมูลมีความล่าช้า (ร้อยละ 64) (ภาพที่ 3.8)

ภาพที่ 3.8 ค่าใช้จ่ายและความรวดเร็วของศูนย์ตอบข้อซักถามข้อมูล

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาคเอกชนให้ความเห็นเพิ่มเติมต่อศูนย์บริการซักถามข้อมูล ประเด็นสำคัญเป็นดังนี้

- ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลทั่วไป เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งบางครั้งก็จะให้ข้อมูลเว็บไซต์ให้ผู้ประกอบการเข้าไปอ่านเอง
- ข้อมูลเชิงลึกรายสินค้าหรือคำถามที่เฉพาะเจาะจง ศูนย์บริการซักถามข้อมูลไม่สามารถให้ข้อมูลได้

3.2 การประเมินมาตรา 2: การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎเกณฑ์ใหม่และการปรึกษาหารือ

การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎเกณฑ์ใหม่และการปรึกษาหารือ มีเป้าหมายเพื่อแจ้งให้ภาคเอกชนทราบล่วงหน้าในการเปลี่ยนแปลงระเบียบวิธีปฏิบัติต่างๆ ให้แก่ภาคเอกชน โดยเปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับข้อเสนอในการแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการเคลื่อนย้าย การตรวจปล่อย พิธีนำของออกจากศุลกากร รวมถึงสินค้าผ่านแดน

3.2.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 2

การประเมินประสิทธิผลการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานของภาครัฐในเรื่องการเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎเกณฑ์ใหม่และการปรึกษาหารือ (ตารางที่ 3.2)

3.2.1.1 การบังคับใช้การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงข้อคิดเห็นก่อนการบังคับใช้กฎเกณฑ์

มาตราย่อยนี้จำแนกเป็น 2 ประเด็น รายละเอียดการประเมินเป็นดังนี้

(1) การเปิดโอกาสและช่วงเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอในการแก้ไขกฎหมาย

ในส่วนนี้ความตกลงฯ ผูกพันให้ประเทศภาคีเปิดโอกาสให้แก่ผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอในการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย การตรวจปล่อย พิธีนำของออกจากศุลกากร รวมถึงสินค้าผ่านแดน ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่ทำได้และสอดคล้องต่อกฎหมายในประเทศที่มีอยู่ ผลการศึกษาพบว่า การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นจำแนกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับภาพรวมของประเทศ และระดับปฏิบัติที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

- ระดับภาพรวมของประเทศ การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2548 เสนอให้มีการรวบรวมกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นหมวดหมู่ หลัก เพื่อประโยชน์ในการใช้บังคับ อ้างอิง ศึกษา และปฏิบัติราชการ และเสนอให้การออกกฎหมายใหม่หรือการปรับปรุงกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่แล้ว ควรต้องฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วย โดยลำดับต่อมาได้มีการสั่งการให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรับเป็นเจ้าภาพในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อรับฟังความคิดเห็นทางด้านกฎหมายไทย ภายใต้ชื่อว่า www.lawamendment.go.th ทั้งนี้เพื่อความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในการพัฒนากฎหมายต่างๆ ทั้งนี้การประเมินเว็ปดังกล่าวโดยเบื้องต้น (ณ วันที่ 28 สิงหาคม 63) พบว่าเว็ปไซต์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสำหรับร่างกฎหมายใหม่และประเด็นที่เป็นที่สนใจในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างดี แต่อย่างไรก็ตามการตรวจสอบล่าสุด (ณ วันที่ 14 มีนาคม 63) พบว่าไม่สามารถเข้าถึงได้

- ระดับปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า การรับฟังความเห็นก่อนการบังคับใช้ไม่มีกระบวนการอย่างเป็นทางการและเป็นระบบ การจัดการรับฟังความเห็นเกิดขึ้นเป็นครั้งเฉพาะเรื่องตามแต่กรมศุลกากรจะพิจารณาซึ่งมิได้ครอบคลุมทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบต่าง ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่งการจัดรับความคิดเห็นเกิดขึ้นตามดุลพินิจที่กรมศุลกากรให้ความสำคัญ ตัวอย่างกรณีของเหล็ก มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นในร่างประกาศกรมศุลกากร เรื่อง การปฏิบัติพิธีการศุลกากรนำเข้าทางอิเล็กทรอนิกส์ว่าด้วยสินค้าประเภทเหล็กและเหล็กกล้าตามภาพที่ 3.9 ซึ่งในกรณีอื่นๆ มิได้จัดเช่นนี้ทุกครั้งไป นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่ากฎระเบียบที่มีการปรับปรุงมักมีกระบวนการปรับปรุงกันภายในหน่วยราชการกันเองก่อนโดยผ่านการอนุมัติเบื้องต้นจาก ส่วนการรับฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชนมักอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบ

ดังนั้นในส่วนนี้คณะผู้วิจัยประเมินได้ร้อยละ 50

ภาพที่ 3.9 การรับฟังความคิดเห็นร่างประกาศกรมศุลกากร

ที่มา: กรมศุลกากร (เข้าถึงวันที่ 28 สิงหาคม 63)

(2) การเผยแพร่กฎระเบียบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย การตรวจปล่อย พิธีนำของออกจากศุลกากร รวมถึงสินค้าผ่านแดน ให้เร็วที่สุดก่อนที่กฎระเบียบนั้นจะมีผลบังคับใช้

ในส่วนนี้ความตกลงฯ ผู้กักกันให้ประเทศภาคีจะต้องเผยแพร่กฎระเบียบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย การตรวจปล่อย พิธีนำของออกจากศุลกากร รวมถึงสินค้าผ่านแดน ให้เร็วที่สุดก่อนที่กฎระเบียบนั้นจะมีผลบังคับใช้ เพื่อให้ผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่ทำได้และสอดคล้องต่อกฎหมายภายในที่มีอยู่

ผลการศึกษาพบว่า มีหลักเกณฑ์การจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลในระบบกลาง เพื่อประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้อย่างทั่วถึง ภายใต้พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ในข้อที่ 5 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายหรือกฎหมายในระบบกลางให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่กฎหมายหรือกฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ จากการตรวจสอบการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ โดยเฉพาะเว็บไซต์กรมศุลกากร และหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายที่ออกมาใหม่หรือมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ตามหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องตามข้อผูกพันในความตกลง TFA ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยประเมินได้ร้อยละ 100

3.2.1.2 การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานชายแดนกับผู้ค้าหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการศึกษาพบว่า คำสั่งกรมศุลกากรฉบับที่ 545/2561 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.) ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

ตลอดจนประสานงานและแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกัน ทั้งนี้คณะทำงานฯมีการประชุมทั้งหมด 5 ครั้ง ดังนั้นการประเมินส่วนนี้คณะผู้วิจัยประเมินได้ร้อยละ 100

3.2.1.3 สรุปผลการประเมินโดยคณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัยประเมินในมิติของภาครัฐว่ามีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ระดับร้อยละ 83 โดยแยกเป็นประเด็นการเปิดโอกาสและช่วงเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอในการแก้ไขกฎหมาย ได้ร้อยละ 50 ประเด็นการเผยแพร่กฎระเบียบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย การตรวจปล่อย พิธีนำของออกจากศุลกากร รวมถึงสินค้าผ่านแดน ให้เร็วที่สุดก่อนที่กฎระเบียบนั้นจะมีผลบังคับใช้ ได้ร้อยละ 100 และประเด็นสุดท้ายคือ การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานชายแดนกับผู้ค้าหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร้อยละ 100 (ภาพที่ 3.10)

ภาพที่ 3.10 คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.)

เอกสาร/ข่าวสำหรับผู้ประกอบการ

 คณะทำงานร่วมฯ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.)

คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.)

หน้าหลัก / คณะทำงานร่วมฯ เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.)

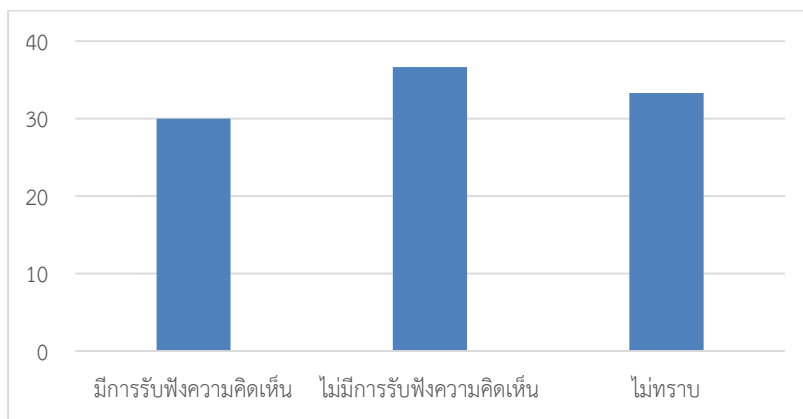
ที่	รายละเอียด	วันที่ปรับปรุงล่าสุด	จำนวนดาวน์โหลด
1	 สรุปประเด็นพิจารณาในที่ประชุม คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.) ครั้งที่ 4/2562	22 ตุลาคม 2562 16:52:03	781
2	 สรุปประเด็นพิจารณาในที่ประชุม คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.) ครั้งที่ 3/2562	8 สิงหาคม 2562 15:07:36	1,022
3	 สรุปประเด็นพิจารณาในที่ประชุม คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.) ครั้งที่ 2/2562	21 พฤษภาคม 2562 10:21:07	1,302
4	 สรุปประเด็นพิจารณาในที่ประชุม คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.) ครั้งที่ 1/2562 (One page)	5 เมษายน 2562 16:38:25	1,553
5	 สรุปประเด็นพิจารณาในที่ประชุม คณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.) ครั้งที่ 1/2561	6 กุมภาพันธ์ 2562 10:37:10	1,813
6	 คำสั่งกรมศุลกากร ที่ 545/2561 แต่งตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและภาคเอกชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้าส่งออก (ครอ.)	5 เมษายน 2562 15:52:51	1,461

ที่มา: กรมศุลกากร (เข้าถึงวันที่ 14 มีนาคม 63)

3.2.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการต่อมาตรา 2

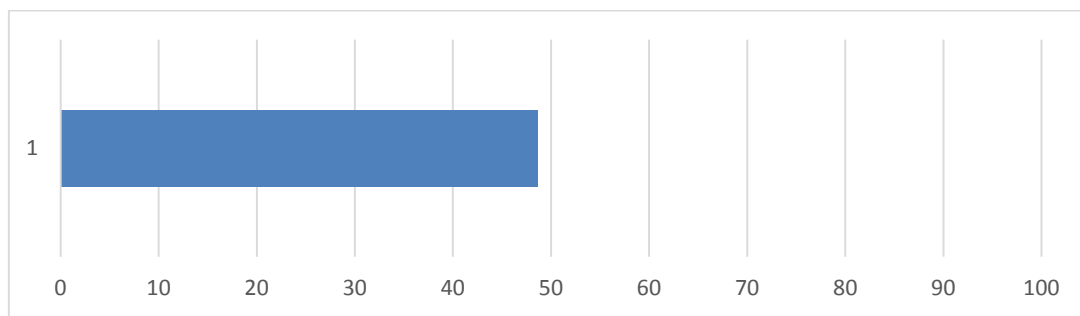
ความคิดเห็นจากภาคเอกชนต่อการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่พบว่ากระจายทั้งไม่มีการรับฟังความคิดเห็น (ร้อยละ 37) ไม่ทราบ (ร้อยละ 33) และมีการรับฟังความคิดเห็น (ร้อยละ 30) (ภาพที่ 3.11) และภาคเอกชนมีความพอใจโดยรวมไม่สูงมาก (ร้อยละ 49) (ภาพที่ 3.12)

ภาพที่ 3.11 การรับฟังข้อเสนอแนะและรับฟังความคิดเห็นก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.12 ความพึงพอใจโดยรวมในการรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชนก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาคเอกชนให้ความเห็นเพิ่มเติมต่อมาตรา 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- เมื่อภาครัฐจะมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบใดๆ มักไม่มีการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนในการแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะในขั้นตอนการเริ่มต้นในการปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมาย ภาครัฐไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการแสดงข้อคิดเห็นตั้งแต่ขั้นตอนแรก
- ในกรณีที่มีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น กระบวนการประชาสัมพันธ์ก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และการรับฟังความคิดเห็นภาคเอกชนมักเกิดขึ้นในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติมกฎหมาย เช่น เมื่อมีการจัดการประชาสัมพันธ์ เปิดโอกาสให้เอกชนแสดงความคิดเห็น มักรวมประเด็นหลายๆ เรื่องในคราวเดียวกัน ไม่ลงรายละเอียดในแต่ละเรื่อง และการรับความคิดเห็นไปแล้วไม่มีการตอบกลับ
- ประกาศใช้กฎระเบียบนั้นโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้าซึ่งท้ายที่สุดเมื่อออกกฎระเบียบใหม่มาแล้ว หลายครั้งพบว่าผู้ประกอบการไม่สามารถปฏิบัติตามได้จริง ขั้นตอนหรือกระบวนการมีความสับสน ซ้ำซ้อน และเพิ่มต้นทุนค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น เนื่องจากไม่มีการรับฟังความ

คิดเห็นจากภาคเอกชนล่วงหน้าว่าเอกชนสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการเหล่านั้นได้หรือไม่

- ยกตัวอย่างกรณีศึกษาของประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดชื่อ ประเภท หรือชนิดของใบรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ตลอดจน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอใบรับรอง การต่ออายุใบรับรอง พ.ศ. 2560 ที่กำหนด ว่า “ผู้ใดประสงค์จะขอหนังสือรับรองสุขภาพ (Certificate of Health) ให้ยื่นคำขอพร้อมด้วย หลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ โดยให้ยื่นล่วงหน้าก่อนวันส่งออกไม่น้อยกว่าสามวันทำการ” ซึ่งในทางปฏิบัติ ผู้ส่งออกจะทราบข้อมูลเพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการขอ ใบรับรองนั้น หลังจากสินค้าได้บรรจุลงคอนเทนเนอร์เรียบร้อยแล้ว เช่น ข้อมูลจำนวนสินค้าที่ แท้จริง ข้อมูลหมายเลขกำกับต่างๆ ได้แก่ Container no., Lot no., Batch no. เป็นต้น ทำให้ผู้ส่งออกไม่มีข้อมูลในการกรอกหลักฐานเพื่อขอใบรับรอง ในทางปฏิบัติ ผู้ส่งออกจึงมักทำ เรื่อยื่นคำขอข้อมูลและแนบเอกสารเบื้องต้นเอาไว้ก่อน แล้วดำเนินการยื่นเรื่องแก้ไขข้อมูล พร้อมแนบเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วนหลักจากการทำการส่งออกของไปแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้สร้าง กระบวนการที่ซ้ำซ้อนให้แก่ผู้ประกอบการ และเพิ่มต้นทุนโดยไม่จำเป็น

ตารางที่ 3.2 ผลการประเมินในเรื่องการเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎหมายใหม่และการปรึกษาหารือ

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลงฯ	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
2.1 การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแสดง ข้อคิดเห็นก่อนการบังคับใช้กฎหมายที่	1.1 ประเทศสมาชิกเปิดโอกาสและช่วงเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการให้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอในการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย การ ตรวจสอบ พิธีนำของออกจากศุลกากร รวมถึงสินค้าผ่านแดน ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่ทำได้และ สอดคล้องต่อระบบกฎหมายที่มีอยู่	50%	การรับฟังข้อเสนอแนะและความ คิดเห็นก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎ ใหม่	มีการรับฟังความคิดเห็น	30%
	1.2 ประเทศสมาชิกจะต้องเผยแพร่กฎระเบียบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้าย การตรวจสอบ พิธี นำของออกจากศุลกากร รวมถึงสินค้าผ่านแดน ให้เร็วที่สุดก่อนที่กฎระเบียบนั้นจะมีผลบังคับใช้ เพื่อให้ผู้ค้าและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่ทำได้และสอดคล้องต่อ ระบบกฎหมายที่มีอยู่	100%		ไม่มีการรับฟังความ คิดเห็น	37%
	1.3 การเปลี่ยนแปลงในอัตราภาษีศุลกากร มาตรการเยียวยาผลกระทบ มาตรการที่ทำให้เกิดผลเสีย จากกฎระเบียบในข้อ 1.1 และ 1.2 มาตรการที่ใช้ในสถานการณ์เร่งด่วน หรือการเปลี่ยนแปลง กฎหมายในประเทศ จะไม่มีผลตามข้อผูกพันในข้อ 1.1 และ 1.2			ไม่ทราบ	33%
2.2 การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างหน่วยงาน ระดับต้นกับผู้ค้าหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	ประเทศสมาชิกต้องมีการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างหน่วยงานศุลกากร ผู้ค้า และผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย	100%	ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		48.6%
ผลการประเมินในมิติการบรรลุป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 2		83%			

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.3 การประเมินมาตรา 3: การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า

การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้ามีเป้าหมายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ส่งออกและนำเข้า และสร้างความชัดเจน ลดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการกับเจ้าหน้าที่รัฐในการตีความพิกัดสินค้าหรือราคาศุลกากร ซึ่งอาจเป็นช่องทางการเรียกร้องสินบน โดยในส่วนของความตกลงฯ ผู้กัมพูชาให้ประเทศภาคีต้องมีการให้บริการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า โดยมีข้อกำหนดต่างๆ ในการดำเนินการเพื่อความโปร่งใส ชัดเจน และมีความสะดวก (รายละเอียดทั้งหมดในตารางที่ 3.3)

3.3.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 3

ประกาศกรมศุลกากรที่ 17/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การยื่น การพิจารณา และการแจ้งผลการพิจารณาคำร้องขอทราบราคาศุลกากร ถิ่นกำเนิดแห่งของ และพิกัดอัตราศุลกากรล่วงหน้า เป็นไปตามมาตรา 3 ของความตกลง TFA การให้บริการวินิจฉัยล่วงหน้าในสามเรื่อง ได้แก่ การวินิจฉัยพิกัดศุลกากรล่วงหน้า การวินิจฉัยถิ่นกำเนิดสินค้าล่วงหน้า และการวินิจฉัยราคาศุลกากรล่วงหน้า อย่างไรก็ตามหากพิจารณาย้อนกลับไปก่อนที่ไทยให้สัตยาบันในความตกลง TFA กรมศุลกากรเริ่มให้บริการวินิจฉัยศุลกากรล่วงหน้ามาตั้งแต่ ปี 2552 ตามประกาศกรมศุลกากรที่ 67/2552 เรื่องการให้บริการวินิจฉัยราคาศุลกากรล่วงหน้า การบริการที่ให้ในเวลานั้นเป็นแค่ในส่วนของกรตราศุลกากรล่วงหน้า ยังไม่รวมถึงการวินิจฉัยพิกัดศุลกากรและถิ่นกำเนิดสินค้า ซึ่งในปี 2553 กรมศุลกากรมีโครงการนำร่องการให้บริการวินิจฉัยถิ่นกำเนิดสินค้าล่วงหน้า ผลการประเมินรายมาตราบ่อยๆ เป็นดังนี้

3.3.1.1 รูปแบบและระยะเวลาที่เหมาะสม

ในข้อผูกพันย่อย 3.1 ความตกลง TFA ผู้กัมพูชาให้ประเทศสมาชิกจะต้องออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (Advance rulings) ในรูปแบบและระยะเวลาที่เหมาะสม ให้กับผู้ยื่นขอ การศึกษาพบว่าภายใต้ประกาศกรมศุลกากรฯ ดังกล่าวมีข้อระบุถึงรูปแบบการวินิจฉัยล่วงหน้าที่สามารถกระทำได้ ขั้นตอนการยื่นคำร้อง การพิจารณาผล และผลการวินิจฉัย โดยกรมศุลกากรจะใช้เวลาพิจารณาผลใน 30-60 วัน เมื่อมีได้รับรายละเอียดประกอบการพิจารณาครบถ้วนแล้วแล้วแต่กรณี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าอยู่ในรูปแบบและระยะเวลาที่เหมาะสม ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.2 การปฏิเสธการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า

ในข้อผูกพันย่อย 3.2 ความตกลง TFA ผู้กัมพูชาให้ประเทศสมาชิกสามารถปฏิเสธการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้ากับผู้ยื่นขอได้ ในกรณีที่ คำร้องขออยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของผู้ยื่นคำขอก่อนหน่วยงานราชการ ศาลอุทธรณ์หรือศาล หรือ- ได้รับการตัดสินโดยศาลวินิจฉัยอุทธรณ์หรือศาลใด ๆ แล้ว จากการศึกษาพบว่า มีข้อกำหนดในประกาศดังกล่าวว่า กรมศุลกากรจะไม่พิจารณาคำวินิจฉัยล่วงหน้าสำหรับธุรกรรมการค้าที่มีสินค้าลักษณะเดียวกันกับของที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ หรืออยู่ในกระบวนการขึ้นศาล ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.3 ระยะเวลาที่เหมาะสมของการบังคับใช้ผล

ในข้อผูกพันย่อย 3.3 ความตกลง TFA ผู้กัมพูชาให้คำวินิจฉัยล่วงหน้าจะมีผลในระยะเวลาที่เหมาะสม หลังจากผ่านคำวินิจฉัย เว้นแต่ข้อกฎหมาย ข้อเท็จจริง หรือสถานการณ์ในการวินิจฉัยนั้นมีการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาพบว่า ตามประกาศฯ มีการระบุผลการกำหนดคำวินิจฉัยให้ใช้บังคับได้ในระยะเวลา 2 ปี ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.4 การเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้า

ในข้อผูกพันย่อย 3.4 ความตกลง TFA ผู้กผันให้ในกรณีที่ประเทศสมาชิกมีการเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้า ให้ประเทศสมาชิกยื่นหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรให้กับผู้ยื่นขอคำวินิจฉัย โดยระบุข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องรวมถึงเกณฑ์ในการตัดสินดังกล่าวในกรณีที่ประเทศสมาชิกมีการเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้าที่มีผลย้อนหลัง อาจกระทำได้อีกเฉพาะเมื่อการวินิจฉัยมีการใช้ข้อมูล ไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้อง ข้อมูลเท็จหรือข้อมูลที่เข้าใจผิด จากการศึกษาพบว่า ข้อกำหนดในการเปลี่ยนแปลง การยกเลิก การสิ้นสุดของคำวินิจฉัยสอดคล้องตามข้อผูกพันข้างต้น ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาคีรัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.5 การมีผลผูกพัน

ในข้อผูกพันย่อย 3.5 ความตกลง TFA ผู้กผันให้คำวินิจฉัยล่วงหน้าที่ออกโดยประเทศสมาชิกจะมีผลผูกพันต่อสมาชิกนั้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ยื่นขอคำวินิจฉัย ประเทศสมาชิกอาจให้คำวินิจฉัยชี้ขาดโดยมีผลผูกพันผู้ยื่นขอ จากการศึกษาประกาศพบว่า มีการระบุชัดเจนว่าหนังสือแจ้งผลคำวินิจฉัยล่วงหน้าสามารถใช้อ้างอิงในการสำแดงธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่เข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งสอดคล้องกับข้อผูกพันนี้ในความตกลง ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาคีรัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.6 การเผยแพร่รายการสิ่งที่ต้องมี ระยะเวลาที่ใช้ และอายุการใช้งานของคำวินิจฉัยฯ

ในข้อผูกพันย่อย 3.6 ความตกลง TFA ผู้กผันให้อย่างน้อยที่สุด ประเทศสมาชิกจะต้องเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ (a) รายการสิ่งที่ต้องมีสำหรับการยื่นขอคำวินิจฉัยล่วงหน้า ซึ่งรวมถึงข้อมูลที่จะต้องใช้ประกอบและรูปแบบของข้อมูล(b) ระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาในการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า(c) อายุการใช้งานของคำวินิจฉัยล่วงหน้า จากการศึกษาพบว่าประกาศ มีการระบุรายการเอกสารที่จะต้องใช้ประกอบในการยื่นคำร้องขอคำวินิจฉัยล่วงหน้า ระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณา และผลบังคับใช้ของคำวินิจฉัยล่วงหน้า ทั้งหมด ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาคีรัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.7 การทบทวนคำวินิจฉัย

ในข้อผูกพันย่อย 3.7 ความตกลง TFA ผู้กผันให้เมื่อมีการร้องขอจากผู้ประกอบการ ประเทศสมาชิกจะต้องจัดให้มีการทบทวนคำวินิจฉัยล่วงหน้าหรือคำตัดสินในการเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้า จากการศึกษาพบว่าในประกาศฯ ส่วนที่ 4 มีการเปิดโอกาสให้ผู้ร้องขอยื่นขอทบทวนผลการพิจารณาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาคีรัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.8 การปกป้องข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า

ในข้อผูกพันย่อย 3.8 ความตกลง TFA ผู้กผันให้ประเทศสมาชิกเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคำวินิจฉัยล่วงหน้าแก่สาธารณชนในส่วนที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ โดยคำนึงถึงหลักการปกป้องข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า จากการศึกษาพบว่าในเว็บไซต์ของกรมศุลกากรมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคำวินิจฉัยล่วงหน้าที่น่าสนใจ <http://tariffeservice.customs.go.th/ITRF/> ไว้ให้เป็นกรณีศึกษาสำหรับคนทั่วไป ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาคีรัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.3.1.9 คำนิยามและขอบเขตของคำวินิจฉัยล่วงหน้า

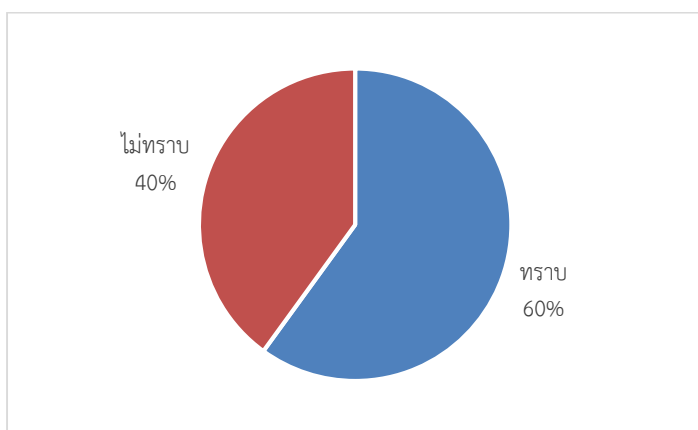
ในข้อผูกพันย่อย 3.9 ความตกลง TFA มีการกำหนดคำนิยามและขอบเขตของคำวินิจฉัยล่วงหน้า ซึ่งในส่วนนี้เป็นเพียงแนวทางให้ประเทศสมาชิกทราบถึงขอบเขตของคำวินิจฉัยล่วงหน้า ซึ่งผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ดังนั้นคณะผู้วิจัยประเมินในมิติของภาครัฐว่ามีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันเกี่ยวกับการวินิจฉัยล่วงหน้าได้ร้อยละ 100 ในทุกประเด็นตามมาตรานี้

3.3.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการต่อมาตรา 3

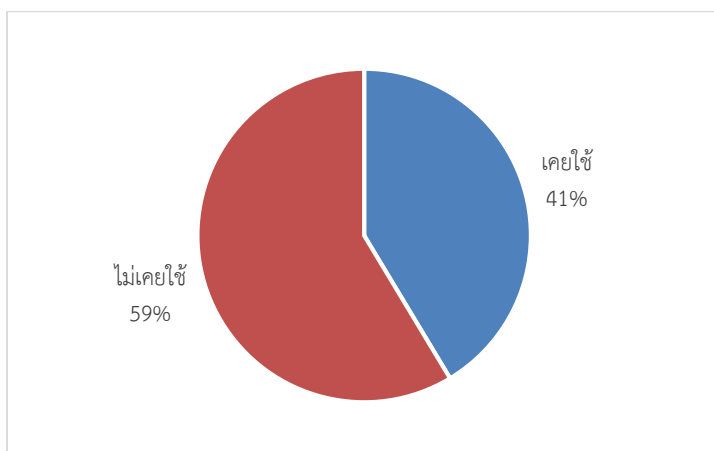
ภาคเอกชนส่วนใหญ่รับรู้รับทราบถึงบริการวินิจฉัยล่วงหน้าของกรมศุลกากร (ร้อยละ 60) (ภาพที่ 3.13) แต่จำนวนผู้ประกอบการที่เคยใช้บริการวินิจฉัยล่วงหน้าไม่ถึงครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 41) (ภาพที่ 3.14) และมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับที่สอບผ่าน (ร้อยละ 56) (ภาพที่ 3.15)

ภาพที่ 3.13 การรับรู้ของการให้บริการวินิจฉัยล่วงหน้า

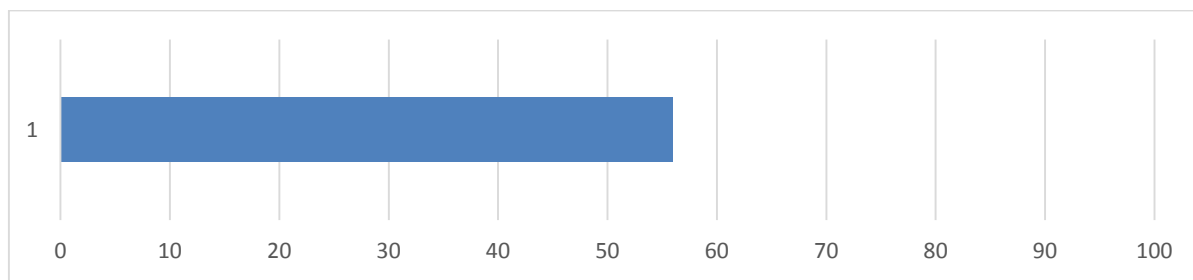
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.14 การใช้บริการวินิจฉัยล่วงหน้าของภาคเอกชน

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.15 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการการวินิจฉัยล่วงหน้า

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากภาคเอกชนชี้ชัดว่าการให้บริการการวินิจฉัยล่วงหน้าของภาครัฐไม่มีความสะดวกเท่าที่ควร จำแนกเป็น 3 ประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- ผู้ประกอบการต้องเป็นคนให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเอง ทั้งๆ ที่มีค่าใช้จ่ายในการขอคำวินิจฉัย 2,000 บาท
- กระบวนการการวินิจฉัยล่าช้า และบางครั้งมีการดึงเวลา เช่น ผู้ประกอบการได้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปทั้งหมดแล้ว เมื่อเวลาผ่านไปก็ขอให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมอีก ซึ่งกลายเป็นต้องนับเวลาตั้งต้นใหม่ (เนื่องจากกรมศุลกากรมีข้อกำหนดให้ต้องสามารถออกคำวินิจฉัยได้ ภายใน 90 วัน หลังจากส่งเอกสารครบถ้วนทั้งหมด) ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้เป็นช่องทางยืดเวลาของเจ้าหน้าที่ ก่อให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ประกอบการซึ่งต้องการใช้คำวินิจฉัยในการนำเข้าสินค้า ซึ่งอาจจะไม่ทันการในสภาพแวดล้อมการแข่งขันของธุรกิจที่ต้องการความรวดเร็ว
- การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ รวมถึงคุณภาพของเจ้าหน้าที่ที่วินิจฉัยสินค้าไม่มีความเข้าใจตัวพิกัดสินค้าอย่างแท้จริง

ตารางที่ 3.3 ผลการประเมินในเรื่องการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุปเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (Advance rulings)	1. ประเทศสมาชิกจะต้องออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (Advance rulings) ในรูปแบบและระยะเวลาที่เหมาะสม ให้กับผู้ยื่นขอที่ได้ยื่นคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งได้ยื่นข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่จำเป็นทั้งหมด หากประเทศสมาชิกมีการปฏิเสธที่จะออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า ต้องแจ้งให้ผู้ยื่นขอโดยเร็วเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องรวมถึงเกณฑ์ในการตัดสินดังกล่าวด้วย	100%	การรับรู้ว่ามีบริการการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า	รับทราบ	60%
	2. ประเทศสมาชิกสามารถปฏิเสธในการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้าแก่ผู้ที่ยื่นขอ ที่คำร้องขอ - อยู่ในระหว่างการพิจารณาของผู้ยื่นคำขอก่อนหน่วยงานราชการศาลอุทธรณ์หรือศาล หรือ - ได้รับการตัดสินโดยศาลวินิจฉัยอุทธรณ์หรือศาลใด ๆ แล้ว	100%		ไม่รับทราบ	40%
	3. คำวินิจฉัยล่วงหน้าจะมีผลในระยะเวลาที่เหมาะสม หลังจากผ่านคำวินิจฉัย เว้นแต่ข้อกฎหมายข้อเท็จจริง หรือสถานการณ์ในการวินิจฉัยนั้นมีการเปลี่ยนแปลง	100%	ประสบการณ์การขอวินิจฉัยล่วงหน้า	เคยใช้	41%
	4. ในกรณีที่ประเทศสมาชิกมีการเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้า ให้ประเทศสมาชิกยื่นหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรให้กับผู้ยื่นขอคำวินิจฉัย โดยระบุข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องรวมถึงเกณฑ์ในการตัดสินดังกล่าว ในกรณีที่ประเทศสมาชิกมีการเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้าที่มีผลย้อนหลัง อาจกระทำได้เฉพาะเมื่อการวินิจฉัยมีการใช้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้อง ข้อมูลเท็จหรือข้อมูลที่ทำให้เข้าใจผิด	100%		ไม่เคยใช้	59%
	5. คำวินิจฉัยล่วงหน้าที่ออกโดยประเทศสมาชิกจะมีผลผูกพันต่อสมาชิกนั้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ยื่นขอคำวินิจฉัย ประเทศสมาชิกอาจให้คำวินิจฉัยชี้ขาดโดยมีผลผูกพันผู้ยื่นขอ	100%	ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		55.60%
	6. อย่างน้อยที่สุด ประเทศสมาชิกจะต้องเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ (a) รายการสิ่งที่ต้องมีสำหรับการยื่นขอคำวินิจฉัยล่วงหน้า ซึ่งรวมถึงข้อมูลที่จะต้องประกอบและรูปแบบของข้อมูล (b) ระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาในการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (c) อายุการใช้งานของคำวินิจฉัยล่วงหน้า	100%			

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน	
	7. เมื่อมีการร้องขอจากผู้ประกอบการ ประเทศสมาชิกจะต้องจัดให้มีการทบทวนคำวินิจฉัยล่วงหน้าหรือคำตัดสินในการเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้า	100%		
	8. ให้ประเทศสมาชิกเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคำวินิจฉัยล่วงหน้าแก่สาธารณชนในส่วนที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ โดยคำนึงถึงหลักการปกป้องข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า	100%		
	9. คำนิยามและขอบเขตของคำวินิจฉัยล่วงหน้า (ก) คำวินิจฉัยล่วงหน้าเป็นคำตัดสินที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ประเทศสมาชิกให้กับผู้ยื่นขอก่อนการนำเข้าสินค้าที่ได้รับความคุ้มครองตามคำร้องขอที่ประเทศสมาชิกให้สิทธิ์กับสินค้า ณ เวลาที่นำเข้าสำหรับ (i) การจำแนกภาษีของสินค้า (ii) แหล่งกำเนิดสินค้า (ข) นอกเหนือจากคำนิยามของคำวินิจฉัยล่วงหน้าที่กำหนดไว้ในอนุวรรค 1 แล้วสมาชิกควรที่จะมีสิ่งเหล่านี้ เกี่ยวกับคำวินิจฉัยล่วงหน้า: (i) วิธีการหรือหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและการประยุกต์ใช้ในวิธีการหรือหลักเกณฑ์เพื่อใช้ในการกำหนดมูลค่าทางศุลกากรภายใต้ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ (ii) การบังคับใช้ข้อกำหนดของประเทศสมาชิกเพื่อขอผ่อนผันหรือได้รับยกเว้นภาษีศุลกากร (iii) การใช้ข้อกำหนดของประเทศสมาชิกสำหรับโควตาารวมถึงโควตาภาษีศุลกากร และ (iv) เรื่องอื่นใดที่ประเทศสมาชิกเห็นว่าเหมาะสมในการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (ค) ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ส่งออก ผู้นำเข้าหรือบุคคลใด ๆ ที่เป็นตัวแทนอย่างชอบธรรม (ง) สมาชิกอาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอมีตัวแทนหรือจดทะเบียนตามกฎหมายในประเทศของตน ในขอบเขตที่เป็นไปได้ ข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องไม่จำกัดประเภทของบุคคลที่มีสิทธิ์ขอคำวินิจฉัยล่วงหน้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาคำร้องขอของวิสาหกิจขนาดกลางและเล็ก (SMEs) ข้อกำหนดเหล่านี้ต้องชัดเจนและโปร่งใสและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติหรือไม่เป็นธรรม	100%		
	ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 3	100%		

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.4 มาตรา 4: กระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน

การอุทธรณ์การประเมินอากรเป็นกระบวนการของกรมศุลกากรที่เปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการที่ถูกประเมินอากรเพิ่มในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับราคาศุลกากร พิกัดอัตราศุลกากร ถิ่นกำเนิดสินค้า และการประเมินอากรด้านอื่น ๆ สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์

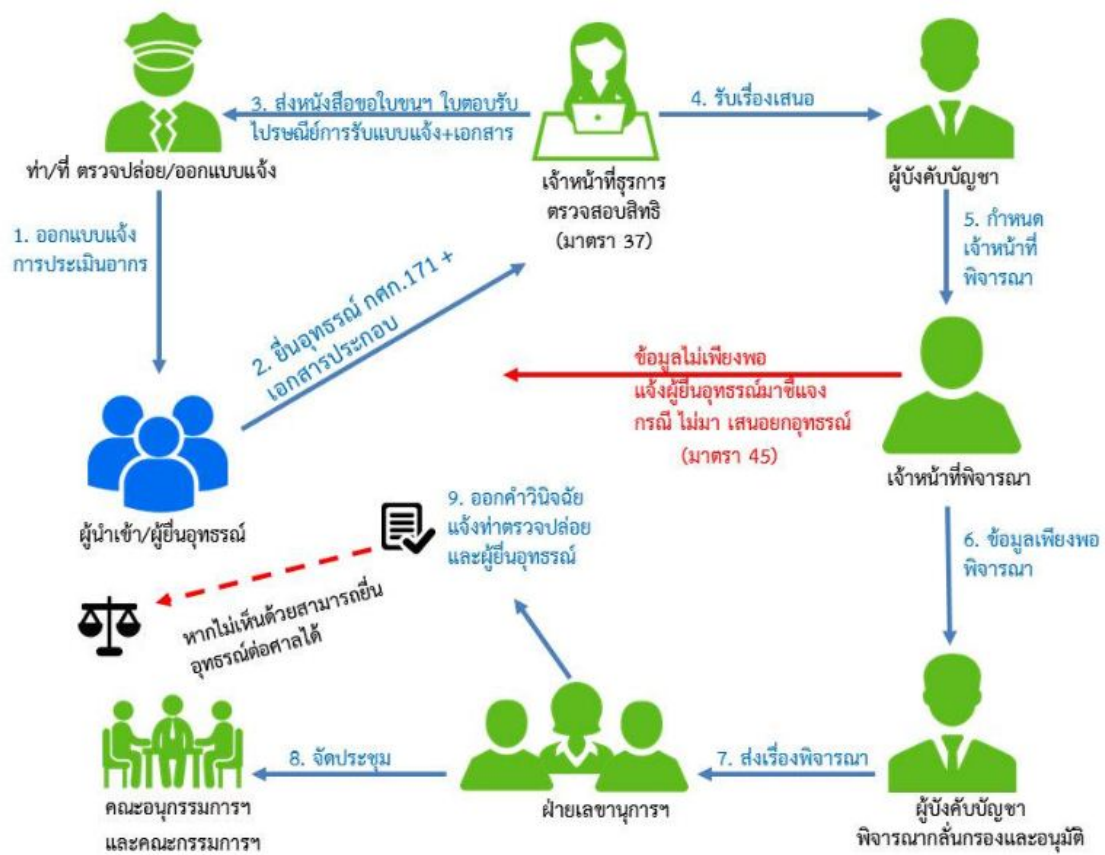
3.4.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 4

ผลการศึกษาพบว่าไทยมีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ทบทวนหรืออุทธรณ์ได้ทุกประเด็น โดยมีกฎหมายรับรองอย่างชัดเจน รายละเอียดดังนี้

- ในภาพรวม พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ส่วนที่ 4 การวินิจฉัยอากรและการอุทธรณ์การประเมินอากร มาตรา 37 – มาตรา 49 เป็นไปตามมาตรา 4 ของความตกลง TFA ให้สิทธิแก่บุคคลในการอุทธรณ์การประเมินอากรของพนักงานศุลกากรต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ การให้สิทธิในการอุทธรณ์ฯ มีเป้าหมายเพื่อให้กระบวนการประเมินอากรมีความโปร่งใส และเป็นธรรมกับผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในมาตรานี้ ได้แก่ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง โดยทั้งผู้นำเข้าและผู้ส่งออกมีสิทธิในการขออุทธรณ์ในการประเมินอากร โดยผู้ยื่นอุทธรณ์ต้องดำเนินการด้วยตนเอง กระบวนการยื่นขอทบทวนและอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะมีขั้นตอนตามภาพที่ 3.16
- ในระดับปฏิบัติ ประกาศกรมศุลกากรที่ 189/2560 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การยื่นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ และการขอทูลเกล้าการเสียอากร ให้แนวทางปฏิบัติชัดเจน

ดังนั้นคณะผู้วิจัยประเมินในมิติของภาครัฐว่ามีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ทบทวนหรืออุทธรณ์ได้ 100% ในทุกประเด็น (รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3.4)

ภาพที่ 3.16 กระบวนการยื่นขอทบทวนและอุทธรณ์ต่อกรมศุลกากร

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 3.4 ผลการประเมินในเรื่องกระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน

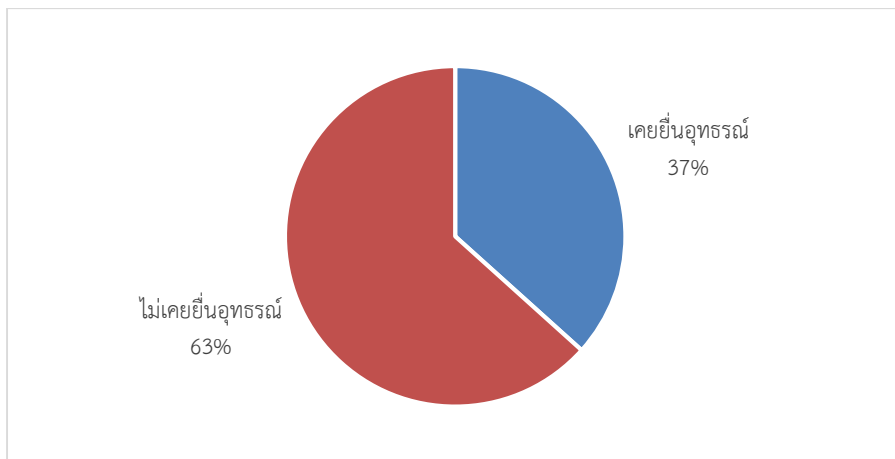
มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
กระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน	1. ประเทศสมาชิกจะต้องให้สิทธิแก่บุคคลใดๆ ที่ศุลกากรออกคำตัดสิน ดังนี้: (ก) การอุทธรณ์ต่อผู้ดูแลระบบ หรือ การตรวจสอบโดยผู้ดูแลระบบที่สูงกว่าหรือเป็นอิสระจากเจ้าหน้าที่หรือสำนักงานที่ออกการตัดสินใจ และ/ หรือ (ข) การอุทธรณ์หรือทบทวนคำตัดสินของศาล	100%	ประสบการณ์กระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน	เคยยื่นขอทบทวน	36.7%
	2. กฎหมายของประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้มีการอุทธรณ์หรือการทบทวนการดำเนินการก่อนที่จะมีคำอุทธรณ์หรือคำตัดสินของศาล	100%			
	3. ประเทศสมาชิกจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าขั้นตอนการอุทธรณ์หรือการทบทวนนั้นดำเนินการโดยไม่เลือกปฏิบัติ	100%			
	5. ประเทศสมาชิกจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าบุคคลที่กล่าวถึงในวรรค 1 มีเหตุผลในการตัดสินใจเพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์หรือทบทวนได้ตามความจำเป็น	100%		ไม่เคยยื่นขอทบทวน	63.3%
	6. สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกจัดให้บทบัญญัติในข้อนี้ใช้บังคับกับการตัดสินใจที่ออกโดยหน่วยงานด้านชายแดนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศุลกากร	100%	ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		
					47.44%
ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 4		100%			

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.4.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการต่อมาตรา 4

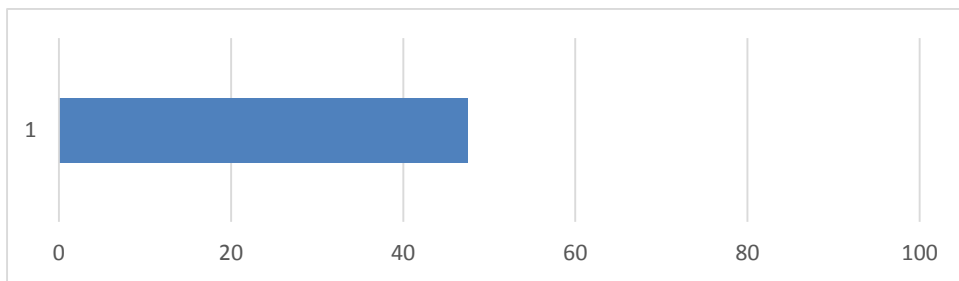
ในส่วนของการประเมินในมิติภาคเอกชน พบว่าภาคเอกชนจากการสำรวจส่วนใหญ่ไม่เคยยื่นอุทธรณ์ ประเมินอากรด้านราคาศุลกากรและด้านอื่นๆ (ร้อยละ 63) (ภาพที่ 3.17) และมีระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อการเปิดโอกาสให้ทบทวนและอุทธรณ์ไม่สูง (ร้อยละ 47) (ภาพที่ 3.18)

ภาพที่ 3.17 การยื่นขอทบทวนและอุทธรณ์ของภาคเอกชน

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.18 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการทบทวนหรืออุทธรณ์

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมพบว่า ในภาพรวมกระบวนการอุทธรณ์ในทางปฏิบัติค่อนข้างมีกระบวนการที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม มีประเด็นสำคัญที่ยังเป็นอุปสรรค ดังนี้

- กระบวนการอุทธรณ์ในบางกรณีมีความล่าช้า ภาคเอกชนบางรายระบุว่าในบางกรณี กระบวนการใช้เวลากว่า 10 ปี ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อมูลในการดำเนินการ จำเป็นต้องปิดคดีและเปิดคดีใหม่สร้างความยุ่งยากให้ภาคเอกชน
- ผลจากการอุทธรณ์ส่วนใหญ่เป็นไปตามการวินิจฉัยแรก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ผู้พิจารณา คือบุคคลเดิมที่ให้การวินิจฉัยแรก ส่งผลให้ผลการพิจารณาการอุทธรณ์ยืนตามการวินิจฉัยแรก

3.5 มาตรา 5: มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส

มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส แบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ เรื่องการประกาศที่เกี่ยวกับการยกระดับการควบคุมหรือการตรวจสอบ และ มาตรการการกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ ทั้งสองส่วนมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใสในการออกกฎระเบียบในอื่นๆ นอกเหนือจากมาตรการอื่นที่มีการจัดหมวดหมู่ไว้อยู่แล้ว รวมถึงการแจ้งให้ผู้นำเข้าสินค้าทราบเมื่อมีการกักสินค้านำเข้าเพื่อตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.5.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 5

การประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 5 จำแนกผลการศึกษาตามมาตราย่อยและประเด็นสรุปได้ 3 ประเด็น ได้แก่ 1 การประกาศที่เกี่ยวกับการยกระดับการควบคุมหรือการตรวจสอบ 2 การกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ และ 3 สรุปผลการประเมินโดยคณะผู้วิจัย รายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 3.5)

3.5.1.1 การประกาศที่เกี่ยวกับการยกระดับการควบคุมหรือการตรวจสอบ

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้จะเป็นกรมศุลกากร และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการควบคุมหรือตรวจสอบอาหาร ได้แก่ กรมศุลกากร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมประมง กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์

ความตกลง TFA มีข้อผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องใช้หลักเกณฑ์ตามข้อผูกพันในการออกกฎหมาย รวมทั้งการบอกเลิกหรือระงับกฎหมายเหล่านั้น โดยให้สามารถออกประกาศหรือแนวทางปฏิบัติสำหรับการนำเข้าส่งออกสินค้าใดๆ ได้ตามความเหมาะสม ให้ออกประกาศหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ใช้ในมาตรฐานเดียวกันสำหรับจุดผ่านแดนที่เข้าเงื่อนไขสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชตามประกาศหรือแนวทางนั้นๆ รวมทั้งให้สามารถยกเลิกประกาศใดๆ ในกรณีที่ไม่มีสถานการณ์เหล่านั้น หรือสถานการณ์เปลี่ยนไปแล้ว โดยต้องประกาศให้ทราบในทันทีหรือต้องระงับในลักษณะที่ไม่เลือกปฏิบัติและสามารถเข้าถึงได้ง่าย ส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินในมิติของภาครัฐว่ามีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันเหล่านั้นได้ 100%

3.5.1.2 การกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ

หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ ได้แก่ กรมศุลกากร แต่การกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบอาจเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบจากหน่วยงานที่ควบคุมตรวจสอบสินค้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสินค้านั้นๆ

ในส่วนของกรมศุลกากร พบว่ามีประกาศกรมศุลกากรที่ 175/2560 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การตรวจค้น จับ ยึดอายัด และออกหนังสือเรียก ซึ่งมีการระบุขั้นตอน เงื่อนไขต่างๆ ในการกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบตามความตกลง TFA ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยประเมินในมิติของภาครัฐว่ามีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันเกี่ยวกับการแจ้งให้ผู้ค้าทราบเมื่อมีการกักสินค้านำเข้าเพื่อตรวจสอบได้ 100

ตารางที่ 3.5 ผลการประเมินในเรื่องมาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
5.1 การประกาศที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการควบคุมหรือการตรวจสอบ	ในกรณีที่ประเทศสมาชิกเลือกใช้หรือคงไว้ซึ่งระบบการออกประกาศหรือแนวทางปฏิบัติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มระดับการควบคุมหรือการตรวจสอบที่ขยายแดนในส่วนที่เกี่ยวกับอาหารเครื่องดื่ม หรืออาหารสัตว์ที่อยู่ภายใต้การประกาศหรือแนวทางในการปกป้องมนุษย์ สัตว์ หรือชีวิตพืชหรือสุขภาพ ภายในอาณาเขตของประเทศสมาชิก จะต้องใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้ในลักษณะของการออก การบอกเลิก หรือการระงับ (ก) ประเทศสมาชิกอาจออกประกาศหรือแนวทางปฏิบัติตามความเสี่ยงตามความเหมาะสม (ข) ประเทศสมาชิกอาจออกประกาศหรือแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ใช้ในมาตรฐานเดียวกันสำหรับจุดผ่านแดนที่เข้าเงื่อนไขสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชตามประกาศหรือแนวทางปฏิบัตินั้นๆ (ค) ประเทศสมาชิกจะยกเลิกหรือระงับ ประกาศหรือแนวทางปฏิบัติอย่างทันทีทันใดได้ในกรณีที่ไม่มีสถานการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นแล้ว หรือถ้าสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปสามารถจัดการได้ด้วยมาตรการที่มีการจำกัดทางการค้าที่น้อยลง และ (ง) เมื่อประเทศสมาชิกตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือระงับการประกาศหรือแนวทางปฏิบัติ จะต้องประกาศให้ทราบโดยทันทีทันใดหรือต้องระงับในลักษณะที่ไม่เลือกปฏิบัติและสามารถเข้าถึงได้ง่ายหรือแจ้งให้ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าทราบ	100%			
5.2 การกักกันสินค้าเพื่อการตรวจสอบ	ประเทศสมาชิกต้องแจ้งให้ผู้ขนส่งหรือผู้นำเข้าทราบทันทีหากมีการกักสินค้านำเข้าเพื่อตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอื่น ๆ	100%	ประสบการณ์การกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ สินค้าเคยถูกกักกันเพื่อตรวจสอบ สินค้าไม่เคยถูกกักกันเพื่อตรวจสอบ การแจ้งเตือนเมื่อสินค้าถูกกักไว้เพื่อตรวจสอบ ได้รับการแจ้งเตือน ไม่ได้รับการแจ้งเตือน ความพอใจโดยรวมจากเอกชน	74.2% 25.8% 72.2% 27.8% 61.6%	
ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 5		100%			

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

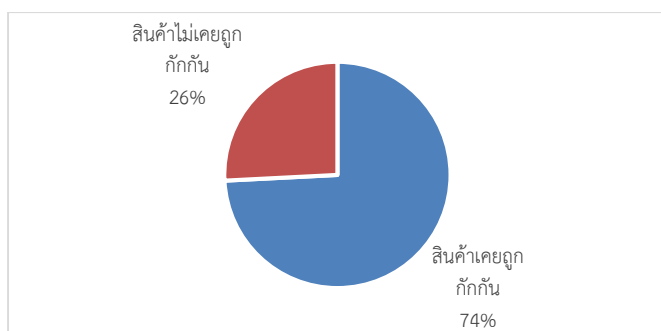
3.5.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการต่อมาตรา 5

จากการสำรวจภาคเอกชนส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์สินค้าถูกกักไว้เพื่อตรวจสอบ (ร้อยละ 74) (ภาพที่ 3.19) และส่วนใหญ่ได้รับการแจ้งเตือนเมื่อภาครัฐมีการกักสินค้าเพื่อตรวจสอบ (ร้อยละ 72) (ภาพที่ 3.20) นอกจากนี้ในภาพรวมภาคเอกชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการสินค้าที่มีการกักไว้เพื่อตรวจสอบค่อนข้างสูง (ร้อยละ 62) (ภาพที่ 3.21)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นการกักกันสินค้าเพื่อการตรวจสอบพบ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

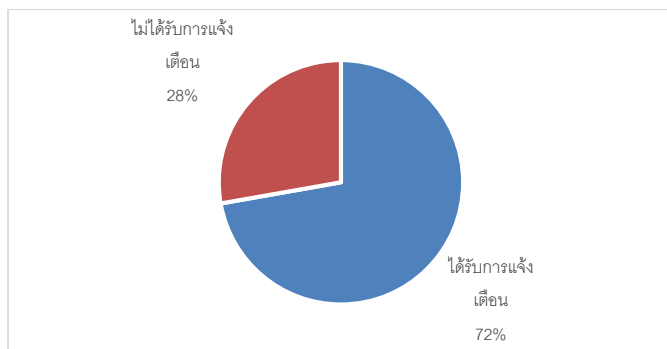
- เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการมีความเห็นต่างกันต่อพิกัดที่ถูกต้อง เช่น กรณีนำเข้าเครื่องมือแพทย์ถูกตีความว่าเป็นสินค้าที่ทำจากเหล็ก ในขณะที่ผู้ประกอบการตีความว่าเครื่องมือแพทย์และมีใบรับรองจากอย. ส่งผลให้ตีความคนละพิกัดและส่งผลให้สินค้าถูกกักกัน
- สินค้าเกษตรที่ส่งออกและถูกตีกลับเนื่องจากพบแมลงส่งผลให้สินค้าถูกกักกัน นำไปสู่การที่ผู้ประกอบการต้องนำไปตรวจทดสอบเพื่อเอาสินค้าออก ปัญหาหลักคือ การตรวจทดสอบดำเนินการโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เพียงหน่วยงานเดียว ส่งผลให้เกิดความล่าช้า

ภาพที่ 3.19 ประสบการณ์การโดนกักสินค้าของภาคเอกชน

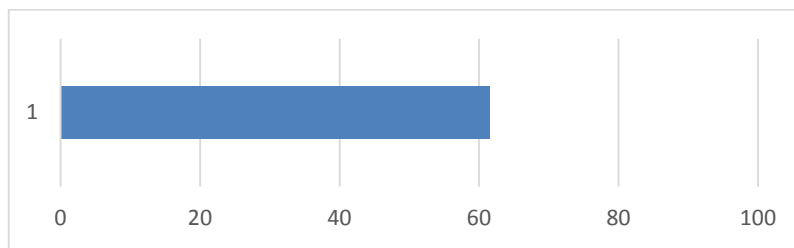
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.20 การแจ้งเตือนของภาครัฐเมื่อมีการกักสินค้าเพื่อตรวจสอบ

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.21 ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดการสินค้าที่ถูกกักกัน

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.6 มาตรา 6: ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบtlงโทซ

ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบtlงโทซ มีเป้าหมายเพื่อให้การจัดเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออกไม่เป็นภาระจนเกินควรสำหรับผู้นำเข้าและส่งออกซึ่งจะเป็นต้นทุนทางการค้า โดยมาตรานี้จะแบ่งเป็นสามมาตราย่อย ได้แก่ ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก ข้อกำหนดเฉพาะสำหรับค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก และ ข้อกำหนดเกี่ยวกับบtlงโทซ (ตารางที่ 3.6)

3.6.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายต่อมาตรา 6

การประเมินมาตรา 6 ของข้อผูกพันความตกลง TFA จำแนกตามมาตรย่อยเป็น 3 ประเด็น รายละเอียดดังนี้

3.6.1.1 ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก

จากการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก ได้แก่ กรมศุลกากร กรมทรัพยากรธรณี กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมเจ้าท่า กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมโรค การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) การยางแห่งประเทศไทย การท่าเรือแห่งประเทศไทย กรมสรรพสามิต สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ตารางที่ 2.2)

ในส่วนแรกผู้วิจัยประเมินในมิติภาครัฐในการทำตามข้อผูกพันเกี่ยวกับข้อกำหนดทั่วไปสำหรับค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐสามารถผูกพันได้ 100% สำหรับการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมระหว่างก่อนการใช้บังคับสำหรับการประกาศค่าธรรมเนียมในอัตราใหม่หรือที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ยกเว้นการประกาศในกรณีเร่งด่วน และมีการทบทวนค่าธรรมเนียมและค่าบริการเป็นระยะเพื่อลดปริมาณและความหลากหลายในกรณีที่ทำได้

3.6.1.2 ข้อกำหนดเฉพาะสำหรับค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก

ในส่วนการประเมินในมิติภาครัฐในการทำตามข้อผูกพันเกี่ยวกับข้อกำหนดเฉพาะสำหรับค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก ไม่สามารถประเมินความผูกพันในส่วนนี้ได้ เนื่องจากไม่มีข้อมูลเพียงพอในการเปรียบเทียบค่าธรรมเนียมที่ภาครัฐจัดเก็บเทียบกับต้นทุนบริการที่เกิดขึ้นจริง

3.6.1.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ

จากการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีบทลงโทษเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกสินค้า ได้แก่ กรมศุลกากร กรมทรัพยากรธรณี กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมการอุตสาหกรรมทหาร กรมปศุสัตว์ (ตารางที่ 2.2)

ในส่วนการประเมินในมิติภาครัฐในการทำตามข้อผูกพันเกี่ยวกับข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐสามารถผูกพันได้ 100% สำหรับในทุกประเด็น ยกเว้น ข้อย่อยที่ 3.6 ในประเด็นที่เกี่ยวกับการลดบทกำหนดโทษ เนื่องจากยังไม่มีข้อกฎหมายที่ระบุไว้ชัดเจนในกรณีที่บุคคลใดแสดงเจตนายอมรับโดยสมัครใจให้กับศุลกากรในการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบข้อบังคับก่อนที่จะมีการค้นพบการละเมิดกฎเกณฑ์ โดยประเทศสมาชิกต้องนำข้อเท็จจริงดังกล่าวไปพิจารณากำหนดลดโทษสำหรับบุคคลนั้น

ตารางที่ 3.6 ผลการประเมินในเรื่องข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุปเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
6.1 ข้อกำหนดทั่วไป เกี่ยวกับกาจัดเก็บค่าธรรมเนียมหรือ เปลี่ยนแปลง	บทบัญญัติในวรรคนี้ จะใช้บังคับกับค่าธรรมเนียมและค่าบริการทั้งหมดที่นอกเหนือจากภาษี นำเข้าและส่งออก และค่าอื่นๆ นอกเหนือจากภาษีที่อยู่ในขอบเขตของข้อตกลงส่วนที่ III ของ GATT 1994 ที่เป็นภาษีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกที่จัดเก็บโดยประเทศสมาชิก				
	ข้อมูลเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและค่าบริการจะตีพิมพ์ตามข้อบัญญัติที่ 1 ข้อมูลนี้จะรวมถึง ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่จะนำมาใช้ เหตุผลในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย ดังกล่าว หน่วยงานที่รับผิดชอบ และวิธีการชำระเงิน	100%			
	มีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมระหว่างก่อนการใช้บังคับสำหรับการประกาศค่าธรรมเนียมใน อัตราใหม่หรือที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม ยกเว้นการประกาศในกรณีเร่งด่วน	100%	การเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าใน ระยะเวลาที่เหมาะสม เมื่อมีการ ปรับอัตราค่าธรรมเนียมและ ค่าบริการใหม่	ไม่มีการเผยแพร่ ข้อมูลล่วงหน้า	50%
	ค่าธรรมเนียมและค่าบริการดังกล่าวจะไม่ถูกบังคับใช้จนกว่าจะมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ ทราบโดยทั่วกัน			มีการเผยแพร่ข้อมูล ล่วงหน้า	50%
	ประเทศสมาชิกจะต้องมีการทบทวนค่าธรรมเนียมและค่าบริการเป็นระยะเพื่อปรับลด ค่าธรรมเนียมและความหลากหลายของอัตราลง ในกรณีที่ทำได้	100%			
6.2 ข้อกำหนดเฉพาะ เกี่ยวกับการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมหรือเปลี่ยนแปลง	ค่าธรรมเนียมและค่าบริการสำหรับการประมวลผลทางศุลกากร: (i) ค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการจะต้องอยู่ในระดับเดียวกับต้นทุนบริการที่เกิดขึ้นจริงโดยประมาณ หรือเทียบเท่ากับค่าดำเนินการนำเข้าหรือการส่งออกสินค้าอื่นๆ และ (ii) ค่าธรรมเนียมไม่จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับการดำเนินการนำเข้าหรือการส่งออกโดยเฉพาะใน กรณีที่สินค้ามีการเชื่อมต่อกับบริการที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลทางศุลกากรของสินค้า	n.a.	ความเหมาะสมของอัตรา ค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่างๆ	เหมาะสม	73.91%
				ไม่เหมาะสม	26.09%
6.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับ บทลงโทษ	3.1 "บทลงโทษ" หมายถึงข้อกำหนดใดๆ โดยการบริหารศุลกากรของประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องพ้ กับการละเมิดกฎหมายศุลกากร ข้อบังคับหรือขั้นตอนของพิธีการของประเทศสมาชิก				
	3.2 ประเทศสมาชิกจะต้องให้ความมั่นใจว่าการลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับทางศุลกากรหรือขั้นตอนของพิธีการ จะถูกใช้เฉพาะกับบุคคลที่รับผิดชอบในการฝ่าฝืน ภายใต้กฎหมายของประเทศสมาชิก	100%			

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
	3.3 บทลงโทษต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและสถานการณ์ของคดีและจะต้องสอดคล้องกับระดับและความรุนแรงของการฝ่าฝืน	100%			
	3.5 เมื่อมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบข้อบังคับหรือขั้นตอนของพิธีการ จะต้องมีการอธิบายเป็นลายลักษณ์อักษรแก่บุคคลที่ถูกลงโทษโดยระบุถึงลักษณะของการฝ่าฝืนและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง	100%	การกำหนดบทลงโทษ มีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร เมื่อมีการกระทำความผิด	มีการแจ้งเตือน	38.89%
				ไม่มีการแจ้งเตือน	6%
				ไม่เคยกระทำความผิด	55.56%
	3.6 เมื่อบุคคลใดแสดงเจตนาโดยสมัครใจให้กับศุลกากรของประเทศสมาชิก ในกรณีที่เกิดการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบข้อบังคับหรือข้อกำหนดก่อนที่จะมีการค้นพบการละเมิดกฎเกณฑ์ ประเทศสมาชิกควรนำข้อเท็จจริงดังกล่าวนำไปพิจารณากำหนดลดโทษสำหรับบุคคลนั้น	50%	การได้รับการลดโทษ เมื่อมีการสมัครใจยอมรับผิด	ได้รับการลดโทษ	6.25%
				ไม่ได้รับการลดโทษ	6%
				ไม่เคยกระทำความผิด	87.50%
	3.7 บทบัญญัติของวรรคนี้จะใช้บังคับกับบทลงโทษที่เกิดขึ้นกับการขนส่งในระหว่างการขนส่งตามที่กล่าวในวรรค 3.1	100%			
ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 6		94%			

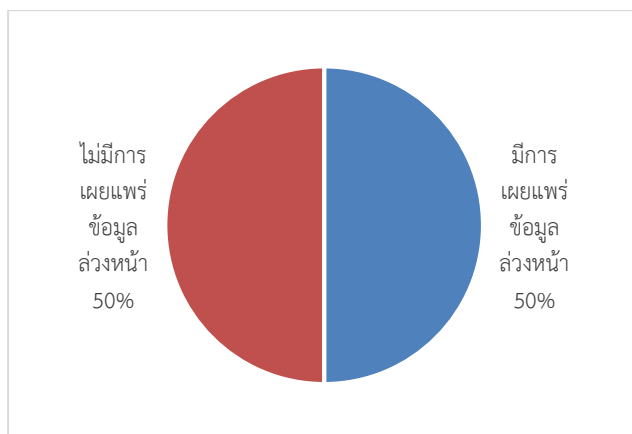
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.6.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการต่อมาตรา 6

ภาคเอกชนมีความเห็นต่อความเหมาะสมของระยะเวลาในการเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าก่อนการปรับใช้อัตราค่าธรรมเนียมใหม่แตกเป็นสองส่วนเท่ากันระหว่างเห็นว่าระยะเวลาเหมาะสม (ร้อยละ 50) และเห็นว่าระยะเวลาไม่เหมาะสม (ร้อยละ 50) (ภาพที่ 3.22) สำหรับความเห็นต่อความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมพบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ มีความเหมาะสมแล้ว (ร้อยละ 74) (ภาพที่ 3.23) สำหรับการแจ้งเตือนเมื่อมีการกระทำผิด พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำผิด (ร้อยละ 55) และส่วนหนึ่งเป็นตอบว่า เมื่อมีการกระทำผิดมีการแจ้งเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร (ร้อยละ 39) (ภาพที่ 3.24) ส่วนการได้รับการลดโทษ เมื่อมีการสมัครใจยอมรับผิดพบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยกระทำผิด (ร้อยละ 88) และมีการได้รับการลดโทษในสัดส่วนพอๆ กันกับที่ไม่ได้รับการลดโทษ (ภาพที่ 3.25)

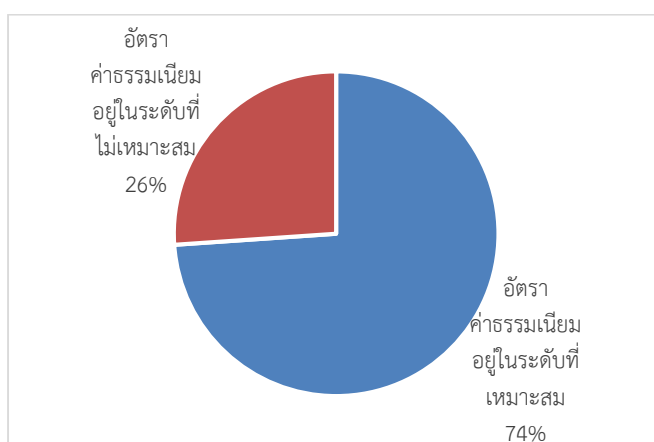
สำหรับมาตรานี้ภาคเอกชนไม่มีความเห็นเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการที่ภาคเอกชนเห็นว่าค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสมเป็นเพราะค่าธรรมเนียมไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นเวลานาน

ภาพที่ 3.22 การเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสมก่อนการปรับใช้อัตราค่าธรรมเนียมใหม่

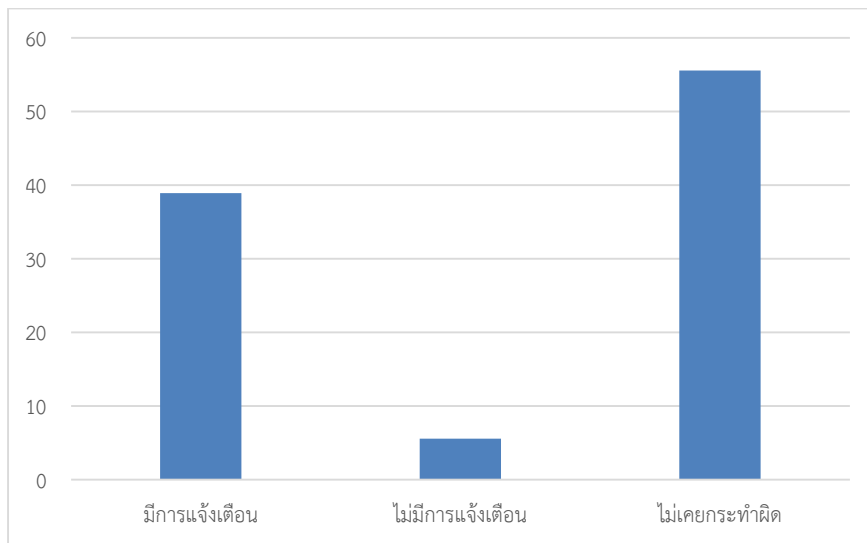
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.23 ความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียม

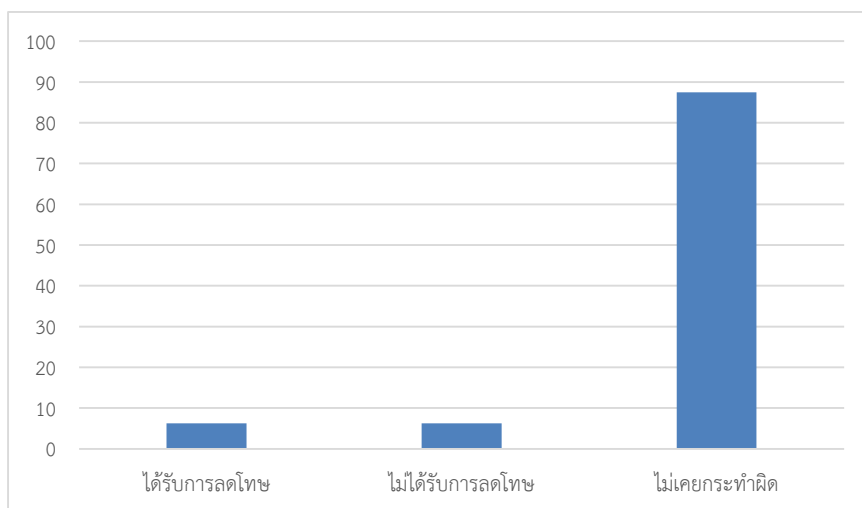
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.24 การแจ้งเตือนเมื่อมีการกระทำผิด

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.25 การได้รับการลดโทษ เมื่อมีการสมัครใจยอมรับผิด

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.7 มาตรา 7: การตรวจปล่อยสินค้า

กระบวนการตรวจปล่อยสินค้าเป็นกระบวนการศุลกากรที่ใช้ปฏิบัติกับสินค้าที่นำเข้ามาในประเทศและสินค้าที่ส่งออกไปต่างประเทศ โดยในส่วนนี้ความตกลง TFA ผู้กักกันให้ประเทศภาคีต้องมีกระบวนการตรวจปล่อยสินค้าตามที่ผู้กักกันไว้ ซึ่งแบ่งเป็นหลายประเด็นด้วยกัน เช่น กระบวนการตรวจปล่อยสินค้านำเข้า การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ การบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นต้น โดยการวิเคราะห์ในส่วนนี้จะวิเคราะห์แยกไปตามแต่ละประเด็นย่อยตามข้อผู้กักกัน (ตารางที่ 3.7)

3.7.1 กระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง

ประเด็นการดำเนินการตรวจปล่อยสินค้าเฉพาะข้อผูกพันใน Category A กำหนดให้ประเทศสมาชิกจะต้องจัดเตรียมเอกสารล่วงหน้าสำหรับการดำเนินการตรวจปล่อยสินค้าในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ การประเมินกระบวนการล่วงหน้าสำหรับการดำเนินการตรวจปล่อยสินค้าประเมินเชิงคุณภาพเท่านั้น

กรมศุลกากรเปิดใช้ระบบยื่นใบขนสินค้าและชำระภาษีอากรล่วงหน้าและติดต่อเพื่อรับสินค้าทันทีเมื่อเรือ/อากาศยานมาถึง โดยมีการเปิดใช้ระบบให้บริการทุกสำนักงานศุลกากรและด่านศุลกากรทุกแห่ง ตั้งแต่ พฤษภาคม 2561

ข้อมูลจากกรมศุลกากร เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2561 มีสายเรือ/อากาศยานจัดส่ง Manifest ล่วงหน้า คิดเป็น ร้อยละ 99 และผู้นำเข้าสามารถยื่นใบขนสินค้าและชำระภาษีอากรล่วงหน้าทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยสำหรับกรณีสินค้าที่ไม่ต้องเปิดตรวจ (Green line) ผู้นำเข้าสามารถรับสินค้าทันทีเมื่อเรือ/อากาศยานมาถึง โดย สามารถลดระยะเวลาตั้งแต่สินค้ามาถึงจนรับสินค้าเฉลี่ยลงได้ 15 ชม. 7 นาที และที่นำเข้าทางเรือได้ 8 ชม. 46 นาที

ดังนั้นคณะผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ตารางที่ 3.7 ผลการประเมินในเรื่องการตรวจปล่อยสินค้า

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
7.1 กระบวนการตรวจปล่อยสินค้าล่วงหน้า	1.2 ประเทศสมาชิกจะต้องจัดเตรียมเอกสารล่วงหน้าในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อ จัดเตรียมเอกสารดังกล่าวก่อนสินค้าเดินทางมาถึง	100%			
7.2 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์	ในขอบเขตที่ปฏิบัติได้ ประเทศสมาชิกจะดำเนินการเพื่อให้บุคคลสามารถเลือกชำระ ภาษีศุลกากร ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เกิดขึ้นเมื่อ นำเข้าและส่งออกทางอิเล็กทรอนิกส์ได้	100%	การให้บริการชำระค่าภาษี ค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการ อื่นๆ ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์	ทราบ	96.7%
				ไม่ทราบ	3.3%
			ประสบการณ์ใช้บริการชำระ ค่าภาษี ค่าธรรมเนียม หรือ ค่าบริการอื่นๆ ผ่านทาง อิเล็กทรอนิกส์	เคยใช้	65.2%
				ไม่เคยใช้	34.8%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		75.0%

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
7.3 การตรวจปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น	3.1 ประเทศสมาชิกจะต้องใช้หรือคงไว้ซึ่งขั้นตอนการอนุญาตให้ปล่อยสินค้าก่อนที่จะมีการสรุปการค้าฉันทานุมัติศุลกากร ค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่างๆ หากข้อสรุปดังกล่าวไม่ได้กระทำก่อน หรือเมื่อมาถึง หรือเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ภายหลังจากที่สินค้ามาถึง โดยมีเงื่อนไขที่ต้องผ่านเกณฑ์ข้อกำหนดด้านกฎระเบียบอื่นๆ มาแล้ว	100%	การตรวจปล่อยสินค้าก่อนการ วินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น	ทราบ	54.5%
				ไม่ทราบ	45.5%
			ประสบการณ์ใช้ตรวจปล่อย สินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากร เสร็จสิ้น	เคยใช้	18.2%
				ไม่เคยใช้	81.8%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		59.0%
	3.2 สำหรับเงื่อนไขของการปล่อยของ ประเทศสมาชิกอาจจะ (ก) การชำระภาษีศุลกากร ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่กำหนดก่อนหรือเมื่อสินค้ามาถึงและการค้าประกันสำหรับจำนวนเงินที่ยังไม่ได้กำหนดในรูปแบบของการค้าประกันเงินฝากหรือเครื่องมือที่เหมาะสมอื่น ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและกฎระเบียบ หรือ (ข) การค้าประกันในรูปแบบของการค้าประกันเงินฝากหรือตราสารอื่นที่เหมาะสมที่กำหนดไว้ในกฎหมายและข้อบังคับของตน	100%			
	3.3 การค้าประกันทั้งสองแนวทางข้างต้นต้องไม่เกินจำนวนที่ประเทศสมาชิกกำหนดค่าภาษีศุลกากร ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและค่าบริการ	100%			
	3.4 ในกรณีมีค่าปรับจากการตรวจพบการกระทำผิดที่มีบทลงโทษเป็นทรัพย์สินและค่าปรับ การค้าประกันอาจจะรวมค่าปรับดังกล่าวเข้าไปด้วย	100%			
	3.5 การค้าประกันตามข้อ 3.2 และข้อ 3.4 จะต้องได้รับการถอดคืนหากไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป	100%			
	3.6 ไม่มีข้อผูกมัดที่จะส่งผลต่อสิทธิในการตรวจสอบ กัก ยึด รับ หรือจัดการในลักษณะใดต่อสินค้าได้ ซึ่งไม่ขัดต่อสิทธิและพันธกิจตามความตกลงขององค์การการค้าโลก	100%			
7.4 การ บริหาร จัดการ	4.1 ประเทศสมาชิกต้องใช้และคงไว้ซึ่งระบบบริหารความเสี่ยงเพื่อการควบคุมทางศุลกากร	100%			

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
	4.2 ประเทศสมาชิกต้องออกแบบและใช้ระบบบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นธรรมและ เสี่ยงที่เลือกปฏิบัติ หรือก่อให้เกิดข้อจำกัดทางการค้า	100%			
	4.3 ประเทศสมาชิกต้องมุ่งความสำคัญในการควบคุมทางศุลกากรต่อสินค้าที่มีความ เสี่ยงสูง และอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบปล่อยสินค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ รวมทั้ง ประเทศสมาชิกอาจจะเลือกการพิจารณาด้วยวิธีการสุ่ม	100%			
7.5 การตรวจสอบหลังการตรวจสอบปล่อยสินค้า	5.1 ประเทศสมาชิกจะต้องใช้และคงไว้ซึ่งการตรวจสอบหลังการปล่อยสินค้าเพื่อให้ เกิดความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมายศุลกากรและกฎระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้อง	100%	ประสบการณ์ใช้ตรวจสอบ ภายหลังการตรวจสอบปล่อยสินค้า	เคยได้รับการตรวจสอบ ภายหลังการตรวจสอบปล่อย	52.2%
				ไม่เคยได้รับการตรวจสอบ ภายหลังการตรวจสอบปล่อย	47.8%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		70.0%
	5.2 ประเทศสมาชิกจะต้องเลือกบุคคลหรือสินค้าเพื่อการตรวจสอบหลังการปล่อย สินค้าตามหลักการบริหารความเสี่ยงซึ่งรวมหลักการเลือกตรวจ ประเทศ สมาชิกต้องดำเนินการตรวจสอบหลังการตรวจสอบปล่อยด้วยความโปร่งใส เมื่อได้ ผลสรุปจากการตรวจสอบประเทศสมาชิกต้องแจ้งให้บุคคลผู้เกี่ยวข้องทราบโดยไม่ ล่าช้า ด้วยการแจ้งผล สิทธิและหน้าที่ และเหตุผลประกอบการตรวจสอบ	100%			
	5.3 ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบหลังการปล่อยสินค้าอาจจะถูกใช้ต่อไปในขั้นการ จัดการหรือในกระบวนการทางศาล	100%			
	5.4 ประเทศสมาชิกใช้ผลการตรวจสอบหลังการปล่อยสินค้าในการบริหารความเสี่ยง	100%			
7.6 การจัดให้มีการ เผยแพร่เวลาที่ใช้ในการ การตรวจสอบปล่อยสินค้า	6.1 ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกทำการวัดและเผยแพร่ระยะเวลาเฉลี่ยในการตรวจ ปล่อยสินค้าอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการใช้อุปกรณ์ อาทิจ การศึกษาเวลาที่ใช้ในการตรวจ ปล่อยสินค้าโดยองค์การศุลกากรโลก	100%			
	6.2 ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการวัดระยะเวลาเฉลี่ย วิธีการที่ใช้ การจำกัดความหมายของงานควด และผลที่มีประสิทธิภาพอื่นๆ	100%			

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
7.7 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาต	7.1 ประเทศสมาชิกต้องจัดให้มีมาตรการเพิ่มเติมในการอำนวยความสะดวกทางการค้าที่เกี่ยวกับการนำเข้า การส่งออก หรือการผ่านแดนตามวรรค 7.3 สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นไปตามเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาต	100%	การรับรู้การให้มี ผู้ประกอบการระดับมาตรฐาน เออีโอ	รู้จักผู้ประกอบการระดับ มาตรฐานเออีโอ	63.0%
				ไม่รู้จักผู้ประกอบการระดับ มาตรฐานเออีโอ	37.0%
			การเป็นผู้ประกอบการระดับ มาตรฐานเออีโอ	เป็นผู้ประกอบการระดับ มาตรฐานเออีโอ	30%
				ไม่ได้เป็นผู้ประกอบการระดับ มาตรฐานเออีโอ	70%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		58.3%
	7.2 เกณฑ์พิจารณาเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้รับอนุญาต (a) หลักเกณฑ์ที่ต้องมีการเผยแพร่ให้ทราบนั้น อาจรวมถึงเรื่อง (1) ประวัติที่ดีในการในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ ของศุลกากรและ อื่นๆ (2) ระบบในการจัดการบันทึกเพื่อการควบคุมภายในที่จำเป็น (3) ความมั่นคงทางการเงิน รวมทั้งการให้มีหลักประกัน /หรือการค้ำประกันที่ เพียงพอ ตามความเหมาะสม และ (4) ความปลอดภัยในห่วงโซ่อุปทาน (b) หลักเกณฑ์ที่กำหนด ต้องไม่ (1) ถูกออกแบบให้มีหรือนำมาใช้ในลักษณะที่ไม่มีกฎเกณฑ์ หรือเป็นการเลือก ปฏิบัติระหว่างผู้ประกอบการอย่างไม่เป็นธรรม และ (2) เท่าที่จะเป็นไปได้ จำกัดการเข้าร่วมของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาด ย่อม	100%			

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
	7.3 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าสำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาต ควรที่จะประกอบด้วยอย่างน้อยสามข้อจากมาตรการต่อไปนี้ (a) ลดการใช้เอกสารและข้อมูล (b) ลดระดับการตรวจสินค้าทางกายภาพ (c) เร่งการตรวจปล่อยสินค้า (d) ขะลอการชำระภาษีศุลกากร ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และค่าบริการ (e) ใช้การค้าประกันแบบเบร็ดเสร็จหรือลดการค้าประกัน (f) ใช้ใบขนสินค้าฉบับเดียวสำหรับการนำเข้าและส่งออกภายในระยะเวลาที่กำหนด (g) การตรวจปล่อยสินค้า ณ สถานที่ประกอบการ หรือสถานที่อื่นตามที่ศาลกำหนด	100%			
	7.4 สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกพัฒนาโครงการผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาตตาม มาตรฐานระหว่างประเทศที่มีอยู่แล้ว เว้นแต่มาตรฐานเป็นวิธีการที่ใช้ขาดความ เหมาะสมหรือขาดประสิทธิภาพ	100%			
	7.5 เพื่อที่จะยกระดับมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า ประเทศสมาชิก จะต้องจัดให้เกิดการเจรจาเพื่อการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมกัน	100%			
	7.6 ประเทศสมาชิกจะต้องจัดให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องระหว่าง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับโครงการผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาต	100%			
7.8 การตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วน	8.1 ประเทศสมาชิกต้องใช้และคงไว้ซึ่งกระบวนการตรวจปล่อยของเร่งด่วนอย่าง น้อยสำหรับสินค้าที่นำเข้าทางอากาศยานในขณะเดียวกันยังคงดำรงไว้ซึ่งการ ควบคุมทางศุลกากร ทั้งนี้ ถ้าสมาชิกกำหนดหลักเกณฑ์ โดยจำกัดผู้ซึ่งอาจจะใช้ กระบวนการดังกล่าว สมาชิกนั้นจะต้องเผยแพร่เงื่อนไขในการคัดเลือกผู้เหมาะสมที่ จะได้รับการปฏิบัติสำหรับของเร่งด่วน ตามที่ระบุในวรรค 8.2 ซึ่งผู้ร้องขอจะต้อง (a) จัดให้มีระบบพื้นฐานที่เหมาะสม และชำระเงินสำหรับค่าใช้จ่ายทางศุลกากรที่ เกี่ยวกับการดำเนินการสำหรับของเร่งด่วน ในกรณีที่มีผู้ร้องขอได้ปฏิบัติตาม ข้อกำหนดของสมาชิกสำหรับการดำเนินการดังกล่าว ณ สถานที่เฉพาะ (b) จัดส่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการตรวจปล่อยล่วงหน้า สำหรับของเร่งด่วนที่นำเข้ามา (c) ชำระค่าธรรมเนียมซึ่งจำกัดมูลค่าเท่ากับต้นทุนการให้บริการโดยประมาณ ใน	100%	ประสบการณ์ใช้บริการตรวจ ปล่อยสินค้าเร่งด่วน	เคยขอตรวจปล่อยสินค้า เร่งด่วน	40.7%
				ไม่เคยขอตรวจปล่อยสินค้า เร่งด่วน	59.3%

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติภาครัฐ (บรรลุป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน	
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน	58.3%
	การให้บริการดังกล่าวตามที่ได้กล่าวไว้ในวรรค 8.2 (d) คงไว้ซึ่งระดับการควบคุมที่เข้มงวด สำหรับการส่งของเร่งด่วน ผ่านระบบความปลอดภัยภายในโลจิสติกส์ และเทคโนโลยีการติดตามสถานะของสินค้า ตั้งแต่ขั้นตอนการรับของจากโรงงานถึงการส่งมอบสินค้าแก่ปลายทาง (e) จัดให้มีการส่งของเร่งด่วนตั้งแต่ขั้นตอนการรับของจากโรงงานถึงการส่งมอบสินค้าแก่ปลายทาง (f) ยอมรับผิดชอบต่อศุลกากรในการชำระค่าภาษี อากร ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายแก่เจ้าหน้าที่ศุลกากรสำหรับสินค้านั้น (g) มีประวัติที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ ของศุลกากรและอื่นๆ (h) ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และข้อกำหนดทางพิธีการของประเทศสมาชิกซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งของเร่งด่วนตามวรรค 8.2			
	8.2 ตามความวรรค 8.1 และ 8.3 ประเทศสมาชิกจะต้อง: (a) ลดการกำหนดการใช้เอกสารให้น้อยที่สุด และตรวจสอบสินค้าบนพื้นฐานการยื่นเอกสารเพียงครั้งเดียว (b) ภายใต้อาณัติการนำเข้า หลังจากที่ได้รับสินค้ามาและได้ส่งข้อมูลถึงศุลกากร การตรวจสอบปล่อยสินค้าควรด้วยความเร่งด่วนที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ (c) การปฏิบัติตามข้อ (a) และ (b) ไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าผู้นำเข้าหรือมูลค่าจะเป็นเท่าไรก็ตาม (d) เท่าที่จะเป็นไปได้ ให้มีการกำหนดมูลค่าสินค้าหรือมูลค่าที่นำมาคำนวณภาษีขั้นต่ำ ที่ไม่มีการเรียกเก็บอากรและภาษี นอกเหนือจากสินค้าที่ระบุเกณฑ์เป็นการเฉพาะอยู่แล้ว ส่วนภาษีภายใน เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต ที่จัดเก็บกับการนำเข้าซึ่งเป็นไปตามข้อ 3 ของแอกต์ 1994 ไม่อยู่ในบังคับของข้อกำหนด	50%		
	8.3 ความตามวรรค 8.1 และ 8.2 จะไม่ส่งผลต่อสิทธิของประเทศสมาชิกในการตรวจสอบ กัก ยึด รับ หรือไม่ให้นำเข้าสินค้า หรือตรวจสอบหลังการปล่อยสินค้านำมาถึงยังคลังสิทธิในการใช้ระบบบริหารความเสี่ยง ยิ่งไปกว่านั้นตามความในวรรค 8.1 และ 8.2 จะไม่ปิดกั้นให้ประเทศสมาชิกในการขอเอกสารเพิ่มเติมและใบอนุญาตในการตรวจสอบได้	100%		

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
7.9 การจัดการสินค้าที่นำเข้าเสี่ยง	9.1 เพื่อป้องกันความเสียหายที่สามารถเลี่ยงได้หรือความเสื่อมสภาพของสินค้าที่นำเข้าเสี่ยงและยังคงไว้ซึ่งการดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการปล่อยสินค้าที่นำเข้าเสี่ยง: (a) ภายใต้สถานการณ์ทั่วไป ให้ดำเนินการด้วยระยะเวลาสั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ (b) ภายใต้สถานการณ์พิเศษ ให้ดำเนินการนอกเวลาทำการของศุลกากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	50%	ประสบการณ์นำเข้าส่งออกที่นำเข้าเสี่ยงง่าย	เคยนำเข้าส่งออกสินค้านำเข้าเสี่ยงง่าย	16.13%
				ไม่เคยนำเข้าส่งออกสินค้านำเข้าเสี่ยงง่าย	84%
			การแจ้ง เมื่อเกิดความล่าช้าในการตรวจสอบปล่อยสินค้านำเข้าเสี่ยงง่าย	มีการแจ้งเตือน	22.22%
				ไม่มีการแจ้งเตือน	78%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		66.7%
	9.2 ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการตรวจสอบสินค้านำเข้าเสี่ยงด้วยวิธีที่เหมาะสม	50%			
	9.3 ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการหรืออนุญาตให้ผู้นำเข้าดำเนินการเก็บรักษาสินค้าที่นำเข้าเสี่ยงที่อยู่ระหว่างรอการตรวจสอบอย่างเหมาะสม ประเทศสมาชิกอาจจะกำหนดให้พื้นที่จัดเก็บรักษาต้องได้รับการตรวจอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การเคลื่อนย้ายสินค้าเข้าพื้นที่จัดเก็บและการใช้อำนาจของผู้ปฏิบัติในการเคลื่อนย้ายสินค้าต้องได้รับการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ประเทศสมาชิกอาจจะเป็นผู้จัดหาพื้นที่จัดเก็บ	50%			
ในกรณีที่เกิดความล่าช้าในการปล่อยสินค้าที่นำเข้าเสี่ยงและมีคำร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร ประเทศสมาชิกผู้นำเข้าต้องเป็นผู้ให้เหตุผลของความล่าช้าที่เกิดขึ้น		50%			
ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 7		95%			

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.7.2 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ในประเด็นการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ความตกลงฯ มีข้อผูกพันให้ ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการในขอบเขตที่ปฏิบัติได้ เพื่อให้บุคคลสามารถเลือกชำระภาษีศุลกากร ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและค่าบริการที่เก็บโดยศุลกากรที่เกิดขึ้นเมื่อนำเข้าและส่งออกทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

3.7.2.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

คณะผู้วิจัยพบว่ากรมศุลกากรเปิดใช้งานระบบ e-Bill Payment ให้บริการทุกสำนักงานศุลกากรและด่านศุลกากรทุกแห่ง ตั้งแต่วันที่ 14 มกราคม 2562 โดยผู้ประกอบการที่ต้องชำระค่าภาษีสามารถชำระผ่านช่องทาง Internet Banking, Mobile Banking, ATM, Counter Bank และตัวแทนรับชำระเงินได้ในทุกพื้นที่ โดยกรมศุลกากรประเมินระยะเวลาที่ผู้ประกอบการติดต่อกับกรมศุลกากรจะมีการลดลง 3 ชั่วโมงต่อครั้ง (3.5 ล้านชั่วโมง) และมีค่าใช้จ่ายลดลง 433.74 บาทต่อครั้ง หรือ 513 ล้านบาทต่อปี

ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

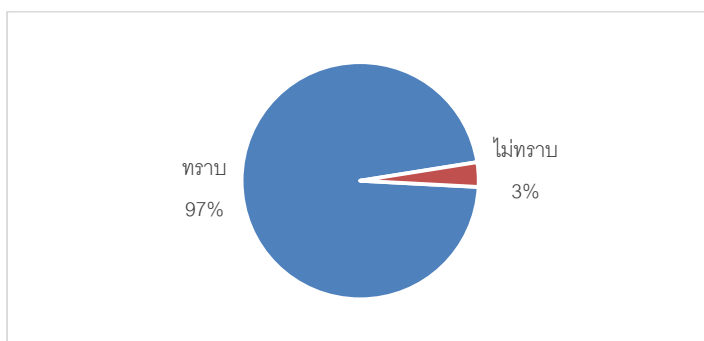
3.7.2.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

ผลการประเมินภาคเอกชน พบว่า ผู้ใช้บริการเกือบทั้งหมดรับรู้การให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 97) (ภาพที่ 3.26) และผู้ให้บริการส่วนใหญ่เคยใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 65) (ภาพที่ 3.27) และส่วนใหญ่มีความพอใจในการบริการชำระเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 75) (ภาพที่ 3.28)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

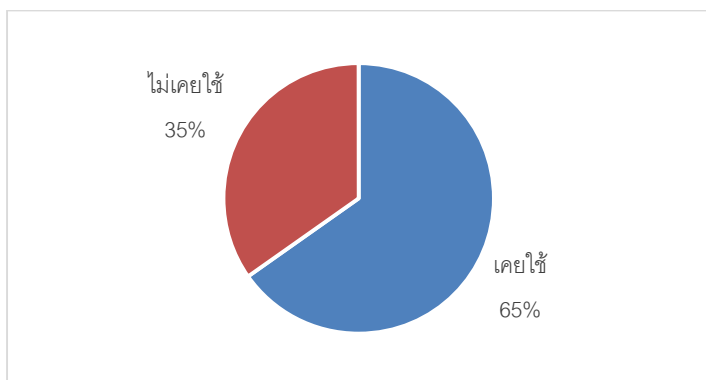
- ขั้นตอนการสมัครในการใช้ระบบมีความยุ่งยากและจุกจิก เช่น เคยเซ็นรับรองด้วยปากกาตอนนี้หากส่งเอกสารเพิ่มเติมก็ต้องใช้สีเดียวกัน
- มีค่าธรรมเนียมในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หากโอนเงินเข้ากรมศุลฯ เลย จะมีค่าธรรมเนียม 35 บาท ค่าโอนผ่านระบบ แต่หากเป็นการชำระเงินผ่านระบบ E bill payment จะไม่มีค่าใช้จ่ายที่กรมศุล แต่จะมีค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายที่ธนาคารหรือเค้ายาเตอร์วิซต่างๆ
ความคิดเห็นของภาคเอกชนคือ รัฐควรจะสนับสนุนตรงนี้

ภาพที่ 3.26 การรับรู้ของการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

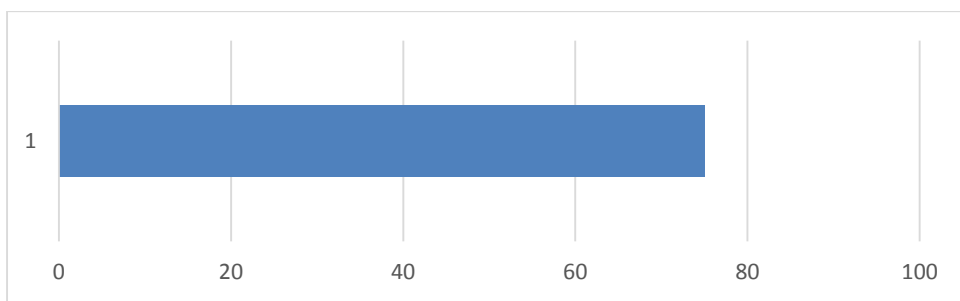
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.27 การใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.28 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.7.3 การตรวจปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น

ในประเด็นการตรวจปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น ความตกลง TFA มีข้อผูกพันให้ประเทศสมาชิกจะต้องมีการอนุญาตให้ปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น โดยประเทศสมาชิกสามารถกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยของได้ตามที่กำหนดไว้ในข้อผูกพัน

3.7.3.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

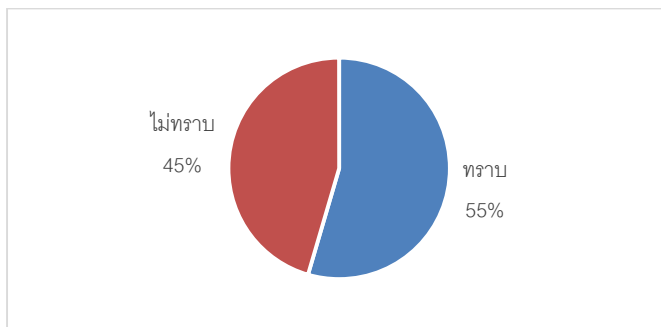
ประกาศกรมศุลกากรที่ 108/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอรับของไปก่อนการปฏิบัติพิธีการศุลกากรอนุญาตให้ผู้นำเข้าที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะขอรับของไปก่อนการปฏิบัติพิธีการศุลกากรครบถ้วน โดยต้องยื่นคำร้องตามแบบ กศก 103 พร้อมเอกสารอื่นๆ ประกอบ เพื่อความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ โดยจะต้องวางเงินประกันไว้ตามเงื่อนไขที่ศุลกากรกำหนดไว้

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ ได้ 100% ในทุกประเด็นย่อยเรื่องการตรวจปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น

3.7.3.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

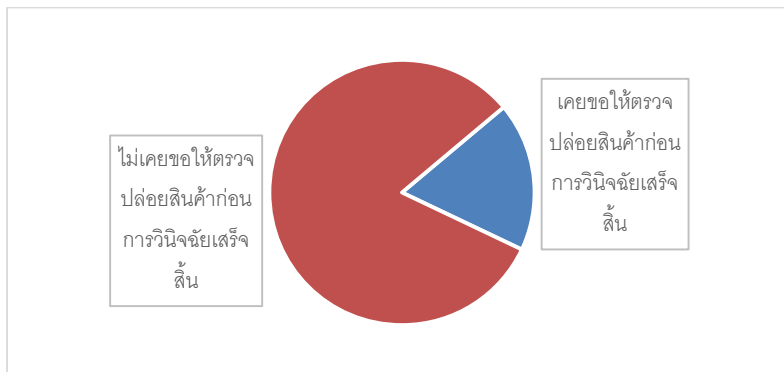
การรับรู้ของภาคเอกชนถึงการให้บริการตรวจปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้นพบว่า จำนวนเอกชนที่รับรู้มีได้สูงมากนัก (ร้อยละ 54.5) (ภาพที่ 3.29) และส่วนน้อยที่เคยมีประสบการณ์ตรวจปล่อยสินค้าก่อนการปฏิบัติพิธีการศุลกากร (ร้อยละ 18.2) (ภาพที่ 3.30)

ภาพที่ 3.29 การรับรู้ถึงการให้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้น

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

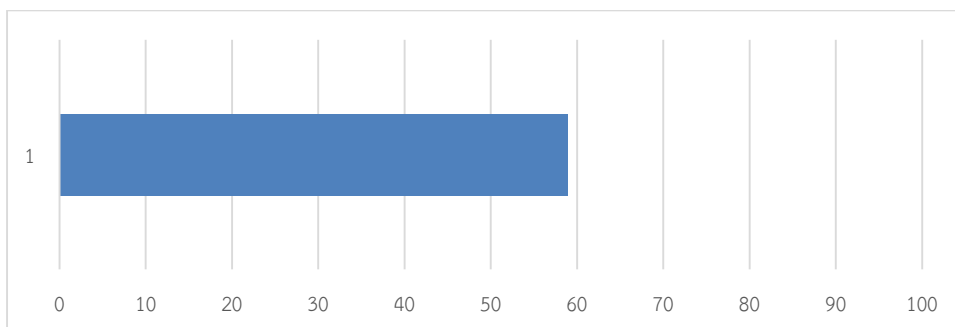
ภาพที่ 3.30 ประสบการณ์ในการใช้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้น

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ความพึงพอใจของภาคเอกชนโดยรวมในประเด็นเรื่องการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยผลการเสร็จสิ้นผ่านครั้งไม่มากนัก (ร้อยละ 59) (ภาพที่ 3.31)

ภาพที่ 3.31 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้น

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.7.4 การบริหารจัดการความเสี่ยง

การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินเชิงคุณภาพเท่านั้น ของเข้าจำแนกเป็นสามประเภท คือ ของที่ต้องเสียอากร ของที่ไม่ต้องเสียอากร และของที่ได้รับการยกเว้นอากร เมื่อผู้นำของเข้าได้ปฏิบัติพิธีการศุลกากร

ครบถ้วนหรือได้ยื่นคำร้องขอรับของไปก่อนปฏิบัติพิธีการศุลกากรแล้ว ก่อนที่จะนำออกไปจากอารักขาของศุลกากรต้องผ่านการตรวจสอบก่อน แต่เนื่องจากสินค้าที่มีจำนวนมากในแต่ละวัน การตรวจสอบทุกสินค้าที่ผ่านกระบวนการศุลกากรจะทำให้เกิดความล่าช้าโดยไม่จำเป็น เพื่อการอำนวยความสะดวกทางการค้าทั้งต่อผู้ประกอบการที่ลดเวลาในการดำเนินพิธีการศุลกากร และหน่วยงานตรวจสอบสินค้า ในปัจจุบันการตรวจสอบสินค้าจึงนำระบบการจัดการบริหารความเสี่ยงเข้ามาช่วยลดภาระการตรวจสอบสินค้า โดยระบบคอมพิวเตอร์ของศุลกากรจะทำการตรวจสอบเงื่อนไข (Profile) ตามหลักการบริหารความเสี่ยงที่กรมศุลกากรกำหนด และเลือกสุ่มตรวจเฉพาะสินค้าที่ถูกระบุว่ามีความเสี่ยง ส่วนสินค้าที่ไม่มีความเสี่ยงก็สามารถปล่อยออกจากอารักขาศุลกากรได้ทันที เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และช่วยลดปริมาณการตรวจสินค้าลง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.7.5 การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้า

เนื่องจากปัจจุบัน กรมศุลกากรได้นำการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) มากำหนดเงื่อนไขของการตรวจปล่อยสินค้า (Profile Systems) เพื่อลดปริมาณการตรวจสินค้าลง อย่างไรก็ตามเพื่อให้การตรวจสอบมีความครอบคลุมและเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากระบบบริหารความเสี่ยงจึงต้องมีระบบควบคุมหลังการตรวจปล่อย (Customs Clearance Control) เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปโดยถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.7.5.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

จากการศึกษาพบว่า กรมศุลกากรออกประกาศกรมศุลกากรที่ 171/2560 เรื่อง การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย ณ สถานประกอบการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการทางศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจปล่อยมีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ โดยรายละเอียดในประกาศครอบคลุมข้อผูกพันใน 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การคงไว้ซึ่งการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้า การแจ้งการเข้าตรวจสอบและเหตุผลในการตรวจสอบ การนำข้อมูลจากการตรวจสอบไปใช้ในกระบวนการศาล ส่วนประเด็นย่อยสุดท้ายเรื่องการใช้ผลการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้าในการบริหารความเสี่ยง เป็นแนวปฏิบัติของการบริหารความเสี่ยงของกรมศุลกากรอยู่แล้ว ดังนั้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100% ในทุกประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้า

3.7.5.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

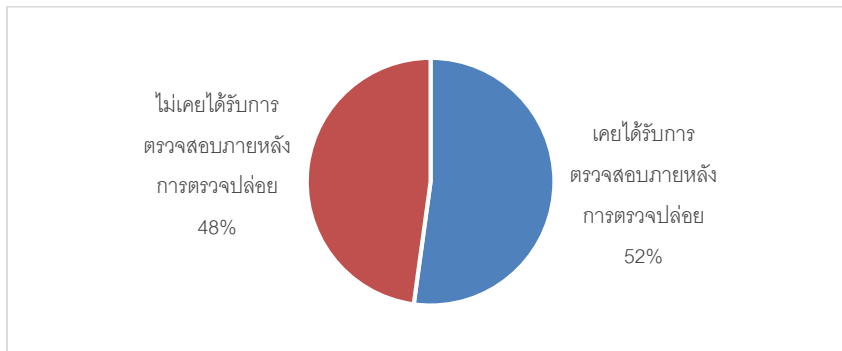
การประเมินภาคเอกชนพบว่าผู้ใช้บริการจำนวนหนึ่งมีประสบการณ์ในการได้รับการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้า (ร้อยละ 52.2) (ภาพที่ 3.32) และภาคเอกชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจโดยรวมเกี่ยวกับการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้า (ร้อยละ 70) (ภาพที่ 3.33)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยสินค้าพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การตรวจสอบของกรมศุลกากรค่อนข้างโปร่งใส มีการแจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการตรวจสอบ
- อย่างไรก็ตาม การเรียกตรวจสอบบางครั้งทิ้งเวลาหลายปี ซึ่งถึงแม้ผู้ประกอบการได้เก็บเอกสารไว้ทั้งหมด ตามระยะเวลาที่กรมศุลกากรกำหนด (อย่างน้อย 5 ปี) แต่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอาจไม่อยู่แล้วหรือแม้แต่สินค้าก็ไม่มีให้ตรวจสอบแล้ว ก่อให้เกิดความยุ่งยาก

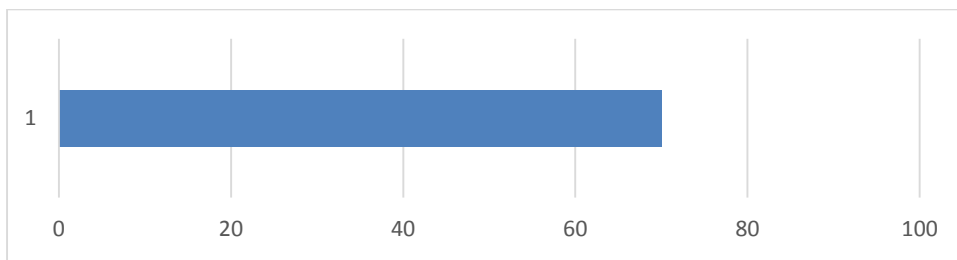
- บางครั้งเพิ่งมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในของหน่วยงานที่ควบคุมสินค้า ผู้ประกอบการไม่ทราบ และกรมศุลกากรก็ไม่ทราบและปล่อยสินค้ามา สุดท้ายพอมีการตรวจสอบภายหลังแล้วมาบอกว่าผู้ประกอบการทำผิด อย่างนี้กรมศุลกากรควรจะรับผิดชอบร่วมกันหรือไม่

ภาพที่ 3.32 ประสบการณ์ในการถูกเรียกตรวจสอบหลังการตรวจปล่อย

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.33 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการตรวจสอบสินค้าภายหลังการตรวจปล่อย

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.7.6 การจัดให้มีการเผยแพร่เวลาที่ใช้ในการตรวจปล่อยสินค้า

การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินเชิงคุณภาพเท่านั้น กรมศุลกากรได้เริ่มจัดทำโครงการศึกษาระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจปล่อยสินค้า (Time Release Study :TRS) ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งขององค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) ในการวัดประสิทธิภาพของแต่ละขั้นตอนในกระบวนการนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งมีการจัดทำการศึกษารายปีมาตั้งแต่ปี 2557 โดยจากรายงานการศึกษาระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจปล่อยสินค้าตามแนวทางของ WCO ที่ต้องศึกษาระยะเวลาที่ใช้การตรวจปล่อยสินค้าขาเข้าและขาออกทางทะเล และทางอากาศ ในปี 2562 พบว่าทางด้านพิธีการศุลกากรนำเข้า ผู้นำเข้าที่ส่งข้อมูลใบขนสินค้าขาเข้าล่วงหน้า (pre-arrival) สามารถลดระยะเวลาตั้งแต่สินค้ามาถึงจนถึงขั้นตอนการรับสินค้าออกจากอารักขาศุลกากรได้มากถึง 17 ชั่วโมง 45 นาที เมื่อเทียบกับผู้นำเข้าที่ดำเนินการส่งข้อมูลใบขนสินค้าแบบปกติ ส่วนทางด้านพิธีการศุลกากรขาออก ระยะเวลาที่ใช้สำหรับพิธีการศุลกากรขาออกแบบปกติใช้เวลาลดลงมากถึง 1 วัน 3 ชั่วโมง เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า (2560) ¹⁰

¹⁰ <https://www.facebook.com/customsdepartment.thai/posts/time-release-study-trs-conducted-by-the-customs-department-the-customs-departmen/2247928568601120/> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2563

ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินในมิติของภาครัฐว่ามีความพร้อมและปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

3.7.7 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการที่ได้รับอนุญาต

องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) เริ่มให้ความสำคัญกับกระบวนการรักษาความปลอดภัยทางโลจิสติกส์ในการค้าระหว่างประเทศ หลังจากเหตุการณ์ก่อการร้าย 9/11 จึงได้เริ่มกำหนดกรอบมาตรฐานในการรักษาความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ หรือที่เรียกว่า SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade (WCO SAFE FoS) ซึ่งหนึ่งในกลไกสำคัญของ WCO SAFE FoS คือ โครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ (Authorized Economic Operator: AEO)

3.7.7.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ประเทศไทยในฐานะสมาชิก WCO ได้ลงนามในหนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2549 และเริ่มดำเนินการจัดตั้งคณะศึกษาเพื่อเตรียมดำเนินการตามโครงการฯ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โดยเริ่มโครงการนำร่องต่างๆ ตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา ซึ่งมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ภาคเอกชนตระหนักถึงความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งภายหลังมีการจัดตั้งหน่วยงานส่วนมาตรฐานเออีโอ (สมอ.) เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอโดยตรง และได้ออกประกาศกรมศุลกากร ฉบับที่ 120/2561 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการเป็นผู้นำเข้า ผู้ส่งออกระดับมาตรฐานเออีโอ โดยในรายละเอียดประกอบด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเป็นผู้นำเข้า ผู้ส่งออกระดับมาตรฐานเออีโอ หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้นำเข้า ผู้ส่งออกระดับมาตรฐานเออีโอ และสิทธิประโยชน์ทางด้านพิธีการศุลกากรและสิทธิพิเศษทางภาษีสำหรับผู้นำเข้า ผู้ส่งออกระดับมาตรฐานเออีโอ

เมื่อพิจารณาข้อผูกพันในความตกลง TFA ข้อย่อย 7.2 ที่เกี่ยวกับการตั้งเกณฑ์พิจารณาเป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเกณฑ์พิจารณาเรื่องเหล่านี้ ได้แก่ การมีประวัติที่ดี มีการจัดการบันทึก มีความมั่นคงทางการเงิน และความปลอดภัยในห่วงโซ่อุปทาน และ จะต้องไม่มีเกณฑ์พิจารณาที่มีการเลือกปฏิบัติ และจำกัดการเข้าถึงของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม จากการศึกษาพบว่าในประกาศฯ หมวดที่ 1 ข้อ 1 มีการระบุเกณฑ์และเงื่อนไขในการอนุญาตการเป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอไว้อย่างครบถ้วนตามข้อผูกพัน

ส่วนข้อผูกพันในความตกลงข้อย่อย 7.3 ที่กำหนดมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าสำหรับผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอที่ควรจะต้องมีอย่างน้อย 3 ประการจาก 7 รายการตามข้อผูกพัน จากการศึกษาพบว่ามีมาตรการต่างๆ ในหมวด 3 ตามประกาศฯ ดังกล่าว ซึ่งเข้าข่ายตามมาตรการที่ควรต้องมีตามข้อผูกพันขั้นต่ำทั้งหมด 3 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่เรื่อง

- การลดการตรวจสินค้าทางกายภาพ - การยกเว้นการตรวจ เว้นแต่กรณีที่มีระเบียบพิธีการเฉพาะเรื่อง และหากสินค้าต้องถูกตรวจทางกายภาพ จะได้รับการอำนวยความสะดวกโดยได้รับบริการในช่องทางพิเศษที่จัดไว้ให้
- การเร่งการตรวจปล่อยสินค้า - สำหรับสินค้าที่ต้องส่งตัวอย่างเพื่อทำการวิเคราะห์หรือประเมินอากร ให้ชักตัวอย่างและตรวจปล่อยไปก่อน
- การใช้การค้าประกันแบบเบ็ดเสร็จหรือการลดการค้าประกัน - สินค้าที่นำเข้าในลักษณะเป็นกอง (Bulk) ไม่ต้องวางประกันด้านปริมาณ ส่วนสินค้าถ่วงลำ ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งออกของ

ระดับมาตรฐานเออีโอ สามารถใช้หลักประกันในฐานะเป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ แทนการวางเงินหรือหลักประกันได้ตามเกณฑ์ที่กรมศุลกากรกำหนด

ข้อผูกพันในความตกลงข้อย่อย 7.4 เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินโครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ โดยใช้มาตรฐานระหว่างประเทศเป็นแนวทาง ซึ่งทางผู้วิจัยให้ความเห็นว่าทางกรมศุลกากรมีการวางแนวทางและดำเนินการโครงการนำร่องตามมาตรฐานระหว่างประเทศตามข้อผูกพัน

ข้อผูกพันในความตกลงข้อย่อย 7.5 เรื่องการยกระดับมาตรการการอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยมีการเจรจาทำความตกลงการยอมรับร่วม (MRA) กับสมาชิกอื่น ในเรื่องโครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ จากการศึกษาพบว่า ที่ผ่านมา มีการลงนามความตกลงการยอมรับร่วม (MRA) สำหรับโครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ ระหว่างศุลกากรไทยกับฮ่องกง ตั้งแต่ปี 2558 และกับเกาหลีใต้ ในปี 2559 และกับสิงคโปร์ในปี 2561 นอกจากนี้กรมศุลกากรได้เริ่มการทดสอบระบบนำร่อง (PILOT OPERATION AEO - MRA) เพื่อการแลกเปลี่ยนสิทธิพิเศษภายใต้ความตกลงยอมรับร่วม (MRA) สำหรับโครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ (Authorized Economic Operator: AEO) ระหว่างศุลกากรไทย กับศุลกากรฮ่องกง และสิงคโปร์ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม - 31 พฤษภาคม 2562 และเริ่มการทดสอบระบบนำร่องกับศุลกากรเกาหลีใต้ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน - 31 พฤษภาคม 2562 ¹¹

ข้อผูกพันในความตกลงข้อย่อย 7.6 เรื่อง การแลกเปลี่ยนข้อมูลของสมาชิกภายใต้คณะกรรมการที่เกี่ยวกับโครงการผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าจากการมีความตกลงยอมรับร่วมต่างๆ ที่ผ่านมา น่าจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกันอยู่แล้ว

ดังนั้นในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอได้ 100% ในทุกประเด็น

3.7.7.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

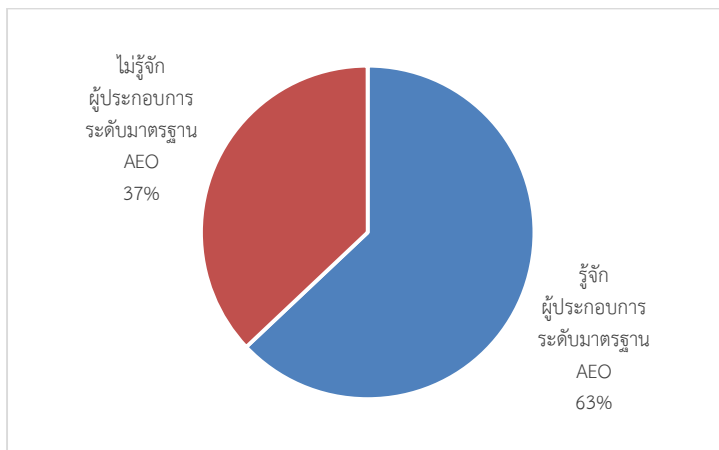
การประเมินภาคเอกชนพบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่รู้จักผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ (ร้อยละ 63) (ภาพที่ 3.34) แต่สัดส่วนการเป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยอยู่ (ร้อยละ 30) (ภาพที่ 3.35) และความพอใจรวมของผู้รับบริการอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 58) (ภาพที่ 3.36)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าสำหรับผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

- ภาคเอกชนบางรายรู้สึกว่าการใช้สิทธิประโยชน์ที่ได้ไม่แตกต่างกับผู้ประกอบการอื่นมากนัก
- ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่บางรายก็ไม่ได้ใส่ใจ และปฏิบัติกับผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ ไม่แตกต่างกัน

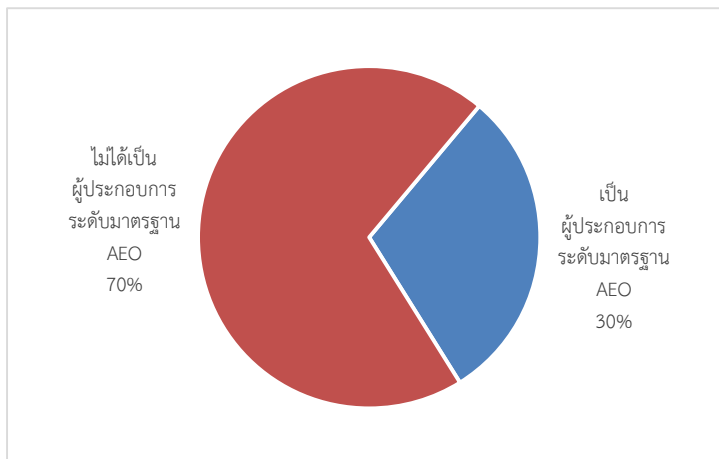
¹¹ http://aao.customs.go.th/cont_strc_simple_with_date.php?current_id=14232a32414b505f4d

ภาพที่ 3.34 การรับรู้การให้ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ

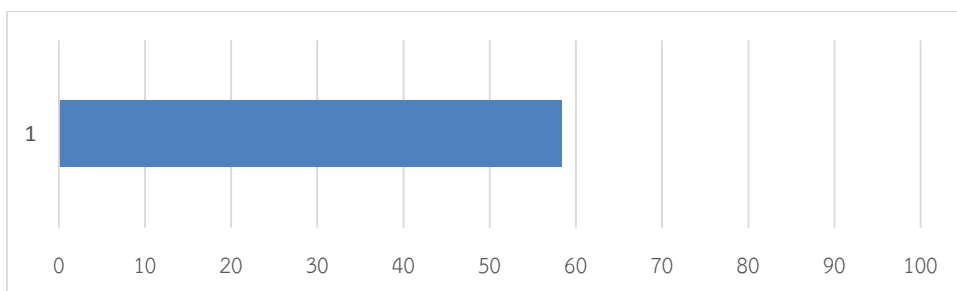
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.35 สัดส่วนของผู้ที่เป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.36 ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดให้ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.7.8 การตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วน

ปัจจุบันการแข่งขันทางการค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเร็วในการขนส่งจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจต่างๆ ซึ่งการขนส่ง ซึ่งต้องผ่านพิธีการศุลกากรในรูปแบบปกติ ทั้งนี้ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของธุรกิจดังกล่าวในปัจจุบันได้ ดังนั้นกรมศุลกากรจึงพัฒนากระบวนการผ่านพิธีการศุลกากรสำหรับของเร่งด่วน

ขึ้น เพื่อให้ของขนาดเล็กจำนวนมากซึ่งดำเนินการโดยผู้ประกอบการของเร่งด่วนสามารถขนส่งและผ่านพิธีการศุลกากรได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

3.7.8.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ประกาศกรมศุลกากรที่ 130/2561 เรื่อง การปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ว่าด้วยกระบวนการทางศุลกากรเกี่ยวกับของเร่งด่วน เป็นประกาศที่สอดคล้องกับมาตรการย่อยข้อนี้ มีวัตถุประสงค์สำหรับการผ่านพิธีการศุลกากร และการตรวจปล่อยสินค้า สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการควบคุมทางศุลกากรที่เหมาะสม

ตามข้อผูกพันในความตกลงข้อย่อย 8.1 ภายใต้ประเด็นนี้กำหนดให้ภาครัฐต้องจัดให้มีกระบวนการสำหรับออกของอย่างเร่งด่วน โดยหากมีการให้สิทธิแก่ผู้ประกอบการในการปฏิบัติกระบวนการออกของเร่งด่วน ต้องมีเกณฑ์ตามที่ระบุไว้ในข้อผูกพัน จากการศึกษาพบว่า ในส่วนที่ 1 ของประกาศฯ ดังกล่าวระบุถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเป็นผู้ประกอบการของเร่งด่วน ซึ่งไม่มีข้อใดขัดกับหลักเกณฑ์ตามข้อผูกพันในความตกลงฯ

ตามข้อผูกพันในความตกลงข้อย่อย 8.2 ภายใต้ประเด็นนี้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้อง ลดข้อกำหนดด้านเอกสารสำหรับการตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วน ตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วนให้เร็วที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ไม่มีข้อจำกัดด้านน้ำหนักหรือราคาสำหรับสินค้าเร่งด่วน และให้มีการกำหนดมูลค่าสินค้าหรือมูลค่าที่นำมาคำนวณภาษีขั้นต่ำ ที่ไม่มีการเรียกเก็บอากรภาษี นอกเหนือจากสินค้าที่มีเกณฑ์เฉพาะอยู่แล้ว ส่วนภาษีภายใน เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มหรือภาษีสรรพสามิต ไม่รวมอยู่ในข้อบังคับตามความตกลงนี้ จากการศึกษาพบว่าข้อกำหนดตามประกาศฯ ดังกล่าวไม่มีข้อใดขัดกับข้อกำหนดเหล่านี้

ส่วนความตกลงข้อย่อย 8.3 ภายใต้ประเด็นนี้เป็นเพียงข้อระบุสำหรับสิทธิของประเทศสมาชิกในการตรวจสอบ กัก ยึด รับ หรือห้ามนำเข้าสินค้า ตามหลักบริหารความเสี่ยงของประเทศสมาชิก รวมถึงให้สิทธิในการขอข้อมูลเพิ่มเติมได้อีกด้วย ซึ่งในส่วนนี้ก็มีมีการระบุในประกาศฯ ถึงสิทธิเหล่านี้ของกรมศุลกากร

ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

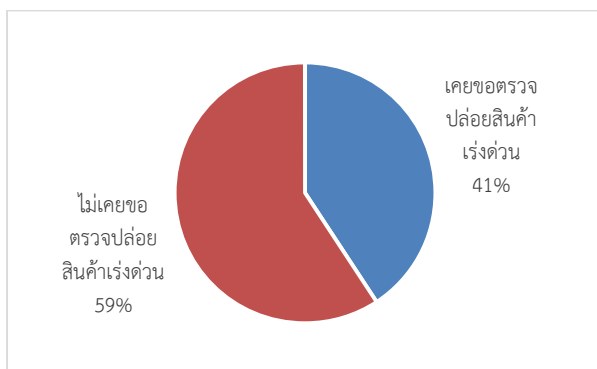
3.7.8.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

การประเมินภาคเอกชนพบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไม่เคยขอตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วน (ร้อยละ 59) (ภาพที่ 3.37) และระดับความพอใจรวมต่อการตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วนอยู่ในระดับ D+ (ร้อยละ 58) (ภาพที่ 3.38)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นการตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วนพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

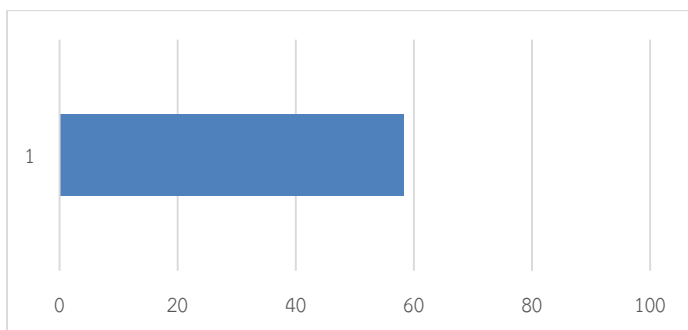
- มีความไม่พอใจในระบบ เช่น คลังสินค้าการบินไทย ต้องต่อคิวเพื่อจ่ายค่าคลังสินค้านาน แต่การเคลียร์สินค้าเร็ว ในทางกลับกันสำหรับคลังสินค้าเอกชน การจ่ายค่าคลังสินค้าใช้เวลาไม่นาน แต่การเคลียร์สินค้าช้า
- ปัญหาทางเทคนิคในระบบของคลังสินค้า เช่น ซ็อบริษัท มีสัญลักษณ์ & อยู่ ตรงนี้ในระบบคลังสินค้าของการบินไทยไม่สามารถอ่านเครื่องหมายนี้ได้ ทำให้ซ็อบริษัทไม่ตรงกัน ไม่สามารถรับสินค้าได้ ต้องทำเรื่องแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งเสียเวลาและต้องเสียค่าธรรมเนียมสูงทุกครั้ง

ภาพที่ 3.37 การขอใช้บริการตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วน

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.38 ความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วน

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.7.9 การจัดการสินค้าที่เน่าเสียง่าย

ความตกลง TFA ได้ให้นิยามสินค้าที่เน่าเสียง่าย คือ “สินค้าที่เสื่อมสภาพอย่างรวดเร็ว เนื่องจากลักษณะตามธรรมชาติของสินค้านั้นๆ โดยเฉพาะเมื่อสินค้าไม่ได้จัดเก็บในสภาพที่เหมาะสม” ด้วยเหตุที่สินค้าที่เน่าเสียง่ายมีลักษณะที่เสื่อมสภาพได้ง่าย การใช้พิธีการศุลกากรแบบปกติกับสินค้าเหล่านี้จึงอาจจะไม่เหมาะสมและอาจสร้างความเสียหายแก่สินค้าจนกระทบต่อผู้ประกอบการนำเข้าและส่งออก ดังนั้น ความตกลง TFA จึงกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการปล่อยสินค้าเหล่านี้ให้เร็วที่สุด หรือมีการอนุญาตให้ผู้นำเข้าดำเนินการเก็บรักษาสินค้าที่เน่าเสียง่ายที่อยู่ระหว่างรอการตรวจปล่อยอย่างเหมาะสม

3.7.9.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

คณะผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการปฏิบัติพิธีการศุลกากรสำหรับสินค้าที่เน่าเสียง่ายไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้การดำเนินการตรวจปล่อยสินค้าที่เน่าเสียง่ายเหล่านี้เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว หรือมีบทบัญญัติที่อนุญาตให้ผู้นำเข้าดำเนินการเก็บรักษาสินค้าที่เน่าเสียง่ายที่อยู่ระหว่างรอการตรวจปล่อยอย่างเหมาะสม ในทางปฏิบัติกฎหมายของไทยมีบทบัญญัติที่ใกล้เคียงต่อมาตราข้อยนี้ ดังนี้

วรรค 3 ของมาตรา 51 ตามความในพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ระบุว่า “เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอและอธิบดีเห็นว่ามีความจำเป็นต้องนำของได้ออกไปจากอารักขาของศุลกากรหรือต้องส่งของได้ออกไปนอกราชอาณาจักรโดยเร่งด่วน อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้นำของนั้นไปจากอารักขาของศุลกากรหรือส่งของนั้นออกไปนอกราชอาณาจักรโดยยังไม่ต้องยื่นใบขนสินค้าให้สมบูรณ์หรือยังไม่ต้องเสียอากรจนครบถ้วน ทั้งนี้

อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ร้องขอต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้ และในกรณีที่ต้องเสียอากร ให้ผู้ร้องขอวางประกันค่าอากรตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด” อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่าไม่มีหลักประกันใดๆ ที่คำร้องขอจะได้รับการอนุมัติ

นอกจากนี้ ยังมีบันทึกความเข้าใจระหว่างไทยกับมาเลเซียว่าด้วยการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายโดยทางถนน จากประเทศไทยผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ ซึ่งมีมาตั้งแต่ปี 2522 โดยมีการระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจ ว่าการขนส่งผ่านแดนสำหรับสินค้าที่เน่าเสียง่ายจากไทยผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์จะได้รับอนุญาตโดยปราศจากความล่าช้าอันไม่จำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงการเสื่อมสภาพใดๆ ของสินค้า

ในส่วนของการเก็บรักษาสินค้าที่เน่าเสียง่าย มีเพียงข้อระบุให้สถานที่เก็บและตรวจปล่อยของขาเข้าและขาออก ต้องจัดให้มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย เช่น ปลั๊กเสียบตู้คอนเทนเนอร์ทำความเย็น (Reefer Plugs) ให้เพียงพอในการปฏิบัติงาน ตามประกาศกรมศุลกากรที่ 136/2561 เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับโรงพักสินค้าเพื่อตรวจปล่อยของขาเข้า และบรรจุของขาออกที่ขนส่งโดยระบบคอนเทนเนอร์นอกเขตท่าเรือรับอนุญาต (รพท./Inland Container Depot: ICD) แต่ก็ไม่ได้มีการระบุเฉพาะชัดเจนเกี่ยวกับการจัดเก็บรักษาสินค้าที่เน่าเสียง่าย

ดังนั้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการจัดการสินค้าที่เน่าเสียง่ายได้ 50% ในทุกประเด็นย่อย

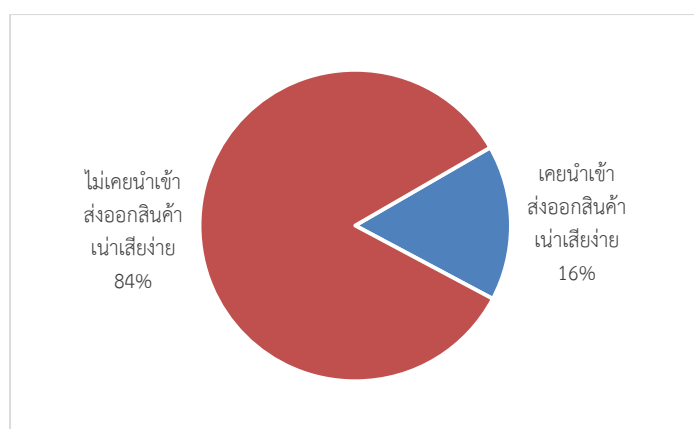
3.7.9.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

ภาคเอกชนส่วนน้อยเท่านั้นที่เคยนำเข้าและส่งออกสินค้าที่เน่าเสียง่าย (ร้อยละ 16) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.39) และความพึงพอใจโดยรวมในการจัดการสินค้าเน่าเสียง่ายของภาคเอกชนคิดให้คะแนนผ่าน (ร้อยละ 66.7) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.40)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นการจัดการสินค้าเน่าเสียง่ายพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

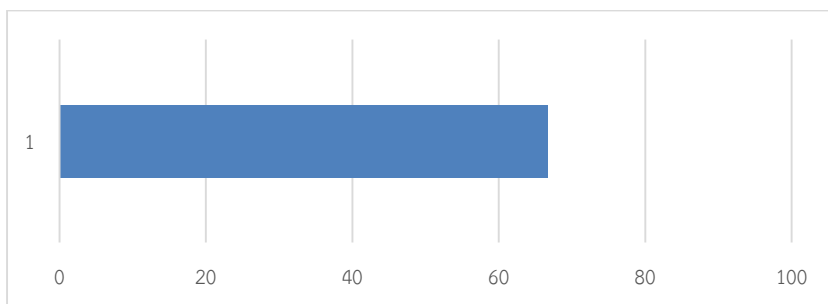
- การจัดการมีความสะดวกดี สินค้าที่เน่าเสียง่ายจะได้รับการปฏิบัติพิเศษอยู่แล้ว เช่น ให้ตรวจปล่อยสินค้าออกไปก่อน แต่อาัยดไว้ (ขายหรือใช้ไม่ได้) จนกว่าจะดำเนินพิธีการและเอกสารผ่านเรียบร้อยแล้ว

ภาพที่ 3.39 การนำเข้าส่งออกสินค้าเน่าเสียง่าย

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.40 ความพึงพอใจโดยรวมในการจัดการสินค้าเน่าเสียง่าย

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.8 มาตรา 8: ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน

ข้อผูกพันภายใต้ความตกลง TFA ว่าด้วยความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน มีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ชายแดนของคู่สมาชิกมีการประสานงานกัน เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งครอบคลุมถึง (1) ความสอดคล้องกันของวันและเวลาทำการของหน่วยงานที่ชายแดนของทั้งสองประเทศ (2) การประสานกระบวนการและระเบียบปฏิบัติให้สอดคล้องกัน เพื่อให้พิธีการศุลกากรเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เช่น การใช้ข้อมูลหรือรูปแบบเอกสารร่วมกัน (3) การพัฒนาและใช้สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานร่วมกัน เช่น การใช้อาคารหรือพื้นที่ร่วมกัน (4) การมีการดำเนินการควบคุมสินค้าร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปันข้อมูลการตรวจสอบสินค้าทางกายภาพ (5) การจัดตั้งจุดควบคุมสินค้าชายแดน ณ จุดเดียว

หน่วยงานภาครัฐที่มีหน่วยงานหรือสาขาที่พรมแดนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก ได้แก่

- กรมศุลกากร - ด้านศุลกากร
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา - ด้านอาหารและยา
- กรมประมง - ด้านตรวจสัตว์น้ำ
- กรมวิชาการเกษตร - ด้านตรวจพืช
- กรมปศุสัตว์ - ด้านกักกันสัตว์

จากการศึกษาพบว่ามีความร่วมมือประสานงานกันในระดับท้องถิ่นระหว่างจังหวัดชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ คณะกรรมการความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-ลาว คณะกรรมการความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-กัมพูชา คณะกรรมการความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-เมียนมา และคณะกรรมการความร่วมมือว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-มาเลเซีย ซึ่งจะมีกลไกความร่วมมือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนไทย และประเทศเพื่อนบ้าน อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นของทั้งสองประเทศ

นอกจากนี้ยังมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานศุลกากรของไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อกัน ตามภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบที่ต้องอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมการค้าชายแดนและการค้าระหว่างประเทศ และส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การประสานงานตกลงวันและเวลาเปิดปิดจุดผ่านแดนให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และกิจกรรมของคนในพื้นที่ การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับจุดผ่านแดนต่างๆ ของทั้งสองฝ่าย เป็นต้น

ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดนได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

อย่างไรก็ตาม ภาคเอกชนมีความคิดเห็นว่า การประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐของไทยพรมแดนยังไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานยังขึ้นตรงกับหน่วยงานกลางของตนเอง การตัดสินใจบางเรื่องหน่วยงานที่พรมแดนไม่สามารถตัดสินใจเองได้ ซึ่งบางครั้งทำให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้ประกอบการที่นำเข้าส่งออกสินค้าที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานที่พรมแดน นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของหน่วยงาน เช่น หน่วยงานที่พรมแดนมีความพร้อมทางด้านระบบคอมพิวเตอร์ไม่เหมือนกัน ทำให้การติดต่อเชื่อมโยงข้อมูลมีความล่าช้า

ตารางที่ 3.8 ผลการประเมินในเรื่องความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)
การประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลการค้าชายแดน เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า	สมาชิกแต่ละประเทศตกลงกันเพื่อให้แน่ใจว่าเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการด่านพรมแดน ตลอดจนพิธีการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดนของสินค้าของแต่ละประเทศมีความร่วมมือและประสานงานกันเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า	100%
	สมาชิกแต่ละประเทศต้องประสานความร่วมมือในกรอบความตกลงร่วมกันกับสมาชิกที่มีพรมแดนติดกัน เพื่อการอำนวยความสะดวกการค้าชายแดน ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่เป็นไปได้และสามารถปฏิบัติได้ โดยความร่วมมือและการประสานงานเหล่านั้นจะรวมถึง - ความสอดคล้องกันของวันและเวลาทำงาน - ความสอดคล้องกันในขั้นตอนและพิธีการศุลกากร - การพัฒนาและการใช้สถานที่ทำงานร่วมกัน - การควบคุมร่วมกัน - การจัดตั้งจุดควบคุมสินค้าจุดเดียว ณ พรมแดน	100%
ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 8		100%

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.9 มาตรา 9: การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมทางศุลกากร

ในส่วนนี้ผู้ผูกพันให้ประเทศสมาชิกยินยอมให้สินค้าเพื่อการนำเข้าที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถเคลื่อนย้ายภายในประเทศภายใต้การควบคุมของศุลกากร จากที่ทำการศุลกากรต้นทางไปยังที่ทำการศุลกากรอีกแห่งหนึ่งภายในประเทศตามที่ผู้นำเข้าสินค้าต้องการให้ไปดำเนินการตรวจปล่อย ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่สามารถปฏิบัติได้

การศึกษาพบว่า ยังไม่มีบทบัญญัติหรือข้อกำหนดเฉพาะเจาะจงของไทยที่ยินยอมให้สินค้าเพื่อการนำเข้าที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วสามารถเคลื่อนย้ายไปตรวจปล่อยที่ที่ทำการศุลกากรอื่นที่ไม่ใช่ที่ทำการศุลกากรต้นทางได้ (อย่างไรก็ดี ผู้นำของเข้าอาจร้องขอตาม มาตรา ๙ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ในกรณีที่ผู้นำของเข้า ผู้ส่งของออก หรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง ร้องขอให้ดำเนินพิธีการศุลกากรหรือให้บริการใด ๆ ในทางศุลกากร ตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยพิธีการศุลกากร เมื่อได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีแล้ว ให้ดำเนินการตามที่ร้องขอได้)

ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดนได้ 50%

ตารางที่ 3.9 ผลการประเมินในเรื่องการเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมทางศุลกากร

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)
การยินยอมไม่เคลื่อนย้ายสินค้าที่ผู้ค้าต้องนำเข้าจากจุดผ่านแดนมายังศุลกากรในประเทศ	สมาชิกแต่ละประเทศต้องยินยอมให้สินค้าเพื่อการนำเข้าที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถเคลื่อนย้ายภายในประเทศโดยความควบคุมของศุลกากร จากที่ทำการศุลกากรต้นทางไปยังที่ทำการศุลกากรอีกแห่งหนึ่งภายในประเทศตามที่ยุ่ค้าสินค้าต้องการให้ไปดำเนินการตรวจปล่อย ทั้งนี้ ต้องอยู่ในขอบเขตที่สามารถปฏิบัติได้	50%
ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 9		100%

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.10 มาตรา 10: พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน

ในส่วนนี้เป็นข้อผูกพันในส่วนของพิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสินค้า การส่งออกสินค้า การผ่านแดนสินค้า¹² โดยในส่วนนี้ ความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศภาคีต้องมีข้อกำหนด หรือแนวทางการปฏิบัติพิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ผูกพันไว้ ไม่ว่าจะเป็น ข้อกำหนดการมีขั้นตอนในการนำเข้าส่งออก หรือการเรียกขอเอกสารเท่าที่จำเป็นในการนำเข้าส่งออกสินค้า การใช้ระบบ Single window มาใช้ในพิธีการนำเข้าส่งออกสินค้าเพื่อความสะดวกรวดเร็ว การปฏิเสธรณินาเข้าสินค้า หรือการนำเข้าสินค้าชั่วคราว เป็นต้น (รายละเอียดในตารางที่ 3.10)

3.10.1 พิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็น

ด้วยเป้าหมายที่จะลดความซับซ้อนของการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดนสินค้า และเป้าหมายที่จะลดเอกสารที่ต้องใช้ในการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดน รวมถึงทำให้เอกสารเข้าใจง่าย ความตกลง TFA จึงได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกทำการทบทวนพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็น และต้องแน่ใจว่าพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้เพื่อให้การตรวจปล่อยมีความรวดเร็ว โดยเฉพาะสินค้าที่เน่าเสียง่าย นำมาใช้เพื่อลดระยะเวลาและลดต้นทุนสำหรับผู้ค้า และเป็นมาตรการที่มี

¹² การผ่านแดน คือการขนส่งของผ่านประเทศไทย จากด่านศุลกากรแห่งหนึ่งที่ขนส่งของเข้ามา ไปยังด่านศุลกากรอีกแห่งหนึ่งที่ขนส่งของออกไป ภายใต้การควบคุมของศุลกากร โดยมีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการขนส่งอยู่ ณ อกราชอาณาจักร การขนส่งของนั้นอาจมีการเปลี่ยนถ่ายยานพาหนะ การเก็บรักษาของ การเปลี่ยนภาชนะบรรจุเพื่อประโยชน์ในการขนส่ง การเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งได้ แต่ทั้งนี้ ต้องไม่มีการใช้ประโยชน์ใดๆ ซึ่งของนั้น หรือมีพฤติกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์ทางการค้าเกี่ยวกับของดังกล่าวในระหว่างการผ่านประเทศไทย

ข้อจำกัดทางการค้าที่น้อยที่สุด นอกจากนี้พิธีการศุลกากรและข้อกำหนดเอกสารที่จำเป็นจะต้องยกเลิกไปหากไม่มีความจำเป็น

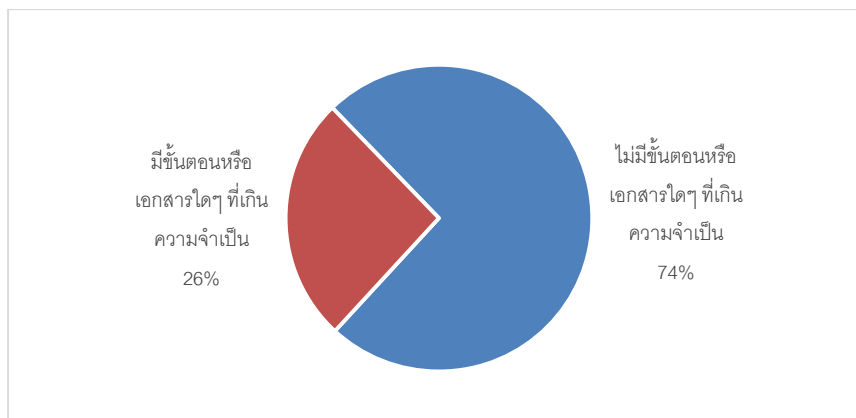
3.10.1.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ในส่วนนี้ ข้อผูกพันภายใต้ความตกลง TFA เป็นแนวทางในการทบทวนพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็นสำหรับการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกับพันธกิจของกรมศุลกากรในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว และการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการศุลกากรเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่กรมศุลกากรต้องปฏิบัติ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ที่ 1 ตามแผนยุทธศาสตร์กรมศุลกากร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ดังนั้น ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อม และสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็นได้ 100%

3.10.1.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

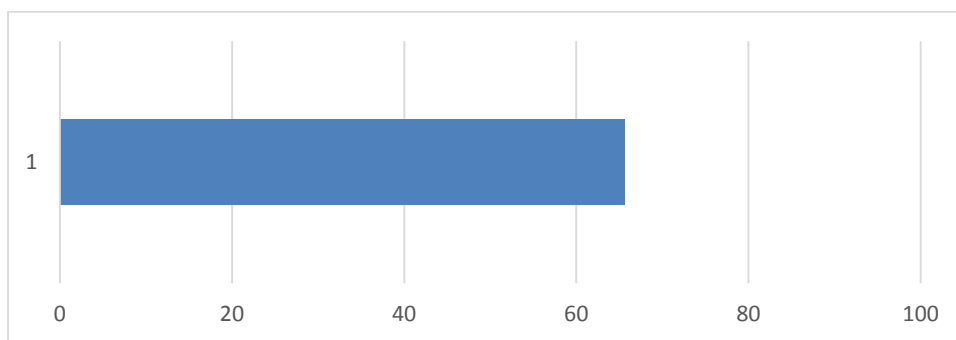
ภาคเอกชนส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารในปัจจุบันที่เกินความจำเป็น (ร้อยละ 74) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.41) และความพึงพอใจโดยรวมในการมีเอกสารและขั้นตอนพิธีการศุลกากรที่จำเป็นให้คะแนนผ่าน (ร้อยละ 66) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.42)

ภาพที่ 3.41 การมีขั้นตอนและเอกสารที่เกินความจำเป็น

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.42 ความพึงพอใจโดยรวมในการมีเอกสารและขั้นตอนเท่าที่จำเป็น

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร

3.10.2.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ความตกลง TFA ในประเด็นการยอมรับสำเนาเอกสาร กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องยอมรับสำเนาเอกสารหรือสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ของเอกสารนำเข้า ส่งออก และผ่านแดน ในกรณีที่หน่วยงานภาครัฐหน่วยใดได้เก็บต้นฉบับเอกสารเหล่านั้นไปแล้ว หน่วยงานอื่นต้องยอมรับสำเนาเอกสารหรือสำเนาอิเล็กทรอนิกส์จากหน่วยงานที่ถือต้นฉบับ และประเทศสมาชิกต้องไม่เรียกเอาเอกสารต้นฉบับหรือสำเนาใบขนสินค้าขาออก ซึ่งได้ยื่นต่อหน่วยงานศุลกากรของประเทศผู้ส่งออก เพื่อเป็นเงื่อนไขในการนำเข้า

จากการศึกษาพบว่า มาตรา 11 ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ระบุไว้ว่าการดำเนินการทางศุลกากร ถ้าได้กระทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่ามีผลตามกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการศุลกากรทางเอกสาร นอกจากนี้ยังมีประกาศกรมศุลกากรที่ 174/2561 เรื่อง การปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีการระบุไว้ชัดเจน ในหมวดที่ 1 ว่าด้วยกระบวนการศุลกากรโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ ว่าห้ามปฏิเสธความผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายเพียงเพราะเอกสารอยู่ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือหรือต้องมีเอกสารมาแสดง ถ้ามีการจัดทำข้อความนั้นขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำมาใช้ได้โดยข้อมูลไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับข้อผูกพันในประเด็นย่อย 2 ข้อแรกเรื่องการยอมรับสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ และการยอมรับสำเนาอิเล็กทรอนิกส์จากหน่วยงานที่เก็บต้นฉบับไปแล้ว

ในส่วนประเด็นย่อยข้อที่ 3 เรื่องการไม่เรียกกรองสำเนาใบขนสินค้าขาออก เพื่อเป็นเงื่อนไขในการนำเข้าจากการศึกษาคู่มือการปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ว่าด้วยกระบวนการทางศุลกากรสำหรับการนำเข้า (e-import) ตามประกาศกรมศุลกากรที่ 133/2561 ไม่พบว่ามีข้อกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวในคู่มือ

ดังนั้นในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการยอมรับสำเนาเอกสารได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

3.10.2.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

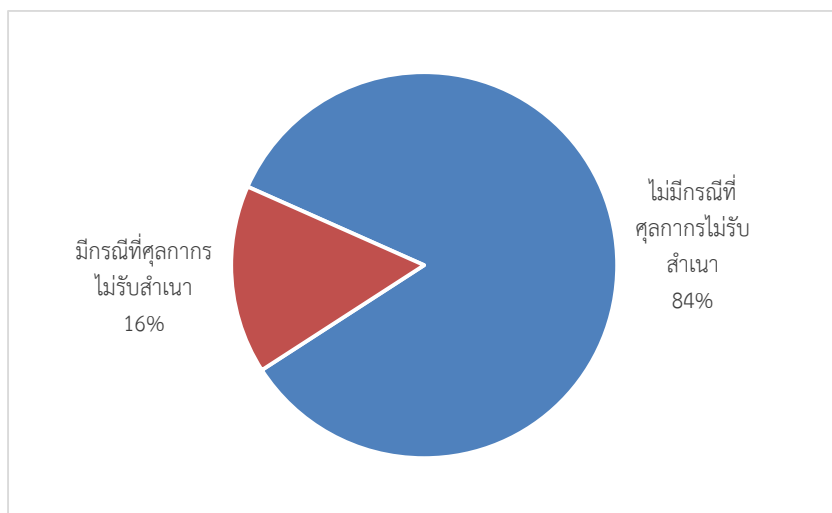
ภาคเอกชนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าไม่มีกรณีใดที่ศุลกากรไม่รับสำเนาเอกสาร (ร้อยละ 84) (รายละเอียดตามภาพที่ 3.43) เช่นเดียวกัน ภาคเอกชนส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถใช้สำเนาเอกสารที่ยื่นต้นฉบับไปแล้วกับหน่วยงานอื่นได้ (ร้อยละ 87) (รายละเอียดตามภาพที่ 3.44) รวมถึงไม่มีการเรียกเก็บเอกสารใบขนสินค้าออกเพื่อเป็นเงื่อนไขในการนำเข้าสินค้า (ร้อยละ 69) (รายละเอียดตามภาพที่ 3.45) และความพึงพอใจโดยรวมในการยอมรับสำเนาเอกสารของภาครัฐให้คะแนนผ่าน (ร้อยละ 61) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.45)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นการยอมรับสำเนาเอกสารพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

- หน่วยงานภาครัฐบางหน่วยงานยัง เช่น กรมวิชาการเกษตร ท่าเรือแหลมฉบัง ยังคงต้องการเอกสารตัวจริงอยู่ในบางขั้นตอน ส่วนสำเนาเอกสารรับแค่ตอนทำเรื่องผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่เวลาไปรับเอกสารใบอนุญาต ก็ต้องนำตัวจริงไปยื่นอีกอยู่ดี และบางกรณี ก็ต้องนำเอกสารออกโดยกรมวิชาการเกษตร ถ่ายสำเนาไปและนำไปให้หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรที่หน้าด่านเซ็นก่อน กรมศุลกากรถึงจะยอมรับปล่อยผ่าน

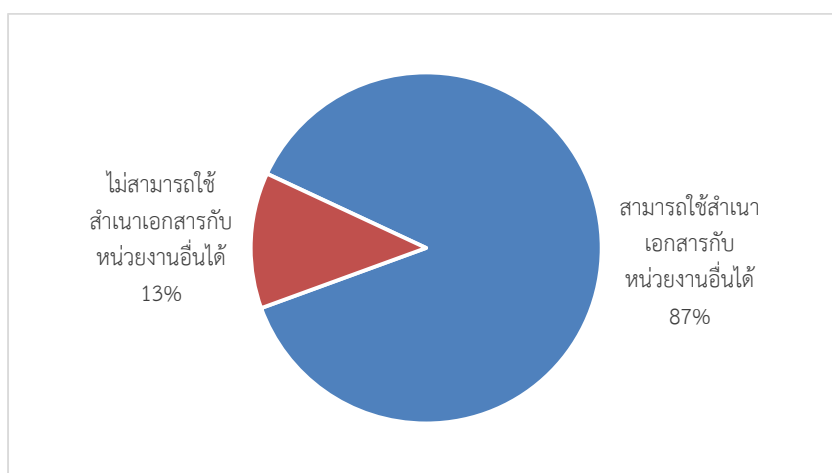
- หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานมีการเรียกหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลตัวจริง ซึ่งปกติจะมีอายุแค่ 6 เดือน ทำให้ต้องทำเรื่องขอหนังสือรับรองใหม่เกือบทุกครั้งที่ต้องการขอใบอนุญาตนำเข้าส่งออกสินค้าจากหน่วยงานต่างๆ โดยหนังสือรับรองนี้ ขอได้จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการนำเข้าส่งออกสินค้า ทำให้ไม่ได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลระบบผ่านระบบ National Single Window การแสดงเอกสารจึงต้องใช้เอกสารตัวจริงอยู่

ภาพที่ 3.43 การยอมรับสำเนาเอกสารของศุลกากร

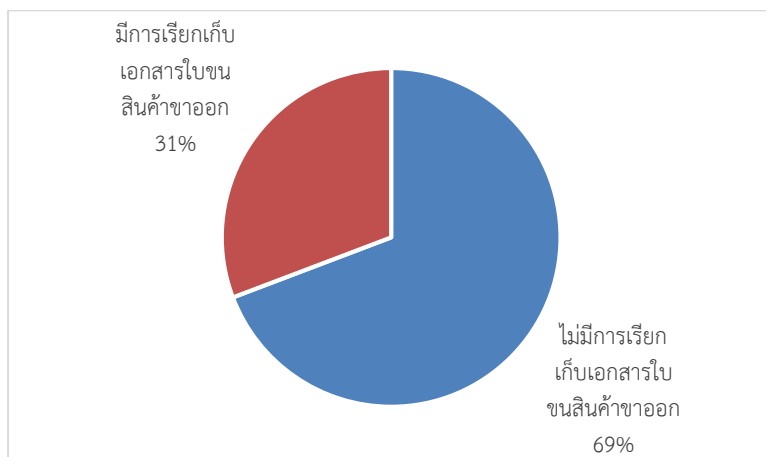
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.44 การยอมรับสำเนาเอกสารกับหน่วยงานอื่น หลังจากยื่นเอกสารไปแล้ว

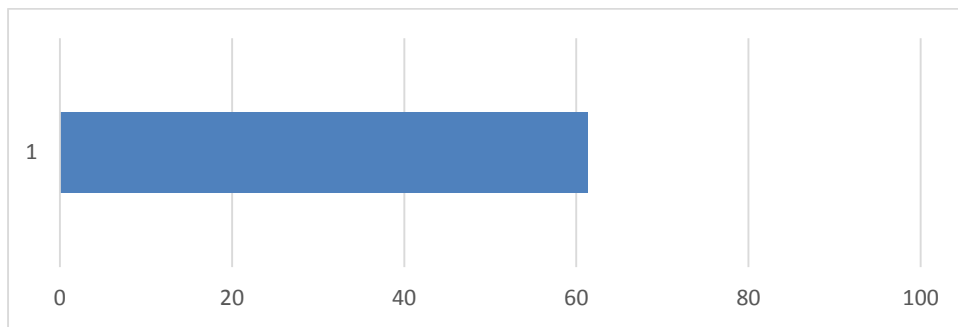
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.45 การเรียกเก็บเอกสารใบขนสินค้าขาออก เมื่อนำเข้าสินค้า

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.46 ความพึงพอใจโดยรวมในการยอมรับสำเนาเอกสารของภาครัฐ

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.10.3 การใช้มาตรฐานระหว่างประเทศ

ความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องนำมาตราฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการกำหนดพิธีการนำเข้า ส่งออก หรือผ่านแดน เว้นแต่ในความตกลง TFA กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเปิดให้มีการทบทวนและตรวจสอบการใช้มาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องเป็นระยะๆ ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด และคณะกรรมการฯ ต้องพัฒนากระบวนการในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิก สำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด และการนำมาตราฐานระหว่างประเทศมาใช้ รวมถึงคณะกรรมการฯ อาจเชิญหน่วยงานมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประเทศสมาชิก และเสนอมาตรฐานใดเฉพาะเจาะจงให้แก่ประเทศสมาชิกก็ได้

จากการศึกษาพบว่า กรมศุลกากรในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักมีพันธกิจในการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศด้วยมาตรการทางศุลกากรและข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นสมาชิกองค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) เป็นองค์การอิสระร่วมของกลุ่มรัฐบาลระหว่างประเทศ มีหน้าที่ในการเสริมสร้างและสนับสนุนการดำเนินงานและการบริหารงานของศุลกากรประเทศสมาชิกต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยในฐานะสมาชิกก็ได้นำวิธีการดำเนินงานศุลกากรที่ทันสมัยและเป็นมาตรฐานโลกมาปรับใช้ ทั้งงานด้านพิกัดอัตราศุลกากร ด้านราคาศุลกากร ด้านการป้องกัน

และปราบปราม ด้านวิชาการและการฝึกอบรม รวมทั้งมีเครือข่ายความร่วมมือด้านศุลกากรกับประเทศสมาชิกอื่นๆ อีกด้วย

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการใช้มาตรฐานระหว่างประเทศได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

3.10.4 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (Single Window)

3.10.4.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องจัดตั้งระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (Single Window) เพื่อให้ผู้ค้าสามารถยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องในการทำพิธีการศุลกากรได้โดยสะดวก โดยเมื่อผู้ค้าส่งเอกสารเหล่านั้นผ่านเข้าระบบแล้ว จะต้องไม่ถูกเรียกให้ส่งเอกสารและ/หรือข้อมูลนั้นอีก นอกจากกรณีเร่งด่วนและกรณียกเว้นที่ต้องแสดงต่อสาธารณะ ประเทศสมาชิกต้องแจ้งถึงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบ Single Window ให้คณะกรรมการด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าทราบ และมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และปฏิบัติได้ ประเทศสมาชิกต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสนับสนุนระบบศุลกากร ณ จุดเดียว

การศึกษาพบว่า กรมศุลกากรในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักเริ่มมีการพัฒนาระบบ National Single Window ตามมติรัฐมนตรีมาตั้งแต่ปี 2548 โดยเริ่มดำเนินการจัดตั้ง NSW ซึ่งเป็นระบบศูนย์กลางการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ โดยระบบ NSW ของไทยเริ่มให้บริการอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี 2554¹³ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้บางส่วนกับหน่วยงานภาครัฐที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์กับกรมศุลกากรอยู่ก่อนแล้ว และได้มีการพัฒนาเรื่อยมาจนในปัจจุบัน¹⁴ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2562) ให้บริการเชื่อมโยงข้อมูลแบบไร้เอกสารระหว่างกรมศุลกากรและผู้ประกอบการทั่วประเทศ และมีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้ครบถ้วนแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนทุกสินค้าที่ต้องมีใบอนุญาต/ใบรับรอง ดังนั้นในประเด็นข้อผูกพันตามความตกลง TFA ที่ให้ประเทศสมาชิกต้องมีระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว ถือว่าปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ครบถ้วน รวมถึงประเด็นย่อยสุดท้ายในเรื่องการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนระบบ NSW อีกด้วย

ส่วนประเด็นข้อผูกพันที่ภาครัฐต้องไม่เรียกให้ส่งเอกสารซ้ำจากผู้ค้าที่ส่งเอกสารนั้นเข้าระบบ Single Window แล้ว พบว่า ตามประกาศกรมศุลกากรที่ 174/2561 เรื่อง การปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนที่ 2 เรื่องกระบวนการทางศุลกากรโดยระบบการให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ในข้อที่ 4 วรรค 2 มีการระบุชัดเจนว่า เมื่อหน่วยงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการควบคุมการนำเข้า/ส่งออกพิจารณาและอนุมัติการนำเข้า/ส่งออกสินค้านั้น และได้ส่งข้อมูลขึ้นระบบ NSW ระบบจะส่งผ่านข้อมูลการอนุมัติ/อนุญาตนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ของกรมศุลกากร โดยผู้ปฏิบัติพิธีการศุลกากรไม่ต้องยื่นแสดงเอกสารการอนุมัติ/อนุญาตในรูปแบบกระดาษให้กรมศุลกากรในขณะปฏิบัติพิธีการศุลกากรอีก

13

http://www.customs.go.th/content_with_menu1.php?ini_content=other_issue_170825_01&left_menu=menu_Interest_and_law_160421_05&lang=th&left_menu=menu_Interest_and_law_160421_10_160421_01 สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563

¹⁴ รายงานความก้าวหน้าการพัฒนา ระบบ National Single Window : NSW และ ASEAN Single Window : ASW ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2562

ในส่วนประเด็นเรื่องการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการระบบ NSW ให้คณะกรรมการฯ ทราบ พบว่ามีการส่งข้อมูลเว็บไซต์ <https://www.thainsw.net/INSW/index.jsp?nswLang=E> ขึ้นระบบฐานข้อมูล Trade facilitation Database¹⁵ ของ WTO ตามข้อผูกพันในประเด็นนี้เรียบร้อยแล้ว

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

3.10.4.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

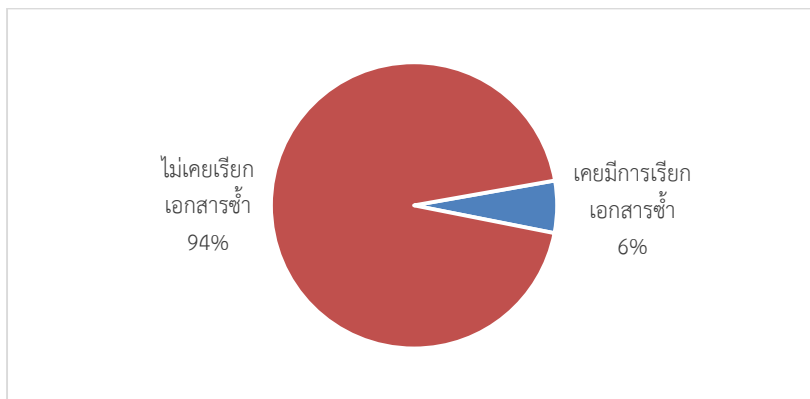
ภาคเอกชนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่ากรมศุลกากรไม่เคยเรียกขอเอกสารซ้ำ (ร้อยละ 94) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.47) และความพึงพอใจโดยรวมในระบบ National Single Window ให้คะแนนผ่าน (ร้อยละ 59) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.48)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

- ระบบยังไม่สมบูรณ์ บางส่วนยังไม่เป็นอิเล็กทรอนิกส์และผู้ประกอบการยังต้องดำเนินการติดต่อหรือยื่นขอเอกสารเองอยู่
- การออกไปอนุญาตบางหน่วยงานต้องไปติดต่อที่หน่วยงานกลางอย่างเดียว ทำให้เสียเวลาน่าจะมีการกระจายศูนย์บริการไปหลายๆ ที่เพื่อความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ
- ระบบ NSW เชื่อมโยงหน่วยงาน 36 หน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอำนาจตามกฎหมายเป็นของตนเองและมีความแตกต่างกัน ทำให้ขั้นตอนในการดำเนินการในแต่ละหน่วยงานไม่มีมาตรฐานเดียวกัน
- ถ้าต้องนำเข้าส่งออกสินค้าที่หน่วยงานเหล่านี้ควบคุมดูแลอยู่ ผู้ประกอบการต้องลงทะเบียนที่หน่วยงานพวกนี้ทุกหน่วยงาน และต้องซื้อ certificate of authenticity (CA) ไว้รับรองเอกสารในแต่ละหน่วยงาน ซึ่งมีอายุแค่ปีเดียว ต้องคอยต่ออายุ
- ระบบมักจะขัดข้องบ่อยๆ โดยเฉพาะที่ทำเรือคลองเตย แต่กลับคิดค่าชार्จกับผู้ประกอบการ ไม่มีการ waive ให้

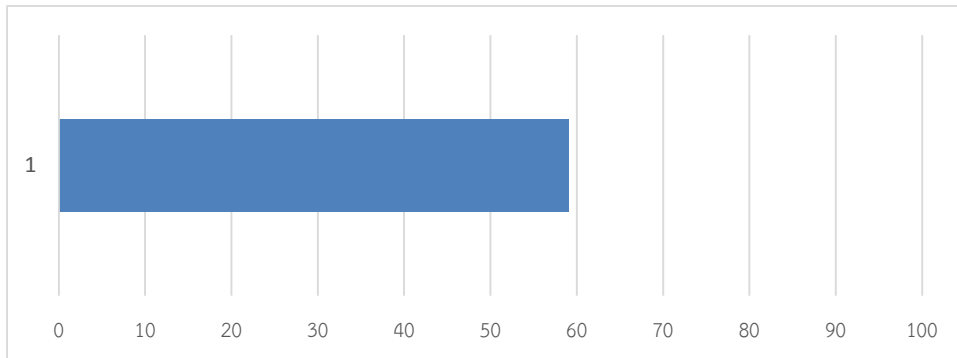
¹⁵ TFA Database <https://tfadatabase.org/members/thailand/article-10-4-3/372> สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563

ภาพที่ 3.47 การเรียกขอเอกสารซ้ำ

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.48 ความพึงพอใจโดยรวมในระบบ National Single Window

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.10.5 การตรวจสอบสินค้าต้นทาง (Pre-shipment Inspection)

การตรวจสอบสินค้าต้นทาง (Pre-shipment Inspection) เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินพิธีการศุลกากรล่วงหน้า ที่ประเทศผู้นำเข้ากำหนดให้ ผู้ส่งออกสินค้าต้นทางส่งรายงานการตรวจสอบสินค้าที่ท่าเรือต้นทาง ซึ่งรวมถึงปริมาณสินค้า ราคาสินค้า คุณภาพสินค้า พิกัดศุลกากรของสินค้าที่ส่งออก หรืออาจรวมถึงความถูกต้องของอัตราแลกเปลี่ยนและเงื่อนไขทางการเงิน และให้ใช้ผลการตรวจสอบสินค้าต้นทางเป็นเอกสารในการประกอบการนำเข้าสินค้า

ความตกลง TFA ผู้กพันประเทศสมาชิกห้ามมีข้อกำหนดให้มีการตรวจสอบสินค้าต้นทางโดยการบังคับในเรื่องที่เกี่ยวกับการจำแนกพิกัดศุลกากร และราคาศุลกากร และส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกไม่ริเริ่มที่จะใช้มาตรการใหม่ๆ อันใดที่เกี่ยวกับการตรวจสอบสินค้าต้นทาง

จากการศึกษา ไม่พบว่ามีข้อกฎหมายหรือประกาศใดๆ ที่ขัดต่อข้อผูกพันในข้อนี้

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการตรวจสอบสินค้าต้นทางได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

3.10.6 การใช้นายหน้าศุลกากร

ความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องไม่มีการบังคับผู้ประกอบการให้ต้องใช้นายหน้าศุลกากร (Customs Broker) หรือตัวแทนออกของในการปฏิบัติพิธีการศุลกากร การใช้ตัวแทนออกของใดๆ ในการปฏิบัติพิธีการศุลกากรต้องเป็นความสมัครใจของผู้ประกอบการเอง และประเทศสมาชิกต้องแจ้งและเผยแพร่ให้คณะกรรมการฯ ทราบถึงมาตรการที่ใช้กับตัวแทนออกของ และหากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ให้แจ้งคณะกรรมการฯ โดยทันที และประเทศสมาชิกต้องกำหนดกฎระเบียบสำหรับตัวแทนออกของที่โปร่งใสและเป็นธรรม

จากการศึกษาพบว่า ส่วนที่ 4 เรื่องตัวแทน ภายใต้พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ไม่มีข้อความใดที่กำหนดหรือบังคับให้ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกต้องใช้ตัวแทนออกของดำเนินการ มีเพียงข้อกำหนดว่าผู้ใดที่ประสงค์ที่จะเป็นตัวแทนเพื่อดำเนินการพิธีการศุลกากรใดๆ ต้องได้รับอนุญาตและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ โดยกรมศุลกากรมีประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 61/2561 เรื่อง ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับตัวแทนออกของหรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกของ ซึ่งมีการกำหนดคุณสมบัติของตัวแทนออกของ ขั้นตอนการขออนุญาตเป็นตัวแทนออกของ รวมถึงหน้าที่และบทลงโทษเมื่อมีการกระทำผิดอย่างชัดเจน ดังนั้นในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่า ภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการใช้นายหน้าศุลกากรได้ 100% ในประเด็นย่อยที่ 1 และประเด็นย่อยที่ 3

ในส่วนประเด็นเรื่องการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้นายหน้าศุลกากรหรือตัวแทนออกของ พบว่า ไทยมีการแจ้งลิงค์เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการฯ แล้ว อย่างไรก็ดี ข้อมูลดังกล่าวอยู่ในรูปแบบภาษาไทยเท่านั้น ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการใช้นายหน้าศุลกากรในข้อย่อยที่ 6.2 ได้ 100%

3.10.7 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน

3.10.7.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องใช้กระบวนการพิธีการศุลกากรและเอกสารในรูปแบบเดียวกันสำหรับการตรวจปล่อยสินค้าทั่วทั้งในราชอาณาจักรฯ ทั้งนี้มีข้อยกเว้นว่าระเบียบปฏิบัติอาจแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและชนิดของสินค้า วิธีการขนส่ง การบริหารความเสี่ยงของประเทศผู้นำเข้า การพิจารณาขออนุญาตบางส่วนหรือทั้งหมด หรือการใช้บังคับมาตรฐานสุขอนามัยต่างๆ

จากการศึกษาในประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 132/2561 เรื่องคู่มือการปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ว่าด้วยกระบวนการทางศุลกากรสำหรับการส่งออก และฉบับที่ 133/2561 เรื่องคู่มือการปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ว่าด้วยกระบวนการทางศุลกากรสำหรับการนำเข้า (e-import) พบว่าการปฏิบัติพิธีการศุลกากรทั้งขาเข้าและขาออกทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปสำหรับการนำของเข้ามาในและออกนอกราชอาณาจักรไทย

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกันได้ 100%

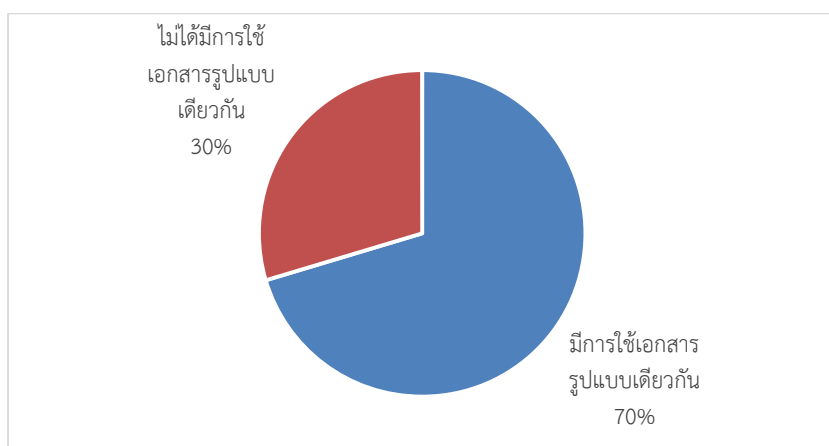
3.10.7.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

ภาคเอกชนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าหน่วยงานศุลกากรมีการใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและมีการใช้เอกสารรูปแบบเดียวกันสำหรับการตรวจปล่อยสินค้าที่วราขอาณาจักร (ร้อยละ 70) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.49) อย่างไรก็ตาม ภาคเอกชนมีความเห็นขัดแย้งกันในเรื่องความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแต่ละด่าน (ร้อยละ 50) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.50)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นการใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกันพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

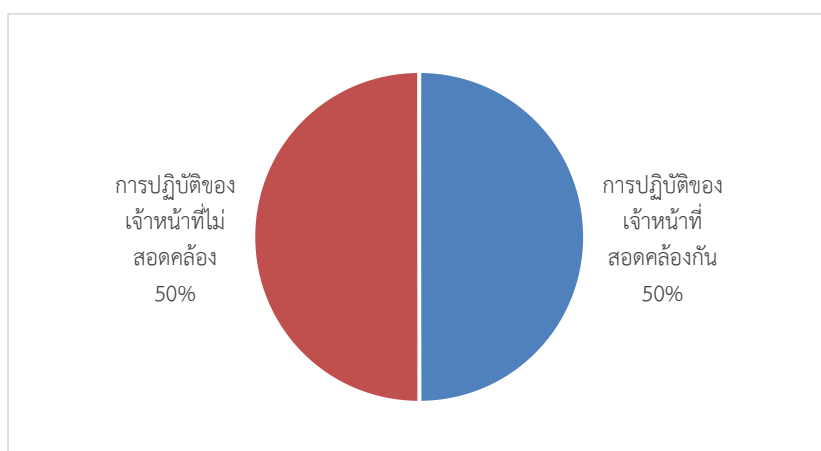
- ระเบียบปฏิบัติอาจจะเหมือนกันแต่ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในแต่ละด่านมีความแตกต่างกัน
- นอกจากนี้ความเชี่ยวชาญและความเข้าใจในสินค้าหรือกระบวนการพิธีการของเจ้าหน้าที่ก็แตกต่างกัน

ภาพที่ 3.49 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.50 ความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในแต่ละด่าน

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.10.8 การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้า

3.10.8.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศสมาชิก ในกรณีเมื่อสินค้าเพื่อการนำเข้าถูกปฏิเสธหรือไม่ได้รับการยอมรับโดยหน่วยงานรัฐของประเทศสมาชิก จากการที่สินค้าไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับในเรื่องมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชหรือกฎระเบียบทางเทคนิค ประเทศสมาชิกต้องยินยอมให้ผู้นำเข้าปรับเปลี่ยนการสินค้าต่อไปที่อื่น หรือส่งสินค้านั้นกลับไปยังผู้ส่งออก หรือบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งได้รับมอบหมายโดยผู้ส่งออก ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของประเทศสมาชิก และหากผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่สมควร หน่วยงานรัฐอาจดำเนินการในลักษณะอื่นเพื่อจัดการกับสินค้านั้น

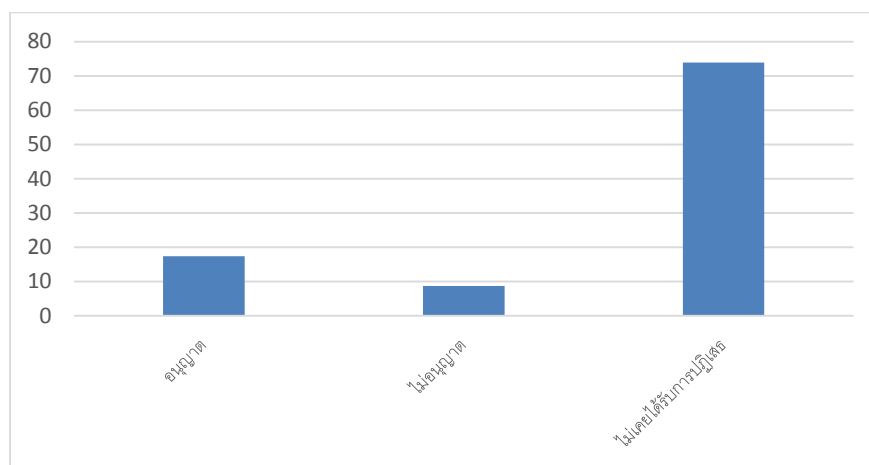
จากการศึกษาพบว่า ไม่มีข้อกำหนดเฉพาะระบุไว้ในกรณีดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เมื่อสินค้าเพื่อการนำเข้าถูกปฏิเสธการนำเข้า ผู้นำเข้าสามารถส่งสินค้านั้นกลับไปยังผู้ส่งออกหรือบุคคลอื่นได้ โดยสามารถยื่นคำร้องขอปฏิบัติพิธีการส่งออกกลับออกไปนอกราชอาณาจักร (Re-Export) ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้ แต่หากสินค้านั้นเป็นของควบคุมการนำเข้า ของนั้นต้องได้รับอนุญาตให้นำเข้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน จึงจะสามารถดำเนินการนำเข้าสินค้าและส่งออกกลับได้ แต่หากสินค้านั้นไม่ได้รับอนุญาตให้นำเข้า จะไม่สามารถดำเนินพิธีการใดๆ ได้ เนื่องจากถือเป็นของต้องห้ามในการนำเข้าและให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้าได้ 100%

3.10.8.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

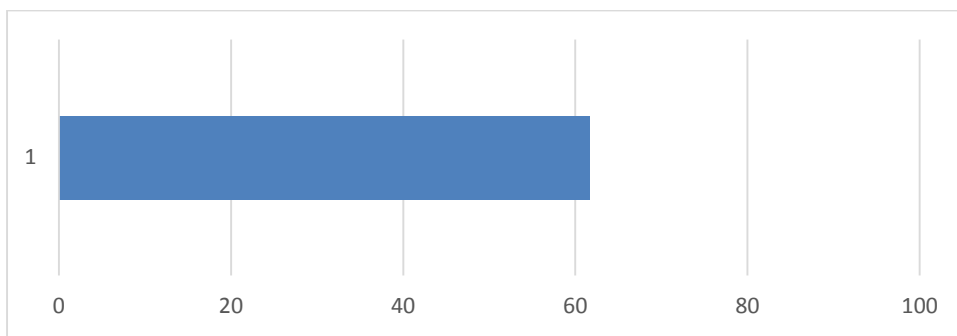
ภาคเอกชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับถูกปฏิเสธการนำเข้า (ร้อยละ 74) ส่วนภาคเอกชนที่เคยได้รับการถูกปฏิเสธการนำเข้าส่วนใหญ่ก็ได้รับอนุญาตให้ผู้นำเข้าส่งปรับเปลี่ยนการสินค้าต่อไปที่อื่น หรือส่งสินค้านั้นกลับไปยังผู้ส่งออก (ร้อยละ 67) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.51) และ ความพึงพอใจโดยรวมในการปฏิบัติของภาครัฐเมื่อสินค้าถูกปฏิเสธนำเข้าให้คะแนนผ่าน (ร้อยละ 62) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.52)

ภาพที่ 3.51 การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้า

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.52 ความพึงพอใจโดยรวมในการปฏิบัติของภาครัฐเมื่อสินค้าถูกปฏิเสธนำเข้า

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.10.9 การนำเข้าสินค้าโดยกระบวนการยอมรับสินค้าชั่วคราว

3.10.9.1 ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมาย

ความตกลง TFA ผู้พันประเทศสมาชิก 2 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ การนำเข้าสินค้าชั่วคราว โดยประเทศสมาชิกต้องยินยอมให้สินค้าสามารถนำเข้ามายังอาณาเขตศุลกากรของตน โดยได้รับการยกเว้นอากรภาษีอากรขาเข้าทั้งหมดหรือบางส่วนอย่างมีเงื่อนไข ถ้าสินค้าเหล่านั้นนำเข้ามายังอาณาเขตศุลกากรเพื่อวัตถุประสงค์เป็นการเฉพาะ และตั้งใจที่จะส่งออกไป ภายในระยะเวลาที่กำหนด และมีได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงใดๆ เพิ่มเติม เว้นแต่เป็นการเสื่อมสภาพและสิ้นเปลืองตามปกติอันเนื่องจากการใช้งาน เช่น การนำสินค้ามาจัดแสดงชั่วคราว เครื่องมือที่นำเข้ามาใช้ในการผลิตหรือใช้เฉพาะงาน ของใช้ส่วนตัวของนักท่องเที่ยว เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า มีประกาศกรมศุลกากรหลายฉบับที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการนำเข้าสินค้าชั่วคราว ได้แก่ ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 148/2560 เรื่อง หลักเกณฑ์และพิธีการศุลกากรสำหรับการยกเว้นอากรศุลกากร สำหรับสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับที่นำเข้ามาแสดงและจำหน่ายในงานแสดงสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับไทย ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 220/2561 เรื่อง พิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าชั่วคราวเพื่อการจัดแสดงสินค้านระหว่างประเทศหรือการแข่งขันในระดับนานาชาติ (International Events) ตามประเภท 3 (ฉ) และ (ญ) ภาค 4 แห่งพระราชกำหนดพิกัตศุลกากร พ.ศ. 2530 ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 146/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการปฏิบัติพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรชั่วคราวตามประเภท 3 (ค) ภาค 4 ทางด้านศุลกากรที่ตั้งอยู่เขตแดนทางบกและมีด่านพรมแดนติดต่อกับต่างประเทศ เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวหรือการอื่นใดที่มีความจำเป็นเฉพาะกรณี เป็นต้น นอกจากนี้ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกสามารถนำเข้าสินค้าชั่วคราวผ่านการปฏิบัติพิธีการ A.T.A Carnet¹⁶ เนื่องจากไทยลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญาศุลกากรสากลว่าด้วยเอกสารค้าประกัน (เอ.ที.เอ คาร์เนต) การนำเข้าชั่วคราว พ.ศ. 2504 สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ต้องการส่งออกชั่วคราวสามารถยื่นขอทำเอกสารค้าประกัน เอ.ที.เอ คาร์เนต ได้จากหอการค้าไทย

¹⁶ เอกสารค้าประกันเอ.ที.เอ คาร์เนต (A.T.A Carnet) หมายถึงเอกสารศุลกากรระหว่างประเทศ ที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรแทนใบขนสินค้าขาเข้า ใบขนสินค้าขาออก ใบสุทธิสำหรับนำกลับเข้ามา เอกสารผ่านแดนควบคุมการส่งของจากด่านศุลกากรแห่งหนึ่งไปยังด่านศุลกากรอีกแห่งหนึ่งภายในประเทศ และเป็นเอกสารค้าประกันค่าภาษีอากรสำหรับของที่นำเข้ามาชั่วคราวโดยได้รับการยกเว้นอากรภายใต้อนุสัญญาเอ.ที.เอ คาร์เนต

ประเด็นถัดมาเป็นการนำเข้าเพื่อนำกลับออกไป (Inward Processing) หรือการส่งออกเพื่อนำกลับเข้ามา (Outward Processing)¹⁷ โดยประเทศสมาชิกต้องยินยอมให้มีการนำเข้าเพื่อนำกลับออกไป และการส่งออกเพื่อนำกลับเข้ามาของสินค้า ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของตน ทั้งนี้สินค้าที่อนุญาตเพื่อการส่งออกเพื่อนำกลับเข้ามา อาจจะมีการนำกลับเข้ามาใหม่โดยได้รับการยกเว้นภาษีอากรขาเข้าทั้งหมดหรือบางส่วนตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของประเทศสมาชิก จากการศึกษาพบว่ามาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ระบุไว้ชัดเจนสำหรับผู้ที่น่าำของเข้ามาในไทยและเสียภาษีอากรเรียบร้อยแล้ว เพื่อการผลิต ผสม ประกอบ บรรจุ หรือดำเนินการวิธีการอื่นใด หากมีการส่งของที่ได้จากการดำเนินการดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร ให้มีสิทธิขอคืนอากรได้ตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ นอกจากนี้ตาม มาตราที่ 30 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ผู้นำเข้าของเพื่อนำกลับออกไปยังสามารถร้องขอต่ออธิบดีกรมศุลกากรในวงประกันแทนการเสียอากรขาเข้า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ส่วนของการส่งออกเพื่อนำกลับเข้ามา ก็มีประกาศกรมศุลกากรที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ได้แก่ ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 189/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการยกเว้นอากรของตามประเภท 2 ของภาค 4 กรณีของที่ได้รับอนุญาตให้นำออกไปผลิต ผสม ประกอบ บรรจุ หรือดำเนินการอื่นใด ณ ต่างประเทศ ซึ่งระบุถึงวิธีการคำนวณเงินอากรสำหรับของที่ส่งออกเพื่อการผลิต ผสม ประกอบ บรรจุ หรือดำเนินการอื่นใด ให้คำนวณตามสภาพของ ราคาของ และพิกัดอัตราศุลกากรที่เป็นอยู่ในขณะนำกลับมา โดยไม่ต้องนำของเดิมที่ส่งออกไปมาคำนวณภาษี

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นการส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้าได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

3.10.9.2 ผลการประเมินความพอใจของผู้ใช้บริการ

การประเมินภาคเอกชนพบว่าภาคเอกชนเพียงส่วนน้อยเคยนำเข้าสินค้าชั่วคราว (ร้อยละ 35) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.53) และเมื่อมีการนำเข้าสินค้าชั่วคราว ภาคเอกชนส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีการยกเว้นภาษี (ร้อยละ 57) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.54) และความพึงพอใจโดยรวมในการปฏิบัติของภาครัฐเมื่อมีการนำเข้าสินค้าชั่วคราวให้คะแนนผ่าน (ร้อยละ 70) (รายละเอียดแสดงตามภาพที่ 3.55)

ความคิดเห็นจากภาคเอกชนเพิ่มเติมในประเด็นการนำเข้าสินค้าชั่วคราวพบประเด็นสำคัญ ดังนี้

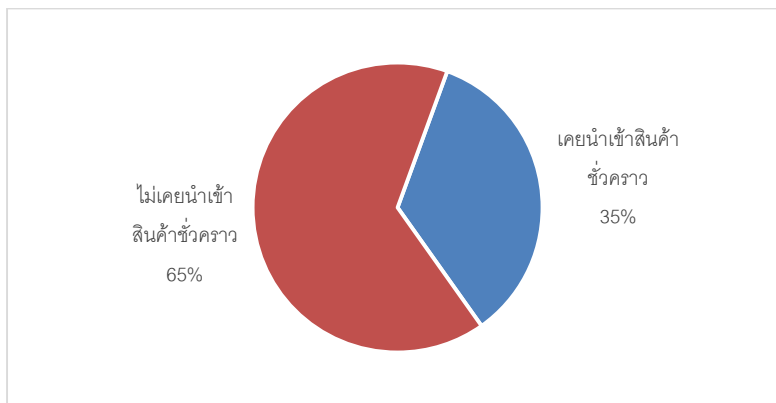
- ข้อกำหนดของการนำเข้าสินค้าชั่วคราว คือของที่นำเข้ามาแล้วนำออกไปจะต้องอยู่ในสภาพเดิม แต่ในบางกรณีตอนนำเข้ามาเป็นกล่องกระดาษ แต่ตอนนำออกไปต้องเปลี่ยนวัสดุในการหุ้มห่อ ซึ่งบางเจ้าหน้าที่ตีความว่าเป็นของคนละชิ้นกัน ทำให้มีปัญหา ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

¹⁷ ความตกลง TFA ให้นิยามไว้ดังนี้

การนำเข้าเพื่อนำกลับออกไป หมายถึง พิธีการศุลกากรซึ่งสินค้าที่นำเข้ามาในอาณาเขตศุลกากรของประเทศสมาชิก จะได้รับการผ่อนปรนจากการชำระภาษีอากรขาเข้าทั้งหมดหรือบางส่วนอย่างมีเงื่อนไข หรือมีสิทธิได้รับการคืนอากร บนพื้นฐานว่าสินค้านำเข้ามานั้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิต การผ่านกระบวนการ การซ่อม แล้วส่งออกกลับไปยังจากนั้น

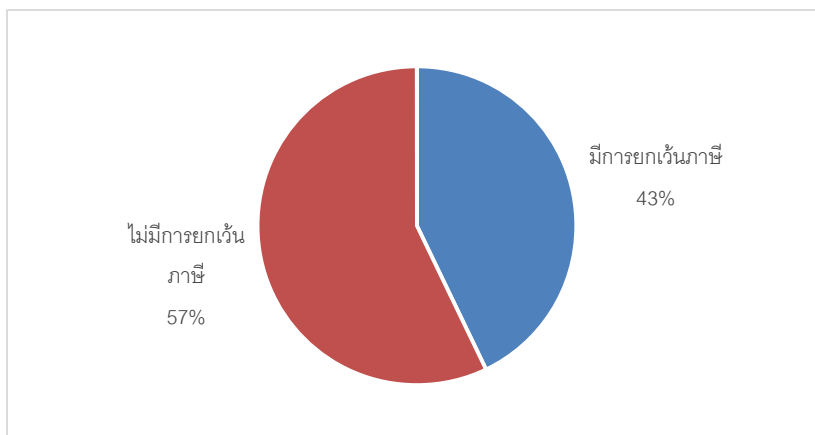
การส่งออกเพื่อนำกลับเข้ามา หมายถึงพิธีการศุลกากรซึ่งสินค้าที่อยู่ในอาณาเขตศุลกากรของประเทศสมาชิก ซึ่งมีการเคลื่อนย้ายสินค้าได้อย่างเสรี อาจถูกส่งออกไปชั่วคราวเพื่อไปผลิต ผ่านกระบวนการหรือซ่อมในต่างประเทศและนำกลับเข้ามาอีกครั้งหนึ่ง

ภาพที่ 3.53 ประสบการณ์ภาคเอกชนในการนำเข้าสินค้าชั่วคราว

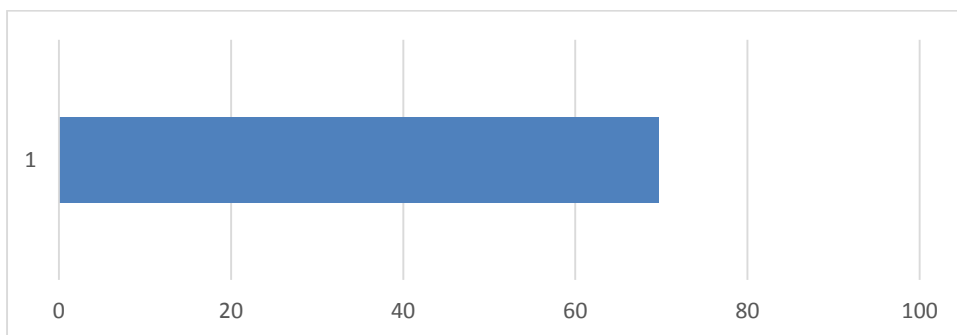
ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.54 การยกเว้นภาษีเมื่อมีการนำเข้าสินค้าชั่วคราว

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ 3.55 ความพึงพอใจโดยรวมในการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐเมื่อมีการนำเข้าสินค้าชั่วคราว

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3.10 ผลการประเมินในเรื่องพิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุ เป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
10.1 พิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่ จำเป็น	ด้วยเป้าหมายที่จะลดความซับซ้อนของการนำเข้า ส่งออกและผ่านแดนสินค้า สมาชิกจะต้องทบทวนพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็น และต้องแน่ใจ ว่าพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็นเหล่านั้นจะต้อง - นำมาใช้เพื่อให้การตรวจปล่อยมีความรวดเร็ว โดยเฉพาะสินค้าที่นำเข้าเสียได้ง่าย - นำมาใช้เพื่อลดระยะเวลาและต้นทุนสำหรับผู้ค้า - เป็นมาตรการที่มีข้อจำกัดทางการค้าน้อยที่สุด - ยกเลิกไป หากไม่มีความจำเป็น	100%	มาตรการ/ข้อกำหนดด้าน เอกสารที่ไม่จำเป็น	ไม่มีขั้นตอนหรือเอกสารใดๆ ที่เกิน ความจำเป็น	74.1%
				มีขั้นตอนหรือเอกสารใดๆ ที่เกิน ความจำเป็น	25.9%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		65.6%
	คณะกรรมการฯ ต้องพัฒนากระบวนการแบ่งปันข้อมูลระหว่างสมาชิกสำหรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด อย่างเหมาะสม	100%			
10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร	สมาชิกแต่ละประเทศจะต้องพยายามที่จะยอมรับสำเนาเอกสารหรือสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ ของเอกสารนำเข้า ส่งออก หรือผ่านแดน	100%	กรณีไม่ยอมรับสำเนาเอกสาร หรือสำเนาอิเล็กทรอนิกส์	ไม่มีกรณีที่ศุลกากรไม่รับสำเนา	84.2%
				มีกรณีที่ศุลกากรไม่รับสำเนา	15.8%
	ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหน่วยหนึ่งหน่วยใดได้เก็บต้นฉบับของเอกสารเหล่านั้นไปแล้ว หน่วยงานอื่นๆ ต้องยอมรับสำเนาเอกสารหรือสำเนาอิเล็กทรอนิกส์จากหน่วยงานที่ถือ เอกสารต้นฉบับแทนการถือต้นฉบับ	100%	กรณีที่หน่วยหนึ่งได้เก็บต้นฉบับ ของเอกสารไปแล้ว ยังใช้สำเนา เอกสารกับหน่วยงานอื่นได้	สามารถใช้สำเนาเอกสารกับ หน่วยงานอื่นได้	87.5%
				ไม่สามารถใช้สำเนาเอกสารกับ หน่วยงานอื่นได้	12.5%
	สมาชิกจะต้องไม่เรียกเอาเอกสารต้นฉบับหรือสำเนาใบขนสินค้าขาออก ซึ่งได้ยื่นต่อ หน่วยงานศุลกากรของประเทศส่งออกเพื่อเป็นเงื่อนไขในการนำเข้า	100%	การเรียกเก็บเอกสารใบขน สินค้าขาออกซึ่งได้ยื่นต่อ	ไม่มีการเรียกเก็บเอกสารใบขนสินค้า ขาออก	69.2%

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุ เป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
			หน่วยงานของประเทศส่งออก เพื่อเป็นเงื่อนไขในการนำเข้า	มีการเรียกเก็บเอกสารใบขนสินค้าขา ออก	30.8%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		61.4%
10.3 การใช้มาตรฐาน ระหว่างประเทศ	สมาชิกควรนำมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางพื้นฐานของพิธีการ นำเข้า ส่งออก หรือผ่านแดน เว้นแต่ความตกลงนี้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น	100%			
	สมาชิกควรทบทวนมาตรฐานระหว่างประเทศ โดยองค์กรระหว่างประเทศที่เหมาะสม ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด	100%			
	คณะกรรมการฯ ต้องพัฒนากระบวนการแบ่งปันข้อมูลโดยประเทศสมาชิก และคณะกรรมการฯ ต้องชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานเฉพาะเจาะจงให้ประเทศสมาชิกได้ทราบทั่วกัน	100%			
10.4 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (Single Window)	4.1 ประเทศสมาชิกต้องจัดตั้งระบบศุลกากร ณ จุดเดียว เพื่อให้ผู้ค้าสามารถยื่นเอกสาร และ/หรือข้อมูลที่กำหนดสำหรับการนำเข้า การส่งออก หรือการผ่านแดนของสินค้าผ่าน ทางจุดนำเข้าเดียว หลังจากการตรวจสอบเอกสารและ/หรือข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการตรวจสอบจะถูกส่งคืนให้กับผู้ยื่นผ่านทางจุดเดียวในเวลาที่เหมาะสม	100%	การเรียกขอเอกสารนั้นซ้ำ กรณี ที่มีการยื่นเอกสารเรียบร้อยแล้ว	เคยมีการเรียกเอกสารซ้ำ	5.9%
				ไม่เคยเรียกเอกสารซ้ำ	94.1%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		59%
	4.2 ในกรณีที่เอกสาร และ/หรือข้อมูลที่กำหนดได้ส่งเข้าผ่านจุดนำเข้าเดียวเรียบร้อยแล้ว เอกสารฉบับเดียวกันและ/หรือข้อมูลที่กำหนดจะต้องไม่ถูกเรียกให้ส่งอีก เว้นแต่เฉพาะใน กรณีเร่งด่วนและกรณียกเว้นซึ่งได้แจ้งให้สาธารณชนทราบแล้ว	100%			
	4.3 ประเทศสมาชิกต้องแจ้งคณะกรรมการให้ทราบถึงรายละเอียดการดำเนินการของ ระบบการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากร ณ จุดเดียว	100%			
	4.4 ท่าที่จะเป็นไปได้ และปฏิบัติได้ ประเทศสมาชิกต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ สนับสนุนจุดนำเข้าเดียว	100%			

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุ เป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
10.5 การตรวจสอบ สินค้าต้นทาง (Preshipment)	5.1 ประเทศสมาชิกต้องไม่กำหนดให้เกิดการตรวจสอบสินค้าต้นทางในส่วนที่เกี่ยวกับการ จำแนกพืชกีดและการประเมินทางศุลกากร	100%			
	5.2 ปราศจากการอคติในการใช้สิทธิของประเทศสมาชิกในการใช้การตรวจสอบสินค้าต้นทาง ในรูปแบบอื่นๆที่ไม่เป็นไปตามวรรค 5.1 ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกไม่ริเริ่มหรือใช้ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการตรวจสอบสินค้าต้นทางรูปแบบอื่นๆ	100%			
10.6 การใช้หน้า ศุลกากร	6.1 นับจากข้อตกลงฉบับนี้มีผลบังคับใช้ ประเทศสมาชิกจะต้องไม่ริเริ่มการบังคับให้ใช้ หน้าศุลกากร	100%			
	6.2 ประเทศสมาชิกต้องแจ้งคณะกรรมการฯและเผยแพร่มาตรการเรื่องการใช้นายหน้า ศุลกากร การปรับเปลี่ยนใดๆที่เกิดขึ้นต้องแจ้งและเผยแพร่โดยทันที	100%			
	6.3 สำหรับใบอนุญาตของนายหน้าศุลกากร ประเทศสมาชิกต้องดำเนินการด้วยความ โปร่งใสและรูปธรรม	100%			
10.7 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน	7.1 ตามความในวรรค 7.2 ประเทศสมาชิกต้องใช้พิธีการศุลกากรและกระบวนการ เอกสารในรูปแบบเดียวกันสำหรับการตรวจสอบสินค้าทั่วทั้งในราชอาณาจักร	100%	ศุลกากรใช้ระบบพิธีการ ศุลกากรและเอกสารรูปแบบ เดียวกันทั้งประเทศในทุกด้าน	มีการใช้เอกสารรูปแบบเดียวกัน	70.4%
				ไม่ได้มีการใช้เอกสารรูปแบบเดียวกัน	29.6%
	7.2 ไม่มีข้อผูกมัดในมาตรานี้ที่จะกันประเทศสมาชิกจากการ (a) ทำให้พิธีการและข้อกำหนดด้านเอกสารมีความแตกต่างกัน โดยขึ้นกับธรรมชาติและ ชนิดของสินค้า หรือวิธีการขนส่ง (b) ทำให้พิธีการและข้อกำหนดด้านเอกสารสำหรับสินค้ามีความแตกต่างกัน โดยขึ้นกับ การบริหารความเสี่ยง (c) ทำให้พิธีการและข้อกำหนดด้านเอกสารมีความแตกต่างกันเพื่อที่จะพิจารณาเงิน ภาษีและอากรทั้งหมดหรือเป็นบางส่วน (d) นำระบบการยื่นหรือการประมวลผลทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้	100%	ความสอดคล้องของการ ดำเนินงานและระเบียบปฏิบัติ ร่วมกันของแต่ละด้าน	การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สอดคล้อง กัน	50.0%
				การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้อง	50.0%

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุ เป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน		
	(e) ทำให้พิธีการและข้อกำหนดด้านเอกสารมีความแตกต่าง ในลักษณะที่สอดคล้องกับ ความตกลงว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช				
10.8 การส่งสินค้าที่ถูกปฏิเสธการ นำเข้า	8.1 เมื่อสินค้านำเข้าถูกปฏิเสธไม่ให้นำเข้าโดยหน่วยงานที่มีอำนาจอันเกิดจากเหตุไม่ เป็นไปกฎระเบียบเรื่องสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช หรือกฎระเบียบทางเทคนิค ประเทศ สมาชิกต้องอนุญาตผู้นำเข้าให้เปลี่ยนข้อกำหนดในใบตราส่งสินค้า หรือส่งคืนสินค้าที่ถูก ปฏิเสธให้กลับไปยังผู้ส่งออกหรือผู้อื่นที่ได้รับมอบหมายโดยผู้ส่งออก	50%	การอนุญาตให้ผู้นำเข้าเปลี่ยน ข้อกำหนดในใบตราส่งสินค้า หรือส่งคืนสินค้าให้กลับไปยังผู้ ส่งออกหรือผู้อื่นที่ได้รับ มอบหมายจากผู้ส่งออก เมื่อ ได้รับการปฏิเสธไม่ให้นำเข้า	อนุญาต	17.4%
				ไม่อนุญาต	8.7%
				ไม่เคยได้รับการปฏิเสธ	73.9%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		62%
	8.2 เมื่อผู้นำเข้าไม่ส่งสินค้าตามข้อ 8.1 กลับออกไปในระยะเวลาที่เหมาะสม หน่วยงานที่มี อำนาจสามารถดำเนินการอื่นใดเพื่อจัดการสินค้านั้นได้	100%			
10.9 การนำเข้าสินค้าโดย กระบวนการยอมรับสินค้า ชั่วคราว	9.1 การนำสินค้าเข้าชั่วคราว ประเทศสมาชิกต้องอนุญาตให้สินค้าที่นำเข้าเพื่อการส่งออก ในระยะเวลาที่กำหนดได้รับการยกเว้นภาษีอากรทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่มีการ ดำเนินการเปลี่ยนแปลงใดใดเว้นแต่การเสื่อมสภาพตามปกติและสูญเสียจากการใช้	100%	การนำเข้าสินค้าชั่วคราว	เคยนำเข้าสินค้าชั่วคราว	34.6%
				ไม่เคยนำเข้าสินค้าชั่วคราว	65.4%
			การยกเว้นภาษีศุลกากรทั้งหมด หรือบางส่วนสำหรับการนำเข้า สินค้าชั่วคราว	มีการยกเว้นภาษี	42.9%
				ไม่มีการยกเว้นภาษี	57.1%
			ความพอใจโดยรวมจากเอกชน		70%

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุ เป้าหมาย)	การประเมินมิติภาคเอกชน
	9.2 พิธีการนำเข้าเพื่อส่งออกและพิธีการส่งออกเพื่อนำเข้า (ก) ประเทศสมาชิกต้องอนุญาตพิธีการนำเข้าเพื่อส่งออกและพิธีการส่งออกเพื่อนำเข้า สินค้าที่อนุญาตสำหรับพิธีการส่งออกเพื่อนำเข้าอาจจะมีการนำเข้ากลับมาอีกครั้งด้วยการยกเว้นภาษีนำเข้า (ข) สำหรับเป้าหมายของมาตรานี้ คำว่า "พิธีการนำเข้าเพื่อส่งออก" หมายถึงพิธีการศุลกากรภายใต้สินค้าที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรของประเทศสมาชิกได้รับยกเว้นภาษีอากรทั้งหมดหรือบางส่วน หรือมีสิทธิได้รับคืนภาษีบนหลักที่สินค้ามุ่งสำหรับการอุตสาหกรรม เพื่อกระบวนการ หรือเพื่อการปรับแก้ไข และนำไปสู่การส่งออกในท้ายสุด (ข) สำหรับเป้าหมายของมาตรานี้ คำว่า "พิธีการส่งออกเพื่อนำเข้า" หมายถึงพิธีการศุลกากรภายใต้สินค้าไม่ถูกนำมาคำนวณในราชอาณาจักรของประเทศสมาชิกเพื่อการส่งออกเป็นการชั่วคราวเพื่อการอุตสาหกรรม เพื่อกระบวนการ หรือเพื่อการปรับแก้ไขในต่างประเทศ และนำไปสู่การนำเข้ากลับมาในที่สุด	100%	
	ผลการประเมินในมิติการบรรลุเป้าหมายของภาครัฐ ตามมาตรา 10	98%	

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.11 มาตรา 11: เสรีภาพในการผ่านแดน

ความตกลง TFA ผู้พันให้ประเทศสมาชิกต้องมีพิธีการสำหรับการผ่านแดน ตามที่ได้กำหนดไว้ในความตกลง โดยการขนส่งผ่านแดนของไทยในปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท¹⁸

- การผ่านแดนตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) 1994
 - จุดเริ่มต้นหรือจุดสิ้นสุดเป็นประเทศใดๆ ก็ได้
- การผ่านแดนตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางถนนระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 - จุดเริ่มต้นหรือจุดสิ้นสุดต้องเป็นลาวเท่านั้น
 - การขนส่งจะทำได้ เฉพาะทางเข้าออกตามที่ระบุไว้ในความตกลงเท่านั้น
- การผ่านแดนตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งสินค้าจากฝั่งตะวันออกไปยังฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรมาเลเซียและกลับกันผ่านแดนไทยโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย¹⁹

ตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ระบุว่าผู้นำของเข้ามาเพื่อการผ่านแดนหรือถ่ายลำต้องยื่นใบขนสินค้าตามแบบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยการผ่านแดนจะมีเสียภาษีอากรเมื่อทำตามหลักเกณฑ์และได้นำของออกนอกประเทศภายใน 30 วัน นอกจากนี้ยังมีประกาศที่เกี่ยวข้องกับการผ่านแดนทั้งหมด 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศกรมศุลกากร ฉบับที่ 139/2560 เรื่อง พิธีการศุลกากรว่าด้วยการผ่านแดนทางอิเล็กทรอนิกส์ และประกาศกรมศุลกากร ฉบับที่ 141/2560 เรื่อง พิธีการศุลกากรว่าด้วยการผ่านแดนตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางถนนระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในประเด็นย่อยที่ 11.2 ผู้พันให้ประเทศสมาชิกห้ามเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการจากการผ่านแดน ยกเว้นแต่ค่าขนส่งหรือค่าใช้จ่ายด้านการบริหาร จากการศึกษาพบว่า ตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พ.ศ. 2560 มีการยกเว้นค่าธรรมเนียมในการดำเนินพิธีการศุลกากรสำหรับใบขนสินค้าผ่านแดน แต่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขนส่ง โดยรถพ่วงจะเสีย 500 บาท/คัน และรถกระบะบรรทุกเสีย 300 บาท/คัน ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.3 ผู้พันให้ประเทศสมาชิกต้องไม่ใช้มาตรการจำกัดโดยสมัครใจหรือมาตรการอื่นต่อการขนส่งผ่านแดน เว้นแต่เป็นกฎระเบียบที่มีอยู่แล้วหรือจะมีอยู่ในอนาคตตามความตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีต่างๆ จากการศึกษาประกาศฯ ต่างๆ พบว่าไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่ขัดกับข้อผูกพันนี้ ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.4 ผู้พันให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติต่อสินค้าที่ผ่านแดนสมาชิกอื่นใด อย่างไม่ด้อยไปกว่าสินค้าซึ่งขนส่งมาจากแหล่งกำเนิดไปยังที่หมายปลายทางโดยไม่ผ่านอาณาเขตของสมาชิกอื่นๆ รายงานนั้น จากการศึกษาพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 พบว่าไม่มีการแบ่งแยกประเภทสินค้าที่ต้องผ่านพิธีการ

¹⁸ คณิต มีปัด “ การผ่านแดนและการถ่ายลำ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ”

http://www.customs.go.th/data_files/f4bd78ebbea52c26fa2951957b607a5a.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563

¹⁹ ปัจจุบัน การขนส่งของมาเลเซียมีความสะดวกมากขึ้น ทำให้ไม่จำเป็นต้องใช้เส้นทางผ่านแดนดังกล่าวแล้ว

ศุลกากรไม่ว่าจะมีการผ่านแดนประเทศอื่นมาหรือไม่ และพิธีการศุลกากรสำหรับสินค้าที่จะนำเข้าประเทศไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน ดังนั้น ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.5 ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกในส่วนที่ปฏิบัติได้ต้องจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพด้านช่องทางต่างๆ แบบแยกส่วน (เช่น ช่องทางรถ ตำแหน่งจอด และสิ่งต่างๆ ที่คล้ายคลึง) สำหรับการขนส่งผ่านแดน จากการศึกษาพบว่าไม่มีการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการขนส่งผ่านแดนแยกออกมาเฉพาะ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากข้อผูกพันนี้ไม่ได้เป็นข้อผูกพันบังคับ (Mandatory) ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.6 ระบุว่าพิธีการ เอกสารที่กำหนด และการควบคุมทางศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งผ่านแดนต้องไม่เป็นภาระเกินความจำเป็นในการ (ก) ระบุตัวสินค้า และ(ข) ให้ความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของการผ่านแดนครบถ้วน จากการศึกษาขั้นตอนพิธีการผ่านแดนสินค้าตามประกาศฯ พบว่าพิธีการและเอกสารที่กำหนดไม่น่าเป็นภาระเกินความจำเป็นทั้งในการระบุตัวสินค้า และการปฏิบัติตามข้อกำหนดการผ่านแดน ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.7 เมื่อสินค้าได้อยู่ภายใต้พิธีการผ่านแดน และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจากจุดตั้งต้นในอาณาเขตของประเทศสมาชิก สินค้าเหล่านั้นจะต้องไม่ถูกเก็บค่าใช้จ่ายทางด้านศุลกากรใดๆ อีก และไม่เกิดความล่าช้าหรือมีข้อจำกัดโดยไม่จำเป็น จนกระทั่งกระบวนการผ่านแดนสิ้นสุดโดยสินค้าได้ไปถึงจุดหมายปลายทางภายในอาณาเขตประเทศสมาชิกนั้น จากการศึกษาประกาศฯ ที่เกี่ยวข้อง พบว่าค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียมีเพียงค่าธรรมเนียมในการขนส่งเมื่อปฏิบัติพิธีการเท่านั้น เมื่อสินค้าได้อยู่ภายใต้พิธีการผ่านแดนแล้วไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เพิ่มอีก และสามารถเคลื่อนย้ายสินค้าผ่านแดนไปยังปลายทางได้เลย ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.10 เมื่อการขนส่งผ่านแดนได้ถึงที่ทำการศุลกากร ณ จุดที่ส่งออกรายการจากอาณาเขตของประเทศสมาชิก หน่วยงานด้านศุลกากรต้องยุติการดำเนินการผ่านแดนทันทีถ้าการผ่านแดนได้ดำเนินการเป็นไปตามระเบียบต่างๆ ครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว จากการศึกษาในประกาศฯ พบว่าขั้นตอนการตรวจและรับบรรจุทุกของผ่านแดน ณ ด้านศุลกากรที่ส่งออก เมื่อผู้ขอผ่านแดนได้นำสินค้ามาถึง ณ จุดส่งออกแล้วให้แสดงใบเคลื่อนย้ายให้ด้านศุลกากร ณ จุดส่งออกทราบ เมื่อด้านศุลกากรทำการตรวจเช็คข้อมูลถูกต้อง จะทำการตัดบัญชีใบเคลื่อนย้ายของผ่านแดนในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และจะอนุญาตให้นำของผ่านแดนผ่านสถานีของด้านศุลกากร ณ จุดส่งออกได้ ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.11 และ 11.12 สำหรับประเทศสมาชิกที่ต้องการให้มีการค้าประกันในรูปแบบการประกัน หลักประกัน หรือรูปแบบทางการเงินอื่นๆ หรือเครื่องมือที่ไม่ใช่การเงินสำหรับการจราจรผ่านแดน การค้าประกันเหล่านั้นต้องจำกัดเพียงเพื่อให้แน่ใจว่าข้อกำหนดต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการผ่านแดนนั้นจะได้รับการปฏิบัติอย่างครบถ้วน ทั้งนี้ที่ประเทศสมาชิกตรวจพบว่าการดำเนินการผ่านแดนครบถ้วนตามข้อกำหนดแล้ว การคืนการค้าประกันต้องดำเนินการโดยไม่ล่าช้า จากการศึกษาประกาศฯ พบว่าผู้ขนส่งผ่านแดนสามารถใช้เงินสดหรือวางประกันด้วยหนังสือค้ำประกันของธนาคารโดยใช้วงเงิน 1 ล้านบาทในการขออนุมัติเป็นผู้ผ่านแดนตามความตกลงสินค้าผ่านแดนระหว่างไทยและ สปป. ลาว ส่วนสินค้าผ่านแดนทั่วไปให้วงเงินค้ำประกัน 1 ล้านบาท ซึ่งจะใช้ได้ตลอดในขณะที่เป็นผู้ขอผ่านแดน หรือวางประกันรายเที่ยวให้ครอบคลุมภาษีอากร

ทั้งหมด และเมื่อมีการส่งของผ่านแดนออกนอกราชอาณาจักรแล้ว ผู้วางประกันสามารถยื่นคำร้องขอคืนเงินประกันได้ทันที ดังนั้นในสองประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.13 และ 11.14 ผู้กักกันให้ประเทศสมาชิกจะต้องอนุญาตให้เกิดการค้าประกันแบบครบวงจรซึ่งครอบคลุมหลายธุรกรรมพร้อมกันสำหรับผู้ประกอบการรายเดียวกัน หรือให้มีการต่ออายุการค้าประกันซึ่งรวมธุรกรรมเดียวและการค้าประกันหลายธุรกรรมพร้อมกัน และประเทศสมาชิกจะเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะในข้อมูลที่ใช้ในการค้าประกัน รวมทั้งการค้าประกันธุรกรรมเดียวและการค้าประกันหลายธุรกรรมพร้อมกัน จากการศึกษาตามประกาศฯ พบว่าขั้นตอนการค้าประกันอยู่ในรูปแบบครบวงจรซึ่งครอบคลุมหลายธุรกรรมพร้อมกันสำหรับผู้ประกอบการรายเดียวกัน โดยสัญญาประกันที่บันทึกบนการขนส่งสินค้าผ่านแดนจะใช้ได้ทั่วไปตลอดระยะเวลาที่เป็นผู้ขนส่งผ่านแดน จนกว่าใบอนุญาตการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจากกรมการขนส่งทางบกหมดอายุ ซึ่งเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะชัดเจนตามประกาศฯ ดังนั้นในสองประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.15 ผู้กักกันให้ประเทศสมาชิกอาจใช้การคุ้มกันสินค้าสำหรับการขนส่งผ่านแดนเฉพาะสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูง หรือเมื่อภายใต้กฎระเบียบและกฎหมายด้านศุลกากรไม่สามารถให้หลักประกันผ่านการใช้การค้าประกัน และเกณฑ์การคุ้มกันสินค้าจะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ จากการศึกษาไม่พบว่ามีข้อกำหนดในประเด็นนี้ อย่างไรก็ตามข้อผูกพันนี้เป็นเพียงแนวทางในการดำเนินการที่ประเทศสมาชิกสามารถทำได้ ไม่ใช่ข้อบังคับ ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.16 ผู้กักกันให้ประเทศสมาชิกต้องร่วมมือกับประเทศสมาชิกอื่นๆ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพในการผ่านแดน ความร่วมมือดังกล่าวอาจจะรวมถึงแต่ไม่จำกัดความเข้าใจต่อไปนี้ (ก) ค่าบริการ (ข) พิธีการและข้อกำหนดทางกฎหมาย และ (ค) ขอบเขตการดำเนินงานในทางปฏิบัติด้านการผ่านแดน ในข้อนี้เป็นแนวทางซึ่งผู้วิจัยประเมินว่าอยู่ในขอบเขตที่ทำได้ ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

ในประเด็นย่อยที่ 11.17 ประเทศสมาชิกจะพยายามที่จะแต่งตั้งผู้ประสานงานด้านการผ่านแดนแห่งชาติเพื่อรับเรื่องสอบถามและข้อเสนอจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผ่านแดนสินค้า จากการศึกษาพบว่าไม่มีข้อกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการผสมตามความตกลงกับประเทศ สปป.ลาว ทำหน้าที่ประสานงานเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ในประเด็นนี้ประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ 100%

อย่างไรก็ตาม มีความคิดเห็นจากภาคเอกชนในประเด็นเรื่องสินค้าผ่านแดนเพิ่มเติมในประเด็นการนำเข้าสินค้า ดังนี้

- พรบ. วัตถุอันตราย ให้นิยามการนำเข้าส่งออกและนำผ่านว่าผู้ประกอบการที่นำเข้า ส่งออก และนำผ่านจะต้องเป็นนิติบุคคลจดทะเบียนในประเทศไทยที่ทำกิจการนำเข้าส่งออกวัตถุอันตรายในประเทศไทย ในกรณีนำเข้าส่งออกก็เข้าใจได้ แต่ในกรณีนำเข้าผ่าน ไม่มีการเปิดใช้สิ่งของในไทยอยู่แล้ว แต่คนที่นำเข้าผ่านจะต้องเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายได้เท่านั้น ผู้ประกอบการอื่นที่ไม่ได้จดทะเบียนทำกิจการเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออกวัตถุอันตรายไม่สามารถนำเข้าผ่านสินค้าได้

ตารางที่ 3.11 ผลการประเมินในเรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติ ภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)
11. เสรีภาพในการถ่ายลำ/ผ่านแดน	2. การจราจรขนส่งผ่านแดนจะต้องไม่เข้าข่ายการเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการ ยกเว้นแต่ค่าขนส่งหรือค่าใช้จ่ายด้านการบริหารที่ต้นทุนบริหารเท่านั้น	100%
	3. ประเทศสมาชิกต้องไม่ใช้มาตรการจำกัดโดยสมัครใจหรือมาตรการอื่นๆที่คล้ายคลึงกันต่อการจราจรผ่านแดน เว้นแต่เป็นกฎระเบียบที่มีอยู่หรือที่จะมีอยู่ในอนาคตตามความตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งตามเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก	100%
	4. ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามสินค้าที่ผ่านแดนสมาชิกอื่นใด อย่างไม่ด้อยไปกว่าสินค้าซึ่งขนส่งมาจากแหล่งกำเนิดไปยังที่หมายปลายทางโดยไม่ผ่านอาณาเขตของสมาชิกอื่นๆ ภายนั้น	100%
	5. ส่งเสริมให้ประเทศสมาชิก ในส่วนที่ปฏิบัติได้ จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพด้านช่องทางต่างๆ แบบแยกส่วน (เช่น ช่องทางรถ ตำแหน่งจอด และสิ่งต่างๆที่คล้ายคลึง) สำหรับการขนส่งผ่านแดน	100%
	6. พิธีการ เอกสารที่กำหนด และการควบคุมทางศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งผ่านแดนต้องไม่เป็นภาระเกินความจำเป็นในการ (ก) ระบุตัวสินค้า และ(ข) ให้ความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของการผ่านแดนครบถ้วน	100%
	7. เมื่อสินค้าได้อยู่ภายใต้พิธีการผ่านแดน และได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจากจุดตั้งต้นในอาณาเขตของประเทศสมาชิก สินค้าเหล่านั้นจะต้องไม่ถูกเก็บค่าใช้จ่ายทางด้านศุลกากรใดๆ อีก และไม่เกิดความล่าช้าหรือมีข้อจำกัดโดยไม่จำเป็น จนกระทั่งกระบวนการผ่านแดนสิ้นสุดโดยสินค้าได้ไปถึงจุดหมายปลายทางภายในอาณาเขตประเทศสมาชิคนั้น	100%
	10. เมื่อการขนส่งผ่านแดนได้ถึงที่ทำการศุลกากร ณ จุดที่ส่งออกจากราชอาณาจักรของประเทศสมาชิก หน่วยงานด้านศุลกากรต้องยุติการดำเนินการผ่านแดนทันทีถ้าการผ่านแดนได้ดำเนินการเป็นไปตามระเบียบต่างๆ ครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว	100%
	11. ประเทศสมาชิกที่ต้องการให้มีการค้าประกันในรูปแบบการประกัน หลักประกัน หรือรูปแบบทางการเงินอื่นๆ หรือเครื่องมือที่ไม่ใช่การเงินสำหรับการจราจรผ่านแดน การค้าประกันเหล่านั้นต้องจำกัดเพียงเพื่อให้แน่ใจว่าข้อกำหนดต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการผ่านแดนนั้นจะได้รับการปฏิบัติอย่างครบถ้วน	100%
	12. พื้นที่ที่ประเทศสมาชิกตรวจพบว่าการดำเนินการผ่านแดนครบถ้วนตามข้อกำหนดแล้ว การคืนการค้าประกันต้องดำเนินการโดยไม่ล่าช้า	100%
	13. ประเทศสมาชิกจะต้องอนุญาตให้เกิดการค้าประกันแบบครบวงจรซึ่งครอบคลุมหลายธุรกรรมพร้อมกันสำหรับผู้ประกอบการรายเดียวกัน หรือให้มีการต่ออายุการค้าประกันซึ่งรวมธุรกรรมเดียวและการค้าประกันหลายธุรกรรมพร้อมกัน	100%
	14. ประเทศสมาชิกจะเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะในข้อมูลที่ใช้ในการค้าประกัน รวมทั้งการค้าประกันธุรกรรมเดียวและการค้าประกันหลายธุรกรรมพร้อมกัน	100%
	15. ประเทศสมาชิกจะใช้การคุ้มกันสินค้าสำหรับการขนส่งผ่านแดนเฉพาะสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงหรือเมื่อภายใต้กฎระเบียบและกฎหมายด้านศุลกากรไม่สามารถให้หลักประกันผ่านการใช้การค้าประกัน เกณฑ์การคุ้มกันสินค้าจะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะตามความในข้อ 1	100%
	16. ประเทศสมาชิกจะร่วมมือกับประเทศสมาชิกอื่นๆ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพในการผ่านแดน ความร่วมมือดังกล่าวอาจรวมถึงแต่ไม่จำกัดความเข้าใจต่อไปนี้ (ก) ค่าบริการ (ข) พิธีการและข้อกำหนดทางกฎหมาย และ (ค) ขอบเขตการดำเนินงานในทางปฏิบัติด้านการผ่านแดน	100%
	17. ประเทศสมาชิกจะพยายามที่จะแต่งตั้งผู้ประสานงานด้านการผ่านแดนแห่งชาติเพื่อรับเรื่องสอบถามและข้อเสนอจากประเทศสมาชิกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผ่านแดนสินค้า	100%

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.12 มาตรา 12: ความร่วมมือทางศุลกากร

ความตกลง TFA ส่งเสริมให้มีความร่วมมือทางด้านศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกผูกพันในเรื่อง มาตรการส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายและความร่วมมือ การตรวจสอบความถูกต้อง การร้องขอข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร การคุ้มครองและการรักษาความลับ การให้ข้อมูล การเลื่อนหรือการปฏิเสธคำขอ หลักต่างตอบแทน ภาระการบริหาร ข้อจำกัดความร่วมมือทางด้านศุลกากร การใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ข้อตกลงทวิภาคีและภูมิภาค

จากการศึกษาพบว่าความผูกพันในส่วนนี้เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินการในความร่วมมือด้านศุลกากรของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของผู้ประกอบการ การแบ่งปันข้อมูล การดำเนินการที่ดีเยี่ยมของการจัดการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ศุลกากร กระบวนการและข้อจำกัดในการร้องขอข้อมูลจากประเทศสมาชิกอื่น การเก็บรักษาข้อมูลไว้เป็นความลับหรือการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในชั้นศาล การปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล เป็นต้น โดยแนวทางเหล่านี้เป็นแนวทางการดำเนินการตามมาตรฐานระหว่างประเทศที่ไทยดำเนินการอยู่แล้วภายใต้ความตกลงทวิภาคี ภูมิภาค หรือพหุภาคีต่างๆ ที่ไทยเคยเข้าร่วมด้วย ในส่วนนี้ผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันในประเด็นความร่วมมือทางด้านศุลกากรได้ 100% ในทุกประเด็นย่อย

ตารางที่ 3.12 ผลการประเมินในเรื่องความร่วมมือทางศุลกากร

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติภาครัฐ (บรรลุเป้าหมาย)
1. มาตรการส่งเสริมความร่วมมือ	1.1 ประเทศสมาชิกตกลงในความสำเร็จของการให้ความมั่นใจว่าผู้ประกอบการจะตระหนักต่อการกำกับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ การให้การส่งเสริมการกำกับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยสมัครใจ และการใช้มาตรการกำกับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เพื่อที่จะสร้างมาตรการใหม่สำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์	100%
	1.2 ส่งเสริมประเทศสมาชิกให้แบ่งปันข้อมูลการดำเนินการที่ดีเยี่ยมของการจัดการการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ศุลกากร ส่งเสริมประเทศสมาชิกให้ร่วมมือแนวทางทางเทคนิค หรือความช่วยเหลือและการสนับสนุนในการเสริมสร้างมาตรการกำกับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และการยกระดับประสิทธิภาพ	100%
3. การตรวจสอบความถูกต้อง	ประเทศสมาชิกจะดำเนินการร้องขอข้อมูลก็ต่อเมื่อประเทศสมาชิกได้ดำเนินการพิธีการตรวจสอบความถูกต้องที่เหมาะสมต่อใบขนส่งสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออก และก็ต่อเมื่อได้ตรวจสอบกระบวนการเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่เรียบร้อยแล้ว	100%
4. การยื่นคำขอเป็นลายลักษณ์อักษร	4.1 ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอจะดำเนินการเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประเทศผู้ถูกร้องผ่านวิธีการกระดาษหรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ภาษาที่ได้ข้อตกลงร่วมกันขององค์การการค้าโลก หรือภาษาอื่นๆที่ตกลงร่วมกัน โดยระบุสิ่งต่อไปนี้ (ก) เนื้อหาของเรื่องที่ร้องขอ โดยระบุหมายเลขใบขนสินค้าส่งออกที่สอดคล้องกับใบขนสินค้านำเข้าที่ปรากฏในข้อความของการร้องขอ (ข) เป้าประสงค์ของประเทศสมาชิกผู้ร้องขอที่ต้องรู้ข้อมูลหรือเอกสาร รวมทั้งถ้าทราบถึงชื่อและที่อยู่ติดต่อของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ค) การยืนยันการตรวจสอบความถูกต้องตามที่ประเทศผู้ถูกร้องเป็นร้องขอ (ง) ข้อมูลเฉพาะเจาะจง หรือเอกสารที่ร้องขอ (จ) สำนักงานที่ดำเนินการร้องขอ (ฉ) อ้างอิงบทบัญญัติกฎหมายและระบบกฎหมายของประเทศสมาชิกผู้ร้องขอที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม การคุ้มครอง การใช้ การเปิดเผย การสงวนไว้ หรือการถ่ายโอนข้อมูล และข้อมูลส่วนบุคคล	100%
	4.2 ถ้าประเทศสมาชิกผู้ร้องไม่เข้าเกณฑ์ใดก็ตามข้อในย่อหน้า 4.1 ประเทศสมาชิกผู้ร้องจะต้องระบุสิ่งเหล่านั้นในข้อคำร้อง	100%

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติด้านการค้า (บรรลุเป้าหมาย)
5. การคุ้มครองและการรักษาความลับ	5.1 ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอจะต้อง (ก) จะต้องรักษาข้อมูลทั้งหมดหรือเอกสารที่ดำเนินการโดยประเทศผู้ถูกร้องเป็นความลับอย่างน้อยที่สุดในระดับเดียวกันกับการป้องกันและการรักษาความลับตามกฎหมายและระบบกฎหมายภายในของประเทศผู้ถูกร้อง (ข) จะจัดหาข้อมูลหรือเอกสารเฉพาะที่ใช้ในหน่วยงานด้านศุลกากรตามวัตถุประสงค์ที่แสดงไว้ในคำร้องเท่านั้น เว้นแต่ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องแสดงความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร (ค) จะไม่เปิดเผยข้อมูลหรือเอกสารโดยปราศจากการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรของประเทศผู้ถูกร้อง (ง) ไม่ใช้ข้อมูลหรือเอกสารที่ไม่ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องมาเป็นปัจจัยในการพิจารณาข้อสงสัยไม่ว่าสถานการณ์ใดทั้งสิ้น (จ) เคารพเงื่อนไขเฉพาะเจาะจงใดที่กำหนดโดยประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องด้วยการเก็บรักษาความลับและทำลายข้อมูล หรือเอกสาร และข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับ (ฉ) ถ้ามีการร้องขอ ให้แจ้งต่อประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องต่อการตัดสินใจและการกระทำที่เกิดขึ้นจากสาระของผลของข้อมูลหรือเอกสารจากประเทศสมาชิกผู้ถูกร้อง	100%
	5.2 ถ้าประเทศสมาชิกผู้ร้องขอไม่เข้าเกณฑ์ตามข้อในย่อหน้า 5.1 ประเทศสมาชิกผู้ร้องขออาจจะต้องระบุสิ่งเหล่านั้นในข้อคำร้อง	100%
	5.3 ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องจะปฏิบัติตามคำร้องขอและข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบความถูกต้อง ตามความในย่อหน้าข้อ 4 อย่างน้อยที่สุดในระดับเดียวกันกับการป้องกันและการรักษาความลับต่อข้อมูลที่คล้ายคลึงกันในประเทศสมาชิกผู้ถูกร้อง	100%
6. การให้ข้อมูล	6.2 ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องอาจจะร้องขอความมั่นใจก่อนดำเนินการให้ข้อมูลว่าข้อมูลเฉพาะเจาะจงที่จะให้ไปนั้นจะไม่ถูกใช้เป็นหลักฐานในการสอบสวนทางอาญากรรม กระบวนการยุติธรรม หรือกระบวนการที่ไม่ใช่ศุลกากร โดยปราศจากการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากประเทศสมาชิกผู้ถูกร้อง ทั้งนี้ หากประเทศสมาชิกผู้ร้องขอไม่อยู่ในสถานะที่จะทำสิ่งที่ร้องขอเหล่านี้ได้ ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอควรที่จะตอบเหตุผลกลับไปยังประเทศสมาชิกผู้ร้องขอ	100%
7. การเลื่อนหรือการปฏิเสธคำขอ	7.1 ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องอาจจะเลื่อนหรือปฏิเสธคำร้องขอบางส่วน หรือทั้งหมด และแจ้งให้ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอทราบถึงเหตุผลดังต่อไปนี้ (ก) ขัดกับประโยชน์สาธารณะตามกฎหมายและระบบกฎหมายของประเทศสมาชิกผู้ถูกร้อง (ข) ขัดต่อกฎหมายและระบบกฎหมายในประเทศสมาชิกผู้ถูกร้อง (ค) การเปิดเผยข้อมูลขัดต่อการบังคับใช้กฎหมายหรือแทรกแซงกระบวนการจัดการที่ดำเนินการอยู่ หรือกระบวนการสอบสวนที่กำลังดำเนินอยู่ (ง) ความยินยอมจากผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกเป็นไปตามกฎหมายหรือระบบกฎหมายของประเทศสมาชิกผู้ถูกร้อง (จ) การร้องขอเกิดขึ้นภายหลังจากระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดเก็บข้อมูลที่ร้องขอ	100%
	7.2 การร้องขอตามข้อ 4.2 5.2 หรือ 6.2 ให้เป็นตามดุลพินิจของประเทศผู้ถูกร้อง	100%
8. หลักต่างตอบแทน (Reciprocity)	ถ้าประเทศสมาชิกผู้ร้องขอมีความเห็นว่าไม่สามารถปฏิบัติตามคำร้องขอที่คล้ายคลึงกันโดยเป็นคำร้องขอจากประเทศสมาชิกผู้ถูกร้อง ประเทศสมาชิกผู้ร้องจะต้องระบุถึงข้อเท็จจริงในคำร้องขอ การปฏิบัติตามคำร้องขอจะเป็นดุลพินิจของประเทศผู้ถูกร้อง	100%

มาตรการ	มาตรการย่อยตามความตกลง	การประเมินมิติด้านการ (บรรลุเป้าหมาย)
9. การจัดการบริหาร	9.1 ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอจะพิจารณาถึงต้นทุนการดำเนินงานสำหรับประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องในการดำเนินงานตามคำร้องขอ ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอจะพิจารณาควบคู่กันระหว่างดอกเบี้ยทางการคลังในการดำเนินงานตามคำร้องขอและความพยายามของประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องในการจัดหาข้อมูลตามคำร้อง	100%
	9.2 ถ้าประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องได้รับคำร้องขอข้อมูลในจำนวนที่ไม่สามารถบริหารจัดการได้ หรือการร้องขอข้อมูลที่ไม่อยู่ในขอบข่ายที่บริหารจัดการได้จากประเทศสมาชิกผู้ร้องขอหนึ่งรายหรือมากกว่าและไม่สามารถดำเนินการได้ภายในกรอบระยะเวลาที่ควรจะเป็น ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องอาจจะขอให้ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอตกลงร่วมกันในการจัดลำดับความสำคัญภายใต้ข้อจำกัดทางทรัพยากร ในกรณีที่ไม่เกิดการตกลงร่วมกันให้เป็นไปตามดุลพินิจของประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องในการจัดลำดับความสำคัญด้วยตัวเอง	100%
10. ข้อจำกัดความ รวมเมื่อทางตุลาการ	ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องจะต้องไม่ดำเนินการในสิ่งต่อไปนี้ (ก) เปลี่ยนแปลงรูปแบบข้อมูลใบขนสินค้านำเข้าหรือส่งออก หรือพิธีการ (ข) ไม่เรียกหาเอกสารเกินกว่าใบขนสินค้านำเข้าหรือส่งออกตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้า 6.1(ค) ดำเนินการสอบสวนเพื่อการค้าข้อมูล (ง) เปลี่ยนแปลงช่วงเวลาการรักษาข้อมูล (จ) ริเริ่มกระบวนการเอกสารทั้งที่กระบวนการอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้งานจริงแล้ว (ฉ) แลกเปลี่ยนข้อมูล (ช) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (ซ) จัดหาข้อมูลที่อาจจะมีผลเอนเอียงต่อผลเชิงพาณิชย์ของสถานประกอบการ ผลต่อสาธารณะหรือเอกชน	100%
11. การใช้หรือเปิดเผยข้อมูล โดยไม่ได้รับอนุญาต	11.1 เมื่อมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขการใช้ข้อมูลหรือการเปิดเผยข้อมูลที่แลกเปลี่ยน ประเทศสมาชิกผู้ร้องขอผู้ซึ่งเป็นผู้ได้รับข้อมูลจะต้องประสานติดต่อประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องถึงรายละเอียดของการกระทำฝ่าฝืนโดยทันทีผู้ซึ่งเป็นผู้เปิดเผยข้อมูล และ (ก) ดำเนินการมาตรการเยียวยาบรรเทาผลของการฝ่าฝืนนั้น (ข) ดำเนินการมาตรการป้องกันการฝ่าฝืนในอนาคต (ค) แจ้งประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องอย่างเป็นทางการต่อมาตรการข้อ (ก) และข้อ (ข)	100%
	11.2 ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องอาจจะระงับการดำเนินการขอข้อมูลของประเทศสมาชิกผู้ร้องขอเป็นการชั่วคราว ภายใต้ข้อบัญญัติตามมาตรการในย่อหน้า 11.1	100%
12. ข้อตกลงทวิภาคี และภูมิภาค	12.1 ไม่มีข้อผูกมัดในมาตรานี้ที่จะกันประเทศสมาชิกจากการเข้าร่วมหรือดำรงไว้ซึ่งความตกลงทวิภาคี ความตกลงหลายฝ่าย หรือความตกลงระดับภูมิภาคสำหรับการแบ่งปันหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตุลาการ	100%
	12.2 ไม่มีข้อผูกมัดในมาตรานี้จะตีความไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือส่งผลกระทบต่อสิทธิของประเทศสมาชิก หรือภาระผูกพันภายใต้ข้อตกลงทวิภาคี ข้อตกลงหลายฝ่าย หรือข้อตกลงระดับภูมิภาค หรือการดำเนินการด้านตุลาการในกรอบข้อตกลงอื่นๆ	100%

ที่มา: รวบรวมและคำนวณโดยคณะผู้วิจัย

3.13 สรุปการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด A

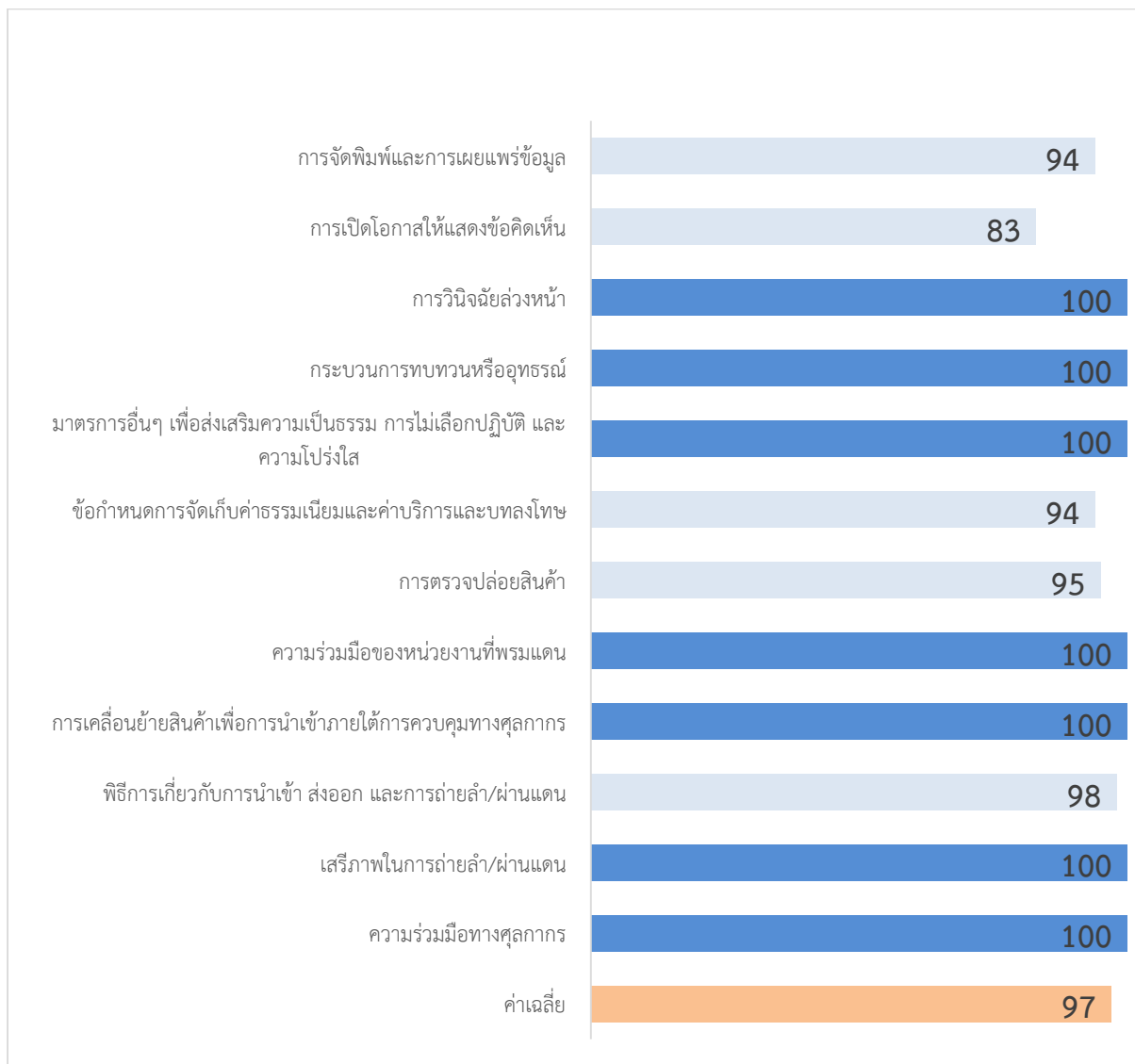
ผลการศึกษาการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด A ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สรุปเป็น 3 มิติ ได้แก่ ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายตามข้อผูกพันในมิติของภาครัฐายมาตราตามความตกลง ผลการประเมินความพึงพอใจของภาคเอกชนในการดำเนินงานของภาครัฐในประเด็นต่างๆ และข้อค้นพบจำแนกรายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละมาตรา รายละเอียดดังนี้

(1) ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายตามข้อผูกพันในมิติของภาครัฐายมาตราตามความตกลง

ผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายการดำเนินการภาครัฐตามข้อผูกพันในหมวด A (ภาพที่ 3.56) พบว่าในภาพรวมการปฏิบัติตามข้อผูกพันของภาครัฐตามความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าตามข้อผูกพันในหมวด A ภาครัฐได้ดำเนินการปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ทั้งหมด 97% โดยมาตราที่คณะผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ทั้งหมด (100%) ได้แก่ การวินิจฉัยล่วงหน้า กระบวนการทบทวนหรืออุทธรณ์ มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้า ส่งออก และการถ่ายลำ/ผ่านแดน เสรีภาพในการถ่ายลำ/ผ่านแดน และความร่วมมือทางศุลกากร

มาตราที่คณะผู้วิจัยประเมินว่าภาครัฐสามารถปฏิบัติตามข้อผูกพันได้ไม่ครบถ้วนตามเป้าหมาย ได้แก่ การจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล (94%) การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็น (83%) ข้อกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการ และบทลงโทษ (94%) การตรวจปล่อยสินค้า (95%) และพิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการถ่ายลำ/ผ่านแดน (98%) และโดยมาตราที่คณะผู้วิจัยให้คะแนนประเมินต่ำที่สุดได้แก่การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็น (83%)

ภาพที่ 3.56 สรุปผลการประเมินการบรรลุเป้าหมายตามข้อผูกพันในมติของภาครัฐรายมาตราตามความตกลง TFA

ที่มา: คณะผู้วิจัย

(2) ผลการประเมินความพึงพอใจของภาคเอกชนในการดำเนินงานของภาครัฐในประเด็นต่างๆ

ในส่วนของความเห็นจากภาคเอกชน ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของภาครัฐในแต่ละประเด็น (ภาพที่ 3.57) พบว่า ภาคเอกชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของภาครัฐในการอำนวยความสะดวกทางค้าโดยเฉลี่ย 61.6% โดยภาคเอกชนมีความพึงพอใจการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด (75%) รองลงมาเป็นการตรวจสอบหลังการตรวจสอบปล่อย และ มาตรการนำเข้าสินค้าชั่วคราว (70%) มาตรการที่ภาคเอกชนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด และควรได้รับการปรับปรุง ได้แก่ กระบวนการทบทวนหรืออุทธรณ์ (47.4%) และการเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็น (48.6%)

ภาพที่ 3.57 ความพึงพอใจภาคเอกชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐในประเด็นต่างๆ

ที่มา: การสำรวจโดยคณะผู้วิจัย

(3) ข้อค้นพบจำแนกรายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละมาตรา

ข้อค้นพบสำหรับหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงจำแนกประเด็นออกเป็นสองมิติ คือ มิติที่หนึ่ง ข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน รายละเอียดส่วนนี้เป็นประเด็นสำคัญที่ทุกหน่วยงานควรพิจารณาปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการดำเนินการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความสมบูรณ์ของการดำเนินงานตาม TFA ของไทย

มิติที่สอง คือ ข้อค้นพบเฉพาะเจาะจงรายหน่วยงาน จุดนี้พบว่าบางหน่วยงานพบจุดแก้ไขเฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตามผลการศึกษามีได้บ่งชี้ในทุกหน่วยงาน กล่าวอีกนัยหนึ่ง บางหน่วยงานไม่มีข้อเสนอเฉพาะเจาะจงซึ่งแปลว่าหากดำเนินการแก้ไขตามมิติที่หนึ่งครบถ้วน หน่วยงานดังกล่าวจะบรรลุการดำเนินงานตามความตกลงฯ ตามกรอบการศึกษานี้ ทั้งนี้รายละเอียดทั้งหมดแสดงในตารางที่ 3.13

ตารางที่ 3.13 สรุปข้อค้นพบแยกตามหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
ทุกหน่วยงาน	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลของภาครัฐส่วนใหญ่เป็นเชิงรับ และไม่เป็นเอกภาพ - การจัดพิมพ์และเผยแพร่เป็นข้อมูลส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย - ข้อมูลที่เผยแพร่เป็นข้อมูลกฎหมาย เข้าใจยากและขึ้นอยู่กับ การตีความของบุคคล - ความเข้าใจในข้อมูลไม่สอดคล้องกันของเจ้าหน้าที่ นำไปสู่ การใช้ดุลพินิจและการปฏิบัติที่แตกต่างกัน - การเผยแพร่ข้อมูลในเว็บไซต์ค่อนข้างกระชั้นชิด - ผู้ประกอบการปรับตัวไม่ทัน - การเผยแพร่ข้อมูลจากส่วนกลางไม่ทั่วถึง ทั้งในส่วนของ ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน - การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานไม่ครอบคลุม ไม่ลงรายละเอียด
	- การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้ กฎเกณฑ์ใหม่และการบริหาร (มาตรา 2)	- ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในกระบวนการปรึกษาหารือรับ ฟังความคิดเห็นจากภาคเอกชน ก่อนการเปลี่ยนแปลง กฎหมาย - การทำประชาพิจารณ์เพื่อขอระดมความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ มักเป็นช่วงท้ายของการพัฒนากฎระเบียบ - กฎระเบียบที่ออกมาขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน (มาตรา 8)	- ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานที่พรมแดน แต่ละหน่วยงานทำงานเฉพาะในส่วนของตนเอง - การตัดสินใจบางอย่างยังต้องขึ้นอยู่กับส่วนกลาง ทำให้ล่าช้า ไม่ทันการ - หน่วยงานที่พรมแดนมีความพร้อมทางด้านระบบคอมพิวเตอร์ไม่เหมือนกัน * เฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน่วยงานที่พรมแดน ได้แก่ กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิชาการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.1 พิจารณาการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็น	- ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ปัญหาร่วมกันระหว่างหน่วยงานในประเด็นนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร	- การเรียกหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลตัวจริง
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.3 การใช้มาตรฐานระหว่างประเทศ	- ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ปัญหาร่วมกันระหว่างหน่วยงานในประเด็นนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.4 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (National Single Window)	- การเชื่อมโยงระบบยังไม่สมบูรณ์ บางหน่วยงานยังไม่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ - การออกใบอนุญาตบางหน่วยงานต้องไปติดต่อที่หน่วยงานกลางอย่างเดียว ทำให้เสียเวลา - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีอำนาจตามกฎหมายของตนเองและมีความแตกต่างกัน ทำให้ขั้นตอนการดำเนินงานการขอใบอนุญาตไม่มีมาตรฐานเดียวกัน - ผู้ประกอบการต้องลงทะเบียนและซื้อ CA (Certificate of Authenticity) ในแต่ละหน่วยงานที่ติดต่อ เพื่อดำเนินการกับผู้ประกอบการ

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.7 การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน	- การปฏิบัติและความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน แม้ว่าจะระเบียบปฏิบัติจะเหมือนกัน - ความเชี่ยวชาญและความเข้าใจในสินค้าหรือกระบวนการพิธีการของเจ้าหน้าที่ที่มีความแตกต่างกัน
กรมศุลกากร	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	- ศูนย์ตอบข้อซักถามของกรมศุลกากรให้ข้อมูลทั่วไป ไม่มีข้อมูลเชิงลึก
	- การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (มาตรา 3)	- การดำเนินการล่าช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ - ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการสูง และผู้ประกอบการต้องดำเนินการจัดเตรียมเอกสารเองทั้งหมด
	- กระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน (มาตรา 4)	- กระบวนการอุทธรณ์ในบางกรณีมีความล่าช้า - ผลการอุทธรณ์ส่วนใหญ่เป็นไปตามการวินิจฉัยแรก
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5) 5.1 การประกาศที่เกี่ยวกับการยกระดับการควบคุมหรือการตรวจสอบ	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5) 5.2 การกักกันสินค้าเพื่อการตรวจสอบ	- การตีความพิกัดศุลกากรระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการที่ไม่สอดคล้องกัน
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตรการย่อย 1-3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- การตรวจปล่อยสินค้า (มาตรา 7)	- ขั้นตอนการสมัครในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ยุ่งยาก และมีหลายขั้นตอน - การตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยทิ้งระยะเวลานาน - การเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในของหน่วยงานควบคุมสินค้า ซึ่งผู้ประกอบการและกรมศุลกากรเองไม่ทราบล่วงหน้าและตรวจปล่อยสินค้าไปแล้ว เมื่อมีการตรวจสอบภายหลังพบว่าผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไป กรมศุลกากรควรมีความรับผิดชอบร่วมกันหรือไม่ - สิทธิประโยชน์ที่ได้จากการการเป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐาน AEO ไม่แตกต่างจากผู้ประกอบการทั่วไป - การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ประกอบการระดับมาตรฐาน AEO ไม่แตกต่างจากผู้ประกอบการทั่วไป - ขั้นตอนในการปฏิบัติจริงในการตรวจปล่อยสินค้าเร่งด่วนยังมีข้อติดขัด ทั้งในกระบวนการและปัญหาทางเทคนิค
	- ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน (มาตรา 8)	ผลการศึกษาไม่แบ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมทางศุลกากร (มาตรา 9)	ผลการศึกษาไม่แบ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1-8)	ผลการศึกษาไม่แบ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.9 การนำเข้าสินค้าโดยกระบวนการยอมรับสินค้าชั่วคราว	- ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการนำเข้าสินค้าชั่วคราวที่ไม่สอดคล้องกัน
	- เสรีภาพในการผ่านแดน (มาตรา 11)	ผลการศึกษาไม่แบ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ความร่วมมือทางศุลกากร (มาตรา 12)	ผลการศึกษาไม่แบ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมวิชาการเกษตร	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่แบ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5, มาตราย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่แบ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราร้อย 1 และ 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน (มาตรา 8)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4, 7, 8)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 2) 10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร	- การดำเนินการขอใบอนุญาตยังต้องใช้เอกสารตัวจริงในบางขั้นตอน
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5, มาตราร้อย 2)	- การตรวจสอบของภาครัฐดำเนินการโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เพียงหน่วยงานเดียว ทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณา
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราร้อย 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
การทำเรือแห่งประเทศไทย	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราร้อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4, 7)	- ท่าเรือแหลมฉบัง ยังมีการแยกขอสำเนาเอกสารกระดาษในการติดต่อกันในบางส่วน
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราร้อย 1 และ 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10) 10.4 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว (National Single Window)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมทรัพยากรธรณี	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบtlงโทษ (มาตรา 6, มาตราย่อย 1 และ 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมป่าไม้	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบtlงโทษ (มาตรา 6, มาตราย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมเจ้าท่า	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตรการย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมโรงงานอุตสาหกรรม	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตรการย่อย 1 และ 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมการขนส่งทางบก	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- เสรีภาพในการผ่านแดน (มาตรา 11)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมควบคุมโรค	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตรการย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตรการย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตรการย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและ อาหารแห่งชาติ	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5, มาตรการย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
การยางแห่งประเทศไทย	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราร้อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมการค้าภายใน	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมธุรกิจพลังงาน	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมสรรพสามิต	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราร้อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราร้อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5, มาตราร้อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตรการย่อย 1 และ 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน (มาตรา 8)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4, 7, 8)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมศิลปากร	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมประมง	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5, มาตรการย่อย 1 และ 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน (มาตรา 8)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4, 7, 8)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
บริษัท วิสาหกิจการบินแห่งประเทศไทย	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตรการย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมการค้าต่างประเทศ	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

หน่วยงาน	ประเด็น/มาตรา	ข้อค้นพบ
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมการอุตสาหกรรมทหาร	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราย่อย 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมปศุสัตว์	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส (มาตรา 5, มาตราย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราย่อย 1 และ 3)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน (มาตรา 8)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4, 7)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
กรมการปกครอง	- การจัดพิมพ์และเผยแพร่ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 9)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	- ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ (มาตรา 6, มาตราย่อย 1)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้
	- พิจารณาเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน (มาตรา 10, มาตราย่อย 1, 2, 3, 4)	ผลการศึกษาไม่บ่งชี้ประเด็นเฉพาะเจาะจงสำหรับหน่วยงานนี้

ที่มา: คณะผู้วิจัย

บทที่ 4 ความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B ซึ่งเป็นข้อผูกพันในมาตราตามความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าในส่วนที่ไทยขอสงวนไว้ และยังไม่ปฏิบัติตามในทันทีที่ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ และจะปฏิบัติตามภายหลังตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยการวิเคราะห์ความพร้อมในการดำเนินงานของไทยจะประเมินใน 3 มิติ ได้แก่ ความพร้อมในมิติด้านแผนนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมิติด้านบุคลากร โดยในบทนี้จะเริ่มด้วยมาตรการในความตกลงฯ ที่ไทยผูกพันไว้ในหมวด B และทำการวิเคราะห์ประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยในส่วนถัดไป

4.1 ข้อผูกพันในหมวด B

หมวด B เป็นบทบัญญัติที่ประเทศสมาชิกผูกพันไว้ว่าจะปฏิบัติตามภายหลังจากระยะเวลาในการปรับตัวสำหรับประเทศไทยได้ให้สัตยาบันใน Category B จำนวน 12 มาตรการย่อยจาก 143 มาตรการย่อยทั้งหมดในความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า คิดเป็นร้อยละ 8.4 ของมาตรการทั้งหมด ครอบคลุม 6 มาตรการหลัก หรือ 12 มาตรการย่อยด้วยกัน ได้แก่

- มาตรา 4 วรรคที่ 4 เรื่อง กระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือทบทวน
- มาตรา 5 วรรคที่ 3 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 3.1-3.3) เรื่อง กระบวนการในการทดสอบ
- มาตรา 6 วรรคย่อยที่ 3.4 เรื่อง ข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ
- มาตรา 7 วรรคย่อยที่ 1.1 เรื่อง กระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง
- มาตรา 11 วรรคที่ 1 วรรคที่ 8 และวรรคที่ 9 เรื่อง เสรีภาพในการผ่านแดน
- มาตรา 12 วรรคที่ 2 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 2.1-2.2) และวรรคย่อยที่ 6.1 เรื่อง ความร่วมมือทางศุลกากร

ในเบื้องต้นไทยให้สัตยาบันขอระยะเวลาปรับตัวในมาตรการย่อยเหล่านี้เป็นระยะเวลา 3-7 ปี ซึ่งระยะเวลาการปรับตัวที่ผูกพันขึ้นอยู่ในแต่ละมาตรา โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยในการรองรับความตกลง TFA ในส่วนที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัว ตามที่ผูกพันไว้ใน Category B ได้แก่ กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม กรมโรงงานอุตสาหกรรม²⁰ โดยตารางที่ 4.1 สรุปมาตราที่ผูกพันขอระยะเวลาในการปรับตัว พร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วันที่มีผลบังคับใช้ตามที่ผูกพัน และสถานะในการดำเนินการ

²⁰ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ในฐานะคณะทำงานเพื่อติดตามการปฏิบัติตามการอำนวยความสะดวกทางการค้า

ตารางที่ 4.1 บทบัญญัติที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัวก่อนการปฏิบัติ (Category B) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทบัญญัติ	มาตรการการอำนวยความสะดวกทางการค้า	มาตรการย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	วันที่มีผลบังคับใช้ตามที่ผูกพัน	สถานะการดำเนินการ
4. กระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน	4. กระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน	4. ในกรณีที่ไม่ได้รับการพิจารณาอุทธรณ์หรือการทบทวนตามอนุวรรค 1 (ก): (ก) ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามที่กฎหมายหรือข้อบังคับกำหนด หรือ (ข) โดยไม่ล่าช้าเกินควร ผู้ร้องมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อไปหรือมีการทบทวนอีกครั้งโดยหน่วยงานบริหารหรือหน่วยงานตุลาการหรือการใช้สิทธิอื่นใดต่อหน่วยงานตุลาการ	กรมศุลกากร	22/2/2561	ดำเนินการเสร็จ
5. มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส	5.3 กระบวนการในการทดสอบ	3.1 หากมีการร้องขอ ประเทศสมาชิกอาจให้โอกาสในการทดสอบในครั้งที่สอง ในกรณีที่ผลการทดสอบแรกของตัวอย่างของสินค้านำเข้าแสดงผลไม่พึงประสงค์	กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	22/2/2567	อยู่ระหว่างการดำเนินการ
		3.2 ประเทศสมาชิกจะต้องเผยแพร่ชื่อและที่อยู่ของห้องปฏิบัติการใด ๆ ที่ทำการทดสอบโดยไม่เลือกปฏิบัติและเข้าถึงง่าย หรือให้ข้อมูลดังกล่าวกับผู้นำเข้าเมื่อได้รับโอกาสการทดสอบอีกครั้ง ตามที่ระบุในวรรค 3.1	กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	22/2/2567	
		3.3 ประเทศสมาชิกจะต้องรับพิจารณาผลการทดสอบครั้งที่สอง (ถ้ามี) ภายในวรรค 3.1 ในการตรวจสอบหรือพิธีการออกของศุลกากร และอาจยอมรับผลของการทดสอบดังกล่าวในกรณีที่เหมาะสม	กรมศุลกากร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	22/2/2567	
6. ข้อกำหนดการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ	6.3 ข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ	3.4 ประเทศสมาชิกจะต้องดูแลให้มีมาตรการเพื่อหลีกเลี่ยง: (ก) ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการประเมินและการจัดเก็บค่าปรับและภาษี และ (ข) สร้างแรงจูงใจในการประเมินหรือเก็บรวบรวมค่าปรับที่ไม่สอดคล้องกันกับย่อหน้าที่ 3.3	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	22/2/2561*	ดำเนินการเสร็จ
7. การตรวจสอบปล่อยสินค้า	7.1 กระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้านำมาถึง	1.1 ประเทศสมาชิกจะต้องใช้หรือคงอยู่ซึ่งขั้นตอนเพื่อให้สามารถยื่นเอกสารการนำเข้าและข้อมูลที่เป็นอื่น ๆ รวมถึงบัญชีรายการสินค้า เพื่อการดำเนินการก่อนการมาถึงของสินค้าเพื่อเร่งการปล่อยเมื่อสินค้าเดินทางมาถึง	กรมศุลกากร	22/2/2562*	ดำเนินการเสร็จ

บทบัญญัติ	มาตรการการอำนวยความสะดวกทางการค้า	มาตรการย่อย	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	วันที่มีผลบังคับใช้ตามที่ผูกพัน	สถานะการดำเนินการ
11. เสรีภาพในการผ่านแดน	11. เสรีภาพในการผ่านแดน	1. กฎระเบียบข้อบังคับ หรือพิธีการที่เกี่ยวข้องกับการผ่านแดน: (ก) ต้องไม่ดำรงไว้เมื่อสถานการณ์ หรือวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ปรากฏอีกต่อไปแล้ว (ข) ใช้ระเบียบที่เป็นข้อจำกัดต่อการผ่านแดน (ข) ดำเนินการอื่นที่มีข้อจำกัดทางการค้าน้อยกว่า	กรมศุลกากร กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	22/2/2565	อยู่ระหว่างการดำเนินการ
		8. ประเทศสมาชิกต้องไม่ใช้กฎระเบียบทางเทคนิคและพิธีการตรวจสอบรับรองภายใต้ความหมายของข้อตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าสินค้าในการผ่านแดน	กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	22/2/2565	
		9. ประเทศสมาชิกต้องอนุญาตและจัดให้มีการยื่นและประมวลผลเอกสารผ่านแดนและข้อมูลล่วงหน้าก่อนที่สินค้าจะมาถึง	กรมศุลกากร กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	22/2/2565	
12. ความร่วมมือทางศุลกากร	12.2 การแบ่งปันข้อมูล	2.1 เมื่อเกิดการร้องขอข้อมูล ประเทศสมาชิกจะแลกเปลี่ยนชุดข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการพิสูจน์ใบขนส่งสินค้านำเข้าหรือสินค้าส่งออกในกรณีที่ปรากฏเหตุต่อความสงสัยความจริงหรือความถูกต้องของใบขนส่งสินค้า	กรมศุลกากร	22/2/2563	ดำเนินการเสร็จทันกำหนด
		2.2 ประเทศสมาชิกจะแจ้งต่อคณะกรรมการในรายละเอียดของจุดติดต่อประสานงานสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าว	กรมศุลกากร	22/2/2563	
	12.6 การให้ข้อมูล	6.1 เพื่อเป็นไปตามการให้ข้อมูลของมาตรานี้ ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการโดยทันทีในสิ่งต่อไปนี้ : (ก) ตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านวิธีกระดาศ หรือวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (ข) จะให้ข้อมูลใบขนส่งสินค้านำเข้าหรือสินค้าส่งออกด้วยระดับการรักษาความลับในระดับเดียวกับประเทศสมาชิกผู้ร้องขอ (ค) เมื่อมีการร้องขอ จะให้ข้อมูลในรูปแบบเอกสารต่อไปนี้ ใบขนส่งสินค้า บัญชีราคาสินค้า บัญชีบรรจุหีบห่อ ใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า ใบตราส่ง หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในรูปแบบกระดาศหรือแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระดับการป้องกันและรักษาความลับข้อมูลตามการร้องขอของประเทศสมาชิกผู้ร้องขอ (ง) ยืนยันการรับรองสำเนาถูกต้อง (จ) ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องจัดหาข้อมูล หรือตอบการร้องขอภายใน 90 วัน นับแต่วันร้องขอ	กรมศุลกากร	22/2/2563	

ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัยจากเอกสาร WTO และการสัมภาษณ์กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และกรมศุลกากร

หมายเหตุ * วันที่มีผลบังคับใช้มีการเปลี่ยนแปลงให้เร็วขึ้น หลังจากที่ให้สัตยาบันไปแล้ว

4.2 การประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B

การประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B ซึ่งเป็นข้อผูกพันที่ไทยขอระยะเวลาในการปรับตัวเนื่องจากความไม่พร้อมในการปฏิบัติตาม การมีกฎหมายที่ขัดแย้งกับข้อผูกพัน หรือเหตุผลอื่นใด ในส่วนนี้จะทำการประเมินความพร้อมของภาครัฐในการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยในการรองรับความตกลง TFA ในส่วนที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัว ในมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มิติด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมิติด้านบุคลากร โดยตารางที่ 4.2 แสดงสรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีการแก้ไขปรับปรุงในการรองรับความผูกพันตาม Category B

4.2.1 การดำเนินการในมาตรา 4 ตามข้อผูกพันในหมวด B

ในมาตรา 4 ข้อผูกพันที่ไทยขอเวลาปรับตัวไว้อยู่ใน มาตรา 4 วรรคที่ 4 ในเรื่องกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1) โดยความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศสมาชิก ในกรณีที่ไม่ได้รับการพิจารณาอุทธรณ์หรือการทบทวนภายในระยะเวลาที่กำหนดตามที่กฎหมายหรือข้อบังคับ กำหนด หรือมีความล่าช้าเกินควร ผู้ร้องมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อไปหรือมีการทบทวนอีกครั้งโดยหน่วยงานบริหาร หรือหน่วยงานตุลาการหรือการใช้สิทธิอื่นใดต่อหน่วยงานตุลาการ

ความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่าในขณะที่ไทยดำเนินการสำรวจกฎหมายจากหน่วยงานเพื่อลงนามให้สัตยาบันในความตกลงฯ กรมศุลกากรซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง มีกฎหมายหลักได้แก่ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ซึ่งมาตราที่เกี่ยวข้องในเรื่องกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์หรือการทบทวนภายใต้พรบ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 ยังไม่ครอบคลุมถึงประเด็นตามข้อผูกพันในข้อย่อนี้ ซึ่งแม้ว่าเวลานั้นทางกรมศุลกากรมีนโยบายที่จะปรับแก้ไขกฎหมายภายในอยู่แล้ว แต่เนื่องจากมีความล่าช้าในการผ่านกฎหมาย กรมศุลกากรจึงได้ขอระยะเวลาปรับตัวไว้อีกก่อนในประเด็นนี้

ภายหลังเมื่อพระราชบัญญัติศุลกากรได้มีการปรับแก้ และประกาศใช้ในปี 2560 เป็นพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งมีรายละเอียดตามมาตรา 41 และ มาตรา 42 ภายใต้ พรบ. ศุลกากร พ.ศ. 2560 ระบุไว้ชัดเจนว่าให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด 180 วัน นับตั้งแต่วันที่พนักงานศุลกากรได้รับอุทธรณ์และมีเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการอุทธรณ์นั้นครบถ้วน ในกรณีที่มิเหตุจำเป็น อาจยืดระยะเวลาไปอีกได้ แต่ไม่เกิน 90 วัน และหากคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ไม่พิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งของออกมีสิทธินำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ ซึ่งทั้งหมดนี้สอดคล้องกับมาตรา 4 ตามความตกลง TFA ที่ไทยผูกพันไว้

ไทยจึงขอปรับตารางเวลาในหมวด B ให้เร็วขึ้น สำหรับในประเด็นเรื่องกระบวนการอุทธรณ์และการทบทวน จากที่เคยผูกพันไว้ว่าจะใช้ระยะเวลาปรับตัว 5 ปี (เดิมกำหนดไว้ในปี 2565) ลดมาเหลือเพียง 1 ปี (กำหนดไว้ที่ปี 2561) และแจ้งให้คณะกรรมการว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าทราบเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ดังนั้น ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือทบทวนตามข้อผูกพันในหมวด B

ความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากร

เนื่องจากในส่วนนี้เป็นการแก้ไขข้อกฎหมายให้รองรับข้อผูกพันตามความตกลง TFA เท่านั้น จากการสัมภาษณ์กรมศุลกากรที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ระบบโครงสร้างหน่วยงานและบุคลากรในเรื่องที่เกี่ยวข้องกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือทบทวนทั่วไปมีรองรับและเพียงพออยู่แล้ว ดังนั้น ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากรในประเด็นกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือทบทวนตามข้อผูกพันในหมวด B

4.2.2 การดำเนินการในมาตรา 5 ตามข้อผูกพันในหมวด B

ในมาตรา 5 ข้อผูกพันที่ไทยขอเวลาปรับตัวไว้อยู่ใน มาตรา 5 วรรคที่ 3 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 3.1-3.3) ในเรื่องกระบวนการในการทดสอบ (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1) โดยความตกลง TFA ผูกพันให้ประเทศสมาชิกอาจให้โอกาสในการทดสอบในครั้งที่สอง หากมีการร้องขอ ในกรณีที่ผลการทดสอบแรกของตัวอย่างของสินค้านำเข้าแสดงผลไม่พึงประสงค์ ประเทศสมาชิกจะต้องเผยแพร่ชื่อและที่อยู่ของห้องปฏิบัติการใดๆ ที่ทำการทดสอบโดยไม่เลือกปฏิบัติและเข้าถึงง่าย หรือให้ข้อมูลดังกล่าวกับผู้นำเข้าเมื่อได้รับโอกาสการทดสอบอีกครั้ง และประเทศสมาชิกจะต้องรับพิจารณาผลการทดสอบครั้งที่สอง (ถ้ามี) ในการตรวจปล่อยหรือพิธีการออกของศุลกากร และอาจยอมรับผลของการทดสอบดังกล่าวในกรณีที่เหมาะสม

ความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลคณะทำงานเพื่อติดตามการปฏิบัติตามการอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ในฐานะเลขานุการของคณะทำงาน ระบุว่ามีความเกี่ยวข้องกับข้อผูกพันในเรื่องกระบวนการในการทดสอบครั้งที่สองนี้ ได้แก่ กรมศุลกากร และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ในเบื้องต้น พบว่าในส่วนของกรมศุลกากรได้ดำเนินการออกประกาศกรมศุลกากรที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับกับการให้โอกาสในการทดสอบครั้งที่สองเรียบร้อยแล้ว ตามประกาศกรมศุลกากร ฉบับที่ 22/2561 เรื่องข้อกำหนดและขอบเขตกระบวนการทดสอบครั้งที่สองของกรมศุลกากร และมีการระบุชื่อและที่อยู่ของหน่วยงานที่รับทำการทดสอบครั้งที่สอง ในบัญชีแนบท้าย ทั้งหมด 9 หน่วยงาน และระบุเพิ่มเติมว่า สามารถเลือกหน่วยงานห้องปฏิบัติการทดสอบทางวิทยาศาสตร์อื่นๆ ของรัฐ ที่ได้รับมาตรฐานการทดสอบ ISO 17025

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องพบว่าอยู่ในกระบวนการร่างกฎหมายเพื่อรองรับการทดสอบครั้งที่สองอยู่ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

- ในส่วนของ อย. จะดูแลเรื่องความปลอดภัยเรื่องผลิตภัณฑ์สุขภาพที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยปกติ อย. ไม่เคยอนุญาตให้มีการทดสอบครั้งที่สอง หากสินค้าไม่ผ่านการทดสอบก็จะส่งดำเนินคดีแต่ก็สามารถอุทธรณ์ได้ในขั้นตอนวิธีการทดสอบ เมื่อมีข้อผูกพันให้มีการทดสอบครั้งที่สอง จึงต้องมีการปรับแก้ไขในส่วนของกฎหมายหลายส่วน เช่น ขั้นตอนการการอุทธรณ์ กระบวนการทดสอบสินค้า การยอมรับผลการทดสอบ เป็นต้น
- ความซับซ้อนในรายละเอียดขั้นตอนการทดสอบ เนื่องจากสินค้าภายใต้การดูแลของ อย. เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ การดึงตัวอย่างมาทดสอบครั้งที่สอง ควรจะต้องเป็นการทดสอบจากตัวอย่างเดียวกันที่มาจากการทดสอบรอบแรก หลักเกณฑ์การดึงตัวอย่างในรูปแบบนี้ ไม่เข้าข่ายอยู่ในภายใต้กฎหมายหรือพระราชบัญญัติใดเลย ซึ่งคณะทำงานมีการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว โดยข้อสรุปเบื้องต้นให้ใช้อำนาจของฝ่ายเลขานุการ ในการออกประกาศเกี่ยวกับขั้นตอนดังกล่าว ขณะนี้อยู่ในการ

ตอนการร่างกระบวนการทดสอบให้มีความโปร่งใส และไม่ขัดกับหลักปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องการทดสอบครั้งที่ 2 เป็นการให้สิทธิแก่ผู้นำเข้าในการทดสอบคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ในขณะที่ผู้ผลิตในประเทศไม่ได้สิทธิดังกล่าว อาจขัดกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ในส่วนนี้ต้องศึกษาในเชิงลึกต่อไปว่าทำได้หรือไม่

มีข้อสังเกตว่าการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐตามข้อผูกพันในประเด็นนี้ ภายใต้การตีความของคณะทำงานเพื่อติดตามการปฏิบัติด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า จำกัดเฉพาะในสินค้าผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพเท่านั้น แต่การตีความยังไม่รวมถึงสินค้าอื่น เช่น สินค้าเกษตร หรือ สินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งการตีความเช่นนี้ ทำให้คณะทำงานฯ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการปรับปรุงกฎหมายและส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการทดสอบครั้งที่สอง แต่เพียงหน่วยงานเดียว

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าหน่วยงาน WTO Trade Facilitation Agreement Facility²¹ มีแนวทางในการตีความในส่วนการทดสอบครั้งที่สองให้รวมถึง การทดสอบในห้องปฏิบัติการของสินค้าใดๆ สำหรับวัตถุประสงค์ทางด้านศุลกากร วัตถุประสงค์ทางด้านความปลอดภัยทางอาหาร วัตถุประสงค์ทางการเกษตร หรือวัตถุประสงค์ด้านกฎระเบียบอื่นๆ จึงเกิดคำถามที่ว่าข้อผูกพันดังกล่าวนี้ ควรรวมไปถึงการทดสอบครั้งที่สองสำหรับสินค้าอื่นๆ ด้วยหรือไม่ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น น่าจะมีหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือไปจาก กรมศุลกากร และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในส่วนนี้ควรมีการศึกษาและตีความเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4.1 ข้อมูลจาก WTO Trade Facilitation Agreement Facility

Other measures to enhance impartiality, non-discrimination and transparency

5.1	Notifications for enhanced controls or inspections
5.2	Detention
5.3	Test Procedures

Test Procedures

QUICK SUMMARY NOTES

What activity does this measure regulate?
Laboratory testing of goods for customs, food safety, agriculture or other regulatory purposes

What authorities are directly concerned?
Border agencies that sample and test goods, such as:

- Customs
- Other border agencies (particularly, SPS and standards authorities)

What are the new requirements?

- Members may grant traders the right to a second test, where test results on a sample of goods taken upon arrival of goods declared for importation are adverse to the trader
- Members shall publish the contact information of laboratories where confirmatory tests can be carried out or provide this information to the importer. (They may be regional or international laboratories, if there are no national accredited laboratories)
- Members shall consider the results of the second test.

ที่มา: WTO Trade Facilitation Agreement Facility (เข้าถึงวันที่ 12 มีนาคม 2563)

²¹ หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแนะนำแนวทางสำหรับการดำเนินการตามความตกลง TFA สำหรับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

โดยรวมในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นกระบวนการในการทดสอบครั้งที่สองตามข้อผูกพันในหมวด B พอประมาณ โดยประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ซับซ้อน ละเอียดอ่อน และมีความเกี่ยวเนื่องกับหน่วยงานหลายหน่วยงาน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคาดว่า จะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายได้ทันระยะเวลาที่ขอปรับตัวเอาไว้ 7 ปี (กำหนดไว้ที่ปี 2567)

ความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากร

เนื่องจากยังไม่มีข้อสรุปชัดเจนเรื่องการดำเนินงานทางมิติด้านแผน นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในส่วนนี้จึงไม่สามารถประเมินได้

4.2.3 การดำเนินการในมาตรา 6 ตามข้อผูกพันในหมวด B

ในมาตรา 6 ข้อผูกพันที่ไทยขอเวลาปรับตัวไว้อยู่ใน มาตรา 6 วรรคย่อยที่ 3.4 ในเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1) โดยความตกลง TFA ผู้ผูกพันให้ประเทศสมาชิกจะต้องดูแลให้มีมาตรการเพื่อหลีกเลี่ยง:(ก) ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการประเมินและการจัดเก็บค่าปรับและภาษี และ(ข) สร้างแรงจูงใจในการประเมินหรือเก็บรวบรวมค่าปรับที่ไม่สอดคล้องกันกับข้อเท็จจริงและสภาพแวดล้อมของคดี

ความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลคณะทำงานเพื่อติดตามการปฏิบัติตามการอำนวยความสะดวกทางการค้า ในขณะที่ไทยดำเนินการสำรวจกฎหมายจากหน่วยงานเพื่อลงนามให้สัตยาบันในความตกลงฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อผูกพันที่จะขอระยะเวลาปรับตัว ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งขอระยะเวลาตรวจเช็คข้อกำหนดที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงว่าขัดต่อข้อกำหนดในข้อผูกพันอย่างไรบ้าง จึงขอระยะเวลาปรับตัวไว้ก่อนเป็นเวลา 5 ปี ภายหลังเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าข้อกำหนดที่มีอยู่ ไม่ขัดกับข้อผูกพันตามความตกลง TFA ตามมาตราดังกล่าว ไทยจึงมีการปรับตารางเวลาใน cat B ให้เร็วขึ้น ในประเด็นมาตรา 6 วรรคย่อยที่ 3.4 เรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ จากที่เคยผูกพันไว้ว่าจะใช้ระยะเวลาปรับตัว 5 ปี (เดิมกำหนดไว้ที่ปี 2565) ลดมาเหลือแค่ 1 ปี (กำหนดไว้ที่ปี 2561) และทำการแจ้งให้คณะกรรมการว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้าทราบเรียบร้อยแล้ว

ความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากร

ไม่มีการประเมินในส่วนนี้

4.2.4 การดำเนินการในมาตรา 7 ตามข้อผูกพันในหมวด B

ในมาตรา 4 ข้อผูกพันที่ไทยขอเวลาปรับตัวไว้อยู่ใน มาตรา 7 วรรคย่อยที่ 1.1 ในเรื่องกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) โดยความตกลง TFA ผู้ผูกพันให้ประเทศสมาชิกจะต้องใช้หรือคงอยู่ซึ่งขั้นตอนเพื่อให้สามารถยื่นเอกสารการนำเข้าและข้อมูลที่จำเป็นอื่น ๆ รวมถึงบัญชีรายการสินค้า เพื่อการดำเนินการก่อนการมาถึงของสินค้าเพื่อเร่งการปล่อยเมื่อสินค้าเดินทางมาถึง (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1)

ความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า กรมศุลกากรมีโครงการนำร่องเพื่อให้ผู้ประกอบการท่าเรือสามารถดำเนินการกระบวนการผ่านพิธีการศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร (e-Customs) ได้ก่อนที่สินค้าจะมาถึงประเทศ ภายใต้ระบบการบริหารความเสี่ยงล่วงหน้า (Risk Assessment) ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำของออกได้ทันทีที่สินค้ามาถึง (Immediately Release) และสุดท้ายได้ออกประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 5/2561 เรื่อง กระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) รองรับข้อมูลผูกพันในประเด็นนี้ในปี 2561 และยื่นเรื่องปรับรื้อตารางเวลาใน Cat B ให้เร็วขึ้น เป็นปี 2562 (จากปี 2565)

ดังนั้น ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึงตามข้อมูลผูกพันในหมวด B

ความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากร

เนื่องจากในส่วนนี้เป็นการแก้ไขข้อกฎหมายให้รองรับข้อมูลผูกพันตามความตกลง TFA เป็นหลัก ส่วนทางด้านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้รองรับข้อมูล รวมถึงโครงสร้างหน่วยงานและบุคลากรในเรื่องพิธีการศุลกากรทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้รองรับกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) มีอยู่แล้ว และมีการพัฒนาระบบให้รองรับกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง โดยมีโครงการศึกษาการตรวจปล่อยสินค้าล่วงหน้า (Pre-arrival Processing) โดยสำนักมาตรฐานพิธีการและราคาศุลกากร ตั้งแต่ปี 2559 และจัดทำโครงการนำร่องเพื่อทดสอบระบบพร้อมผู้ประกอบการที่สนใจ ที่ท่าเรือแหลมฉบัง และท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในปี 2560 ก่อนที่จะเปิดใช้ระบบเป็นการทั่วไปในปี 2561

ดังนั้น ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากรในประเด็นกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) ตามข้อมูลผูกพันในหมวด B

4.2.5 การดำเนินการในมาตรา 11 ตามข้อมูลผูกพันในหมวด B

ในมาตรา 4 ข้อมูลผูกพันที่ไทยขอเวลาปรับตัวไว้ในเรื่องเสรีภาพในการผ่านแดนอยู่ใน มาตรา 11 วรรคที่ 1 ที่ผูกพันให้กฎระเบียบข้อบังคับ หรือพิธีการที่เกี่ยวกับการผ่านแดน: (ก) ต้องไม่ดำรงไว้เมื่อสถานการณ์ หรือ วัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ระเบียบมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ปรากฏอีกต่อไปแล้ว (ข) ใช้ระเบียบที่เป็นข้อจำกัดต่อการผ่านแดน (ข) ดำเนินการอื่นที่มีข้อจำกัดทางการค้าน้อยกว่า วรรคที่ 8 ผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องไม่ใช้กฎระเบียบทางเทคนิคและพิธีการตรวจสอบรับรองภายใต้ความหมายของข้อตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าสินค้าในการผ่านแดน และวรรคที่ 8 และวรรคที่ 9 ผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องอนุญาต และจัดให้มีการยื่นและประมวลผลเอกสารผ่านแดนและข้อมูลล่วงหน้าก่อนที่สินค้าจะมาถึง (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1)

ความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลคณะทำงานเพื่อติดตามการปฏิบัติด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า ระบุว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเสรีภาพในการผ่านแดนในมาตรา 11 วรรคที่ 1 ได้แก่ กรมศุลกากร กรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

จากการศึกษาพบว่า กรมศุลกากรมีการดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติศุลกากรใหม่ เป็นพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการปรับแก้ नियามการผ่านแดนเล็กน้อยให้ทันสมัยมากขึ้น จากเดิม

““การผ่านแดน” หมายความว่า การปฏิบัติพิธีการศุลกากรเพื่อขนส่งของผ่านราชอาณาจักร จากท่าหรือที่แห่งหนึ่งที่ขนส่งเข้ามาไปยังท่าหรือที่อีกแห่งหนึ่งที่ขนส่งของออกไป ภายใต้การควบคุมของศุลกากร.....” เปลี่ยนเป็น

““การผ่านแดน” หมายความว่า การขนส่งของผ่านราชอาณาจักร จากด่านศุลกากรแห่งหนึ่งที่ขนส่งของเข้ามาไปยังด่านศุลกากรอีกแห่งหนึ่งที่ขนส่งของออกไป ภายใต้การควบคุมของศุลกากร.....”

และได้ดำเนินการออกประกาศฯ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการผ่านแดนของสินค้า ตั้งแต่ปี 2560 ได้แก่ ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 139/2560 เรื่อง พิธีการศุลกากรว่าด้วยการผ่านแดนทางอิเล็กทรอนิกส์ และประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 141/2560 เรื่อง พิธีการศุลกากรว่าด้วยการผ่านแดนตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางถนนระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในส่วนของกรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งมีส่วนดูแลรับผิดชอบในกฎหมายเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ในเบื้องต้น จากการศึกษาพบว่ามีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับข้อผูกพันตามความตกลง TFA ในประเด็นเรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน โดยมีการปรับปรุงนิยามของการนำเข้าส่งออกจากเดิมซึ่งเป็นนิยามโดยกว้าง ดังต่อไปนี้

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรหรือนำผ่าน

“ส่งออก” หมายความว่า ส่งหรือดำเนินการเพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

ภายหลังจากการปรับปรุงแก้ไข กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้ออกพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งมีการเพิ่มหลักเกณฑ์การนำเข้า การนำกลับเข้ามา และการส่งกลับออกไป และแก้ไขในประเด็นอื่นๆ เช่น หลักเกณฑ์การโฆษณาวัตถุอันตราย การจ่ายค่าเสียหายเพื่อชดเชยผู้ได้รับความเสียหายจากวัตถุอันตราย เป็นต้น

โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อผูกพันเรื่องเสรีภาพในการนำเข้า มีการปรับปรุงแก้ไขนิยามของการนำเข้าและส่งออก เป็นดังนี้

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งวัตถุอันตรายผ่านราชอาณาจักรโดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด ของ

“ส่งออก” หมายความว่า ส่งหรือดำเนินการเพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งวัตถุอันตราย

และให้เพิ่มบทนิยามการนำเข้า การนำกลับเข้ามา และการส่งกลับออกไป ให้แยกออกจากนิยามการนำเข้าและส่งออก ดังนี้

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งวัตถุอันตรายผ่านราชอาณาจักรโดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด ของการขนส่งอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่ว่าจะมีการขนถ่ายหรือเปลี่ยนพาหนะหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ จะต้องไม่มีการใช้ประโยชน์ใดๆ หรือมีพฤติกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์ทางการค้าเกี่ยวกับวัตถุอันตรายดังกล่าว ในราชอาณาจักร

“นำกลับเข้ามา” หมายความว่า นำวัตถุอันตรายที่ส่งออกไปนอกราชอาณาจักรกลับเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพวัตถุอันตราย

“ส่งกลับออกไป” หมายความว่า ส่งวัตถุอันตรายที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรออกไป นอกราชอาณาจักร โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพวัตถุอันตราย

หลังจากได้มีดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหลัก พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 แล้ว สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็ได้ทำงานร่วมกับ กรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อออกกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมารองรับข้อผูกพัน โดยแก้ไขให้สินค้านำผ่าน ขั้นตอนการดำเนินการที่น้อยกว่าสินค้านำเข้า ตามข้อผูกพันในประเด็นย่อยที่ 11.1

โดยสถานะปัจจุบัน กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีประกาศที่เกี่ยวข้องออกมาแล้วดังนี้

- ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแจ้ง การขอ อนุญาต และการออกใบนำผ่านวัตถุอันตราย ที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบ พ.ศ. 2562

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ก็มีร่างประกาศที่เกี่ยวข้องออกมาแล้ว เช่น

- ร่างประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการ แจ้ง การขออนุญาต และการออกใบนำผ่านวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา รับผิดชอบ พ.ศ.
- ร่างประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการผลิต การนำเข้า การส่งออก การ นำผ่าน และการมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้รับจ้างซึ่งวัตถุอันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและ ยารับผิดชอบ พ.ศ.
- ร่างประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดด้านศุลกากรที่นำเข้า ส่งออก และนำผ่านซึ่งวัตถุ อันตรายที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบ พ.ศ.

โดยร่างประกาศฯ เหล่านี้อยู่ในขั้นตอนของการขอความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในส่วนนี้ ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็น เสรีภาพในการผ่านแดนตามข้อผูกพันในหมวด B และคาดว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายได้ทันระยะเวลาที่ ขอปรับตัวเอาไว้ 5 ปี (กำหนดไว้ที่ปี 2565)

ความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากร

เนื่องจากในขณะนี้ การเตรียมความพร้อมที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขกฎหมายให้รองรับข้อผูกพันตาม ความตกลง TFA เป็นหลัก ส่วนความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากรพบว่า ไม่มีการ เปลี่ยนแปลง เนื่องจากโครงสร้างหน่วยงานและบุคลากรที่ใช้รองรับมีเพียงพออยู่แล้ว

ในขั้นนี้ ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากรในประเด็น เสรีภาพในการผ่านแดนตามข้อผูกพันในหมวด B

4.2.6 การดำเนินการในมาตรา 12 ตามข้อผูกพันในหมวด B

ในมาตรา 4 ข้อผูกพันที่ไทยขอเวลาปรับตัวไว้เรื่องการแบ่งปันข้อมูล อยู่ใน มาตรา 12 เรื่องความ ร่วมมือทางศุลกากร โดยมีข้อผูกพันตามวรรคที่ 2 เมื่อเกิดการร้องขอข้อมูล ประเทศสมาชิกจะแลกเปลี่ยนชุด ข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการพิสูจน์ใบขนส่งสินค้านำเข้าหรือสินค้าส่งออกในกรณีที่ปรากฏเหตุต่อความสงสัย ความจริงหรือความถูกต้องของใบขนส่งสินค้า และประเทศสมาชิกจะแจ้งต่อคณะกรรมการในรายละเอียด ของจุดติดต่อประสานงานสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าว

นอกจากนี้ข้อผูกพันตามวรรคย่อยที่ 6.1 ที่ผูกพันให้ ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องขอข้อมูลจะต้องดำเนินการโดยทันทีในสิ่งต่อไปนี้ : (ก) ตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านวิธีกระตาศ หรือวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (ข) จะให้ข้อมูลใบขนส่งสินค้านำเข้าหรือสินค้าส่งออกด้วยระดับการรักษาความลับในระดับเดียวกันกับประเทศสมาชิกผู้ร้องขอ (ค) เมื่อมีการร้องขอ จะให้ข้อมูลในรูปแบบเอกสารต่อไปนี้ ใบขนส่งสินค้า ใบชี้ราคาสินค้า ใบชี้บรรจุหีบห่อ ใบรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า ใบตราส่ง หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในรูปแบบกระตาศหรือแบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วยระดับการป้องกันและรักษาความลับข้อมูลตามการร้องขอของประเทศสมาชิกผู้ร้องขอ (ง) ยืนยันการรับรองสำเนาถูกต้อง (จ) ประเทศสมาชิกผู้ถูกร้องจัดหาข้อมูล หรือตอบการร้องขอภายใน 90 วัน นับแต่วันร้องขอ (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1)

ความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านศุลกากรเป็นเรื่องอ่อนไหว เกี่ยวเนื่องกับความปลอดภัยและความมั่นคง การผูกพันในเรื่องการให้ข้อมูลทางด้านศุลกากรจึงเป็นการตัดสินใจในระดับนโยบายของกรมศุลกากรว่าข้อมูลชุดใดสามารถเปิดเผยได้ ในส่วนนี้ กรมศุลกากรแสดงความพร้อมโดยการแจ้งต่อคณะกรรมการฯ ในรายละเอียดของจุดติดต่อประสานงานสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว ตามข้อผูกพันย่อย 12.2 ข้อ 2.2 (ดังแสดงในตารางที่ 4.1)

ในส่วนนี้ ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นความร่วมมือทางศุลกากรตามข้อผูกพันในหมวด B

ความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากร

เนื่องจากในขณะนี้ การเตรียมความพร้อมที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขข้อกฎหมายให้รองรับข้อผูกพันตามความตกลง TFA เป็นหลัก ส่วนความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากรพบว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากโครงสร้างหน่วยงานและบุคลากรที่ใช้รองรับมีเพียงพออยู่แล้ว

ในขั้นนี้ ประเมินว่าไทยมีความพร้อมในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากรในประเด็นความร่วมมือทางศุลกากรตามข้อผูกพันในหมวด B

ตารางที่ 4.2 สรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีการแก้ไขปรับปรุงในการรองรับความผูกพันตาม Category B

มาตรการการอำนวยความสะดวกทางการค้า	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	กฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีการแก้ไขปรับปรุง
กระบวนการอุทธรณ์และการทบทวน	กรมศุลกากร	พรบ. ศุลกากร 2560 มาตรา 41-42
กระบวนการในการทดสอบครั้งที่สอง	กรมศุลกากร	พรบ. ศุลกากร 2560 ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 22/2561
	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	n.a.
ข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	n.a.
กระบวนการตรวจปล่อยสินค้าล่วงหน้า	กรมศุลกากร	พรบ. ศุลกากร 2560 ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 5/2561
เสรีภาพในการผ่านแดน	กรมศุลกากร	พรบ. ศุลกากร 2560 หมวด 4 ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 139/2560 ประกาศกรมศุลกากรฉบับที่ 141/2560
	กรมโรงงานอุตสาหกรรม	พรบ. วัตถุอันตราย 2535 ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม 2562
	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	พรบ. วัตถุอันตราย 2535 (ร่าง)ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
ความร่วมมือทางศุลกากร	กรมศุลกากร	อยู่ระหว่างการกำหนดท่าที กำลังร่างประกาศฯ

ที่มา: รวบรวมโดยคณะผู้วิจัย และข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.3 สรุปการประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B

การประเมินความพร้อมของภาครัฐในการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยในการรองรับความตกลง TFA ในส่วนที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัว ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ของการศึกษา ในมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านแผน นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มิติด้านโครงสร้างพื้นฐาน และมิติด้านบุคลากร พบว่าไทยมีความพร้อมในการดำเนินงานตามข้อผูกพันในหมวด B ได้ดีและตรงตามระยะเวลาที่ข้อผูกพันไว้ โดยในแต่ละมาตรามีข้อสรุปดังนี้

การดำเนินการในมาตรา 4 วรรคที่ 4 ในเรื่องกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน มีการดำเนินแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมทุกมิติในประเด็นกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือทบทวนตามข้อผูกพันในหมวด B

การดำเนินการมาตรา 5 วรรคที่ 3 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 3.1-3.3) ในเรื่องกระบวนการในการทดสอบ มีการพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประเด็น เช่น ขั้นตอนการการอุทธรณ์ กระบวนการทดสอบสินค้า การยอมรับผลการทดสอบ เป็นต้น และมีประเด็นด้านความขัดแย้งในหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และการตีความสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบครั้งที่สองตามข้อผูกพันซึ่งยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ในขณะนี้ อย่างไรก็ตามในส่วนนี้ประเมินว่าไทยน่าจะมีความพร้อมในมิติแผน นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือทบทวนตามข้อผูกพันในหมวด B เนื่องจากส่วนนี้มีการผูกพันไว้ 7 ปี ส่วนในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐานและมิติด้านบุคลากรยังไม่สามารถประเมินในขั้นนี้ได้

การดำเนินการในมาตรา 6 วรรคย่อยที่ 3.4 ในเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ มีการตรวจสอบพบว่าข้อกฎหมายที่มีอยู่ ไม่ขัดกับข้อผูกพันตามความตกลง TFA ตามมาตราดังกล่าว ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมทุกมิติในประเด็นในเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษตามข้อผูกพันในหมวด B

การดำเนินการในมาตรา 7 วรรคย่อยที่ 1.1 ในเรื่องกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) มีการดำเนินแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว รวมถึงมีการพัฒนาระบบให้รองรับกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมทุกมิติในประเด็นกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing) ตามข้อผูกพันในหมวด B

การดำเนินการในมาตรา 11 วรรคที่ 1 เรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน มีการดำเนินแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสร็จสิ้นไปบางส่วน และอยู่ในกระบวนการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมทุกมิติในประเด็นเสรีภาพในการผ่านแดนตามข้อผูกพันในหมวด B

การดำเนินการในมาตรา 12 วรรคที่ 2 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 2.1-2.2) และวรรคย่อยที่ 6.1 เรื่องความร่วมมือทางศุลกากร มีการดำเนินการตามข้อผูกพัน และรับทราบเกี่ยวกับข้อกำหนดและขั้นตอนการแบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้องเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ในส่วนนี้ประเมินว่าไทยมีความพร้อมทุกมิติในประเด็นความร่วมมือทางศุลกากรตามข้อผูกพันในหมวด B

บทที่ 5 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของภาครัฐ

ในส่วนนี้ ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 ของการศึกษา เป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของภาครัฐตามข้อผูกพันในหมวด A เพื่อเติมเต็มช่องว่างของการบริการภาครัฐที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของภาครัฐในการเตรียมความพร้อมในหมวด B

5.1 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด A

การประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด A ภายใต้ความตกลง TFA พบว่าภาครัฐมีการดำเนินการตามข้อผูกพันเฉลี่ยครบตามเป้าหมาย 97% แต่ภาคเอกชนมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของภาครัฐในส่วนนี้ 62% ทั้งนี้ยังมีข้อคิดเห็นจากภาคเอกชนหลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างที่ภาครัฐยังบกพร่องในการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ภาคเอกชน โดยคณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของภาครัฐตามข้อผูกพันในหมวด A ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 5.1)

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 1 เรื่องการจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล เสนอให้เพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลในเชิงรุกมากขึ้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการนำเข้าส่งออกทั้งหมดแปลงภาษากฎหมายเป็นตัวอย่างปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจง่ายและให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการ และเพิ่มความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูลให้รวดเร็วผ่านระบบออนไลน์ที่ทันสมัย การตอบข้อซักถามของศูนย์บริการควรปรับปรุงให้มีการซักถามข้อมูลเป็นรายสินค้าเพื่อความสะดวกของผู้ประกอบการ และพิจารณาร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้องจัดจ้างให้ภาคเอกชนดำเนินการเป็นศูนย์ให้บริการข้อมูลครบวงจร

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 2 เรื่องการเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎเกณฑ์ใหม่และการปรึกษาหารือ เสนอให้ปรับปรุงการรับฟังความเห็นให้เป็นระบบ โดยกำหนดลำดับขั้นตอนให้เป็นกระบวนการชัดเจนและครอบคลุมทุกกรณี ทุกกลุ่มสินค้า อาจเพิ่มเมนู “การรับความเห็นก่อนที่จะมีการบังคับใช้” ในเว็บ Thailand National Single Window นอกจากนี้ควรกำหนดให้การเผยแพร่ข้อมูลทั้งก่อน (เฉพาะส่วนที่ทำได้) และหลังประกาศมีผลบังคับใช้ เป็นตัวชี้วัดในการประเมินหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่เผยแพร่ให้จัดทำเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ฐานข้อมูลของ WTO

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 3 เรื่องการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า เสนอให้กรมศุลกากรประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าให้บริการวินิจฉัยล่วงหน้า มีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาใช้บริการให้มากขึ้น และเพิ่มทรัพยากรให้กับกิจกรรมนี้

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 4 เรื่องกระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน พิจารณาชี้แจงเหตุของความล่าช้าให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 5 เรื่องมาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส เสนอให้กำหนดความชัดเจนเรื่องพิถกเป็นตัวชี้วัดในการประเมินหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มหน่วยปฏิบัติการการตรวจทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นไปตามมาตรฐานกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 6 เรื่องข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับในกรณีที่บุคคลใดแสดงเจตนายอมรับโดยสมัครใจให้กับ ศุลกากรในการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบข้อบังคับก่อนที่จะมีการค้นพบการละเมิดกฎเกณฑ์

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 7 เรื่องการตรวจปล่อยสินค้า เสนอให้เร่งพัฒนาและดำเนินการในรูปแบบ รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-government) อย่างแท้จริง และง่ายต่อการใช้งาน (User friendly) พร้อมทบทวน สิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 8 เรื่องความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน เสนอให้พิจารณากระจาย อำนาจการตัดสินใจสำหรับหน่วยงานพรมแดน พร้อมทั้งสร้างบุคลากรที่ชำนาญและเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะใน พื้นที่

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 9 เรื่องการเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมทางศุลกากร เสนอให้พิจารณาการออกกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรานี้ ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 10 เรื่องพิธีการเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และการผ่านแดน เสนอให้เร่งรัด หน่วยงานทั้งหมดเชื่อมข้อมูลเข้าระบบ NSW ในทุกสินค้าโดยเร็ว (ในเบื้องต้นคณะผู้หน่วยงานพบว่าหน่วยงาน ที่ยังไม่เชื่อม ได้แก่ กรมการค้าต่างประเทศ กรมวิชาการเกษตร กรมการอุตสาหกรรมทหาร กรมปศุสัตว์ และ กรมการปกครอง) พร้อมทั้งปรับปรุงการเชื่อมระบบ NSW ให้เป็น Single Submission อย่างแท้จริง เนื่อง ผู้ประกอบการต้องกรอกข้อมูลระบบแยกราชอาณาจักร และพิจารณาเชื่อมโยงระบบ certificate of authenticity (CA) ระหว่างหน่วยงานให้รวมเป็นระบบเดียว อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยยังไม่มั่นใจข้อเสนอให้รวม CA เป็นระบบเดียวจะขัดแย้งกับหลัก Cyber Security หรือไม่ นอกจากนี้ เสนอให้พิจารณาศึกษาให้มี กฎระเบียบรองรับ “การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้า” เพื่อที่จะ Re-consign หรือ Return แผนกรม พัฒนาธุรกิจการค้าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบ National Single Window เพื่อความสะดวกในการรับรอง ข้อมูลนิติบุคคล พร้อมทั้งเร่งรัดการดำเนินการภาครัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยการใช้เวลาเป็น KPI ในการ ประเมินหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 11 เรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน เสนอให้พิจารณาศึกษากำหนดเกณฑ์ หลักประกันความปลอดภัยเพิ่มเติมสำหรับนิติบุคคลอื่นๆนอกเหนือจากนิติบุคคลที่ประกอบกิจการนำเข้า ส่งออกวัตถุดิบ (ตามประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการ แจ้งการขออนุญาตและการออกใบนำผ่านวัตถุดิบที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบ พ.ศ. 2562) สำหรับการนำเข้าผ่านวัตถุดิบ

ข้อเสนอแนะตามมาตราที่ 12 เรื่องความร่วมมือทางศุลกากร เสนอให้รักษารักษาความร่วมมือทาง ศุลกากรกับประเทศสมาชิกอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 5.1 สรุปการประเมินความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด A และ ข้อเสนอแนะ

มาตราตามความตกลง TFA	บทสรุปและข้อเสนอแนะ
มาตรา 1: การจัดพิมพ์และการเผยแพร่ข้อมูล	1. เพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลในเชิงรุก ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ทั่วถึงสำหรับทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐเอง และผู้ประกอบการภาคเอกชน 2. แปลงภาษากฎหมายเป็นตัวอย่างปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจง่าย และให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบการ 3. เพิ่มความรวดเร็วในการเผยแพร่ข้อมูล 4. มุ่งการตอบข้อซักถามของศูนย์บริการซักถามข้อมูลเป็นรายสินค้า 5. (พิจารณา) ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดจ้างให้ภาคเอกชนดำเนินการเป็นศูนย์ให้ข้อมูลครบวงจรและอยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย (Infographic) และมีการอัปเดตข้อมูลอย่างทันการณ์เมื่อมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
มาตรา 2: การเปิดโอกาสให้แสดงข้อคิดเห็นและรับทราบข้อมูลก่อนที่จะมีการบังคับใช้กฎหมายใหม่และการปรึกษาหารือ	6. ปรับปรุงการรับฟังความเห็นให้เป็นระบบ กล่าวคือ กำหนดลำดับขั้นตอนให้เป็นกระบวนการชัดเจนและครอบคลุมทุกกรณี ทุกกลุ่มสินค้า 7. เพิ่มเมนู “การรับความเห็นก่อนที่จะมีการบังคับใช้” ในเว็บ Thailand National Single Window 8. กำหนดให้การเผยแพร่ข้อมูลทั้งก่อน (เฉพาะส่วนที่ทำได้) และหลังประกาศมีผลบังคับใช้ เป็นตัวชี้วัดในการประเมินหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง 9. (พิจารณา) อาจจะให้มีภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ฐานข้อมูลของ WTO
มาตรา 3: การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า	10. ประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าให้บริการวินิจฉัยล่วงหน้า 11. เพิ่มทรัพยากรให้กับกิจกรรมนี้ พิจารณาความเหมาะสมระหว่างคนและเงิน
มาตรา 4: กระบวนการอุทธรณ์หรือทบทวน	12. (พิจารณา) ชี้แจงเหตุของความล่าช้าให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
มาตรา 5: มาตรการอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และความโปร่งใส	13. กำหนดให้ความชัดเจนเรื่องพิกัดเป็นตัวชี้วัดในการประเมินหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง 14. เพิ่มหน่วยปฏิบัติการการตรวจทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นไปตามมาตรฐานกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
มาตรา 6: ข้อกำหนดจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการนำเข้าส่งออก และบทลงโทษ	15. เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับในกรณีที่บุคคลใดแสดงเจตนา ยอมรับโดยสมัครใจให้กับศุลกากรในการฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ก่อนที่จะมีการค้นพบการละเมิดกฎหมาย
มาตรา 7: การตรวจปล่อยสินค้า	16. เร่งพัฒนาและดำเนินการในรูปแบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-government) อย่างแท้จริง และง่ายต่อการใช้งาน (User friendly) 17. ทบทวนสิทธิประโยชน์ของผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ
มาตรา 8: ความร่วมมือของหน่วยงานที่พรมแดน	18.(พิจารณา) การกระจายอำนาจการตัดสินใจสำหรับหน่วยงานพรมแดน 19.สร้างบุคลากรที่ชำนาญและเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะในพื้นที่

มาตราตามความตกลง TFA	บทสรุปและข้อเสนอแนะ
มาตรา 9: การเคลื่อนย้ายสินค้าเพื่อการนำเข้าภายใต้การควบคุมทางศุลกากร	20.(พิจารณา) การออกกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรานี้ ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของประเทศไทย
มาตรา 10: พิธีการเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก และการผ่านแดน	21.เร่งรัดให้หน่วยงานทั้งหมดเชื่อมต่อข้อมูลผ่านระบบ NSW ในทุกสินค้า (ในเบื้องต้นคณะผู้หน่วยงานพบว่าหน่วยงานที่ยังไม่เชื่อมต่อ ได้แก่ กรมการค้าต่างประเทศ กรมวิชาการเกษตร กรมการอุตสาหกรรมทหาร กรมปศุสัตว์ และกรมการปกครอง) 22.ปรับปรุงการเชื่อมระบบ NSW ให้เป็น Single Submission อย่างแท้จริง เนื่องผู้ประกอบการต้องกรอกข้อมูลระบบแยกรายหน่วยงาน 23.(พิจารณา) การเชื่อมโยงระบบ certificate of authenticity (CA) ระหว่างหน่วยงานให้รวมเป็นระบบเดียว อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยยังไม่มั่นใจข้อเสนอให้รวม CA เป็นระบบเดียวจะขัดแย้งกับหลัก Cyber Security หรือไม่ 24.(พิจารณาศึกษา) ให้มีกฎระเบียบรองรับ “การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธการนำเข้า” เพื่อที่จะ Re-consign หรือ Return 25.ผนวกกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบ National Single Window เพื่อความสะดวกในการรับรองข้อมูลนิติบุคคล 26.เร่งรัดการดำเนินการภาครัฐให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยการใช้เวลาเป็น KPI . ในการประเมินหน่วยงาน
มาตรา 11: เสรีภาพในการผ่านแดน	27.(พิจารณาศึกษา) กำหนดเกณฑ์หลักประกันความปลอดภัยเพิ่มเติมสำหรับนิติบุคคลอื่นๆนอกเหนือจากนิติบุคคลที่ประกอบกิจการนำเข้าส่งออกวัตถุอันตราย (ตามประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการแจ้งการขออนุญาตและการออกใบนำผ่านวัตถุอันตรายที่กรมโรงงานอุตสาหกรรมรับผิดชอบ พ.ศ. 2562) สำหรับการนำเข้าผ่านวัตถุอันตราย
มาตรา 12: ความร่วมมือทางศุลกากร	28.รักษาความร่วมมือทางศุลกากรกับประเทศสมาชิกอื่นอย่างต่อเนื่อง

5.2 ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B

การประเมินความพร้อมของภาครัฐในการปฏิบัติตามข้อผูกพันของไทยในการรองรับความตกลง TFA ในส่วนที่ไทยต้องการระยะเวลาปรับตัวในหมวด B พบว่า ไทยมีความพร้อมในการดำเนินงานตามที่ผูกพันไว้ได้ทุกประเด็น บางส่วนมีการดำเนินการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว และยังมีบางส่วนที่ต้องมีดำเนินงานเพิ่มเติม ซึ่งหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง คาดว่าการดำเนินงานจะเสร็จสิ้นตามกรอบระยะเวลาที่ผูกพันไว้

ตารางที่ 5.2 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B

มาตราตามความตกลง TFA	ข้อเสนอแนะ
มาตรา 4 วรรคที่ 4 ในเรื่องกระบวนการสำหรับการอุทธรณ์หรือการทบทวน	● ไทยดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ไม่มีข้อเสนอแนะ
มาตรา 5 วรรคที่ 3 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 3.1-3.3) ในเรื่องกระบวนการในการทดสอบ	● เร่งดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้เสร็จสิ้นตามกำหนด ● ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนในการตีความ เพื่อให้กระบวนการมีความสอดคล้องกับหลักปฏิบัติตามข้อผูกพัน และเกิดประโยชน์สูงสุด
มาตรา 6 วรรคย่อยที่ 3.4 ในเรื่องข้อกำหนดเกี่ยวกับบทลงโทษ	● ไทยดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ไม่มีข้อเสนอแนะ
มาตรา 7 วรรคย่อยที่ 1.1 ในเรื่องกระบวนการทางศุลกากรล่วงหน้าก่อนสินค้ามาถึง (Pre-arrival Processing)	● ไทยดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ไม่มีข้อเสนอแนะ
มาตรา 11 วรรคที่ 1 เรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน	● เร่งดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้เสร็จสิ้นตามกำหนด
มาตรา 12 วรรคที่ 2 (ประกอบด้วยวรรคย่อยที่ 2.1-2.2) และวรรคย่อยที่ 6.1 เรื่องความร่วมมือทางศุลกากร	● ไทยดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ไม่มีข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของไทยตามข้อผูกพันในหมวด B (ตารางที่ 5.2) เสนอให้เร่งดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้เสร็จสิ้นตามกำหนดในส่วนที่ยังต้องมีการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา 5 วรรคที่ 3 เรื่องกระบวนการในการทดสอบ และมาตรา 11 วรรคที่ 1 เรื่องเสรีภาพในการผ่านแดน อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติม เช่น ประเด็นด้านความขัดแย้งในหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและการตีความสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบครั้งที่สองตามข้อผูกพันซึ่งยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ในขณะนี้ คณะทำงานฯ ควรปรึกษาหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตีความประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจน เพื่อความครอบคลุมในการดำเนินงานต่อไป

บรรณานุกรม

จณัญญา บัณฑุกุล. “Trade Facilitation การอำนวยความสะดวกทางการค้า”. [ออนไลน์].

https://www.etda.or.th/app/webroot/content_files/13/files/TFA-Chanunya.pdf 2560.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “โครงการศึกษาผลกระทบของการจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจในภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership หรือ “RCEP”) และกลยุทธ์การเจรจาที่เหมาะสมสำหรับไทย” 2558

Amoako-Tuffour, J., Balchin, N., & Calabrese, L. (2016). Trade Facilitation and Economic Transformation in Africa. *AFRICAN TRANSFORMATION FORUM 2016*. Kigali. Retrieved May 12, 2020, from <http://set.odi.org/wp-content/uploads/2016/03/SET-ACET-ATF-Trade-Facilitation-Paper.pdf>

Cameron, K., & Whetten, D. (1983). *Organizational effectiveness: A comparison of multiple Models*. New York: Academic. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/pam.4050030351>

Djankov, S., Freund, C., & Pham, C. (2010). Trading on time. *Review of Economics and Statistics*, 92(1), 166-173.

Duval, Y. (2009). Competitiveness and Trade Costs: Trade Facilitation. *ARTNeT GMS Capacity Building Workshop on Competitiveness Analysis*. Hanoi, Viet Nam. Retrieved May 1, 2020, from https://artnet.unescap.org/tid/artnet/mtg/competitiveness_s4.pdf

Kumar, U., & Shepherd, B. (2019). *Implementing the Trade Facilitation Agreement from Global Impacts to Value Chains*. Manila: Asian Development Bank.

Moïsé, E., & Sorescu, S. (2013). *Trade Facilitation Indicators: The Potential Impact of Trade Facilitation on Developing Countries' Trade*. Paris: OECD.

Moïsé, E., & Sorescu, S. (2015). *Contribution of Trade Facilitation Measures to the Operation of Supply Chains*. OECD.

Moïsé, E., Orliac, T., & Minor, P. (2011). *Trade Facilitation Indicators: The Impact on Trade Cost*. Paris: OECD. Retrieved May 12, 2020

- Novy. (2008). Gravity Redux: Measuring international trade costs with Panel data. *The Warwick Economics Research Paper Series*, 861.
- OECD. (2018). *Why trade facilitation matters in today's global economy*. Retrieved May 11, 2020, from https://www.youtube.com/watch?v=Z7GrrvIVdq8&feature=emb_title
- OECD. (2019). *Trade Facilitation Indicators Simulation*. Retrieved May 11, 2020, from OECD: <https://sim.oecd.org/default.ashx?ds=TFI>
- Sakyi, D., Villaverde, J., & Maza, A. (2015). Trade Openness, Income Levels, and Economic Growth: The Case of Developing Countries, 1970-2009. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 24(6), 860-82.
- Sakyi, D., Villaverde, J., Maza, A., & Bonuedi, I. (2017). The Effects of Trade and Trade Facilitation on Economic Growth in Africa. *African Development Review*, 29(2), 350-361.
- WTO. (2019). *World Tariff Profiles*. World Trade Organization.
- WTO. "World Trade Report" [Online]. Available: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/world_trade_report15_e.pdf Retrieved
- WTO. "Trade Facilitation Agreement Facility". [Online]. Available: <https://www.tfafacility.org/trade-facilitation-agreement-facility>
- WTO. "Trade Facilitation Agreement Database". [Online]. Available: <https://tfadatabase.org/members/thailand>

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามภาคเอกชน

การติดตามความพร้อมการปฏิบัติตามความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า: คำถามภาคเอกชน

1. การเผยแพร่ข้อมูล

1.1a) ท่านทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ของภาครัฐหรือไม่ และ 1.1b) ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนตามที่ท่านต้องการหรือไม่

พิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้า ส่งออก และสินค้าผ่านแดน (รวมถึงกระบวนการศุลกากรสำหรับ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน หรือด่านนำเข้าอื่นๆ) รวมถึงแบบฟอร์มและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
อัตราภาษีศุลกากรและภาษีอื่นๆ ที่เรียกเก็บกับสินค้านำเข้าและสินค้าส่งออก	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ
อัตราค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บกับสินค้านำเข้า ส่งออก และผ่านแดน	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
การจำแนกพิกัดศุลกากร	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ
กฎหมายและระเบียบการที่เกี่ยวข้องกับถิ่นกำเนิดสินค้า	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
ข้อห้ามและข้อจำกัดในการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ
บทลงโทษสำหรับการกระทำผิดเกี่ยวกระบวนการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
กระบวนการสำหรับการทบทวนและอุทธรณ์	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ
ความตกลงหรือข้อผูกพันกับประเทศอื่นๆ เกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
กระบวนการเกี่ยวกับการจัดการโควต้า	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ

1.1c) ความพึงพอใจในการเผยแพร่ข้อมูลข้างต้น

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจอย่างมาก

A11

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

1.1d) รับทราบข้อมูลจากที่ไหน มีปัญหาและอุปสรรคการรับข้อมูลข่าวสารอะไรบ้าง

.....

1.2a) ท่านทราบถึงการเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ของผ่านอินเทอร์เน็ตหรือไม่ 1.2b) ข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ตมีความครบถ้วนตามที่ท่านต้องการหรือไม่

คำอธิบายและขั้นตอนสำหรับพิธีการการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า รวมถึงกระบวนการทบทวนและอุทธรณ์	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
แบบฟอร์มและเอกสารที่ต้องใช้ในการนำเข้า ส่งออก และผ่านแดนสินค้า	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ
จุดติดต่อสอบถามข้อมูล	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ

1.2c) ความพึงพอใจในการเผยแพร่ข้อมูลข้างต้นผ่านอินเทอร์เน็ต
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A12

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

1.2d) มีปัญหาและอุปสรรคการรับข้อมูลข่าวสารอะไรบ้าง

1.3 การตอบข้อซักถาม/ ข้อเสนอ

1.3a ท่านทราบถึงจุดตอบข้อซักถามของทางภาครัฐในข้อมูลเหล่านี้หรือไม่	☐ ทราบ	☐ ไม่ทราบ
1.3b ท่านเคยใช้บริการขอข้อมูลจากจุดตอบข้อซักถามหรือไม่	☐ เคย	☐ ไม่เคย
1.3c ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วนตามที่ท่านต้องการหรือไม่	☐ ครบ	☐ ไม่ครบ

1.3d) ระยะเวลาในได้รับคำตอบ โปรดระบุ.....วัน 1.3e) มีค่าใช้จ่ายในการขอข้อมูลหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี (ถ้ามี เป็น
จำนวนเท่าไร บาท)

1.3f) มีปัญหาและอุปสรรคการรับข้อมูลข่าวสารอะไรบ้าง

2. การรับฟังข้อเสนอแนะก่อนการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย

2.1 ภาครัฐมีการรับข้อเสนอแนะและรับฟังความคิดเห็นก่อนที่จะเสนอกฎระเบียบใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ
การเคลื่อนย้าย ตรวจปล่อยสินค้า สินค้าผ่านแดน หรือไม่ ☐ มี (ทำข้อ 2.2) ☐ ไม่มี (ข้ามไปทำข้อ 2.3)

2.2 ภาครัฐมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นก่อนการเสนอกฎระเบียบใหม่หรือเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบนานแค่ไหน โปรดระบุ.....วัน

2.3 ความพึงพอใจในการได้รับโอกาสเสนอข้อคิดเห็น

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A21

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

3. การวินิจฉัยล่วงหน้า

3.1 ท่านทราบว่ามีการให้บริการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้าหรือไม่ ☐ ทราบ และ ทราบจากที่ใด
☐ ไม่ทราบ

3.2 ท่านเคยยื่นขอวินิจฉัยล่วงหน้าหรือไม่ ☐ เคย (ทำข้อ 3.2a) ☐ ไม่เคย (ทำข้อ 3.2b)

3.2a) ถ้าเคย

- ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้คำวินิจฉัยล่วงหน้า
.....
- ระยะเวลาในการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า โปรดระบุ.....วัน
- ท่านเคยถูกปฏิเสธในการออกคำวินิจฉัยล่วงหน้าหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย เพราะอะไร
.....
- ท่านเคยถูกเพิกถอน ปรับเปลี่ยน หรือยกเลิกคำวินิจฉัยล่วงหน้าหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย เพราะอะไร
.....

3.2b) ถ้าไม่เคย ทำไมถึงไม่ยื่นขอ โปรดระบุ

3.3 ความพึงพอใจในบริการวินิจฉัยล่วงหน้า

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A31

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

4. กระบวนการทบทวนและอุทธรณ์

- 4.1 ท่านเคยยื่นขอให้มีการทบทวนหรืออุทธรณ์หรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย
4.2 หากเคยยื่นอุทธรณ์ มีอุปสรรคปัญหาที่พบอย่างไรบ้าง

4.3 ความพึงพอใจในการให้มีการทบทวนหรืออุทธรณ์
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A41

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

5. การกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ/ การทดสอบครั้งที่ 2

5.1 การกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ

- a. ท่านเคยมีสินค้าถูกกักไว้เพื่อตรวจสอบหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย
b. เมื่อสินค้าถูกกักไว้เพื่อตรวจสอบท่านได้รับการแจ้งเตือนหรือไม่ ☐ ได้รับ ☐ ไม่เคย
c. ความพึงพอใจในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการกักกันสินค้าเพื่อตรวจสอบ
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A51

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

5.2 การทดสอบครั้งที่สอง

- a. ท่านเคยร้องขอให้โอกาสในการทดสอบในครั้งที่สองหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย
b. กระบวนการร้องขอให้การทดสอบในครั้งที่สองเป็นอย่างไร

c. มีปัญหาอุปสรรคในการขอทดสอบในครั้งที่สองหรือไม่

6. ค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่างๆ / บทลงโทษ

6.1a. เมื่อจะมีการปรับอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการใหม่ ภาครัฐมีการเผยแพร่ข้อมูลล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสมก่อนการบังคับใช้หรือไม่

☐ มี และ มีการแจ้งก่อนเป็นระยะเวลานานเท่าไรวัน ☐ ไม่มี

6.1b. อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้า อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมหรือไม่
☐ เหมาะ ☐ ไม่เหมาะสม

6.2a. เมื่อมีการกระทำผิด และมีการกำหนดบทลงโทษ ภาครัฐมีการแจ้งให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่

☐ มี ☐ ไม่มี ☐ ไม่เคยกระทำผิด

6.2c. ในกรณีที่ท่านเคยกระทำผิดและสมัครใจยอมรับผิด ท่านได้รับการลดโทษหรือไม่

☐ ได้รับ โปรตระกูล ☐ ไม่ได้รับ ☐ ไม่เคยกระทำผิด

7. การตรวจปล่อยสินค้า

7.1 กระบวนการล่วงหน้าสำหรับการดำเนินการตรวจปล่อยสินค้า

a. ท่านทราบหรือไม่เกี่ยวกับการยื่นเอกสารล่วงหน้าสำหรับการดำเนินการตรวจปล่อยสินค้าก่อนสินค้านำมาถึง

☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

b. ท่านเคยใช้บริการการยื่นเอกสารล่วงหน้าเพื่อดำเนินการตรวจปล่อยสินค้าก่อนสินค้านำมาถึงหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย

c. มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่ โปรดระบุ

d. ความพึงพอใจในการใช้บริการตรวจปล่อยสินค้านำล่วงหน้า
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A71

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

7.2 การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

a. ท่านทราบหรือไม่ว่าการให้บริการชำระค่าภาษี ค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการอื่นๆ ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์

☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

b. ท่านเคยใช้บริการชำระเงินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย

c. มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่ โปรดระบุ

d. ความพึงพอใจในการใช้บริการชำระเงินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ

อย่างมาก

A72

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

7.3 การตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้น

a. ท่านทราบหรือไม่ที่มีการอนุญาตให้ปล่อยสินค้าก่อนการสรุปการคำนวณภาษีศุลกากร/ค่าธรรมเนียม/ค่าบริการต่างๆ

☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

b. ท่านเคยดำเนินการขอตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยศุลกากรเสร็จสิ้นหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย

c. ท่านต้องชำระภาษี ค่าธรรมเนียมและค่าบริการล่วงหน้า หรือเสียค่าค้ำประกันในรูปแบบใด โปรดระบุ

d. มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการหรือไม่ โปรดระบุ

e. ความพึงพอใจในการให้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าก่อนการวินิจฉัยเสร็จสิ้น

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ

อย่างมาก

A73

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

7.4 การตรวจสอบภายหลังการตรวจสอบปล่อยสินค้า (post-clearance audits)

a. ท่านเคยถูกตรวจสอบภายหลังหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

b. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

c. ความพึงพอใจในการตรวจสอบของภาครัฐ ภายหลังการตรวจสอบปล่อยสินค้า

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ

อย่างมาก

A74

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

7.5 มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าแก่ผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอ

a. ท่านรู้จักผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอหรือไม่

☐ รู้จัก

☐ ไม่รู้จัก

b. ท่านเป็นผู้ประกอบการระดับมาตรฐานเออีโอหรือไม่

☐ เป็น

☐ ไม่เป็น

ถ้าไม่ ทำไมถึงไม่ยื่นขอ โปรดระบุ

c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

d. ความพึงพอใจในการให้บริการอำนวยความสะดวกทางการค้าสำหรับ

ผู้ประกอบการ AEO

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ

อย่างมาก

A75

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

7.6 การตรวจสอบปล่อยสินค้าเร่งด่วน

a. ท่านเคยใช้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าเร่งด่วนหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

b. ถ้าเคย ระยะเวลาที่ใช้หลังจากสินค้ามาถึงแล้ว โปรดระบุ

c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

d. ความพึงพอใจในการใช้บริการตรวจสอบปล่อยสินค้าเร่งด่วน
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A76

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

7.7 การจัดการสินค้าที่เน่าเสียง่าย

a. ท่านเคยนำเข้าส่งออกสินค้าที่เน่าเสียง่ายหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย

b. ศุลกากรมีมาตรการจัดการสำหรับสินค้าเน่าเสียง่ายอย่างไร โปรดระบุ

c. ในกรณีเกิดความล่าช้าในการตรวจสอบปล่อยสินค้าเน่าเสียง่าย มีการแจ้งให้ทราบหรือไม่ อย่างไร

☐ มี

☐ ไม่มี

d. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

e. ความพึงพอใจในการให้บริการจัดการสินค้าที่เน่าเสียง่าย
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A77

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

8. พิธีการศุลกากร

8.1 พิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสารที่จำเป็น

a. โปรดระบุมาตรการใด หรือ ข้อกำหนดด้านเอกสารเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรใดที่ท่านคิดว่าไม่จำเป็นและเป็นต้นทุนแก่
ภาคเอกชน ☐ ไม่มี ☐ มี

b. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

c. ความพึงพอใจในกระบวนการพิธีการศุลกากรและข้อกำหนดด้านเอกสาร
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A81

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

8.2 การยอมรับสำเนาเอกสาร

a. ศุลกากรยอมรับสำเนาเอกสาร หรือสำเนาอิเล็กทรอนิกส์ในเรื่องใดบ้าง โปรดระบุในสิ่งที่ท่านทราบ

b. เคยมีกรณีที่ศุลกากรไม่รับสำเนาเอกสารหรือสำเนาอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ เรื่องใด

☐ ไม่มี

☐ มี

a. ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหน่วยงานหนึ่งได้เก็บต้นฉบับของเอกสารไปแล้ว ท่านสามารถใช้สำเนาเอกสารกับหน่วยงานอื่นได้
หรือไม่ ☐ ได้ ☐ ไม่ได้

b. ศุลกากรมีการเรียกเก็บเอกสารใบขนสินค้าขาออกซึ่งได้ยื่นต่อหน่วยงานของประเทศส่งออกเพื่อเป็นเงื่อนไขในการนำเข้า
หรือไม่ ☐ ไม่มี ☐ มี

c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบโปรดระบุ

.....
.....

d. ความพึงพอใจในการใช้สำเนาเอกสาร

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A82

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

8.3 ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียว

a. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบ Single window ของภาครัฐ

.....
.....

b. ในกรณีที่มีการยื่นเอกสารเรียบร้อยแล้ว เคยมีการเรียกขอเอกสารนั้นซ้ำหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย

c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบโปรดระบุ

.....
.....

d. ความพึงพอใจในระบบ Single Window ของไทย

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A83

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

8.4 การตรวจสอบสินค้าต้นทาง

a. ท่านทราบหรือไม่ว่าไทยมีระบบการตรวจสอบสินค้าต้นทาง (Pre-shipment Inspection) หรือไม่ ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

b. ท่านเคยต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบสินค้าต้นทางหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย

c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบโปรดระบุ

.....
.....

d. ความพึงพอใจในการดำเนินการผ่านกระบวนการตรวจสอบสินค้าต้นทาง

โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A84

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

8.5 การใช้ตัวแทนออกของ (Customs Broker)

a. ท่านทราบหรือไม่ว่าไทยมีการบังคับให้ใช้ตัวแทนออกของในการนำเข้าส่งออกในรายการใดโดยเฉพาะหรือไม่ ☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

b. ท่านเคยใช้บริการตัวแทนออกของหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย

c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

.....
.....

การใช้ระเบียบปฏิบัติร่วมและเอกสารรูปแบบเดียวกัน

a. ท่านเห็นด้วยว่าศุลกากรใช้ระบบพิธีการศุลกากรและเอกสารรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศในทุกด้านหรือไม่ ☐ เห็นด้วย ☐ ไม่เห็นด้วย

b. ในแต่ละด้านศุลกากรมีความเห็นในความสอดคล้องของการดำเนินงานและระเบียบปฏิบัติร่วมกันหรือไม่ ☐ สอดคล้อง ☐ ไม่สอดคล้อง

c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

.....
.....

8.6 การส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธนำเข้า

- a. ในกรณีที่ท่านเคยได้รับการปฏิเสธไม่ให้นำเข้า มีการอนุญาตให้ผู้นำเข้าเปลี่ยนข้อกำหนดในใบตราส่งสินค้า หรือส่งคืนสินค้าให้กลับไปยังผู้ส่งออกหรือผู้อื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้ส่งออก หรือไม่ ☐ อนุญาต ☐ ไม่อนุญาต
☐ ไม่เคยได้รับการปฏิเสธ
- b. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

- c. ความพึงพอใจในกระบวนการส่งคืนสินค้าที่ถูกปฏิเสธนำเข้า
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A87

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

8.7 การนำเข้าสินค้าชั่วคราว

- a. ท่านเคยนำเข้าสินค้าชั่วคราวหรือไม่ ☐ เคย ☐ ไม่เคย
- b. มีการยกเว้นภาษีศุลกากรทั้งหมดหรือบางส่วนสำหรับการนำเข้าสินค้าชั่วคราวหรือไม่ ☐ มี ☐ ไม่มี
- c. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ โปรดระบุ

- d. ความพึงพอใจในกระบวนการนำเข้าสินค้าชั่วคราว
โดย 1 หมายถึงไม่พึงพอใจเลย และ 6 หมายถึงพึงพอใจ
อย่างมาก

A88

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อ-นามสกุล

.....

2. เบอร์โทรศัพท์.....

3. Email.....

4. ชื่อตำแหน่ง

.....

5. ชื่อบริษัท

.....

6. ทุนจดทะเบียนบริษัท

.....

7. ประสบการณ์ในการทำธุรกิจนำเข้า-ส่งออก.....ปี

8. สัดส่วนช่องทางการใช้บริการการนำเข้า-ส่งออก (%)

บก	เรือ	อากาศ

9. ท่านอยู่ในกลุ่มหรือสมาคมที่เกี่ยวกับการค้าใดๆ หรือไม่

☐ ไม่ได้อยู่

☐ อยู่ โปรดระบุ

.....